Panoptikum starých kriminálních příběhů

Jiří Marek

Městská knihovna v Praze

e-kniha • Praha • 2026

Panoptikum starých kriminálních příběhů

Jiří Marek

Znění tohoto textu vychází z díla Panoptikum starých kriminálních příběhů tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Mladá fronta v Praze v roce 1968.

Podle předlohy z fondu Moravské zemské knihovny v Brně.

§

Text díla (Jiří Marek: Panoptikum starých kriminálních příběhů), publikovaného Městskou knihovnou v Praze, je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno Autorským zákonem č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci Creative Commons Uveďte původ-Nevyužívejte komerčně-Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

Verze 1.0 z 6. 11. 2026.

OBSAH

Laskavému P. T. čtenáři k povšimnutí! 7
Náhoda. 8
Žhář 21
Atrapy 37
Lodní uzel 53
Svědomí. 67
Skříň 78
Muž v černém. 90
Kdo šetří, má za tři 104
Vrah 122
Přísaha. 139
Otisk prstu 156
Lady Macbethová z Vinohrad 173
Malý a velký 192
Hra 213
Arcivévoda 230
Špión 249
Spravedlnost. 265

Spisovatel by neměl psát
o neobyčejných, mimořádných věcech.
To je práce pro novináře.

JAMES JOYCE

Věnuji prof. Františku Gelovi

Laskavému P. T. čtenáři k povšimnutí!

To, co budete číst, nejsou povídky, ale příběhy. A příběhy se skutečně dějí, zatímco povídky se vyprávějí.

Kdybyste listovali starými novinami, našli byste tam kriminální a soudní případy, jež byly popudem k napsání této knížky. Jejím vznikem je pak bezprostředně vinen František Gel, který mne upozornil na případy ze své reportérské praxe a doplnil je tím, co nikdy v novinách nebylo. Když četl první mé ztvárnění toho, co kdysi prožíval, podivil se, jak jsem to napsal docela jinak, než se to stalo. A řekl mi: „Přines mi co nejdříve další, abych se dověděl, jak to tehdy doopravdy bylo…“

Možná že to byla zdvořilost, možná že žert; když člověk mluví s vtipným člověkem, nikdy neví, na čem vlastně je.

Tak nějak vznikla z těch příběhů tato kniha, která chce ukázat, jak pomalu a těžce (a často jenom za přispění náhody) se na světě rodí spravedlnost. A oslavit ty, co jí sloužili: trochu strejcovské detektivy a policejní rady dávných dob, kteří si samozřejmě nikdy nebyli vědomi, jak vznešené věci slouží, a nepovažovali svou službu za hrdinství, ale pragmatikální povinnost.

Protože jde o příběhy dávné, nad nimiž se čas už uzavřel, bylo možné i věci krvavé nebrat krvavě vážně, ale s úsměvem. Co chcete, nad jarmareční baladou o hrozném mordu se taky už jenom usmíváme!

Náhoda

Náhoda neudílí lidem dobro nebo zlo,
nýbrž jim poskytuje počáteční příležitost
k dobru nebo zlu.
EPIKUROS

Co nelze podřídit všeobecným zákonům,
je náhodné.
B. ENGELS

Náhoda je koneckonců bůh.
A. FRANCE

Pražské policii vládl kdysi vrchní policejní rada Knotek, který šel do penze s titulem ministerského rady. Sloužil za císaře pána a sloužil ještě za republiky, vždy přísně a řízně. Nosil buřinku a navoskované kníry, tehdy detektivové nosili buřinky a kníry, bylo to vznešené a nahánělo to strach. Samozřejmě, že je kdekdo poznal, však on je taky kdekdo znal a oni zase znali kdekoho, takže nebylo co skrývat.

V těch idylických dobách se ještě moc nevěřilo na techniku a policejní případy se spíš řešily v terénu než v laboratoři. Ostatně pan vrchní policejní rada se do konce svého života nezbavil jisté nedůvěry například k daktyloskopii. Spoléhal se, nikoliv bez úspěchu, na jiné věci, nejvíce na to, čemu říkal čuch a náhoda.

Bylo o něm známo, že se jednou docela náhodou sebral, vzal si k ruce prvního strážníka a vydal se, jenom tak náhodou, na

Žižkov, třeba do hotelu Tichý. A tam ten večer jako z udělání byla trachtace, půdař zvaný Půlpytel tu se svými kumpány oslavoval. Protože ho policie hledala marně už několik měsíců, byla zatracená náhoda, že se na jeho slavnost dostavil osobně zrovna pan vrchní policejní rada. Jenže Půlpytel byl moula a místo aby se dal sebrat a celý život si kladl za čest, že se za ním obtěžoval tak vysoký pán, utekl oknem a běžel domů, kde se schoval pod postel. A ženě nařídil, aby řekla, že není doma, přičemž si musela pro jistotu přivést ze sousedství fešáka a na tu postel si s ním lehnout, jako by to byl její amant.

Pan rada za chvíli byl u Půlpytlů. Když vtrhl dovnitř a odhrnul peřinu, nalezl místo Půlpytla docela jiného mužského. To by asi každého jiného vyvedlo z míry, ale ne pana vrchního policejního radu. Ten zase tu paní s tím cizím mužským přikryl, nadzvedl omluvně klobouk a potom hrozně zahřměl: – Půlpytel, ať už je venku, nebo mu napařím dvojnásobnej flastr, ví přece, že jsem moc zadobře s pánama od soudu!

Půlpytel skutečně celý zelený vylezl zpod osazené postele a zvenku přivolaný strážník mu nasadil řetízky. A pan rada, jda zase kolem manželské postele, zdvořile smekl a nehnul ani brvou. Když se za šest měsíců nešťastný Půlpytel vrátil domů, seřezal napřed ženu, že s tím amantem ležela v posteli docela zbytečně, a pak ji mlátil, kdykoliv si na to vzpomněl. Pan vrchní rada, vyprávěje o tomhle případu, dodával: – Jo, ono každý provinění chce svůj trest.

Někdy konal zajímavé promluvy ke svým podřízeným, nastoupeným do bezvadně vyřízeného řadu: – Detektiv, to si pamatujte, může mít všelijaké pomůcky, ale nejlepší, co má, je jeho nos!

Na konci řady, pravě tam, kde stával detektiv pan Bouše, se ozvalo mocné kýchnutí. Pan rada se zamračil, ale pan Bouše nekýchl schválně, on měl prostě takovou hroznou rýmu a měl ji

od jara do podzimu a v zimě zas, byla to nemoc, a ne schválnost, a rýma patřila k panu Bouše stejně jako kapička k jeho nosu. Znali ji všichni kapsáři, přes něž byl detektiv Bouše velký znalec. Jinak platil za nešiku a pan vrchní rada občas ráčil udělat vtip na jeho účet. Pan Bouše mu to neměl za zlé, nakonec musí být člověk rád, když si ho nadřízení všimnou.

– Nos, pánové, pokračoval pan vrchní rada ve svém naučném výkladu, – to je celé tajemství kriminalistiky. A náhoda! Náhoda je mocná věc, s náhodou se nesmí žertovat, bez náhody byste neudělali nic... Bez náhody byste se ani neoženili!

Bezvadně vyřízený řad detektivů zašuměl uctivým veselím.

Pan rada zvedl obočí a bylo zase ticho. Jemu se to žertovalo, když byl starý mládenec!

– O náhodě je napsáno moc knih, já vás nenutím, abyste je četli, ale napsány jsou. O náhodě píšou dokonce i filozofové... Jsou samozřejmě náhody různé. Když půjde někdo na Židovské pece, tak vůbec nebude náhoda, že tam potká Dlouhýho Ferdu. A když někdo po půlnoci zajde k Starý paní a najde tam Tonku Blondýnu, tak to taky není náhoda, protože ta je tam jako doma. Ale náhoda je, když někomu spadne na hlavu květináč. To je, rozumí se, obyčejná náhoda. Zvláštní náhoda by byla, kdyby, řekněme, někdo na Ferdinandce, dneska na Národní třídě, potkal kasaře Smitku a jen tak náhodou se ho zeptal, kde byl, a on by řek, že nikde, a zrovna v ten moment by mu vypadl zpod kabátu kus hasáku... A náhoda docela zvláštní a vlastně nemožná by byla, kdyby například tamhle pan Bouše rozluštil případ, na kterém si vylámala zuby celá naše policejní direkce.

Pan Bouše opět kýchl.

– Vidíte, že mám pravdu! Pan vrchní rada potlačil úsměv a zavelel: – Rozchod!

– Já za tu rýmu nemůžu, vykládal potom detektiv Bouše ostatním, – já byl už u doktora a ten mi řek, že by mi prospělo vyhřát se u moře. Ale copak si to našinec může dovolit?

Pan Bouše si utřel nos a odebral se na své pracoviště. Měl teď poměrně volno, šest největších kapsářů sedělo, to se vždycky člověku trochu uleví, a je čas si všimnout, jestli do Prahy nezabrousil nějaký venkovan, aby zde vyzkoušel svoje umění. Takový zatoulaný kus potom dělá v revíru velkou neplechu, než se přijde na jeho praktiky.

Je třeba vědět, že pan Bouše se těšil mezi svými kapsáři úctě; znali ho a on znal je, když prošel nádražím, kapsáři prchali, protože tady je sbíral bez jakéhokoliv důvodu.

Vypráví se, že jednou jel na letní byt kapsář Karlíček s celou rodinou, a protože padl náhodou na detektiva Bouše, musel na Čtyřku a rodina jela bez tatínka. Pan Bouše zřejmě soudil, že kapsář na dovolené nemá co pohledávat. Přál si mít svoje lidi pořád na očích.

Jinak byl pan Bouše člověk laskavý a měl svůj lokál, kam chodil docela pravidelně. Byla to Jedová chýše blízko Apolináře. Ne pro to divné jméno, ani ne proto, že se v poslední době stala vyhledávanou ranní hospodou pražských flamendrů, ale proto, že zde člověk dostal časně ráno polívku.

Pan Bouše sem chodil někdy i večer, tu pak hostinský před něho postavil beze slova grog; pan Bouše pil grog i v létě, všechno kvůli té rýmě, ale nikdy ten grog neplatil, protože tu vždycky někdo byl, kdo pana Bouše určitě pozval, aniž si ovšem přisedl k jeho stolu. Kapsáři považovali za svou povinnost starat se o zdraví muže, jenž se staral o ně. Neboť co by bylo ze světa, kdyby zlodějna zůstala nepotrestána? Takový svět si nepřeje ani žádný zloděj, protože krást se dá pouze tam, kde panuje řád.

Když se někdy stalo, že zrovna v Jedové chýši nikdo neseděl, hostinský stejně peníze nevzal a napsal si to na futro. Když potom přišel někdo z cechu, říkal: – Hele, připisuju ti jeden grog, co tu měl včera pan Bouše.

A dotyčný kývl, že se rozumí samo sebou.

– Velký případ, na kterým by si vylámala zuby celá policejní direkce, bručel si pan Bouše, kráčeje ráno chladnými pustými ulicemi. – Takovému vrchnímu radovi se to řekne, ale když má člověk rýmu pořád… Já nakonec kvůli tý rýmě sloužím u tajnejch, tedy jak by se správně řeklo, u sboru neuniformované policie, protože k uniformě se ten můj vlhkej nos teprve nehodí.

Pan Bouše dorazil do své hospody a zarmoucen svým vlastním osudem si dal polívku.

V lokále bylo poloprázdno, ale jinak prý tu bylo dneska rušno, nějaká parta moc nóbl pánů a dam se tady rozšoupla a hostinský si stěžoval: – Oni dneska ti, co mají prachy, si myslí, že můžou dělat jako pominutý. Jen se podívejte, pane komisaři, co mi provedli na záchodě. Včera jsem tam pověsil nový zrcadlo a dneska mi ho rozbili, dávali každý dámě kousek, prej pro štěstí. Dneska lidi vydělají peníze a nevědí, co roupama dělat. Já jim řeknu, pane komisaři, já nemám rád ani když někdo rozbije skleničku…

Zatímco hovořil, vešel do hospody mlékař pan Povondra, odfoukl v tom teple a kouři, jako by konečně teprve teď přišel na ten správný vzduch, a řekl: – Už nám začíná zima… Jak fouká ze strnišť, stojí to všechno za prd.

A zdvořile se přidal k stížnostem hostinského:

– Svatá pravda, dneska nevědí pracháči, co dělat. Takovej si myslí, když má auťák, že mu patří svět… Jako před chvílí. Skládám na Vinohradech konve, koukám, abych to měl v pořádku, a on si vám okolo jede nějakej mladej člověk v auťáku, takovej floutek a nějaká

ženská s ním, a oni se vám nestydí po mně hodit střevíc...! To mě to dožralo, já mít po ruce kámen, tak jsem jim ukázal, jakou mám ještě trefu, ale v týhle zatracený Praze není na ulici po ruce žádnej kámen, to holt na venkově je jiná pohoda...

Pan Povondra byl uražen zřejmě víc tím, že sám nemohl hodit na ty dva kámen, než tím, že oni po něm hodili střevíc.

– A byl aspoň ten střevíc novej? otázal se pan Bouše.

– A co ta nožka, byla jako vysoustruhovaná? zeptal se hostinský.

– Na nožku takový coury já kašlu. A ten střevíc... No, on novej třeba byl, ale co s jedním, že jo? Kdyby mrcha hodila aspoň oba!

Pak si dal pan Povondra taky polívku a srkal ji s rozkoší.

– Jenže já mu to nedaruju, oni tyhle floutkové jezdí po Praze často a já ho někde potkám! Já mu ukážu házet na slušný lidi střevíčky nějaký čáčory!

Pak se rozešli, pan Povondra zamířil se svým koníkem do Chodova, detektiv Bouše šel k domovu a hostinský vyhnal poslední klímající hosty a zavřel.

Pražské ulice s nastávajícím dnem dostaly přívětivější tvář, začali jezdit popeláři, jejich zvon zněl ulicemi a služky vybíhaly před dům s bedničkami popela, vyměňujíce si nejnovější klepy a zívajíce po noci, jež zase byla tak krátká.

Pan Bouše ulehl doma vedle své manželky, jež se chystala vstávat a zabručela, že by jednou moh přitáhnout dřív, ale protože to říkala už pětadvacet let, nevěnoval tomu pozornost. Usnul hluboce a sladce, protože měl celý den volno po noční službě.

A protože měl volno, tak se nedověděl – jo, tomu se říká náhoda – o tom velkém případu, co se v Praze dneska k ránu stal. Pan vrchní rada ježil svůj navoskovaný knír a mračil se, protože nebylo zač ten případ chytit. Policejní ředitelství si opravdu lámalo zuby, ale

pan Bouše ani sebevětší náhodou to nemohl rozluštit, protože o ničem nevěděl. Náhoda je někdy neřád.

To, co se stalo, bylo záhadné, jako by to někdo vystřihl z filmu. I ta mlha v ulicích, rozmazaná světla plynových luceren, i to auto řítící se spícím městem – hotový Londýn, jenže tu zřejmě chyběl Scotland Yard. A taky chyběly všechny stopy. Pan vrchní policejní rada marně vyhnal celé mužstvo do ulic, detektivové nepřinášeli žádné dobré zprávy.

Dneska v ranních hodinách, kdy se noc mění v svítání a podzimní mlhy leží v pražských parcích, stoupajíce z vltavského údolí (ale i z botičského, ba i od Rokytky), v takový chmurný čas projel ulicemi vůz, řízený mladým mužem.

Zastavil v Legerově ulici, kde bylo znamenité Borůvkovo sanatorium, podnik, který dbal na svou pověst, podnik nejdiskrétnějších lékařských služeb, oblíbený u bohatých lidí, zde bylo možno stonat dlouho a draze s převelikou péčí personálu i lékařů, sem se uchylovali jak lidé moc nemocní, tak až příliš zdraví, kteří to z nějakých důvodů potřebovali. Často zde vystupovaly dámy zdravím přímo kvetoucí, a po týdnu odcházely poněkud pobledlé…

Auto se skřípěním brzd zarazilo přímo před vchodem. Vrátný to viděl ze své lóže, nespal, kdepak spát v tak vznešeném podniku, když má člověk službu! Kromě toho v noci byly vždycky případy, které nejvíc vynesly. Rychle se vyřítil ven a mladý pán už se pokoušel vzít do náruče ženu, která ležela vzadu na sedadle. Nešlo mu to a úslužný vrátný ho odstrčil:

– Račte dovolit, já sám… To musí mít člověk správnej grif! řekl dobrácky a zvedl elegantní dámu a nesl ji dovnitř, zatímco mladý muž klopýtal za ním.

Odnesl ji do malé místnosti, kde ji položil na pohovku potaženou tmavým voskovým plátnem.

– Hluboká mdloba, že jo? To bude srdíčko, řekl znalecky mladému pánovi, který nešťastně postával u dveří. Pak vyběhl vrátný na chodbu: – Moment strpení, pan doktor je v prvním patře, hned jsme tady!

Jenže když se opravdu za malý moment vrátil, mladý muž už v místnosti ani na chodbě nebyl a bylo jen slyšet, jak se auto před domem rozjíždí. Vrátný vyběhl ven, v mlze však už jenom viděl, že vůz zatáčí do Mikovcovy ulice, a za chvíli bylo všude ticho a prázdno.

Vrátil se celý vyjevený tím vším zpátky na ošetřovnu. Nad neznámou se skláněl lékař, hledal její tep a pak udiveně zvedl hlavu: – Poslyšte, ta ženská je mrtvá!

Vrátný jenom přivřel oči, tohle ještě scházelo! Že ji sem ten člověk už mrtvou přivezl! A já jsem mu naletěl… Teď z toho bude aféra, aféra v našem sanatoriu, to mě šéf požehná, prokristapána, že se to muselo stát zrovna při mé službě… Třesoucí se rukou vytočil číslo policie.

Policie nemohla zjistit nic jiného, než že jde o neznámou mrtvou. Stáří asi dvacet let, střední postava, kaštanové vlasy, pěstěné nehty, drahé prádlo a šaty, zvláštní znamení žádné.

– Jaké bylo to auto? Tmavé, nebo světlé?

– Ježíšmarjá, pánové, já nevím. Spíš tmavé.

– Limuzína?

– Nevím. Mělo plátěnou střechu.

– Značka? Hispano-Suiza? Renault? Walter?

– Já se v tom nevyznám, naříkal nešťastně vrátný.

– Popište onoho muže! nařídil policejní komisař.

Zde byl vrátný už spíš doma, na lidi on paměť měl, ale na auťáky ne, proto popsal muže velmi podrobně a zvlášť zdůraznil, že má úzký knírek.

– Podle toho byste ho snad mohli chytit, dodal prostoduše.

– Pokud si jej právě teď neoholí, povzdechl muž, který to vyšetřoval. Dovedl si živě představit, jak bude řádit pan vrchní rada. Tak živě, jako si vrátný představoval, jak bude řádit jeho šéf, až úderem deváté otevře dveře sanatoria. Podřízení to mají vždycky špatné.

Jediné, co bylo nápadné, ale co taky za nic nestálo, bylo zjištění, že mrtvá má na nohou jenom jeden střevíc. Protože na ulici před sanatoriem nebyl nalezen, může se předpokládat, že byla přivezena bez něho.

– Dost slabá stopa, řekl detektiv, když podával hlášení, a pan vrchní policejní rada Knotek krátce přikývl. Pak dal – k úžasu všech – pokyn, aby ten střevíc hledali.

Tak se to dalo do hlášení a v detektývně (jak se nazývala místnost, kde seděli ti, co se zrovna vrátili z obchůzky) to napsali do zvláštní knihy. Povinností všech tedy bylo poohlédnout se po lichém střevíci.

– Starej už dětinští, pomyslil si detektiv, který to vyšetřoval. – To bych byl moc zvědavej, co nám pomůže, až budeme mít celej pár. Dal bych oba střevíce za to, kdybych věděl, jak se ta ženská jmenuje.

Ještě téhož dne soudní lékař oznámil příčinu smrti: nadměrné požití kokainu.

Pan vrchní rada hvízdl. Ta ženská tedy patří k takzvané lepší společnosti, tím se přece jenom zužuje okruh podezřelých. Kokainisty mají na ředitelství v docela zvláštní kartotéce. Ale náhodou – zatracená náhoda – ty známé firmy byly jako z udělání mimo podezření. Naopak, mohlo se předpokládat, že ta ženská byla nováček a ti okolo ní asi taky, protože dopustili, aby přebrala. Na Čtyřku chodilo celý den hotové procesí – všichni, kdo byli v záznamu. Ale nikde se nedalo nic najít.

Pan rada se moc mračil, detektivové moc hledali po celé Praze střevíc, pan Bouše spal a mlíkař Povondra sekal za Chodovem jetel pro králíky.

Druhého dne nešel pan Bouše hned na ředitelství, protože si napřed prošel Václavák a větší obchody; v jednom zastihl kapsáře Jandejska a hned ho sbalil. Kapsář Jandejsek byl napřed vzpurný a tvrdil, že si přece i slušnej člověk může jít něco koupit do obchodu, kteréžto tvrzení mu pan Bouše při neustálém smrkání vyvrátil poukazem na to, že dvanáctkrát trestaný člověk není už dávno slušný. Cestou Jandejsek změkl, a když začal prosit, tvářil se pan Bouše, že díky své rýmě a měkkému srdci by snad mohl zamhouřit oko, ale to by musel Jandejsek vyklopit něco o těch nových, co přišli do Prahy. A tak se dohodli, Jandejsek označil nějakého Brázdu z Budějovic, který zkouší štěstí v Praze za vedení starého Maclíka, to znamená, že pracují v tlačenicích. V Praze se teď nic nekoná, takže se asi usadí v Edenu.

Jandejsek si poskočil a byl rád, že je na volné noze, pan Bouše šel potom na direkci, aby napsal hlášení o tom Brázdovi a dal avízo komisařství ve Vršovicích, kam zábavní park Eden patří. Samozřejmě, že si přečetl hlášení, ale neshledal v nich nic zajímavého. Když už odcházel, povídala mu dole služba: – Tak co, pane Bouše, oni nehledají ten střevíc? Starej vyhnal už celej mančaft do terénu.

– Jaký střevíc? Moji lidi střevíce neberou, usmál se pan Bouše, ale vzápětí strašně kýchl, asi z rozčilení. A utíraje si nos, vykřikl: – Ženský střevíc, že jo? Ježíšmarjá, já jsem přece četl hlášení a nic tam nebylo… Že já jsem náhodou přeskočil jeden list!

Pan Bouše se řítil zpátky a ten list, který opravdu náhodou přeskočil, si přečetl pořádně.

Zatmělo se mu před očima. Už je to tady! Případ, na kterém si, jak ráčil žertovat pan vrchní soudní rada, vylamuje zuby celá direkce! Střevíc!

Nojo, ale copak je možné čekat až do zítřka a hledat k ránu Povondru v Jedové chýši? Co když se tam náhodou nestaví?

Pan Bouše cítil, že má zimnici. Jeho kýchání se zrychlilo stejně jako tep.

Že by tehdy, v dobách idylických, detektiv mohl dostat auto, aby někam honem dojel, to bylo neslýcháno. Auto měl jenom pan policejní prezident, kdyby je byl chtěl pan vrchní policejní rada, to by bylo jiný kafe, ale detektiv? A navíc ještě pan Bouše?

Tak to vzal nejkratší cestou: jel vlakem do Krče a potom uháněl pěšky po polích, kde pasáci pálili natě, směrem k Chodovu. Zapotil se pořádně, když došel na místo, mohl ždímat košili, ale kupodivu rýma nějak polevila, nakonec má ten doktor pravdu, že by pomohlo vyhřát se pořádně u moře. Obyčejný člověk se musí spíš uhřát cestou na Chodov.

Pan Povondra byl doma. Docela v něm hrklo, když viděl pana Bouše, protože znal jeho profesi.

– Snad tady nemáme nějakýho kapsáře! vylekal se.

– Ne, pane Povondra, ale já moc potřebuju ten střevíc… No ten, co po vás někdo hodil!

– Vždyť jsem už v hospodě povídal, že přece nesbírám lichý střevíce. Já ho nechal ležet na zemi, to on ho asi někdo sebral.

– Ale kdo? Kdo, pane Povondra, to je ten malér. Víte, co bych já za ten střevíc dostal? bědoval pan Bouše.

Pan Povondra krčil rameny: – No jo, copak já mohl něco tušit… A k čemu sháníte zrovna ten střevíc?

– To je dlouhá historie, tu vám zatím nemůžu povídat, odtušil smutně pan Bouše.

– Kdybyste hledal toho pacholka, co seděl za volantem, to bych měl větší radost… Ale toho si najdu já sám.

– A podle čeho ho najdete? Střevíc nemáte, jak vypadal, nevíte… Víte aspoň, jak vypadalo to auto?

– To nevím, ale poznal bych ho! Když podle ničeho jinýho, tak podle čísla.

– Pane Povondra, zašeptal pan Bouše a zatvářil se blaženě jako světec, jenž právě spatřil otevřená nebesa. – Pane Povondra, vy znáte číslo? Číslo toho auta? Řeknete mi ho, viďte? Hezky pomalu, abyste se nesplet!

– Třeba rychle, zvlášť jestli tím tomu neřádovi udělám nějakou nepříjemnost. Měl ho napsaný na tý tabulce vzadu: N 3584. Nebo 3587, to tak přesně nevím…

– Nevadí, nevadí, zaplať vám to pámbu, pane Povondra, zašeptal u vytržení pan Bouše, a když kýchl, pravil: – Víte, co je to náhoda? Náhoda, o té psali už filozofové a mluví o ní rád i náš pan vrchní policejní rada Knotek. Náhoda, to není žádná sranda, pane Povondra… A pan Bouše vyrazil zase pěšky ku Praze.

Najít vůz nebylo ovšem nijak těžké, byl to osobní vůz tmavé barvy, sportovní se stahovací střechou, značka Walter, a patřil synovi průmyslníka Vozába. Když přišla policie do bytu, mladý pán se zhroutil. Mluvil hned a řekl všechno, co věděl.

Pořádali malý večírek u známých ve vile, bylo tam asi osm… přesně devět lidí, mezi nimi slečna Týna… Když už byla zábava v proudu, jeden z nich, přesně nějaký pan Soukup, podal přítomným kokain a slečna Týna přebrala tak, že se jí udělalo hrozně špatně. Společnost se vylekala, taková věc mohla skončit nepříjemně. Najednou byli všichni až moc střízliví. Rozhodli se losovat. Los padl na mladého Vozába. Ostatní se slavně zapřisáhli, že budou mlčet, jemu pak bylo uloženo, aby ji naložil do auta a odvezl co nejrychleji do sanatoria.

Jenže už když ji nesl do vozu, se mu to nelíbilo, byla bledá jako smrt a celá studená, ale ještě dýchala. Položil ji na zadní sedadlo,

vůz není příliš široký, nohy jí trochu přesahovaly, ale na to nedbal on ani nikdo z těch, co se honem v ranní mlze z vily vytráceli.

Jak ji vezl, pořád se otáčel dozadu, pořád na ni mluvil: – Týničko, probuďte se, Týničko, už to bude v pořádku…

Když jel přes Vinohrady a zatáčel do Budečské ulice, slečna vzadu tak podivně vzdychla, a jako by jí projela křeč, natáhla se, ano, je možné, že odkopla z nohy střevíc, nepamatuje se, že by neměla oba střevíce, když ji kladl do vozu… Za pár minut byli před sanatoriem, ale tady poznal, že to děvče je mrtvé.

Mladý pán se třásl a potom vlastnoručně napsal jména všech, kdo ve vile té noci byli. Byla z toho aféra, o které se mluvilo na nejvyšších místech.

Kdo měl na direkci nohy, ten musel v tomhle případu pomáhat a vodit lidi k výslechu, jenom pan Bouše měl volno, neboť byl hrdinou dne. Jeho první starost byla najít pana Povondru a vysvětlit mu, že po něm nikdo střevíc nehodil, že to byla všechno jenom zlá náhoda a zaplaťpámbu za ni.

Ale ještě než měl čas zamířit k Jedové chýši, volal ho k sobě sám pan vrchní policejní rada.

Dlouho hleděl na detektiva Bouše i na jeho věčnou kapičku u nosu, kroutil si knír a mlčel. Pak s povzdechem řekl: – Poslouchaj, já už mám před penzí, ale jsem rád, že jsem ještě na konci zažil takovou náhodu, jakou bych si nikdy ani neuměl představit. A to jsem zažil už leccos! Bouše, oni jsou příklad na tak šťastnou náhodu, o jaké ani filozofové nepsali! Jsou na to hrdej, člověče! Jo, a píšu si to do jejich osobního archu, a v létě k tomu moři pojedou, to zařídím!

Když šťastný pan Bouše, couvaje z šéfovy pracovny, uctivě posmrkával, pan vrchní rada dodal: – Ale sakra, ne aby tam s tou rýmou přišli o ten správnej kriminální čuch! To bych tedy moc nerad!

Žhář

Mohla to být velice pěkná hra. Sedlák Liška z čísla osmatřicet hlásil betla a vrchní strážmistr Nováček dal flek. Mrkl přitom na svého spoluhráče, tichého pana faráře Kotrbu, a ten s mučednickým výrazem v tváři přikývl. Neměl totiž rád hry, které šly do peněz. Jenže sedlák Liška zatoužil tento večer aspoň jednou rozdrtit pana vrchního a s posupným pohledem si dal na jeho fleka ré. Pan farář obrátil oči k nebesům, jako by od nich mohl čekat pomoc, ačkoliv jediná jeho naděje byl vrchní strážmistr, uznávaný na okrese jako mariášový profesor.

To nečekané ré bylo i na něho trochu moc, a protože sám měl karty zrovna vyšitý, obrátil se k faráři, jako by ho bral za svědka: – Důstojnosti, potvrďte panu Liškovi, že mám čtyry páry holubů, a když on ré, tak já teda tuti, ať to stojí majlant!

Pan farář by se byl rád poznamenal svatým křížem, kdyby ovšem nedržel ty čertovy obrázky.

Sedlák Liška si jenom olízl horečně suché pysky a vynesl. Ano, mohla to být drahá hra a mohlo se o ní vyprávět ještě dlouho v širém okolí. Ale sotva pleskly první karty na stůl, rozrazil někdo dveře hospody a zakřičel: – Lidičky, hoří!

A už bylo slyšet falešný tón trumpety a mužští vyskakovali od piva a od karet, poráželi židle a hnali se ven. Pan farář zašeptal slova modlitby a Liška zaklel, protože mu přetrhli betla a vzali mu naději, že vyhraje nad tím zatraceným četníkem. Ale položil karty na stůl a vstal, aby utíkal za ostatními.

V ten moment, kdy jeho karty už ležely na stole, podíval se na ně vrchní strážmistr Nováček a chytil sedláka za rukáv: – Pane Liška, ten betl je prohranej!

– To se neví!

Vrchní mlčel, ale jeho prst ukazoval přísně a hrozivě na žaludského filka, který se krčil mezi kartami.

Liška se podíval užasle na karty a pak na strážmistra, zatímco venku naříkala hasičská trumpeta: – Ježíšmarjá, to není možný... Toho já dočista přehlíd!

A vyrazil ven.

Vrchní strážmistr zakýval hlavou: – Tak to vidíte, pane farář! Zaplatit celou pohromu, to ne, to běží radši hasit!

Pak ale i on si nasadil přilbu a vyrazil ven.

Bylo moc dobře, že Liška ten mariáš nedohrál. Ono totiž hořelo v čísle osmatřicet – u něho!

A pěkně hořelo! Snop jisker stoupal k černému nebi a bylo slyšet suchý praskot slámy. Bralo to stodolu... A pan strážmistr si uvědomil, že tohle je druhý požár za měsíc!

Liška se vrhl do svého dvora jako pominutý. Jeho žena měla zřejmě víc duchapřítomnosti, stačila vyběhnout jenom v spodničce a otevřít chlév, taky dcera byla už venku, hodila si přes košili starý kabát a vyháněla teď krávy na zahradu.

Strážmistr se díval na celý ten zmatek a pochopil, že stodolu už nezachrání nic. Vezme to ještě chlívy, zvlášť jestli mají pod střechou suché seno, a to oni mají. Hasiči by měli polít střechu hlavního stavení, to by se dalo zachránit, protože naštěstí není vítr a mezi chlévem a stavením je dost prázdného místa. Snažil se zapamatovat si tisíce podrobností, které se mu budou zítra při sepisovaní protokolu hodit. Pak zahlédl svého závodčího, jak v rozepjaté blůze pomáhá Růženě Liškové nosit ze stavení kusy nábytku.

– Sakra, co tu, člověče, děláte?

– Hlásím, pane vrchní, že pomáhám.

– A co má dělat četník, když hoří? řekl přísně vrchní strážmistr a odtáhl závodčího stranou, protože do dvora vtlačili stříkačku a první proud vody se začal lít z tenké hadice.

– Když hoří, tak má četník koukat a nic než koukat, protože je důležité to, co on vidí, a ne to, co hoří. Však oni lidi pomůžou. A vy teď marš na stanici a obléknout se, jak se sluší, flintu, šavli, brašnu, přílbu, ať vás tu vidím, než řeknu švec... Odchod!

Pak se pan vrchní podíval na Růženu, která rozcuchaná a umazaná nosila dál nábytek z domu, a pomyslil si, že jí to sluší a že se ani tomu závodčímu nediví.

Za malou chvíli začaly hořet chlévy a nepomohly ani proudy vody, ani desítky ochotných rukou. Obytné stavení vyklidili na zahradu, ale to – jak vrchní předpokládal – nechytlo.

Závodčí Klouzek se vrátil oděn podle předpisu a jeho velitel jenom kývl hlavou, že takhle to má být.

– Postavíte se na zahradu k těm krámům, aby nebyly zítra řeči, že se něco ztratilo. Ona tam Růžena může vartovat s vámi!

Růžena tam skutečně byla, a protože si teprve teď uvědomila, že běhá jenom ve starém kabátě přes košili, začala se stydět. Lišková klečela u hromady peřin a plakala.

K ránu se podařilo oheň udusit tak, že čoudily jenom trámy a zbytky sena a slámy. Ráno se taky ukázalo, že v tom nočním zmatku nikdo nevzpomněl na slepice. Zůstaly zavřené v kurníku a uhořely. Lišková si rvala vlasy: jak mohla zrovna ona zapomenout na svoje slepice! A ve svém bezmezném zoufalství se vrhla na muže: – To máš ze svý hospody a karet! Kdybys byl doma, tak se to nemuselo stát!

Liška mlčel, ale pan vrchní se honem zeptal: – Jak to myslíte, paní Lišková? Kdyby byl muž doma, že by nehořelo?

– Myslím, že má špatný kamarády, co ho svádějí na karban, řekla přísně selka.

Pan vrchní si radši vzal Lišku trochu stranou.

– Na to nedejte, mluví z ní zoufalství… Pojistku máte v pořádku? Opravdu? Aby to s ní nebylo jak s tím betlem! No tak si postavíte novou stodolu i chlívy, už to bylo potřeba… Pan vrchní se najednou podivně usmál, jako by ho něco napadlo, a dodal: – Kdo by byl řekl, když jste hlásil ré, že u vás už hoří, co? Přehlédnout takovou kartu, jako je filek, to je k neuvěření!

Sedlák se na četníka podíval, jako by nechápal, proč to říká, když tadyhle mu shořel statek.

A strážmistr pokračoval: – Když jste vyšel večer z domova, nepozoroval jste nic? Myslím, jestli jste necítil nějaký kouř… Nebo jestli někdo podezřelý nechodí kolem vašeho domu… Ten oheň, pane Liška, byl založen, to snad chápete?

– Nechápu, řekl sedlák. – Já nic nechápu. Já jsem z toho všeho pitomej.

Na spáleništi postávali unavení hasiči. Některým teprve teď přinesli z domova nablýskané přilby.

– Podle toho, co říká vaše manželka, oheň vznikl ve stodole… Okna vaší světnice jsou proti stodole, a proto ji ta zář vzbudila. Kdo ale vzbudil dceru, která má komůrku na druhou stranu, tady do ulice?

– Copak já vím? Co ode mne chcete?

– Nic. Záře vzbudila vaši ženu, ale nevzbudila, jak jsem se dověděl, sousedku Lohnoutkovou, a ta má okna taky na vaši stodolu.

– Co by se budila, když u ní nehořelo?

Pan vrchní jenom pokrčil rameny a prohlížel si dál spáleniště. Sedlák se po něm zamračeně díval. Nechápal, co těmi řečmi pan vrchní myslí. Je to všechno hrozné neštěstí… Ale pojistka tady je a on teď dá na všechno novou střechu. Eternitovou… A co se týče toho betla, kruci, to tedy vlastně bylo štěstí, že hořelo!

Na četnické stanici přecházel ráno pan vrchní jenom v pletené vestě, kouřil a přemýšlel. Závodčí Klouzek a strážmistr Picek, který v noci neměl službu, a proto celý požár klidně zaspal, naslouchali jeho výkladům.

– Jedno víme docela určitě. Požár byl založen… Ve stodole nebyla elektrika, nikdo tam nic nedělal, ale hořelo tam. Je to jasné!

Závodčí horlivě přikývl, že to jasné je. Strážmistr Picek byl zdrženlivější. Mohl si to dovolit: – Pamatujete se, pane vrchní, na ten oheň před měsícem u Příhodů? Taky stodola. Nakonec teď na jaře to není nic tragického.

– Tragické to je, odvětil vrchní strážmistr a hodil špačka do kbelíku u kamen. – A dokonce moc! Budeme muset zavolat pátračku z okresu. A vy víte, co to znamená… To znamená, že když má někdo službu, tak ji má a nehne se ze stanice! A ne aby šel za holkou!

Závodčí se vyjeveně podíval na pana vrchního.

– Já z toho nebudu dělat potřebu, ale fakt je, že jste si, závodčí Klouzku, odskočil v noci za Růženou… Mlčte, nepřijímám pitomé omluvy. Jenže to, že jste byl s Růženou, má svůj význam. Růžena proto nespala… Ale proč nespala stará Lišková? Protože věděla, že nesmí usnout. Protože věděla, že u nich bude hořet!

Na stanici se udělalo ticho, které přerušil svým zoufalým hlasem závodčí: – Ježíšmarjá, ale ono to bylo jinak! Já s Růženou nebyl. Já tedy byl venku, ale k nim jsem se jenom podíval, jestli jako náhodou by nebyla u okna. Ale bylo u ní tma. A do dvora taky nic nesvítilo. Spaly obě…

Závodčí to ze sebe sypal jako v zimnici. Představa, že by Růžena byla namočena ve žhářství, mu byla prostě nesnesitelná.

– Že by Liška šel do hospody a doma si založil někde ve stodole požár, tomu nemůžu věřit, řekl strážmistr Picek.

– Nemůžete věřit, protože nevíte to, co já, řekl tajemně pan vrchní a ztišil hlas. – Já vám teda řeknu něco, co nemůžu říct ani pátračce. Ostatně, ty budou zajímat jiné věci. Budou chodit po požářišti a hledat mastné skvrny od petroleje, nebo zbytek svíčky, která mohla zapálit… Ale já jsem svoje podezření zbudoval na něčem docela jiným. Na mariáši… Koukejte, když mi někdo hlásí betla, tak to beru, zvlášť když mám takový karty, jako jsem měl já. A dám mu flek, aby věděl, že je mám. Ale když ten, co hlásil toho betla, mi dá na to ré, musím si myslit, že má karty dočista zázračný. Ale podržte se: on v nich má jednoho filka! Žaludského filka mezi samýma červenýma a zelenýma. No to je hotový drama! Tak buď je ten člověk na mariáš levej, a to Liška není, nebo je najednou hrozně nepozornej a toho filka si nevšiml. On to aspoň tvrdí. A já se ptám, proč je Liška nepozornej při mariáši? Proč přehlídne filka? Protože myslí na něco jinýho. A nač myslí? Myslí na to, že už je čas, aby někdo volal: Hoří…! On vůbec celej večer hrál mizerně, a teď to vyvrcholilo.

Pan vrchní si utřel čelo. Vyložit celou teorii ho zcela vyčerpalo. Jak se zdálo, jeho dva podřízení byli na tom stejně. Oba si sedli.

– Ono hrát s vámi mariáš, to jde o nervy, řekl strážmistr Picek uváženě. – Jinak ale by to byl docela nečekaný a v kriminalistice ojedinělý důkaz!

– Důkaz! povzdechl pan vrchní. – Kdyby to byl důkaz, tak jsem si už pro Lišku šel s želízkama. Tohle je jenom podezření… Ale to podezření mě vede k přesvědčení, že Liška o tom věděl.

Vrchní se podíval soucitně na závodčího: – Já vím, že vy to rád neslyšíte. Budoucí tchán…

– Jakej tchán! mávl rukou závodčí. – Nechce o tom ani slyšet a Růženu doma zavírá.

Zvenku bylo slyšet skřípot vozů, vesnice žila po svém způsobu, šla jako každý den po práci.

– Já bych měl jinou teorii, řekl strážmistr Picek, hledě upřeně na Klouzka: – Požár byl založen ze msty. Zapálil zhrzený závodčí, který čeká, že Liškovi po požáru tak zchudnou, že ho budou vítat s jeho šesti stovkama měsíčně jako svého zetě.

Klouzek zrudl a jenom ohled na služební hodnost mu bránil, aby neřekl strážmistrovi, co si o něm myslí. Vrchní strážmistr v té nevážné řeči cítil útok na svou poněkud složitou teorii a zatvářil se kysele. Takže se smál nakonec jenom strážmistr Picek a ani ten se nesmál dlouho. Venku zahučelo auto z okresu.

Zatímco vrchní vyběhl hostům vstříc, řekl závodčí: – Je tu ještě třetí možnost. Statek zapálil jistý strážmistr, který byl zdánlivě mimo službu doma, a přitom doma nebyl…

– A čtvrtá: zapálil vrchní, protože prohrál s Liškou toho betla, dodal strážmistr a zašklebil se.

Pak ale oba strnuli v bezvadném pozoru, protože do místnosti vešel poručík z okresní pátračky.

Chodili po spáleništi dlouho a prošťourávali kdeco. Závodčí byl rád, že ho k tomu nevzali, protože s tím vším zuřivě nesouhlasil. Věděl, co hledají: důkaz, že si zapálil Liška sám a odskočil si na karty, aby měl alibi. Ale on tomu nevěřil. Kvůli Růže? Ani snad ne. Spíš jenom tak, ze zdravého rozumu. Protože stačí se podívat na stodolu: v zadní stěně, která vede na zahradu a potom do polí, jsou podlouhlá okénka. Sklo v nich nebylo, Liška říká, že je tam nedal, protože tamtudy odjakživa lítají vlaštovky. A taky kvůli větrání. Jestli někdo chtěl zapálit, stačilo, aby se dostal přes pole a přes zahradu k zadní zdi a prostrčil ruku s hořícím papírem dovnitř. Oheň si už na roztroušené slámě najde svoje…

Když byl večer, závodčímu se podařilo zmizet ze stanice a jít za Růženou. Přišel jí říci, že on osobně vůbec nesouhlasí s tím, co si myslí jeho šéf…

– Jen mlč! Chodíte tu celej den a pořád se jenom vyptáváte, jako bysme to zapálili my! A lidi jsou taky neřádi. Ještě si z nás dělají legraci… Tohle nám někdo hodil přes plot!

Vztekle mu podala kus papíru s podivnými veršíčky:

Je to krása
srdce zrovna jásá
vesele si zpívám
do vohně se ďývám.

– Co to je? Kdo to sem hodil?

– Copak já vím? Už to tady leželo ráno. Já to sebrala, ani jsem to našim neukázala.

– Růženko, já přeci za nic nemůžu!

– Ještě abys moh! vykřikla s onou podivuhodnou ženskou logikou, která dovede i oddané milence přivést na okraj zoufalství.

V té chvíli se ve stavení otevřelo okno a zazněl přísný mateřský hlas: – Růžo! Domů!

Růžena se podívala vyčítavě na mladého závodčího a zmizela.

Raněn její nespravedlivostí šel smutně do své mládenecké světničky, holé a studené, protože i jaro letos bylo nevlídné. Natož láska.

Doma znovu vytáhl z kapsy ty veršíky a znovu si je četl. Co je tohle za pitomost? Kdo má zájem se těm lidem vysmívat? A jak napsal to slovo: ďývám! Ale když si to četl už poněkolikáté, zdálo se mu, že v tom všem vůbec není žádný výsměch. Spíš radost… Srdce zrovna jásá…

Papír s veršíky, psanými neumělou rukou, byl utržen z nějakého pytlíku, a protože takové pytlíky mají v krámě kdekoliv, nedá se ani z toho nic poznat. Ale pozor, ten papír je propíchnut. Nikdo jej nehodil přes plot, naopak, někdo jej na plot připíchl.

A co s tím? Řekněme, že nakrásně objevím i místo, kde byl připíchnut, a dokážu, že ho vítr shodil… Jak tím vyvrátím teorii našeho starého?

Je to všechno nesmysl… Ale čím více o tom přemýšlel – a on o tom přemýšlel, i když už ležel pod řídkou studenou peřinou –, zdálo se mu, že tenhle papír má s tím vším něco společného. Což když jej tam připíchl ten, kdo zapálil? Ze samé radosti, že hoří… O tom se učili v kursech, ježíšmarjá, jak se to jmenuje, když člověk touží vidět oheň a zapaluje jenom proto, aby měl potěšení?

Byla noc a závodčí vylezl z postele. Nezdržoval se otvíráním skřípavých dveří a vyskočil oknem. Běžel na stanici, kde měl dneska službu strážmistr Picek.

– Co strašíš i v noci? Co máš? řekl rozespale.

Závodčí podal strážmistrovi papír s básničkou. Ten si to přečetl, pak to odnesl ke stolu pod lampu a četl znovu.

– Kdes to našel?

– Já ne. Růžena… U nich za plotem.

Strážmistr obracel papír v ruce a poslouchal, k jakým závěrům došel závodčí, protože nemohl spát. Pak uvážlivě prohlásil: – Hele, já se jmenovat Klouzek, tak bych nedoufal, že mi budou říkat pane Sherlock Holmes… Ale je to lepší stopa než ten betl našeho starýho. Veršíčky… Hergot, kdopak muže psát tady na vsi verše?

– Učitel skládal loni na osmadvacátého října báseň. V hospodě se mu smáli, ale on říkal, že to sepsal kvůli tomu, aby měl zajištěnej postup.

– To je velkej důvod, přikývl strážmistr. – Ale proč psal verše neznámý pachatel? A proč napsal ďývám…? Nedá se nic dělat, musíme to ukázat starýmu. Když pro nic jiného, tak aby mu to pokazilo radost z mariáše.

Jenže kupodivu vrchní strážmistr to přijal spíš jako potvrzení svého podezření.

– Mládenci, mládenci, já se vám divím! Napsat pár veršíčků na pytlík od cukru může přece leckdo. A nejspíš ten, kdo má zájem, aby se celé pátrání co nejvíc zamotalo. Například Liška… Já vám říkám, tady je slabé místo, a to musíme hlídat.

Závodčí jenom tiše povzdechl: – Ona v tom je ale taky jedna dost zvláštní pravopisná chyba.

– Ani jsem si nevšim…, bručel vrchní. – Třeba se v tom rozčilení přepsal. A to, že s tím přišla Růžena, to je mi zvlášť podezřelý.

– Ale ten papír byl připíchnut na plotě, hájil závodčí svůj nápad a především Růženu.

– Tak proč jsme ho tam neviděli?

– Protože spadl na zem a my jsme ho bohužel nenašli. Je to naše chyba, řekl strážmistr.

– Z té si nemusíme moc dělat, mávl rukou vrchní a pomyslil si, že ten strážmistr chce mít nějak pořád svůj rozum. Touží dostat o frčku víc a myslí si, že teď by byla příležitost. Ale to se ti, příteli, nepodaří!

– Kdybyste dovolil, pane vrchní strážmistře, já bych se trochu na tu básničku podíval, nabízel se závodčí.

– Podívat se můžete, ale po úředních hodinách. Především jste povinen plnit své služební povinnosti! řekl suše a přísně pan vrchní a závodčí uctivě sklapl kufry.

– Jó, stát se Holmesem u nás na stanici není snadný, zašeptal mu strážmistr, když se za skříní oba odstrojovali.

Opravdu, není to snadné, ale závodčí se toho chopil s velkou horlivostí. První volné odpoledne zajel do města. Šel tam, kam mužští málokdy chodí: k paní Kodadové, což byla vyhlášená kartářka, jasnovidka a znalkyně písma. Předložil jí básničku a spolu

s ní pět korun, jinak paní nevěštila. Zato oslovovala Klouzka: pane strážmistře. Dívala se dlouho na písmo a pak řekla: – A teď napište, pane strážmistře, pár řádek vy! Tuhle na ten papírek…

– Já? podivil se závodčí. – Proč já?

– Vaše písmo potřebuju, abych poznala, jestli jste si s touhle osobou souzený. Hlavní je spřízněná duše… Napište, co chcete, třeba jenom jméno.

– Ale paní, já nehledám spřízněnou duši, já potřebuju znát, jaký člověk to psal?

Věštkyně zvedla pohoršeně oči: – A jak to můžu vědět já, když to nevíte vy? Já bych vám mohla říct, jestli jste si s tou osobou blízký, spřízněný, osudem určený a tak… Víc, pane drahej, nevím. Jenom tak soukromě vám řeknu, že ten, kdo to psal je nejspíš blázen.

Pak šla a dala svému papouškovi do klece kousek jablka. Audience byla skončena.

Závodčí stál před domem a rozvažoval, co dělat. Blázen… Pokud věděl, v obci je skutečně jeden blázen, totiž Ferda Bumbej. Jenže Ferda neumí psát, takže tahle stopa nikam nevede.

Závodčí ve svém zoufalství navštívil v okresní nemocnici psychiatrické oddělení.

Dalo mu dost práce přesvědčit svalnatého ošetřovatele, že nejde sám na prohlídku, a pak musel o svém duševním zdraví přesvědčovat i doktora, což bylo ještě těžší. Když se vytasil s básničkou, zavrtěl doktor hlavou: – Uznejte, že nemohu dělat diagnózu podle kusu papíru… Přiveďte mi sem toho pacienta!

– Kdybych ho znal! povzdechl si závodčí. – Já byl už u věštkyně a taky s tím nehnula.

– Tak vidíte… Jedině že bych to vzal na naše konsilium… Ale to musíte počkat. Zatím si čtěte. Anebo cvičte! Cvičení je velmi zdravé na nervy!

Lékař udělal před užaslým závodčím několik dřepů a odspěchal.

Závodčí čekal a chvílemi dřímal. Odejít nemohl, dveře totiž neměly kliku. Doktor se vrátil pozdě, ale zato celý zářil.

– Je to velice zajímavý případ! Ani byste neřekl, jak zásadně se rozcházely soudy odborníků. Jeden říká, že to psal člověk s nižší inteligencí, opírá se právě o tu pravopisnou chybu. Druhý neobyčejně zajímavě s ním polemizuje a tvrdí, že to psal člověk s vyšší inteligencí, jaká se někdy vyskytuje u epileptoidů. A teď, kdo to psal… Buď člověk mladý, pak je ta chyba celkem omluvitelná, nebo naopak člověk starší, a pak ta chyba ukazuje na inteligenční subnormalitu. Když přijmeme tento názor a připustíme, že to psal člověk dospělý, dojdeme k závěru, že to je typ idiota nízké duševní úrovně s obsedantními pyromanickými sklony… Jenže je tu další možnost, že totiž celá ta věc je výplodem recese, tedy zvláštního druhu žertování. Samozřejmě, že zastánci tohoto názoru chápou, že je zde určitá slabina: tento typ nemá sklony pyromanické. Naopak však mohou dost úspěšně prokázat, že ona mluvnická chyba je úmyslná. Oba typy jsou do jisté míry psychicky nenormální. I první typ pyromanika, který je nutkán svůj čin oslavit veršem, i druhý předpokládaný typ recesisty, který v dané situaci reaguje svým způsobem na zmatek kolem ohně, jenž mu připadá, jistě neprávem, směšný…

Závodčí seděl a vyvaloval oči. Chvílemi měl dojem, že vlastně tu báseň napsal on sám… Když doktor umlkl, přikývl a řekl jenom:

– Ano, jistě!

– Je vám to jasné? zeptal se ho lékař ještě ve dveřích.

– Ne, ale to nevadí, řekl uctivě a byl rád, že je venku na čerstvém vzduchu.

Večer na stanici mu strážmistr vařil čaj.

– Kamaráde, jak to vypadá, my to budeme muset dát pátračce. Ne že by oni něco našli, spíš kvůli pořádku. Třeba si najdou jiné

odborníky a ti přijdou ještě na třetí a čtvrtou možnost… Ale toho, kdo zapálil, budeme muset chytit my.

Srkali pomalu horký čaj, protože jaro pořád nechtělo ukázat svou vlídnější tvář, a přemýšleli, jak smutný je to osud, když se člověk stane četníkem. Svým úvahám se však nemohli věnovat příliš dlouho. Zvenku se ozval křik, a když strážmistr otevřel okno, aby se podíval, co se děje, viděl stoupat na temném nebi rudou zář ohně.

Hořelo, tentokrát v čísle třiačtyřicet.

Oheň se podařilo uhasit dřív, než se dostal na střechu stodoly. Shořela kůlna s loňským dřívím a kus chléva.

Na plotě našli četníci papír s dvěma verši

Lidi se s radostí dýmají
jak jiskry z vohně lítají.

Na stanici bylo jako po pohřbu. Skleslý vrchní strážmistr prohlásil: – Zavolejte okres. Tentokrát to Liška být nemohl, já s ním zrovna prohrál partii licitovaného. Jsem z toho všeho už dočista blázen.

Vesnice žila jako v horečce. Lidé se drželi doma, celé noci po vsi hlídali četníci, pevně odhodlaní střílet na každý stín, který by si troufnul škrtnout sirkou. Přesto je lidé pozorovali zamračeně a bručeli: – Načpak vlastně četníky máme? Co dělají, když nedovedou najít toho, kdo zapaluje?

Závodčí se na svých pochůzkách často díval na tmavé okno, za kterým spala Růžena. Zůstávalo odmítavě zavřené. Není moc vděčná za to, co jsem já pro ni a jejího tatíka udělal, říkal si smutně. Ale taková je asi ženská duše.

Pátračka se, jak předpokládal strážmistr Picek, vrhla na ty dva papíry. Brzy poslali posudek, který předčítal sám pan vrchní

slavnostně důrazným hlasem. Čím déle četl, tím byl jeho hlas zklamanější.

– Je zjištěno, že obě věci jsou psány na stejném papíru typu R4š, tloušťka 0,5 mm, jehož se běžně užívá k výrobě sáčků. Dále je zjištěno, že obě věci psal týž člověk, ostatně se ani nesnažil měnit svůj rukopis. Podle posudku psychiatrického oddělení jde o osobu duševně zaostalou s patologickými sklony, nebo naopak o osobu se značnou inteligencí, která se pokouší zastřít skutečnou podstatu činu, pojišťovací podvod.

Strážmistr natáhl pohodlně nohy a prohlásil, že jsou to všechno nečekaná odhalení. Vrchní strážmistr naopak řekl, že to je všechno na prd.

Závodčí měl podle služební pragmatiky mlčet, ale troufal si prohlásit, že on by se držel ve svých úvahách té pravopisné chyby, která se stále opakuje.

– Stejnej blbec udělá vždycky stejnou chybu, povzdechl bezmocně pan vrchní. – To není nic zvláštního.

– Ale je zvláštní psát tvrdé y po ď, trval na svém závodčí. – Co se podívat na školy?

Vrchní chtěl mávnout rukou, ale najednou se mu zdálo, že závodčí našel docela dobrou kartu. Přikývl.

A tak v noci hlídali a ve dne jezdili po školách. Učitel v jejich obci prohlásil, že je nemyslitelné, aby se podobná chyba vyskytla u zdejších žáků, protože jeho metoda ve výuce pravopisu byla oceněna samotným panem okresním inspektorem.

V sousední vsi jim řekl učitel, že je to taková chyba, že to spíš bude asi schválně. Za jeho praxe se něco podobného na zdejší škole nevyskytlo. Když objeli všechny školy, byli tam, kde na začátku pátrání.

A protože konečně vysvitlo slunce, seděl závodčí a strážmistr v příkopu u silnice, kola opřená o strom a tváře otočené k slunci.

– Je to vůbec to nejlepší, co můžeme dělat, prohlásil strážmistr, – vyhřát si revma.

Po silnici kráčel v jarním slunci starý pán. Když došel k nim, nadzdvihl staromódní klobouček: – Odpočíváte, odpočíváte?

– Pozdrav pámbu, pane řidicí! zvedl se strážmistr. – Na špacír? Na špacír?

– To je moje... Denně dva kilometry. Zamlada jsem jich dělal deset.

– Pane řidicí, vy už jste dávno v penzi, co?

– No, bude to patnáct let.

– A míval jste žáky, kteří neznali pravopis?

Starý pán se usmál: – Žáci nikdy neznají pravopis. Od toho je učitel, aby je tomu naučil!

– Někdy se to člověk nenaučí do smrti, povzdechl strážmistr.

– Neslyšel jste někdy, že by člověk napsal: ďývati se? vyhrkl závodčí.

Starý řídící potřásl hlavou: – Všechno je možné. Lidé jsou všelijací. Já jsem míval žáka, nějaký Hulík z vedlejší vsi, ten psal ďýtě, ďyvný... On to dělal, aby mě rozzlobil, ale pak si na to tak zvykl, že jsem ho musel kolikrát posadit do oslovské lavice. Dřív se to totiž dělalo.

– A odnaučil jste ho to?

– Nevím... On byl celkově tupější a vyšel školu ze třetí třídy. Ano, jsou i takové smutné případy! Ale jinak – jinak je radost učit!

Starý pán zakýval hlavou a zase vykročil. Oba četníci se za ním dívali jako za zázračným zjevením.

Když potom za hodinu v přítomnosti vrchního strážmistra předložili Hulíkovi oba papíry, vůbec nezapíral. V jeho očích bylo

dokonce cosi jako hrdost nad tím, že páni četníci poznali jeho básnické umění. Nabídl se, že by takových věcí napsal víc.

– Ale to byste musel napřed zapálit, co? řekl pan vrchní.

– To víte, že by to s ohněm mělo jinou sílu, odvětil básník-žhář a tupě se usmíval.

Atrapy

Samozřejmě, že to potká každého z nás, ale když šel do penze pan ministerský rada Knotek, zdálo se i mně, že skončilo nějaké slavné období pražské policie. Vedly se oslavné řeči, přišel přípis z ministerstva, rozloučili jsme se s ním ještě ve vinárně – ale při celé té parádě nám nikomu nebylo do smíchu. Nakonec nejstatečněji se choval právě starý pán. Asi proto, že už to měl za sebou. Druhý den jsem se přestěhoval já do jeho bývalé úřadovny. Ještě jsem se nestačil usadit a už někdo klepal. První případ, říkám si, tak ať je to něco pořádného! K mému úžasu stál mezi dveřmi pan rada a provinile se usmíval: – Nejdu vás rušit, kolego, jdu si jenom pro svoje věci.

– Jen dál, jen dál! hlaholil jsem, – jistě jste se vyspal do růžova tu první noc v penzi!

Ale přitom jsem viděl, že právě za tu jedinou noc, kdy nebyl můj bývalý šéf ve službě (a kdy už ho nemusilo zajímat, co se v noci v Praze stalo), nějak zešedivěl.

Mlčky se díval po kanceláři, která už nebyla jeho, a byl tichý a smutný.

On, který dovedl nahánět strach celému podsvětí! On, kvůli němuž se půdař Půlpytel ukryl pod postelí a rozvrátil si tak svoje manželství! On, jemuž se vzdal sám lupič Šmídmajer, který dva dni vzdoroval na půdě činžáku v Nuslích! Až přišel pan rada, vystoupil důstojně a pomalu po schodišti a řekl přísně a rozhodně: – Pane Šmídmajer, oni mi tu zdržujou moje lidi, a já je potřebuju jinde! Už toho nechaj a jdem...! A lupič Šmídmajer otevřel železné dveře a povídá: – Že jsou to voni, pane rada, tak tedy jo...

Potom oba sedli do kočáru, žádná pouta a žádná eskorta, seděli, kouřili cigára a jeli do Bartolomějské jako nějaká vysoká návštěva.

A teď tu stojí penzista Knotek, který si přišel pro svoje věci. Pro starý kabát, visící vždy na věšáku, jejž si oblékal, aby ušetřil tmavý redingot. Ve stole má hrníček na kafe a lžičku, v pytlíku zbylo ještě trochu cukru. A na stole popelník s vyrytým jménem, takové vyráběl na Borech za cigaretu kasař Havlíček. U kalamáře ležely ostře nabroušené barevné tužky. Vzal je do ruky, jako by se rozmýšlel, co s nimi bude podtrhávat, ale pak je zasunul do kapsy. A já jsem věděl: bere si je na památku. Položí si je doma ve svém mládeneckém zakouřeném pokoji a bude se na ně dívat. A starý kabát si pověsí na věšák a bude to mít doma jako na direkci.

Dlouho obracel v ruce hrneček na kávu a pak řekl: – Víte, kolego, že mi dočista zakázali kafe? To jsem to dopracoval! Mimochodem, jak vypadá ta šestá káča? Zase do čtverce z pravého boku, co? Zase Balda, co mu říkají Tonda Štráf?

– Určitě on. Do dvou tří dnů ho tu budeme mít.

Zakýval hlavou, ale přemýšlel o něčem jiném.

– Ani kapku kafe! To já moc dlouho nevydržím.

– Pane vrchní rado..., pokusil jsem se ho utěšit.

– Nevydržím, začnu zase kafovat!

Uložil hrneček k ostatním věcem, otevřel skříň, přesvědčil se, že je opravdu prázdná, spustil registraturu, sáhl na hlínu v květináčích, jestli je dost zalitá.

– Pane vrchní rado, dole ve skříni v tom šupleti jsou ještě nějaké vaše věci.

Zavrtěl nevěřícně hlavou a já jsem otevřel zásuvku. Šlo to ztuha, nikdo ji zřejmě neotvíral. Ležely tam dva balíčky převázané starým provazem, plné prachu. Rozbalil jsem jeden. Pane na nebi,

samé dynamitové nálože v papírovém voskovaném obalu s nápisem: A. Nobel Fabrique!

– Co je tohle za zboží? lekl jsem se.

Starý pán klidně hrábl do balíku a zdálo se, že se trochu usmívá. Jeho voskované kníry sebou maličko pohnuly.

– Tak vida, ono je to ještě na světě! Já myslel, že se to ztratilo, když jsme tu naposled malovali…

(Ovšem na policejním ředitelství se maluje zřídkakdy.)

– Vyhoďte to! dodal a podal mi oba balíčky.

Nedržel jsem je moc nadšeně, ostatně mít v ruce dynamit není nic příjemného.

– Ano… Ale kam se taková věc vyhazuje? zeptal jsem se nejistě.

– Třeba do kamen, vždyť jsou to jenom atrapy, usmál se pan rada.

V kamnech se ještě netopilo, tak jsem je položil do uhláku.

Pan rada se na balíčky díval, jako by viděl obzvláště něco milého: – To byl totiž dárek, víte!

– Trochu podivný, když dovolíte!

– Trochu jo. Ale přece jenom dárek. A dokonce od dámy. Od moc hezké dámy! Víte, jak vždycky říkal kapsář Mihule: něco epesrárres!

Rozhlédl se kolem sebe, jako by se chtěl přesvědčit, že tu jsme jenom my dva, a pak řekl: – Vy si nevaříte kafe?

– Ještě jsem dneska… ještě tu nemám svoje věci.

– Tak si je sem přineste a uvařte si. Já budu čuchat jeho vůni.

Byl jsem zvyklý pana radu poslouchat, a proto jsem si od vedle přinesl poslušně vařič.

Pan rada se na mě díval a přikyvoval hlavou: – Kafe, to je základ života. Co se týče ženských, tím si už nejsem tak jistej. Když člověk slouží na policii, má na ně ale možná zkreslený názor. Ta,

co o ní mluvím, to byla ženská, radost se podívat. Seznámil jsem se s ní náhodou. Jednou mne poslali zjistit, jak vyšetřují nějakou finanční aféru až u Pardubic. Továrna na výbušniny a munička, to víte, tam i defraudace má hned docela jiný zvuk. A že prej tam někdo musí jet z Prahy, když už ne z Vídně, protože se o to zajímá samotné místodržitelství. To byste neřekl, jak zvláštní sorta lidí jsou zbrojaři. Asi proto, že mají v rukou nebezpečné věci, tak spolu ohromně drží, a když jsme chtěli na někom z nich odbornou expertizu, tak se každý kroutil jako had. Pan policejní prezident rozhodl, že tam mám jet já.

Dneska bych, samozřejmě, odmítl jet do cizího rajónu a strkat nos do věcí, které mně nepatří, ale tehdy jsem byl ještě mladý a taky jsem byl fešák – to v tomhle případě hraje svou roli –, a proto jsem ochotně jel.

Vypravil jsem se na cestu parádně, koupil jsem si lepší cigára a sedl si do první třídy, aby bylo vidět, že jsem někdo. Anebo aby nebylo vidět, že jsem od policie? To už sám nevím.

(Ta voda se vám vaří, můžete nasypat kafe… To je vůně, co?)

Naši tady v Praze ofrňují nad venkovanem nos. Ale tam jsou čímani! Jen jsem vylez z vlaku, docela neznámý člověk uctivě smekne a povídá: – Služebník, pane policejní rado!

A bylo po inkognitu! Zůstal jsem koukat… Ani ne tak na toho chlapíka, jako spíš na náramnou ženskou, která šla okolo; na hlavě klobouk samá kytka, jak byla tehdy móda, figuru vysoustruhovanou a zapínací botičky ke kotníkům. Odhrnula sukni dost vysoko a mně nedalo a otočil jsem se za ní.

A ten místní člověk povídá: – To je panička pana ředitele!

Já jsem ovšem nepřijel, abych se koukal po paničkách, a tak jsem se zatvářil přísně a mlčel jsem. Šel jsem rovnou na četnické velitelství.

Případ byl spletitý, ale šetřili to všechno docela správně, několik lidí bylo už ve vazbě, kolem jednoho se to stahovalo nejvíc, celkem mladý člověk, no, a ti ostatní v tom jeli s ním. Granáty nevybuchovaly, pravda, ale nebylo to žádné spiknutí, jak by rádo vidělo místodržitelství, šlo tu o peníze, a to víte, zbrojařina, tam se koruny jenom točí!

Bylo nám jasné, že tenhle případ se dá poměrně snadno uzavřít, nitky se táhly až do Vídně, tak ať si to posoudí tam, stejně v tom bude asi nějaký strejček a ten to všechno včas stopí do šuplete, já nemám moc rád takovéhle věci, kde se člověk musí ohlížet na panáky z ministerstva. Páni z okresního četnického velitelství byli moc milí, chodili jsme na víno a zvali mě na podzim na hon, velitel byl nimrod a zajíců prý v těch rovinách kolem Pardubic je spousta.

Už jsem se chystal na cestu zpátky, ale tu přinese nějaký človíček do hotelu velké psaní od pana ředitele zbrojní továrny, že mě zve uctivě odpoledne na čaj.

Obracel jsem ten dopis sem a tam, moc se mi nechtělo, protože co mi může chtít ředitel továrny, kde se vyšetřuje? Ale pak jsem si vzpomněl, že ta neznámá fešanda je jeho paní, a vám se přiznám, že se mi zachtělo vidět ji ještě jednou. Tak jsem koupil kytku a do té vily jsem na ten čaj šel.

Přijali mě náramně v parádním pokoji s velkými hodinami a pod vysokou palmou, na které si milostpaní asi moc zakládala. Tvářila se až moc srdečně, usmívala se na mne, takže jsem chvílemi cítil takové příjemné teplo. Byla samý volánek a samé fižátko a oči měla, že se člověk do nich musel pořád dívat.

Pan manžel začal, že by byl hrozně rád, kdyby to vyšetřování bylo už skončeno, jistě prý chápu tu nervozitu – a pak, malé město, to jsou samé klepy… Ujistil jsem ho, že co se mne týče, považuji

vyšetřování za skončené a že v tom nevidíme nic velezrádného, ale obyčejnou zpronevěru a trochu nestydaté okrádání státu.

– To víte, při vojenských dodávkách tohle bývá, povzdechl moudře pan ředitel a naléval mi. Zatím milostpaní si sedla vedle mne na malé kanapíčko, a že prý ji ohromně vzrušuje takové sehr interessant povolání, jako mám já…

Ona neuměla moc dobře česky, pocházela prý z Rakous, tam, co se rodí dobré víno. Nu což, měla jeho jiskru v těle, a pan manžel měl zase to dobré víno ve sklepě, takže to bylo pěkné odpoledne.

Na stole měli podivnou kuřáckou soupravu s popelníkem: všechno bylo tady z těch patron, cigarety byly v prázdných obalech od dynamitu a doutníky zase v jiných, uprostřed toho všeho pak stál veliký šrapnel, a to byl zapalovač.

Možná že to bylo drobet nevkusné, ale mně se to líbilo. Navíc jsem se toho upřímně lekl. No představte si, oklepávat popel mezi dynamitové patrony!

Panička si toho všimla a zvonivě se smála, ona se vůbec moc smála, pořád to znělo, jako když cukruje hrdlička: když prý se mi to líbí, tak mi takový pošle darem. Anebo přiveze, jezdí nakupovat do Prahy.

Co jsem na tohle mohl říci, když manžel seděl vedle nás a tvářil se jakoby nic? Tvářil jsem se taky jakoby nic a uklonil jsem se, že mě bude těšit.

Když jsme mluvili o té aféře v továrně, milostpaní mínila, že ti lidé jsou unschuldig. Na to jsem neřekl taky nic, přece jim nebudu povídat úřední tajemství!

Manžel šel pro víno, nosil ze sklepa skutečně překrásné láhve, a panička se ke mně nahnula a povídá, že je ráda, že se se mnou potkala. Řekla to tak, jako by celý její dosavadní život za nic nestál. Zakoktal jsem něco, asi to nic chytrého nebylo, a ona mi povídá,

jestli vím, že v té aféře je jeden její známý. Jakýsi pan Robert Wolf, ein sehr charmanter junger Mann…

Vzpomněl jsem si, že ho znám, byl to fešák. Ani mě nepřekvapovalo, že zrovna o něm milostpaní mluví.

– Je z nejlepší rodiny… Mohl byste pro něho něco udělat? Byla bych vám… wie sagt man das tschechisch… zavázaná.

– Uvidíme, povídal jsem a byl jsem rád, když přišel pan choť do dveří, protože pro toho Roberta se moc udělat nedalo, ten v tom asi lítal nejvíc.

Tak jsme se všelijak bavili a ona vám najednou povídá, abych jí říkal Jeny, že se tak jmenuje. Já jsem se dočista začervenal a zůstal jsem u té milostpaní. Díval jsem se na manžela, který byl na to všechno asi zvyklý, a říkal jsem si: buď je manžel pitomec, nebo bys ty, má milá, potřebovala mužskejch plnou chalupu!

Vždyť ona seděla pořád vedle mne a pořád vedla takové řeči, že by od nich musela chytnout sirka. Taky mi najednou povídá, že jsem ein wahrer Mann… Poslyšte, řekla vám už nějaká ženská, že jste opravdový muž? To je moc hezkej pocit!

Vedle zvonil telefon, pan manžel tam šel a ona si přisedla ještě blíž a znovu začala o tom Robertu Wolfovi… Já nevím, co by se bylo stalo, nepřijít ředitel zase zpátky. Všiml jsem si, že je najednou celý bledý.

– Byl byste tak laskav, pane policejní rado, kývl na mne a zavřel za námi dveře.

– Nepříjemná věc… Strašná!

Když jsem vzal sluchátko, dověděl jsem se, že vyšetřovaný Robert Wolf spáchal dneska ve vazbě sebevraždu.

A kruci, tohle byla rána! Jednak pro celé vyšetřování, protože to znamená dělat to zase znovu, jednak ovšem pro mne… Co já té paničce jenom řeknu?

Když jsem se vrátil do pokoje, viděl jsem, že to už za mne obstaral pan choť. Asi musel o tom panu Wolfovi vědět své. A tak jsem se natrefil zrovna ke scéně, kdy paní kousala kapesník a prolévajíc slzy křičela na svého muže i na mne, abychom šli pryč, že jsme bez citu…

Šli jsme, pan ředitel mě doprovodil přes zahradu k vratům a vzdychal. Já se ho na nic neptal a on mi nic nepovídal, u vrat jsme si stiskli ruce a oba jsme se tvářili, jako bychom si kondolovali.

Já jel hned do věznice a bylo mi docela jasné, že ten mladý pán musel tušit, jak hluboko v tom je, a proto se rozhodl to ukončit jaksi čestně.

Kdoví, třeba myslel i na ni… Ona opravdu stála za všelijaké nepředloženosti.

Zdržel jsem se tedy ještě dva dni a pak jsem byl rád, když jsem seděl zase ve vlaku na Prahu. Jenže než se vlak rozjel, vidím, jak po peróně pobíhá ten známý človíček, co mi nedávno doručil psaní od pana ředitele. Když mě zahlédl, strčil mi do okénka tyhle dva balíčky, že se milostpaní dává poroučet…

Byl jsem napřed dojat, protože ona ani v tom smutku nezapomněla na svůj slib! Ale když jsem jeden balíček otevřel, byl jsem zase zklamán. Nebyl to popelník z dynamitových obalů, ale byly to tyhle atrapy. Asi nestačila dát to udělat.

Anebo, napadlo mě, když už vlak jel, je v tom třeba nějaký skrytý symbol. Snad mi tím divným dárkem chtěla říci, že zatímco ona je výbušná jako dynamit, já jsem se choval jako – atrapa. Neříkejte, že ne, ženské jsou schopné všeho. Vy to třeba tak neznáte, protože jste mladej a ženatej, ale mně můžete věřit!

Dovedete si představit, co bylo v Praze práce, když je člověk takovou dobu pryč! Tak jsem ty balíčky strčil do šuplete u almary a dočista jsem na ně zapomněl. Tím spíš, že ona se nikdy nepři-

hlásila. Kdoví, snad jí manžel zatrhl ježdění do Prahy. Snad taky zapomněla… A já si z těch atrap nikdy neudělal popelník, kterým bych strašil hosty, protože jsem na to neměl čas.

Vidíte, a zrovna dnes se po tolika letech ty krámy najednou zase objeví! Zvláštní, viďte: člověk nakonec vždycky musí po sobě uklidit. V almaře i v životě. Ono třeba ani na tom světě o nic jiného nejde…

Pan rada umlkl a vstal: – To jsme se ale zapovídali! Já vás zdržel. A co horšího, já vám vypil kafe!

Usmíval se lišácky. Opravdu, měl jsem to kafe líp hlídat, protože mu je doktoři přísně zakázali. Ale pak jsem mávl rukou: – V kanceláři kafe neškodí, to jenom doma si ho nesmíte vařit!

Když odešel a já byl zase sám, vzal jsem do ruky ty atrapy s nápisem A. Nobel Fabrique a pak jsem zavolal službu.

– Ukliďte to! řekl jsem stroze, jak se na šéfa sluší.

– Propánakrále, řekl upřímně starý strážník. – Může se to vůbec brát do ruky?

– To víte, že jo, vždyť je to už všechno vyčichlý…

A myslel jsem spíš na tu historii než na dynamit.

Ale dole usoudili, že je škoda takovou věc vyhazovat, a protože se zřizovalo nahoře u půdy něco jako kriminalistické muzeum, tak tam ty atrapy strčili. Nakonec to poslouží jako názorná pomůcka. Jejich romantickou historii jsem znal jenom já…

Ne, nepřeřekl jsem se: jenom já. On pan vrchní policejní rada Knotek dlouho penze neužil. Asi proto, že bez toho kafe nemohl být… A tak jsme mu šli brzo na funus, bylo nás pár, zrovna byly nějaké případy a lidi byli v terénu, pohřeb osamělého člověka je vždycky smutný a páter pospíchal Ale byli tam na hřbitově i kasaři a půdaři, kapsáři i prstýnkáři, všichni, co měli zrovna volno a byli

náhodou na svobodné noze. Přišli se rozloučit s tím, kdo je tak často a přísně zavíral. Bylo to od nich moc hezké.

Čas plynul, snad se nikdo nebude divit, když řeknu, že jsem na historii nebožtíka ministerského rady Knotka dočista zapomněl, stejně jako na ty dynamitové atrapy, které jsme uložili v muzeu. Ani jsem nevěděl, že starý Příhoda – ten, co dostal ve službě takové revma, že nebyl k ničemu, a proto byl ustanoven kustodem v tom našem muzeu – si z těch atrap udělal parádní číslo.

Návštěvníci nebyli žádní nezkušení lidé, byli obyčejně od řemesla, četníci nebo tu a tam novináři, ale někdy se taky přihodilo, že s takovou delegací šla ženská, a tu pak Příhoda měl zvláště zajímavý výklad, nejen mezi kladivy, kterými byli různí lidé zavražděni, ale především nad tímhle dynamitem.

– Tady bych si dovolil poznamenat, že jak známo, dynamit má za základ nitroglycerín, je to prej zdravý na srdce, já nevím, já mám jenom regma. Je to glycerín, ledek a kyselina sírová dohromady a bouchá to jako čert. Jak račte vědět, ten pán, co je tady napsanej, pan Nobel, byl moc nóbl pán a bohatej, že už s penězma nevěděl, co dělat, a tak je i po jeho smrti rozdávají. Já ještě žádný nedostal, třeba jsem ještě nepřišel na řadu. Musí se s tím opatrně, to je jasný…

V té chvíli vzal Příhoda jednu z atrap do ruky a zvedl ji návštěvníkovi k nosu.

– Kdyby to padlo na zem, tak je po nás, to je jasný…

A v tu chvíli ji taky na zem pustil, a jak se shýbal, tak do ní ještě kopl, takže letěla po místnosti k nohám dalších návštěvníků a ten mizera měl velkou radost, když uskakovali a když ženské pištěly a mužové bledli, protože už to slovo dynamit dovede nahnat hrůzu.

Někdy si uhasínal o jednu nálož cigaretu, a to taky zanechávalo v návštěvnících moc silný dojem. Někteří prohlašovali, že jim už prohlídka stačí.

Já o tom samozřejmě nevěděl, byl bych mu to zatrhl.

V zimě, protože nahoře se netopilo, měl nad tím dynamitem, tedy nad těmi atrapami, výklad zvláště poutavý, čert ví, kde se to dověděl, protože koneckonců říkal pravdu:

– A tady máme uloženej dynamit, jak vidíte, máme ho tu dost, abysme s tím vyhodili do povětří celý policejní ředitelství, pro případ, že by nám přestali platit. Jenom pozor, pozor, radši bych šel od toho kousek dál. Jak je známo, dynamit v mrazu je velkej neřád. Mrzne okolo deseti stupňů, a když rozmrzne, tak je, jak se říká, citlivej a bouchá, jen se na něj šlápne. Kolikpak tu máme dnes stupňů? No jo, deset pod nulou… On nám ten prevít každej rok takhle zmrzne a potom na jaře zase rozmrzne, už ho tu máme moc let, tak si spočtěte, co by se stalo, kdyby mi nedejpánbu upad na zem!

A v tom okamžiku Příhoda pustí z ruky všechny atrapy a návštěvník se uhýbá nebo se trochu stísněně směje a zelená. Je to pravda, dědek jim nelže, dynamit se opravdu takhle chová.

A když je Příhoda vyzve, aby si taky uhasili cigaretu o tu nálož, jako to dělá on, většinou řeknou, že ne, že ještě nedokouřili, a vypadnou z místnosti, protože mají všeho dost.

Jednou byl ve skupině návštěvníků taky nějaký major od ženistů a ti, jak známo, mají výbušniny v malíčku, pokud ovšem mají ještě malíček.

Když návštěvníci dostatečně pobledli nad tím, jak dědek Příhoda pustil nálož na zem, řekl ten major, že třeba dynamit už vyprchal; to prý se za čas stává.

– Kdepak, tenhle ne, ten je moc dobře zapakovanej, hájil Příhoda svoje mustrčíslo.

Ale major nevěřil, zřejmě zapochyboval, že tam vůbec nějaký dynamit je, to by s tím ten člověk takhle nezacházel, a rozhodl se, že se na to podívá.

Když se Příhoda s hosty zastavil u kasařského náčiní, major tu jednu nálož rozdělal. Jako pořádný odborník vzal trochu toho, co bylo pod papírovým obalem, do prstů a ochutnal to.

– Heleďte, pane, co mi to tam děláte, to se nesmí, rozzlobil se Příhoda, když k němu major přišel s otevřenou náloží v ruce.

– Já vám chci jenom říci, že máte úplnou pravdu. On je v tom opravdu dynamit. A jestli tady v zimě zmrzne, tak tedy... tak tedy bych s tím nedělal žádné hlouposti, řekl ten major a položil patronu opatrně na stůl.

Starý Příhoda zapomněl svůj výklad nad kasařským nářadím. Díval se na rozdělanou nálož, o které mu před léty přece řekli, že to je atrapa, a tvářil se, jako by najednou zahlédl strašidlo.

– Nemůžete se mejlit? zatřásl se mu hlas.

– Nemůžu, je to dynamit, to se pozná na jazyku. Po zmrznutí je zvlášť citlivý na mechanické podněty.

Návštěvníci zůstali koukat, ne na dynamit, ale na starého Příhodu, který byl v té chvíli jako lajntuch.

Zbytek výkladu nestál za nic, polovinu věcí už ani neukázal a koukal hosty co nejdřív dostat z muzea ven. Když zamykal dveře, ohlédl se vyjeveně zpátky, kde na stole ležela otevřená nálož.

Panenko skákavá, to jsem to vymňouk, říkal si, když se šoural ze schodů dolů. Ale když oni mi řekli, že to jsou jenom atrapy! Pěkný atrapy, Kristova noho, já měl vlastně denně smrt na krajíčku. Co já se s tím jenom nadělal pitomostí!

Šel domů a cítil mráz v zádech.

Nejhorší to bylo v noci, pronásledovaly ho hrozné sny, viděl, jak celá direkce vylítla do povětří, v Bartolomějské ulici po ní zůstala jenom díra do země. Všechny baráky okolo stály, ale naše direkce byla pryč, protože – jak v tom snu slyšel hrozný hlas – vinou neopatrného zacházení se svěřenou výbušninou, a to strážníkem Příhodou, vylítla do povětří.

Druhý den ráno neřekl nikomu nic a opatrně se plížil nahoru do muzea. Když odmykal, snažil se, aby zámek prudce neklapl, protože nejhorší je zřejmě náraz kovu na kov... Šmarjá, já to pouštěl na zem! Já o to zhasínal cigaretu! Lidi, já snad dočista přestanu kouřit!

Po špičkách se dostal k místu, kde ležela rozdělaná nálož, a opatrně dřívkem odloupl kousek té našedlé hmoty a pak stejně opatrně s tím vyšel ven. Oddechl si, když byl na schodech.

– Co mi neseš, dědku? uvítal ho pyrotechnik o dvě patra níž.

– Nic, jenom tadyhle... Koukej, poznal bys, co to je?

Možná, říkal si, že jsem tomu majorovi nalít; viděl, že si z nich dělám ouchcapky, a řek si, že mi to oplatí.

Pyrotechnik vzal ten kousek mezi prsty, chvíli to žmoulal, pak jako ten major ochutnal a řekl: – To nic není, to je docela obyčejnej dynamit. Odkud to máš?

Příhoda sepjal ruce: – Shora, rozumíš, z muzea.

– To ho ukazuješ hostům? podivil se pyrotechnik. – Buď s ním opatrnej, on vám tam v zimě asi zmrznul, ne?

– A jak, zanaříkal Příhoda, – ten zmrznul jako preclík, a ne jednou. On tam, neřád, mrzne už dlouhý léta.

Pyrotechnik ještě nikdy neviděl dědka Příhodu takhle vyjeveného. Moc mu to přál. Ale protože byl sám zvědavý, vzal trochu toho dynamitu a šel s ním vedle do laboratoře.

Když se vrátil, vypadal dost ustaraně: – Hele, není to nijak strašný, ono to už přece jenom dost vyprchalo, ale razanci to ještě má a bouchnout by to při troše dobré vůle mohlo.

– Kdyby k tomu někdo dal cigaretu? ptal se Příhoda a zuby mu cvakaly.

– To ne, to by nejvýš chytlo. Ale na náraz to citlivý bude. Aby ti to neupadlo na zem, rozumíš.

Příhoda zajektal zuby: – Ro... rozumím.

A potom se upřímně vyznal, jak ty nálože nechával padat na zem a jak do nich kopal.

Nakonec s tím přišli na mne. Já jsem nejdřív vůbec nevěděl, o čem to mluví, jenom mně bylo nápadné, že Příhoda je jako zelená sedma.

– Poslyšte, povídám, – ale to jsou přece atrapy! Nebožtík pan rada Knotek to říkal!

– Příhoda mi přinesl vzorek a já jsem to dal, když dovolíte, na Kastův přístroj, pane rado, povídá pyrotechnik. – Je to dynamit.

Šli jsme nahoru, protože já jsem pořád tvrdil, že to není možné, vzpomínal jsem si, co mi starý pan rada vyprávěl o popelníku a kuřáckém náčiní toho ředitele a samozřejmě i o té paničce. Poslala mi atrapy, říkal tehdy starý pán, aby mi naznačila, že jsem taky k ničemu...

Na stole ležela otevřená patrona a pyrotechnik řekl, že se nedá nic dělat, že tohle je pravé.

– Ale ty ostatní třeba ne, řekl jsem a vzal do ruky další. Byla celá opálená, jak si na ní k úžasu návštěvníků Příhoda zhasínal cigaretu. Teď stál mezi dveřmi a naříkavě sděloval, co všechno s tím prováděl.

Vzal jsem pro jistotu do rukou ten druhý balíček, byl ještě převázán provazem, byl na něm zase prach, jako by se nic nezměnilo

od těch dob, co mi jej pan rada dal ve své kanceláři, abych to hodil do kamen.

A jak jsem vzal za provázek, přetrhl se a ty nálože se vysypaly na zem.

– Opatrně, pane rado, křikl pyrotechnik, ale já jsem se vůbec nelek, já jsem pořád myslil na tu neznámou fešandu, která poslala tenhle dárek policejnímu radovi Knotkovi.

Zato Příhoda vyrazil táhlé zaúpění a vylít ze dveří, jako když ho někdo vystřelí, a letěl po schodech dolů, kdepak revma, skákal jako mladík a bral to prý přes tři schody. Nezastavil se až za rohem v hospodě.

Nedalo se nic dělat, vzali jsme ještě dva vzorky a pyrotechnik potvrdil, že to dynamit je.

– A proč neexplodoval, když s ním Příhoda dělal ty svoje kumšty? divil jsem se.

Pyrotechnik krčil rameny: – To já nevím, on už třeba nebude mít tu sílu, ale podle toho, co se my o tom učíme, bouchnout může.

A tak jsme jednoho dne ráno zavřeli ulici z obou stran, protože čert nikdy nespí, přijelo policejní auto a do něho jsme položili oba balíčky. Pyrotechnik si sedl vedle šoféra.

– Příhoda, vy byste měl jet s nimi, povídám. – Za trest!

– Pane rado, dyť jsem před penzí, naříkal Příhoda a strkal se do rohu dvora.

Tak jsem mávl rukou a oni vyjeli. Pyrotechnik to za městem zapálil, hořelo to docela normálně, to jenom jeden novinář, který se nachomejtl k tomu, když byla ulice uzavřena, napsal potom, že hromový výbuch otřásl zemí. Ale jakýpak výbuch, dynamit se zapálí jako suché dříví a vyhoří bez výbuchu.

Já jsem pro pořádek napsal protokol, že dne toho a toho byly zničeny dva balíčky dynamitových náloží, jež byly uloženy v muzeu a byly neznámého původu.

Přece tam nenapíšu, jak to vlastně všechno bylo!

A od těch dob jsem často myslel na tu paničku.

Jaký ta musela mít temperament, když se pokoušela zabít policejního radu dynamitem!

Lodní uzel

Mrtvá stařena ležela na koberci skoro uprostřed pokoje, stůl – bylo to v jídelně, zařízené velmi staromódně – byl odstrčen ze středu místnosti. Stará paní měla pod hlavou jakýsi polštářek, patrně z pohovky, která stála v rohu, a zbytek provazu, na kterém před chvíli visela, byl ještě uvázán na horní klice vysokého okna.

To bylo tak všechno, co viděl na první pohled detektiv Brůžek, a víc ani vidět nechtěl. Hlavně nechtěl vidět, co udělá starej s těmi, co se tady po pokoji motají, nechtěl vidět, jak sjede strážníka z nejbližšího komisařství, který se mu důležitě snažil vylíčit, co se stalo, jako by to nebylo docela jasné. Na koberci a za tělem mrtvé se chvěly světlé skvrny, to slunce pronikalo síťovou stórou.

– Tak vy jste nás zavolali, řekl pan rada Vacátko neobyčejně sladce. Tak sladce, že detektiv Brůžek přimhouřil oči. – Tak vy jste nás zavolali…

– Hlásím, pane policejní rado, že zavolali, dotvrdil strážník dobrodušně.

– A smím vědět proč?

– Protože je důvodné podezření, že ta sebevražda, teda tady ten případ, není třeba sebevražda, řekl strážník a byl hrdý, že to řekl tak jasně. Policejní rada z kriminálky, to je zvíře, s kterým se obyčejný člověk nedostane do řeči sedmkrát do týdne. Když si člověka pořádně všimne a usoudí, že našinec není žádnej trouba, hned tu může být hodnost nadstrážníka… Tento sen se jevil strážníkovi přímo na dosah ruky. Proto stál při hlášení vzpřímen a hovořil jasně a řízně.

– Tak vy jste pojali důvodné podezření… Báječné!

Ale najednou pan rada zbrunátněl a zařval: – Tak krucifix, proč jste se nepostarali, aby tady nebyl takovej svinčík? Kdo se to tu pořád motá, co to tady je? Je to horší než na pražským mostě!

Prst pana rady se zabodl do vzduchu a ukázal na drobného mužíka, který neustále po pokoji šantal v ošlapaných trepkách a v jakémsi krátkém pracovním kabátku. Měl na hlavě kulatou čapku.

– To je místní domovník Kocbaba Josef, hlásil strážník, neobyčejně překvapen tím, jak věci vzaly prudký obrat.

– Kdo mrtvou sundal? hřměl pan rada.

– Kdo tady odstrčil ten stůl? Kdo tady šmejdil?

Detektiv Brůžek pokyvoval hlavou, ale to jenom pro případ, že by se na něho pan rada koukl. Pan rada však hleděl upřeně na toho malého mužíka – domovníka, který stál teď bez hnutí a vyjeveně se díval na pána, jenž tak zničehonic spustil bandurskou.

– Ráčej odpustit, pane inšpektor, řekl nejistým hlasem, – já to udělat musel.

– Rada! napověděl strážník nenápadně.

– Já, totiž pane inšpektor...

– Pane rada, připomněl už důrazněji strážník, který pochopil, že se vítr obrací a že nebude správné hájit pana Kocbabu, jemuž dosud ze známosti ponechával plnou iniciativu.

– Já, pane inšpektor, pokračoval nezmýleně domovník, – jsem viděl tuhle starou paní Jarošovou, když visela ve vokně. Já ji viděl tamhle zdola.

To, že mu ten chlap říká pane inšpektore, by nechalo radu Vacátka chladným. Ale že ten strážník dovolil chodit po bytě civilistovi, místo aby se snažil zajistit všechny stopy, to ho popuzovalo.

Protože buď to je sebevražda, a pak ho sem citýrovali zbytečně, nebo to není sebevražda, a pak se tady nedá už skoro nic dělat; to,

že mrtvou sundali a že s ní prováděli všelijaké oživovací kejkle – proč by jinak ležela na zemi – ho přivádělo k zuřivosti.

– Odkud zdola jste ji viděl?

– Já ji prosím, viděl, když jsem vylezl na střechu.

– Tak zdola, nebo ze střechy? vyjel pan rada, jemuž se tenhle chlapík vůbec nelíbil.

– Prosím zdola, ze střechy garáže.

Pan rada se podíval oknem. Pak otočil hlavu k panu Brůžkovi a ukázal mu očima ven. Detektiv Brůžek bleskově pochopil a za chvíli ho bylo vidět na střeše garáže. Pan rada se postavil těsně za záclonu a Brůžek mávl rukou, že ho vidí.

Tak tohle tedy bylo v pořádku.

– Co jste dělal na té střeše? řekl ještě pan rada, ale jeho hněv už doznával.

– Teče tam, a pan inženýr, co tam má auto, mě požádal…

– Dobrá, a co dál?

– Dál bylo to, že jsem viděl tady paní Jarošovou, jak visí na vokně; bylo vidět skrz záclonu, že tady něco neštimuje. Já si napřed řek, copak asi ona věší na okno, má už přece léta…

– Co bylo pak?

– Pak jsem zavolal tuhle pana Součka… (V rohu místnosti postával ještě jeden človíček, malý a holohlavý, který se uctivě uklonil. Ten tady zřejmě tlapal taky, kristepane, kdo se má potom v tom vyznat!)

– S ním jsme šli a zvonili, pokračoval domovník.

– A nikdo neotvíral, doplnil úslužně pan Souček.

– Jděte? podivil se pan rada.

Detektiv Brůžek se pohotově usmál a pan rada to naštěstí zahlédl. Snad ho to trochu upokojí.

– No, a pak já jako domovník jsem vyrazil dveře. Ale, prosím, pan Souček byl se mnou, na takovýhle věci je dobrý mít svědka!

Vyzná se, řekl si pan rada. Moc se vyzná… Hned od začátku myslil na svědky. Zajímavé!

– Pak jsme paní odřízli. Tedy pan Souček…

– Svým nožem, prosím, tímhle, a pan Souček nabídl, aby se všichni podívali na jeho nůž. Pan rada jenom mávl rukou.

– Když byla mrtvá, proč jste ji nenechali viset a nezavolali policii?

– Tedy mrtvá… Ona byla mrtvá, ale co kdyby třeba ještě nebyla, že jo? namítl domovník. – Člověk musí udělat všecko k záchraně člověka. Teda já aspoň myslím!

– Řekněme, zabručel nespokojeně policejní rada. – Pak jste ji položili na zem?

– Jo.

– Totiž ne, vmísil se do toho ulekaně pan Souček. – Ona nám spadla, když jsem přeříz ten provaz, já byl rozčilenej a pan Kocbaba nedržel dost fest. Paní spadla na zem.

– Čím dál tím hezčí, zavrčel pan rada a podíval se teď směrem k detektivu Brůžkovi. Ten pohotově zvedl oči, aby ukázal, jak žasne nad takovou pitomostí.

– Potom jste ji začali oživovat. Jak jste to udělali?

Domovník si ochotně klekl za mrtvou a ukazoval, jak jí zdvíhal ruce a zaváděl umělé dýchání. Ukázalo se, že byl za války kratší čas u lapiduchů, a že tedy o tomhle něco ví.

– Už nám začíná paní Jarošová stydnout, prohlásil bez vzrušení, když vstával ze země.

– No, a zatímco jsem já tohle dělal, pan Souček běžel na komisařství.

– Běžel, netelefonoval! zdůraznil pan rada.

– Běžel, přisvědčil pan Souček. – Já byl rozčilenej, a potom – kde shánět telefon…? Leda někde v krámě. Já celou cestu běžel a tuhle pan strážník hned šel se mnou zpátky.

– Byl jste tedy pryč asi… asi čtvrt hodiny? zeptal se pan rada a tvářil se zcela nezúčastněně. Pan Brůžek zdvihl hlavu, protože starýho znal. Pochopil smysl té nenápadné otázky.

– Jo, asi tak, potvrdil domovník. A celou tu dobu jsem pořád dělal to dejchání… Marně.

– To jste se, sakra, zapotil! ušklíbl se pan rada.

– Hlásím, že jsme našli tuhle pana Kocbabu, jak klečel za mrtvou a zvedal jí ruce, doplnil svědecky strážník.

– Ten stůl jste si odstrčili vy?

– My.

– A židle jste si odstrčili taky?

– Abysme měli víc místa.

– Kde ty židle stály, když jste přišli do místnosti?

– U stolu… Že jo, pane Souček?

– Já nic nevím, já byl rozčilenej, špitl mužík v koutě.

– Stála nějaká židle tady u okna? zeptal se pan rada a zadíval se pozorně na domovníka.

– Ne. Co by tam dělala?

– A byl tady někde nějaký nepořádek, jako by někdo něco hledal? Rozházené věci? Vy jste se přece byl podívat taky vedle!

Pan rada to řekl tak určitě, že domovník jenom polkl.

– Prosím byl… Jenom tak jsem nakouk, jestli tam někdo není, že jo, pane Souček, vy to můžete dosvědčit!

– Já nevím, já byl rozčilenej. Já běžel na komisařství.

Pan rada neřekl chvíli nic, obešel dvakrát mrtvou, jako by na ní bylo něco k vidění, a pak se otočil na detektiva Brůžka: – Zařiďte prohlídku… Otisky, fotografie, mrtvou dát na soudní. Jako obyčejně.

Detektiv Brůžek porozuměl.

Pan rada prošel znovu bytem. Vedle byla ložnice, skříň našli pootevřenou, dalo se předpokládat, že v ní někdo něco hledal. Ale taky v ní mohla hledat něco ta paní před smrtí.

– Měl jsem za mlada takovej případ, pane rado, že jedna ženská si pustila plyn a my našli tak rozhrabanej byt, že jsme chtěli přísahat, že tam někdo byl… A přitom si ho rozhrabala sama, jak hledala starej líbsbríf. Opravdu starej líbsbríf od dávný svý lásky; chtěla s ním umřít v rukou.

A taky jo. Ten dopis měl datum a podle toho jsme to všechno poznali. Byl starej pětatřicet let… Láska někdy vydrží!

Detektiv Brůžek zkušeně hrábl pod prádlo a vytáhl spořitelní knížku.

Pak hledali dál – ale nebylo tam nic. Nikde hotové peníze.

– Zařiďte důkladnou prohlídku! A vezměte nenápadně otisky toho domovníka.

– Vy myslíte, pane rado? zašeptal pan Brůžek.

– Nadarmo tady nebyl čtvrt hodiny sám.

– A že by to všechno byl mord?

– Jakýpak že by, pane Brůžek? Všiml jste si přece, jak visela vysoko, ne? A žádná stolička, po které by byla vystoupila ta stará ženská nahoru… Tu tam někdo pověsil! A ještě něco: šňůru uřízl od záclony. To znamená, že ho napadlo ji pověsit až – potom.

– No jo, no jo… Ale co stopy násilí? Když někomu házíte na krk smyčku, musí mu někdo držet zápěstí. A hned jsou modřiny.

– Jenže když děláte záchranné cviky, držíte ho za zápěstí a můžete mu je udělat taky. Proto jsem nadával; nemám rád nečistou práci.

Když přijeli další úředníci z kriminálky, šel se pan Brůžek pozeptat po domě, jak paní Jarošová žila. To, co zjistil, nebylo nezajímavé. Paní platila za bohatou. Prodávala výhodně parcely.

Po rodičích zdědila nějaká pole u řeky, a to byl její zlatý důl právě teď, kdy lidi zachvátila horečka stavět chaty a jezdit do přírody. K paní Jarošové chodilo dost lidí, protože si dávala inzeráty… Jestli dneska tady někdo byl, to se nedalo dokázat. Chodí ale všelijací lidé, že jo, chodí dost žebráků a takových mladíků, co nemají práci a nabízejí se po domech, že by přinesli uhlí, vyklepali koberce. Služka z druhého poschodí tvrdila, že potkala dole v chodbě dva mladíky, ale odkud šli, neví.

Odpoledne měli už na kriminálce poslední inzerát, který paní Jarošová dala do Národní politiky:

Prod. parcelu, výh. pol., voda, les. Zn. Levně, do adm. t. l.

Stejně rychle našli několik kupců. Bohužel nikdo z nich nemohl uvést nic, co by přivedlo policii na další stopu. Poslední, jistý inženýr, platil za parcelu ve dvou splátkách. Tu druhou přinesl před týdnem: dva tisíce. Tyhle peníze nebyly ani uloženy na knížku, ani se nenašly. V bytě paní Jarošové nebyly vůbec žádné peníze. Ani haléř.

– Bodejť by jo, bručel pan rada. – Byl tam dost dlouho sám…

Zřejmě měl o celé té věci svou teorii. Jenže samotná teorie není nic platná. Otisky prstů domovníka Kocbaby se totiž prokazatelně nikde nenašly.

Pan rada šel večer domů stejně špatně naladěn, jako byl už ráno. Když se něco jednou zamotá, tak to k ničemu není, opakoval si mrzutě. Přitom přišel na to – aspoň na něco přijdu! –, proč vlastně má dneska celý den tak mizernou náladu. Je tím vinen Karlík, tedy syn, ta čtyřka z latiny, co včera dostal, ta mě už včera rozladila. Člověk chce, aby kluk měl snadnější život než táta, a on místo učení někde pořád courá, ale já mu to všechno vyženu z hlavy, já

mu dám pořád stanování a nějaké schůzky oddílu! Tadyhle máš latinskou gramatiku, to je tvůj oddíl!

Když došel domů, poznala žena, stejně jako ráno pan Brůžek, že to je dneska špatné, a snažila se mluvit co nejmíň. Jenže zase to všechno zkazil ten kluk, co se mu já naříkám, seď nad knihou, když je tatínek doma! Mladý pán nad knihou skutečně seděl: Jenže otec vstoupil do jeho pokojíku tak tiše a náhle, že nestačil sklapnout tu knížku, kterou četl, a otevřít pohotově latinskou mluvnici, z níž se měl učit consecutio temporum neboli následnost časů.

Neučil se, jelikož četl knížku o táboření… Mladého muže zajímaly tyhle věci a nemít smůlu, že se narodil v rodině policejního rady, byl by se stal jistě zálesákem.

– Tak vida! Táboření… No ovšem, to je něco pro tebe! To je přesně to, co budeš v životě potřebovat! hřměl otec.

Karlík si pomyslil, že tu pitomou následnost časů bude potřebovat ještě míň, ale mlčel. Otec je zatraceně dobrej stopař, překvapil mě, damned, šeptal si adept umění zálesáckého.

– Já se můžu udřít a mladej pán si místo učení čte, jak se staví ohniště! Učí se stopy zvěře! Vida, to je něco pro študenta, který má čtyřku z latiny… Typy a tvary stanů… Uzly! Otec zvedl knížku a vypadalo to, že ji otluče synovi o hlavu. Pak si to jaksi rozmyslil a vyšel z pokojíku. Zato ještě musela paní vyslechnout přednášku o tom, že klukovi povoluje.

Zkrátka, celý tenhle den nestál už za nic. Ostatně druhý den to nebylo o nic lepší. Tak především soudní pitva dokázala, že paní Jarošová byla udeřena do hlavy předmětem s nějakou větší plochou, vypadalo to na pytel s pískem. Podle jasných stop na srdci usoudil lékař, že i slabá rána jí mohla snadno přivodit ztrátu vědomí. Pak už bylo snadné ji uškrtit provazem a pověsit na okno. Pachatel zřejmě předpokládal, že stóra je dost hustá, a protože

naproti není žádný dům, že ji hned tak nikdo neuvidí… V tom se tedy spletl.

Jestli je to ovšem všechno tak, jak ten Kocbaba říká! Pan rada se rozhodl ještě jednou podívat do bytu. Jeli tam zase s panem Brůžkem.

Zůstalo tu všechno jako včera. Odstrčený stůl se židlemi… Na okně ještě zbytek osudného provazu. A všude nepříjemná prázdnota důkladně prohlednutého bytu. A nikde peníze. Ani v té její odřené kabelce.

– Jestli smím něco tento, pane rado, tak ten, co ji zabil, musel jít najisto. Musel to tu znát… Možná že měl rukavice. Zkrátka, chystal se na to.

Detektiv Brůžek rozvíjel dále své teorie o tom, že není těžké najít peníze u takových starých ženských, strkají je odjakživa pod prádlo nebo do kredence. A tu a tam do šití.

Když se otočil na pana radu, který mlčel, zjistil, že ho neposlouchá. Díval se upřeně nahoru na to okno, kde mrtvá včera visela. Zbytek provazu tam ještě byl.

– Hele, člověče, ten uzel! řekl posléze pan rada.

Pan Brůžek přistoupil blíž a uznale zakýval hlavou: – Pořádnej!

– Divnej! Vylezte nahoru a zkuste jej sundat, ale nerozvazovat! Když nepůjde, odšroubujte kličku.

Detektiv Brůžek vykonal příkaz bezvadně. Seskočil ze židle a třímal vítězoslavně nerozvázaný provaz s podivným uzlem.

– Uměl byste takový uvázat? zeptal se pan rada.

Pan Brůžek zavrtěl hlavou a pomyslil si, co by dneska páni na člověku všechno nechtěli.

Pan rada začal nepokojně chodit po pokoji. Přemýšlel nahlas: – Ten uzel… Sakra, ten uzel… Včera jsem si ho pořádně nevšiml…

A najednou vykřikl: – Uzly!

Pan Brůžek se tvářil nechápavě.

– Příručka o táboření! Ohniště, stopy zvěře, uzly… To je celá věda, víte! Pan rada se krátce zasmál: – Já včera klukovi div nenafackoval, a vidíte – ono se to hodí! Pane Brůžek, vemte ten provaz a jdeme.

Odpoledne v kanceláři pana rady seděl detektiv Brůžek a podle Příručky správného táboření dělal s panem radou uzly. Dosahovali už značné zručnosti.

– Tak tohle je uzel škotový… A tohle uzel rybářský… Jak vám jde horolezecká smyčka?

Pan Brůžek s pýchou hlásil, že už líp. Pak zkusili ještě uzel ambulanční, a hlavně pořád znovu vázali ten, který byl na šňůře, na níž visela stará paní: uzel lodnický neboli lodní smyčka.

– Lodní… Zrovna lodní! Co tomu říkáte, pane Brůžek?

Detektiv Brůžek krčil rameny: – Že bysme se pozeptali, jestli náhodou ten Kocbaba nesloužil taky u mariňáků?

– Už jsem se ptal, přiznal se pan rada. – Nesloužil a nic s loďmi nemá společného. Bohužel.

– Tak to by možná chtělo podívat se, jestli tu nemáme nějakého námořníka. Myslím v kartotéce…

Pan rada neodpověděl.

– Anebo se vypravit mezi ty, co slouží u paroplavby na Vltavě. Nakonec i oni vážou takovýhle uzly. Vodu má v referátě Soukup, poroučíte ho zavolat?

Pan rada neustále mlčky přecházel po pracovně. Konečně se zastavil a řekl:

– Jistě, to by se mohlo všechno udělat. Ale k námořnímu uzlu nepotřebujeme vůbec námořníka. K námořnímu uzlu stačí kluk, který má maňáska… Kluci, pane Brůžek, to je romantický pleme-

no. Ten můj například se cítí být zálesákem. Koupí si dva buřty a táhne do přírody si je upéct. Aby si je mohl upéct podle svýho gusta, musí znát aspoň pět druhů ohnišť… Znát námořnický uzle, na to stačí nějaký ten tramp, co má kánoi. Nezapomeňte, že ta ženská prodávala parcely u vody. Na chaty, pro vodní sporty… Zítra oběhněte obchody s loďařskými potřebami. Zjistíte, kde prodali nějakou dražší výstroj. V sobotu dáme plnou pohotovost, půjčíte si lidi z poříčního oddílu a zajistíte každého, kdo má novou kánoi nebo kajak… Musí vám přesně říci, odkud vzal na to peníze. Lodní smyčka, rozumíte? Zatáhneme ji teď my. Vázat ji už umíme.

Detektiv Brůžek nebyl přítel velkých řečí, ale to, co teď povídal pan rada, ho ohromilo. Řekl jenom: – Sakra, pane rado, to by šlo!

A protože v jeho očích byl neskrývaný obdiv, pan rada se usmál.

Sobota nevypadala nejdřív nijak slibně. V obchodech zjistili jenom dvě koupě lodí, jedna šla k Roudnici, druhou si koupil úředník z magistrátu.

Nezbývalo než se dívat pilně kolem řeky, jestli se neobjeví něco nového tam. Nenápadní pánové postávali po navigaci a trampové si dávali tajná znamení: Bacha, rojej se chlupatý!

Sebrali tři kluky, ale ukázalo se, že zbytečně.

Pan Brůžek mezitím zjistil, že u firmy Šašek dělali novou kánoi. Takovou zvláštní, ten, co ji objednával, si vymyslel, aby měla bort pobitý mosazným plechem. Celkem hloupá frajeřina, ale když to chce mít… Bude to dražší o padesátikorunu.

Pan Brůžek si tedy stoupl už v sobotu ráno poblíž dílny a čekal, až si pro loď přijde zákazník. Bylo teplo a měl chuť na pivo, od řeky zněl křik a probouzel v panu Brůžkovi mladé myšlenky. Kdepak jsou ty dny, kdy jsem chodil s manželkou okolo řeky. Tehdy samozřejmě bez loděk, ale hezký to bylo i tak!

Když už měl moc dlouhou chvíli, vyšli z dílny dva mladíci a nesli novou loď. Tváře jim hořely a mosazný plech se jenom svítil.

– Pěkná, řekl pan Brůžek dobrácky, když ho míjeli.

Kluci po něm jenom zhlídli a šli dál.

– Jářku, kampak, na čundr? zavolal za nimi.

Mládenci přidali do kroku. Pan Brůžek taky. Když se ohlédli a viděli, že ten neznámý se drží s nimi, vykročili rychleji. S lodí to nebylo jistě snadné, ale šli tak rychle, že by byl pan Brůžek musel nejmíň klusat. Vytáhl rozmrzele píšťalku.

Když zazněl její hvizd, kluci začali trapovat a lítli dolů po navigaci, div se nepřerazili. Marně, protože tam dole u vody na ně čekal strážník, který slyšel pískat a nadběhl si je. Pak už to šlo jako na drátkách; za chvíli oba mládence vezli na Čtyřku.

Pan rada je přijal s takovým smutným pohledem. Protože tomu jednomu bylo ke dvaceti a druhý měl sedmnáct. Oba byli vytáhlí, ten mladší měl bradu porostlou tmavými chlupy a pleť samý pupínek.

– Tak kápněte božskou, kde jste vzali peníze na loď?

Starší se ušklíbl: – Ušetřili jsme. Děláme…

– A paní Jarošovou znáte? řekl pan rada a podíval se oběma do tváře.

Ten mladší polkl. Starší sklopil oči a zavrtěl hlavou.

– A co takhle vázat uzly, umíte? Ale ne obyčejný, námořnickou smyčku… Tuhle. Ze šňůry od záclon.

Pan rada hodil na stůl zbytek provazu a mladší se tak podivně zajíkl. Ale i ten starší, vzpurnější, najednou pobledl.

Pan rada zazvonil a vešla starší písařka; psali protokol rovnou do stroje, celý výslech netrval dlouho.

K paní Jarošové přišli náhodou asi před čtrnácti dny, chtěli si ještě s dvěma mládenci koupit kousek parcely, ale tolik, co chtěla

paní, to dát nemohli. Tak se s paní Jarošovou seznámili a ona jim slíbila, že se pozeptá u známých, jestli by neměli něco menšího, na co by stačily klukovské peníze. A potom jednoho z nich, toho staršího, který si říkal Bill, ale křtěný byl Bohouš, napadlo, že tahle ženská má asi peníze. Opatřil si obušek, ušil si jej sám z plátna.

– Byl to takovej pešek, řekl mladší a hlas mu přeskakoval.

– Chtěl jsem ji postrašit, zabručel starší.

– Proto jste si naplnil ten obušek pískem, co? Kdybyste nelhal!

– Chtěl ji drobet klepnout, prozradil mladší.

– Drobet... Ale ona hned padla na zem.

– Tak jste si řekli, že by bylo dobré udělat, jako že se oběsila... Kdo uřízl tu šňůru?

– On! křikl starší a ukázal na svého kamaráda. – On uříz provaz a pak se rozbrečel. Byli tehdy z toho všeho vyděšení oba, stalo se něco, s čím nepočítali. Představovali si to jako ve filmu, všechno snazší.

– A peníze?

– V tašce měla spořitelní knížku a v té leželo patnáct stovek. Tak ty jsme vzali.

– Kam jste dali tu knížku?

– Zpátky do tý kabelky.

Pan rada si vyměnil pohled s panem Brůžkem. Vida, tahle knížka chybí!

– Nebyly v té kabelce ještě jiné peníze?

– Nějaký drobný, ale ty jsme nebrali.

– Proč ne?

Oba mládenci mlčeli. Pak ten starší řekl: – My jsme se báli...

Protokol podepsali oba hranatým, skoro dětským písmem. Když je odvedli, natáhl se pan rada v křesle: – Tak co, pane Brůžek? Zajdete ještě pro toho Kocbabu, že jo? Vsadil bych se, že knížka ne-

bude na heslo. Jinak by ji tam nechal jako tu, co ležela ve skříni pod prádlem. Případ byl uzavřen. Pan rada sklapl Příručku správného táboření a musel chtě nechtě myslit na svého syna.

Teprve později si uvědomil, že současně myslí na ty dva, kteří teď jdou tmavou chodbou, po jaké budou chodit pár let, bez slunce, bez řeky a bez té nové lodi, pobité mosazným plechem.

Svědomí

Když si pan soudní rada Ponáhlo bral starý a ošoupaný talár, mrkl jen zběžně do spisů. Bylo to pořád stejné, po budově se říkalo jeho oddělení „fackovací soud“, nicméně on soudil i urážky na cti a drobná ublížení na těle tak, že poloprázdná síň dojetím posmrkávala. To byl okamžik, který měl nejradši: to ticho těsně před tím, než někdo první škytne. Pak už letěly kapesníky k očím a on viděl, že nemluvil nadarmo. Samozřejmě, že někdo by mohl říci: u vás jsou ale moc malý rybičky, to takhle u krajského, tam je aspoň proč plakat… Jenže starý pan rada věděl, že nezáleží na tom, proč člověk pláče, ale že je důležité, aby se konečně jednou rozplakal. K jeho umění patřilo otřásat svědomím i zkušených trhovců. Takový chlap, který se ve tři ráno probouzí, aby byl ve čtyři na place a nejdřív jde na polívku, ten si z nějakého slova hned tak nic nedělá. A když i ten po slovech pana rady vymáčkne slzu, je to důkazem, že řeč mířila k srdci.

Přejel si pleš a zamyslil se před zrcadlem nad plechovým umyvadlem. Lidi jsou vlastně docela dobří a vůbec by nepotřebovali soud, kdyby se uměli sami od sebe rozplakat. Ale to nedovedou, a proto jsem tady já. Já a samozřejmě pokuty a menší tresty, všechny podmíněné; já už to do penze dotáhnu a nikoho nepošlu za mříže. Já bych ani nechtěl sedět u trestního senátu, na mou duši ne, protože to bych v noci klidně nespal. Slyšíš, Josefe, máš tam za katrem člověka na patnáct let, je mu jednašedesát, není ti ouzko?

A kromě toho tam soudí a dávají tresty, ale nikdy se jim tam nikdo nerozpláče, leda nějaká svědkyně, co se jí to všechno vlastně ani netýká. A pláč je přece to hlavní, to mi nikdo nevymluví.

Tak copak tady máme… No ovšem, obvyklou stoosmičku, utrhání na cti. A kde že to bylo? V krámě. Žehlicí mandl.

Ten mandl pana radu zvlášť dobře naladil. Tam to vždycky teple páchne vlhkým prádlem, ženské sedí na lavicích a krátí si dlouhou chvíli řečmi a o urážky není nouze. Dneska bude moc pláče, pravil a skoro vesele vykročil.

V soudní síni seděly dvě ženské, jedna strana žalující a druhá strana žalovaná, pak dva starší koncipienti vedle nich, takže to bude s celou parádou. Okna na náměstí byla uprášená – i to patří k věci, musí to tady být přísné a smutné, tady je soud a žádná veselice.

Obžalovaná začala posmrkávat, jakmile pan rada vysypal čísla paragrafů, jež údajně porušila. Ta čísla nebyla docela přesná, ale to ty ženské nemohly vědět a koncipienti to vědět mohli, ale třeba nevěděli, ostatně na tom vůbec nezáleželo, to byl úvod k tomu, co přijde, to se musí takhle začít, aby bylo vidět, že jde do tuhého. Takhle nějak ti bude u posledního soudu a archanděl Gabriel bude mít zrovna takový talár jako já, jenže bude mluvit hlasem hřímavým.

Případ byl zcela obyčejný, skutková podstata následující: paní Součková přinesla 4. III. t. r. k mandlu prádlo a s žalující paní Možnou se přátelsky pozdravila. Pak přišla paní Nováková a tu paní Součková řekla: – Ježíši, vy špatně vypadáte, paní Nováková. Jste taková žlutá!

Paní Nováková jenom povzdechla a řekla, že sama neví…

Pak paní Součková ještě rozváděla dál svoje řeči o tom, že když člověk takhle začne hubnout, znamená to něco moc zlého, její teta z Křivoklátu taky takhle začala a helejte se, paní, do měsíce byla na prkně… Paní Nováková nechala prádlo v krámu a třesouc se odešla, paní Součková pak pokračovala v rozvíjení svých úvah. Paní Možná jí řekla, že by se mohla stydět, takhle mluvit, copak

když si to ta ubohá Novačka vezme k srdci. Paní Součková na to odvětila, že se ona stydět nemusí, stydět že se může někdo jiný, tedy například paní Možná, která je známá po celé čtvrti jako drbna.

Slovo drbna je pak slovo, jímž je možné člověka uvésti v posměch. Paní Součková tím urazila paní Možnou před těmi, kdož byli právě v krámě a jejichž svědectví se může vyžádat. Jako hlavní svědkyně je zde majitelka mandlu…

Ta se rozplakala hned při vstupu do síně, jelikož jí doma utíkal obchod, to není maličkost, odejít od mandlu, to není jako někde jinde, mandl potřebuje pořád člověka, protože prádlo, račte vědět, pane rado, nesmí přeschnout. Pan rada si vzpomněl na čerstvě složená prostěradla a cíchy, jak je doma žena jednou za tři neděle převlíká, a dal paní svědkyni zapravdu.

Držel pak velkou řeč o tom, že se lidé mají k sobě chovat slušně, a když se vyplakala obžalovaná i svědkyně, spustila slzy i strana žalující a pan rada mluvil a mluvil a koncipienti se nudili, protože bylo jasné, že z toho bude pokuta a zaplacení útrat, z něčeho musí advokáti žít, možná že žalovaná si už teď spočetla, kolik ji ta drbna bude stát, a že pláče právě proto.

Závěrem pan rada řekl, že paní Součková musí být ráda, že je žalována jenom pro urážku na cti. Kdyby totiž žalovala ta paní Nováková (podíval se přes brýle, jako by ji hledal v soudní síni), pak by se to mohlo zkomplikovat, jelikož řeči paní Součkové jí mohly způsobit újmu na zdraví a to by bylo setsakra dražší, milá paní!

Stín neznámé a nemocné paní Novákové jako by prošel soudní síní a paní Součková trest přijala s prohlášením, že se odvolávat nehodlá.

– A stejně je mi divný, že ta paní, co to kvůli ní bylo, nepřišla, řekl pan rada na rozloučenou oběma koncipientům, kteří spěchali na další stání. Asi ho mrzelo, že přišel o další plačící ženskou…

Kdepak mohl tušit, že tohle přelíčení je vlastně začátek všeho, co se potom zběhlo.

Paní Nováková k soudu nešla, i když o něm věděla, protože se soudu hrozně bála. A pak, nebylo jí opravdu už delší dobu dobře. Panebože, říkala si každé ráno, to mám zase kruhy pod očima! A každý den sedala nad talířem polévky a odstrkovala jej a vzdychala: – Ne, nechutná mi, nemůžu a nemůžu pozřít ani lžičku. A je to přitom hovězí polívka z oháňky, řezník mi nechal zvlášť tučnou. Pak si řekla, že by měla jít na sluníčko, to je nejlepší doktor, a protože žila sama, vyšla si na Petřín, měla to tam z Újezda pár kroků. Ale udělalo se jí na slunci tak mdlo, že stěží došla domů, musela si lehnout na kanape a dávat obklady. – Proč mě jenom pámbu trestá, říkala si, – vždyť si to snad ani nezasloužím!

A lidé z okolí se po ní dívali starostlivě, cítila na sobě jejich pohledy a zoufale se snažila je nevidět. Když jí onehdy řekla paní Součková, že špatně vypadá, radši z toho krámu odešla, bála se, že by se dočista rozplakala. Ta Součková z toho měla soud, kristepane, to je hrůza, ještě dobře, že mě k tomu nevolali jako svědkyni, to bych asi nepřežila, kdepak já a soud!

Stejně ten soud poslední mě nemine, tomu se nevyhne nikdo, a na tom soudu…

Byla najednou tak slabá, že nemohla zdvihnout ani ruku a napít se čisté vody. Nakonec se vypravila k doktorovi. Byl to starý pán, takový, co chodí k lidem s odřeným kufříčkem, předpisuje obyčejné prášky a směšně lechtá svlečené děti svými fousy.

– No, řekl pan doktor, – co vám je, to se, paní, hned tak nedovíme, do lidského těla nikdo nevidí. S čím vlastně začneme? Nepíchá vás v hlavě?

Brali to hezky po pořádku a trvalo to dlouho, to bylo nějakých návštěv, proklepávání, poslouchání, zkoušek a všeho možného, paní Nováková nikdy nestonala, a teď musela už ráno s lahvičkami k doktorovi.

Zřejmě už všechny choroby, které mívají lidé na Smíchově, ten doktor prošel, ale žádná mu na tuhle ženskou nepasovala.

A tak…

Jednoho dne měl v Bartolomějské ulici na Čtyřce noční službu zkušený strážník Bláha.

Bylo už hezky pozdě, když otevřela dveře taková drobná hubená ženská, vypadala jako sedum drahejch let, jak potom řekl kolegům, jenom ji do rakve položit.

– Tak copak nám hezkýho nesete, paní? zeptal se, neboť on musel každého vyslechnout a pak ho poslat na příslušné místo.

– Já prosím…, zakoktala paní slabounkým hlasem, – já prosím něco mám.

– Každej máme něco, paní, každej, řekl rozšafně Bláha. Jak to tak odhadoval, tahle ženská přišla žalovat, že jí doma snacha nedává jíst nebo že jí zlej domácí zavírá vodu.

– Já jsem byla účastná při vraždě, pane inspektor, řekla ta hubená nemocná paní.

Strážník Bláha ani nemrkl. I tohle moc dobře znal.

– Při vraždě, říkáte? Tam je vždycky oučastno moc lidí, paní. A při jaké vraždě to bylo?

– Zabili dědečka, prosím.

– Tak, tak… Ale vy, koukám, špatně vypadáte. Neměla byste si jít domů lehnout?

– Já nemůžu spát, se mnou si ani doktor neví rady. Mně to tlačí na duši.

Strážmistr Bláha povzdychl. Na každou vraždu, jenom co on ví, se přihlásí asi pět lidí, kteří s ní nemají vůbec nic společného. S tím se už musí počítat, na takovéhle řeči se chytí jenom docela mladej policajt, ale ne já.

– Víte co, paničko? Je už drobet pozdě, už tu stejně nikdo není, přijďte s tím zítra, já vás potom někam pošlu.

Přitom si byl jako zkušený strážník jist, že zítra ta ženská na všechno zapomene.

Paní přikývla, vycouvala nešikovně ze dveří, její bledá tvář se ještě jednou otočila na strážmistra Bláhu a pak dveře zaklaply.

Chudák ženská, vsadil bych se, že je sama, to se jich moc pomate, ona ženská zřejmě potřebuje mužskýho, kdyby na nic jiného, tak aspoň na to, aby ji trochu tejral. Jak je sama, jsou z toho takovýhle pády. Strážmistr Bláha se zasmál a vzpomněl na manželku, která pořád hudruje, ale samozřejmě by bez něho být nechtěla. Pak si v duchu probral všechny případy za poslední dobu a ubezpečil se, že žádný dědeček nebyl zavražděn. Podíval se na hodinky a klidně zdřímnul na svém dřevěném otáčecím křesle, jak to dovedou jen lidé ve službě.

Jenomže ráno, můj ty smutku, ta ženská tu byla zas! Pěkně se na strážmistra Bláhu usmívala.

– Tak vy jako na tom trváte, že jo? řekl strážmistr ospale.

– Musím, jináč to nejde, prosím. Já už na dnešek o něco líp spala, řekla paní.

Ona si sem chodí léčit nespavost, zamračil se pan Bláha a poslal ji nahoru. Telefonicky ještě stačil říci, že se mu to nelíbí, aby přizvali doktora, a pak šel domů. Služba mu končila.

– Tak teda dědečka, řekl nahoře mladší a příjemný úředník.

– Dědečka, prosím, přikývla ta paní.

Úředník pokrčil rameny a přitáhl si list papíru: – Tak, nacionále, paní… Jak se jmenujete?

– Anna Nováková, prosím.

– Bydlíte?

– Na Újezdě devět. Do Prahy příslušná, vdova.

– Jak jste při té, jak říkáte, vraždě, pomáhala?

– Přinesla jsem sousedce, tedy paní Javůrkové, provaz.

– Nač ona ten provaz potřebovala?

– Na dědečka. Ona ho se svým mužem, pěkně prosím, uškrtila.

Úředník vzdychl a pomyslil si, že starý Bláha měl pravdu. Tohle vypadá na Bohnice. O žádné vraždě na starém člověku ze Smíchova není přece nic známo.

– Tak vy tvrdíte, že ho vaši sousedé, manželé Javůrkovi, uškrtili. A proč?

– To, prosím, nevím.

– A když jste ten provaz přinesla, věděla jste, že to bude… ehm… na vraždu?

– Věděla. Já měla doma moc pěknou šňůru, a ona řekla, že by dědka nejradši uškrtila. No tak já…

– Dobrá, uškrtili ho. A kam ho dali?

– Do necek, prosím, řekla paní Nováková trochu smutně; nebyla tak hloupá, aby necítila, že jí ten pán nějak nechce uvěřit.

– Podívejme! A kde ho mají teď?

– V neckách.

– A to se stalo včera, nebo kdy?

– To se stalo před půl rokem, povzdechla paní. – Já od té doby za nic nestojím. To je hrůza, pěkně prosím, pořád na to myslet. Tak se mi na duši dělá volněji, když o tom mluvím, jako by to voda odnášela.

Úředník odstrčil papíry: – Paní, prosím vás, ale teď už vážně. Nechcete přece tvrdit, že půl roku leží uškrcený dědeček v neckách v prádelně.

– Ne, prosím, oni ho měli v kuchyni.

Úředník se dal – proti své vůli – do smíchu, ale paní docela vážně řekla:

– On ho pan Javůrek totiž zalil gypsem. On je odborník, štukatér.

Policejní úředník vyvalil na paní Novákovou oči a pootevřel ústa. Jak to tak pěkně pověděla, ho zbavilo dechu.

– Paní, prosím vás, ještě jednou... Zabili ho, položili do necek a zalili sádrou. Celého?

– Ano. Jenom hlava mu čouhala. Koukal se z tý sádry ven, já to viděla. Tak potom pan Javůrek povídal, že to musí poopravit, a tak tu hlavu taky oplácal a pak už dědeček nekoukal.

Policejní úředník se prošel po místnosti. Měl nové boty a vrzaly mu podrážky. Ten skřípavý zvuk mu samotnému byl nepříjemný. Ale nepříjemnější, bylo, co mu ta pohublá paní povídá. Zní to všechno neuvěřitelně, ale on nemá právo to jenom tak hodit za hlavu.

Zvláště ne teď, když pan rada Vacátko je na dovolené a on tady za všechno ručí.

– Dobrá, paní, tak tu zatím počkejte, já si odskočím, řekl. – Jestli chcete, můžete si zatím číst!

Hodil na stůl včerejší Politiku a vyrazil ven. Šel se poradit do detektývny se zkušenými odborníky. Na paní se chodilo co chvíli nenápadně dívat několik pánů a mladý policejní úředník pro jistotu běžel na ten Újezd, ostatně to bylo kousek, jenom přes most.

Za chvíli se vracel zpátky. Mračil se a vrtěl hlavou. Bože, já jsem přece jenom pitomec! Doufejme, že se to starý nedozví, protože to

by mě jednak sjel, jednak by si ze mne dělal celý život šprťouchlata. Takhle naletět! Ale tu bábu pošlu hned na psychiatrii! Ale co na psychiatrii, rovnou do Bohnic, a ať jí pro jistotu dají kazajku!

Když vtrhl do své kanceláře, seděla paní Nováková tiše na židli, ruce sepjaté na břiše.

– Tak co? řekla nedočkavě. – Je to tak?

– Není, zahřměl úředník. – Vždyť v tom vašem domě žádný Javůrek nebydlí!

Paní se rozesmála: – To se ví, že nebydlí! Jak by bydlel, když se odstěhoval! Oni teď bydlí v Nuslích. Ulici jim ale neřeknu…

Blázen, samozřejmě je to blázen, zavolám doktora, řekl si úředník, ale nakonec se přece jen zeptal:

– Tak se tedy odstěhovali do Nuslí… A jakpak, prosím vás, stěhovali ty necky s dědečkem?

Paní se prostoduše podivila té otázce: – Jak by je stěhovali? Měli stěhováky. Ty necky nahoře přetáhli dekou a řekli, že tam složili nádobí a lustr, proto je to tak těžký, aby to nesli opatrně.

Úředník polkl naprázdno. Ne, ta ženská nemůže být blázen, to by tak přesně neodpovídala! Spíš se z toho všeho zblázním já sám. Ona zřejmě ani netuší, co říká! Ona říká: Pánové, vy tady máte vraždu a nevíte o ní. A už půl roku!

Javůrka, štukatéra, toho času bez zaměstnání, našli za půl hodiny. Přistěhoval se do Jaromírovy ulice zrovna před šesti měsíci… Policejní úředník si tu zprávu několikrát přečetl. Pak se podíval na paní Novákovou, která tiše a s jakousi zvláštní spokojeností seděla u stolu, a užasle zavrtěl hlavou.

Nedalo se nic dělat, bylo třeba poslat auto z policejního ředitelství do té Jaromírovy ulice a posadit do něho dva strážníky – pro každý případ.

Já té ženské stejně nevěřím, říkal si cestou úředník. Proč by se přiznávala zrovna teď? Proč...? Ale proč by mluvila tak klidně a přesně, kdyby byla blázen?

Začal poněkud věřit, když se mezi dveřmi objevil pan Javůrek a tak silně zbledl, jakmile uviděl strážníky. Ještě víc začal věřit, když v kuchyni u zdi, přikryty starou dekou, stály skutečně necky. Strhl z nich pokrývku. Byly plné tvrdé sádry, na jednom místě vyčníval nápadný hrbol.

Když uhodili do toho hrbolu, sádra pukla a oni spatřili špičatý zažloutlý nos a pootevřené oko.

Manželé Javůrkovi stáli v rohu kuchyně a třásli se.

Odvedli je. Ty necky, přikryté dekou, naložilo černé pohřební auto.

– Tak co, řekla paní Nováková, když se policejní úředník vrátil. – Bylo to tak?

Mlčky přikývl. Bylo na něm vidět, že to s ním zatřáslo.

– Vás si tady necháme samozřejmě taky.

– Já si to myslila. Ale ať. Aspoň budu spát. Jejej, to cejtím úlevu!

Pak začali sepisovat dlouhé protokoly, najednou bylo všude plno lidí, přišel doktor, vyšetřovali paní Novákovou zase znovu, dověděli se od ní všechno možné, nakonec i to, jak jistá paní Součková musela kvůli ní platit pokutu.

Soud to byl parádní a přísný, ovšem paní Nováková dostala jenom pár měsíců, protože se přihlédlo k mnoha polehčujícím okolnostem, především k tomu, že sama celou věc oznámila a tak vlastně zločin odhalila.

Mezi diváky seděly svorně vedle sebe paní Součková, paní Možná i majitelka mandlu a ještě mnoho dam, které tam nosily prádlo. Ten krám se stal slavný po celém Smíchově.

Byl přítomen i pan rada Ponáhlo; o přestávce zašel dozadu za předsedou senátu a nikoliv bez pýchy pravil: – Já vlastně celou tuhle věc začal soudit! To bych byl nikdy neřekl, že jednou budu mít takovej případ!

Jinak se mu přelíčení moc nelíbilo, oba hlavní obžalovaní neuronili ani slzu.

Když paní Novákovou propouštěli – trest si odpykala vazbou –, rozloučil se s ní policejní úředník velmi srdečně.

– Vypadáte zase pěkně, paní Nováková, jste asi jediný člověk, kterému kriminál prospěl. Jestli se nebudete zlobit, já se vás na něco zeptám… Jen tak mezi námi… Proč jste s tím vším vlastně přišla?

Paní povzdychla: – To máte tak, pane komisaři, já byla moc nemocná, nespala jsem, nejedla, bylo mi zle. Náš pan doktor, moc moudrej pán, mě dlouho prohlížel a nakonec povídal: Paní, vy žádnou nemoc nemáte. Jestli jste zbožná, tak jděte ke zpovědi. Jestli ne, tak běžte na policii…

Venku svítilo slunce, paní Nováková vyšla ze vrat a zamířila k Národní třídě. Šla pomalu, nastavovala tvář slunci, a když došla na nábřeží, zůstala dlouho stát.

Bylo všude tak krásně!

Skříň

Seděli tři ve vysoké tmavé kůlně, kde měl majitel pohřebního ústavu skladiště. U stěny stál starý pohřební vůz na vysokých rozvrzaných kolech. Dřív měl jeden z nich naproti ve dvoře dílnu. Bývala tam velká tabule: Václav Sous, truhlář. Teď tam byla jiná tabule.

– Prostě jsi to prochlastal, řekl malý hubený Robertek, který na kulatém vincku vařil grog. Vlastně počítali s tím, že by si uvařili něco podstatnějšího. Mysleli na to, že až dostanou peníze za tu starou almaru, koupí si vepřové a udělají hrnec jídla.

Dopadlo to špatně. Skříň od nich ten člověk nekoupil. A tak jim zbylo jen na grog a teď jej budou pít na lačný žaludek. Že by z nich někdo zavadil o práci, s tím už ani nepočítali.

A tak byl nezaměstnaný i bývalý truhlář Václav Sous, a nezaměstnaný byl i malý Robertek, který to měl o to lepší, že nikdy žádné povolání neměl, a byl nezaměstnaný i ten třetí, bývalý krejčovský dělník.

Skříň, kterou se jim nepodařilo prodat, třebaže ji dali společně do pořádku, a třebaže truhlář naučil bývalého krejčího na té skříni polírovat tak, že se leskla i v tom přítmí, ležela na zemi.

– Já jsem dílnu neprochlastal. Ale od tý doby, co mi odešla žena, tak mě nic nezajímalo, řekl Václav Sous a odplivl si na zem.

Ani tuhle kůlnu neměli pronajatou, prostě se tu usadili a majiteli pohřebního ústavu to bylo jedno, protože i on žil těžce. Když dneska člověk nemá auťák, neobjednají si u něho pohřeb ani chudí lidé. Je taková doba, že i chudák chce za své peníze jet na hřbitov v auťáku.

– Kdybych to uměl, řekl Robertek, tak bych se dal do party s nějakým kasařem. Je to asi jediná možnost.

– Já jsem proti zločinům, řekl truhlář a vtáhl lačně vůni rumu, která se rozlila v kůlně, jakmile Robertek vlil alkohol do vařící vody.

Moc o tom nemluvili, ale věděli to všichni: ten cukr Robertek ukradl o dva domy dál. Ale jak to, ukradl? Copak se dá vařit grog bez cukru?

Pak začali pít. Ještě chvíli nadávali na toho pitomce, co od nich nekoupil skříň. Pak se zpovídali ze svých osudů.

– Můžeš bejt rád, že od tebe žena odešla. Byla to fuchtle, řekl krejčí.

Truhlář se zamračil. Nechtěl se hádat, nakonec byla potvora, ale být bez ženské taky není žádný med. Samozřejmě, že je větší škoda té dílny, která padla celá na daně.

– Ten nápad s tou almarou byl tvůj a byl blbej, řekl hněvivě truhlář na adresu bývalého krejčího. – Víš, co dalo práce ji takhle vyštafírovat?

– Namakal jsem se na ní taky dost, zabručel krejčí. Měl vztek, že se to nepovedlo a že mu to truhlař může vyčítat.

Pili a zvolna je zmáhala opilost. Robertek začal tvrdit, že nejlíp je krást, dávají za to měsíc nebo dva, a to se dá vydržet.

Když potom myslel na všechno, co se v té kůlně stalo, nemohl se nijak upamatovat, jak došlo k tomu, že se truhlář Václav Sous chytil s krejčím. Kdyby se pohádali třeba o hrnec grogu, prosím, ale grogu bylo přece dost, i když nebyl moc silný. Měli prázdné žaludky, a proto rychle stoupal do hlavy. Ne, pro grog to nebylo.

Bylo to jenom kvůli té ženské a asi taky, že truhláři přišlo líto, že už nemá živnost a krejčí si z něho dělal blázny.

Najednou se truhlář rozčilil a začal křičet, že už dávno ví, že mu krejčí pálil za jeho ženou, ať nikdo neříká, že ne! A krejčí se nijak

nebránil, ještě se pošklebovaI, asi to bylo pravda, a pak... Robertek viděl, jak se chytli pod krkem, ale copak ho mohlo napadnout, že najednou krejčímu spadnou ruce podél těla a neřekne už docela nic, že jenom tak vydechne a pak bude ticho, úplné ticho.

A truhlář Václav hleděl s úžasem na bezvládné tělo, které se před ním složilo na zem.

– Kristova noho, ty jsi ho oddělal, řekl Robertek spíše udiveně než pohoršeně. To už nebyl v hrnci žádný grog, takže nemohl svůj úžas zapít a nezbylo mu než naprázdno polknout.

– Co bych ho... Proč bych ho..., breptal truhlář a díval se na krejčího, který ležel na zemi u jeho nohou. Dokonce smířlivě řekl: – Hele, vstávej, takový fóry na mě neplatí!

Ale na mrtvého neplatily žádné řeči. Prostě ležel a nehýbal se.

Václav, bývalý truhlář, a nyní vrah, s ním zatřásl. Ale Robertek řekl: – Moc jsi ho zmáčk, kamaráde, je po něm.

Truhlář Václav si musel sednout, protože se mu podlomily nohy. Sedl si na tu skříň, kterou společně upravili a společně neprodali.

– Co budeme dělat?

Robertek chtěl nejdříve říci, že on osobně půjde pryč, ale potom si to rozmyslel. Jednak nemůže nechat kamaráda v bryndě, jednak by ho sebrali taky, a protože už má leccos v rejstříku, tahali by ho po soudech moc dlouho.

– Já dosvědčím, že jsi za to nemoh.

Truhlář vytřeštil oči: – Copak ty myslíš... myslíš, že mě seberou?

– No, za zabití jo.

Grog z nich vyprchával tak rychle, jako z té kůlny vyprchávala jeho lahodná vůně. Počali uvažovat.

– Dáme ho do skříně, řekl truhlář najednou a vstal.

– A kam tu skříň?

– Někam pryč.

– To by šlo, mínil Robertek, který pro takovéhle věci měl pochopení. – Položit ho do almary a almaru odvézt k řece. To je nápad! Máš vozejk?

– Kdybych měl vozejk, tak jsem ho už dávno střelil, řekl truhlář. – Ale naproti pan Souček má dvojkolák.

A tak se tedy dohodli. Truhlář Sous šel vypůjčit vozík a krejčího položili do té skříně. Robertek ji vyložil pytli, aby se tam ten mrtvý netloukl a neprozradil je na hrbolaté dlažbě. Robertek byl vůbec neocenitelný pomocník, myslel na všechno a měl zřejmě s mnoha věcmi zkušenost, jakou nikdy nemohl získat bývalý počestný truhlář a nyní náhodný vrah Sous.

– Protože jsi ho jenom škrtil, tak to není tak moc vidět, a když ho najdou za pár dní ve Vltavě, nebude nikdo nic vědět, řekl určitě.

– Byl to hodnej člověk, zalitoval truhlář a hlas se mu zatřásl.

– Byl a nebyl, pravil Robertek. – Tu skříň nevyjednal dobře, přišli jsme kvůli němu o velký prachy.

Truhlář neřekl nic, nebyl tak docela přesvědčen, že má Robertek pravdu, ale bylo hloupé se o tom právě teď přít.

Pak skříň i s tím tělem vyzvedli na dvoukolák a vyjeli.

– Kam jedeš? řekl Robertek, když Václav natočil vozík do ulice.

– K Vltavě.

– Ježíšmarjá, a to myslíš, že ho můžeme do řeky vyklopit někde u Palackýho mostu? My s tím musíme na druhou stranu, někam do Holešovic a ještě dál, kde je navigace.

Tak tedy jeli. Vozík drncal na nerovné dlažbě, oba se na sebe ulekaně dívali, zdálo se jim, že skříň nepřípustně nadskakuje a že každý chodec musí vidět, že to není prázdná skříň.

– Teda, nemělo se to stát, řekl Robertek, dívaje se bázlivě kolem sebe.

– Snad se to ani nestalo. Alespoň nevím, jak se to stalo, šeptal Václav.

– To nepomůže, řekl Robertek.

Když truhlář udělal pohyb, jako by chtěl jít kousek dál od vozíku, chytil ho za rukáv: – Strkej taky, zašeptal téměř výhrůžně.

Truhlář poslušně uchopil jedno držadlo vozíku.

Nikdy na ulici nebylo tolik strážníků jako dneska, aspoň jim to tak připadalo. To je hrůza, co jich všude chodí… A lidi se taky tak zvláštně dívají, jako by nikdy neviděli vozík a na něm skříň.

To je tím, myslil si truhlář tesklivě, že dneska se všechno začíná vozit na autech. Možná že kdybysme přijeli k tomu chlapovi s auťákem, že by nám byl tu skříň koupil. A my jsme mohli mít peníze a nikdy by se nestalo to, co se stalo.

Podíval se stranou na svého kamaráda a říkal si: Co když ho zabil on? Co když se mi to jenom zdá, že jsem ho zmáčkl pod krkem já…? A proč mi ten nebožtík říkal o mé bývalé ženě? A chodil za ní, to je jednou jistý. Byl to mizera, taková nudlička krejčovská… A nic nevydržel! Prokristapána, copak já ho chtěl zabít? To by už člověk nemohl tomu druhému ani nic říct, ani se o něj drobet opřít. Byla to nešťastná náhoda. Já přece nejsem žádnej rváč, jenom ženě jsem párkrát nafackoval, ale to proto, že byla dorota. A on mi to neměl připomínat!

Na křižovatce u Bulhara museli stát. Policajt v tmavé přílbě řídil tady dopravu a ukazoval pendrekem, kdo má jet. Nějak tomu nerozuměli, zahvízdal tedy na ně a pohrozil jim. Rozjeli se ulekaně znovu po hrbolatém dláždění, skoro utíkali, nedbajíce, že se skříň div nerozsype.

U Masarykova nádraží trochu zabrzdili.

– Já si odskočím, řekl najednou Robertek. – Musím. Ten polda mě tak vylekal!

Taky Václav okamžitě pustil vozík a šel za Robertkem. A myslil si: on třeba Robertek chce zdrhnout a nechat mě v tom samotnýho! Tak to teda ne!

Močili dlouho a pomalu, nepospíchali, nechtělo se jim zpátky k tomu zatracenému vozíku.

– Hele, co kdybysme to někde prostě nechali stát, řekl najednou Robertek. (Já věděl, že ten hajzlík myslí na něco takovýho!)

– Jsi blázen? Vozejk má přece cedulku se jménem majitele. A ten ví, že jsem si vozejk vypůjčoval já…

A honem dodal: – A viděl taky tebe!

Robertek už neřekl nic. Začal padat řídký sníh a oni toho na sobě moc neměli. Utáhli si své tenké šálky, Robertek si vtiskl čepici na uši.

– Ještě tohle chybělo, řekl.

Vozík drnčel dál podél nábřeží a jim se zdálo, že tady, kde je míň lidí, je to vlastně horší než v ulici. Protože byla obloha plná sněhových mračen, stmívalo se dřív než jindy. To je naplnilo trochu radostí. Čím větší tma, tím lepší!

Tu viděli na rohu strážníka. Potkali jich už několik, buď konali pochůzku, nebo řídili křižovatku. Tenhle však stál a díval se – na ně. Zvolnili nejistě krok.

Strážník Tomáš Hlad byl znám nejen v okruhu svého komisařství, ale mluvilo se o něm dost často i jinde. Už to jeho jméno svádělo k vtipům a není divu, že na něho kolegové volali: To máš žízeň!

Neměl to rád, říkával, že si jméno člověk nevybírá. Byl to přísný muž, rozený pro policejní službu. Báli se ho nejen lidi, ale dokonce i kolegové. Měl už pár afér a strážníci o něm říkali, že je líp se s ním nedostat do konfliktu.

Tady v tom rajónu sloužil teprve půl roku. Předtím byl na Žižkově, a protože dal přes všechny domluvy členu obecní rady pokutu, že měl před domem složený stavební materiál bez řádného osvětlení, přeložili ho.

Jiný by byl třeba zatrpkl, ale Tomáš Hlad si řekl, že tedy se teď bude držet předpisů ještě ostřeji.

A ti dva chlapíci s vozíkem se k němu blížili a on čekal.

– Tak co? Co to je? řekl najednou, když ho už už míjeli.

Oba se zastavili, a kdyby bylo trochu víc vidět, musel by si všimnout, že hrozně pobledli.

– Ptám se vás, co to je?

První se vzpamatoval Robertek: – Myslíte tohle...? Skříň.

– Nejsem slepej! Ale ptám se, co to je za pořádek, jet takhle potmě?

– Udělalo se nám tma, řekl truhlář a hlas se mu chvěl. Mohl to ovšem svést na zimu.

– A co se patří, když je tma?

Ti u vozíku se na sebe podívali. Opravdu nevěděli. Truhlář se maličko ohlédl zpět. Kdyby totiž strážník přikročil ke skříni, dal by se do běhu. Kdyby měl Robertek šťastný nápad utíkat na druhou stranu, mohli by se zachránit.

Ale ne, nemohli, protože na vozíku je cedulka s jménem a adresou majitele.

Přivřel oči. Jsme ztraceni.

– V případě tmy je třeba, aby ten, kdo řídí vozidlo, postaral se o jeho řádné osvětlení. Proto se ptám, co to je, že jedete potmě a bez světla.

Nevěděli ani teď, co říci. A ani nemohli, hlas by jim příliš přeskakoval.

– Koukáte a mlčíte! Ale kdo jezdí po ulici, musí znát předpisy. Tak tedy si vozík řádně osvětlete! řekl nakonec strážník a nepatrně pokynul hlavou.

Chvíli nemohli pochopit, že jsou volní, pak najednou oba vyrazili kupředu, div vozík nepřevrhli.

Strážník se za nimi díval. Zvláštní lidi, asi z venkova, že měli takový strach! Anebo byli namazaní? Osoba opilá nesmí podle předpisu řídit vůz! Strážník, který se napřed usmál té jejich vyjevenosti, zavrtěl hlavou. Není se čemu smát!

Vykročil za nimi.

Ale oni dva ho neviděli. Byli v cizích ulicích a najednou nevěděli, kde najdou tak tmavý břeh, aby mohli skříň vyklopit do vody. Museli uhnout od nábřeží a vléci se uličkami nízkých domků.

Ale najednou zpoza rohu vyšel zase Hlad.

– Tak co? Mluvím zbytečně, že jo? Poučuju vás o předpisech, a vy nic. Co jsem říkal?

Truhlář řekl přiškrceným hlasem: – Že… že světlo…

– Ano! A co jste udělali vy? Nic…

Stáli bez hnutí. Horší to být opravdu nemohlo.

– My… my světlo nemáme, šeptl Robertek.

– V tom případě, kázal přísně strážník, – se koupí v obchodě za šesták svíčka a strčí se do pytlíku, aby ji vítr nesfouk. Od té chvíle je podle předpisu vůz osvětlen.

Přikývli.

– Tamhle je konzum, skočte tam!

– Ano… Totiž… my nemáme ten šesták. Nebo jo? zeptal se truhlář Robertka. A Robertek potvrdil, že nemají.

Strážník se na ně díval zkoumavě a vzrůstala v něm nevole. Dneska si lidi hrajou na chudáky. Já vím, že jim není do skoku, ale že by neměli šesták, to ať neříkají. Se mi zdá, že ze mne dělají vola!

– Tak seberte vozík a se mnou. Na komisařství.

Dívali se na něho, jako by mu nerozuměli.

– No mám vám snad pomoct tlačit?

– Ne, řekl truhlář chraptivě. Opřel se do vozíku a jel za strážníkem. Díval se na Robertka, který šel vedle něho. Tak tedy je to spočítaný… Kvůli pitomé svíčce. Kvůli šestáku. Ne, já ho nechtěl zabít a já bych si docela rád koupil svíčku. Ale zabil jsem ho a nemám šesták…

Komisařství nebylo daleko.

– Já bych počkal u vozíku, řekl Robertek snaživě.

Strážník Hlad zasykl: – To věřím, a já bych vás potom moh honit! Vozík zůstane venku. Za ten moment vám ho nikdo neukradne.

Truhlář odevzdaně spustil vozík, ten se sklopil, rukojeti trčely do výše, skříň se opírala o dlažbu. Truhlář by byl přísahal, že slyšel, jak v ní něco bouchlo. Tím ochotněji vyrazil na komisařství a strkal Robertka před sebou, aby se strážník už neotáčel. Aby se nechtěl podívat, co to ve skříni tluče.

Anebo to bušilo jenom jeho srdce?

Před dřevěným pažením museli čekat, protože ten, co měl službu, hrozně pomalu jedním prstem ťukal na stroji.

– Předvádím dva muže, hlásil strážník Hlad. – Jeli bez osvětlení tmavými ulicemi s dvoukolovým vozíkem.

– Je to jejich vozík? zabručel inspektor, který konečně dopsal svou zprávu.

– Ne…, šeptl Robertek.

– Vozík patří Janu Součkovi ze Žižkova, řekl strážník. – Je tam cedulka.

I toho si všiml, užasl truhlář Václav Sous a přimhouřil oči. Panebože, tohle nemůže dobře dopadnout!

– Jméno, bydliště..., řekl inspektor. Pomalu psal, a přitom se občas podíval na strážníka Hlada. Pro takovou pitomost mi sem vodí lidi. Když neměli šesták na svíčku, nemají taky pět korun na pokutu, to je jasný. Oba nezaměstnaní, jaký tohle má smysl? A já abych teď úřadoval.

Zatím venku v té skříni se ozvala znovu rána, ale nikdo ji neslyšel, protože nikdo zrovna kolem nešel. A pak se dveře skříně otevřely a vykulil se ven člověk. Užasle se rozhlížel, protože nic kolem sebe nepoznával. Cítil bolest v krku a byl jako polámaný, kristepane, co se to stalo, nějak jsme se kočkovali a potom... Potom jsem usnul nebo co. Au, to bolí... Ale proč jsem byl ve skříni a kde jsou ti dva, co se mnou pili grog?

Seděl chvíli na okraji té skříně, a padal na něho řídký sníh. Kolem šla nějaká paní, asi domovnice, a řekla: – Pěkně udělanej! A ještě před komisařstvím, to je dnes ordnunk!

Když slyšel o komisařství, vstal, a potáceje se odešel trochu stranou za roh. Tady se mu udělalo zase mdlo a sedl si ve vratech domu na kamenný schod.

Pan obvodní inspektor sepsal protokol, připojil sdělení, že pokuta je nedobytná a mávl rukou, aby oba šli.

– Zaplatíte to potom, řekl. – Jo, a ještě něco. Tuhle si vemte svíčku!

Podal jim přes dřevěnou přepážku kousek svíčky, nad kterou pečetil zvláště důležité spisy, a arch papíru, aby ji mohli zabalit proti větru.

Strážník Hlad zasalutoval, i když to neschvaloval.

Venku zvedli vozík, urovnali skříň a vyjeli, opatřeni světlem a sledováni zrakem strážníka Hlada. Ten myslil na inspektora, jak nerad přijímal hlášení, a bručel, že dnes už nikdo neví, co je pořádná služba. Ti dva jeli nyní ulicí jakoby jemu k posměchu: se

světlem a bez pokuty. Cítil v duši trpkost. Proto ho napadlo, že ti dva vlastně neřekli přesně, kam jedou, a že to je všechno nějak moc divné. Co vlastně dělají lidi ze Žižkova tady na Maninách?

A pustil se znovu za nimi.

Dohonil je na vltavském břehu.

– Halt! zahřměl na ně.

Oba se na něho podívali jako na strašidlo. Tenhle je nám souzenej, říkal si truhlář a vrah Václav Sous. Tenhle značí náš konec.

– Kam vlastně jedete?

Mlčeli.

Strážník Hlad se zasmál: – Nevíte? A to se podívejme! – A čí je ta almara? A co v ní je?

Na ta slova se oba na sebe zděšeně podívali. Ježíšmarjá, napadlo Robertka, že jsme se pro takovejhle případ nedomluvili! Vždyť jsme nakonec dva a on je sám. Kdybysme si šli jenom trochu na ruku, tak tam v nejhorším hodíme hned dva…

Strážník Hlad přikročil ke skříni a prudce ji otevřel.

Truhlář Václav si zakryl oči a zavzlykal. Robertek se otočil naopak ke skříni, rozhodl se, že bude dělat překvapeného.

Nakonec ho dělal, i když nechtěl.

Skříň byla prázdná.

Ale v tom okamžiku už klesl truhlář Václav na kolena: – Pane inšpektor, já ho nechtěl zabít, na mou duši…

Robertek se díval užasle. Skříň byla dočista prázdná. Strážník se tomu tak moc nedivil, spíše byl trochu zklamán.

– Kde jste tu almaru vzali? řekl znovu.

V té chvíli Robertek vyrazil. Jako zajíc letěl po navigaci, klouzaje v čerstvé vrstvě sněhu, klopýtal a utíkal, zrazuje kamaráda. Neboť dočista zapomněl, že si před chvílí jeho jméno i adresu zapsali na komisařství.

– Já jsem nevinnej, opakoval truhlář Václav kleče na zemi.

Strážník ho rezolutně chytil za rameno: – Tak dost! Dost tý komedie s ukradenou almarou! A marš zpátky na komisařství.

Robertek mě zradil, říkal si truhlář Václav Sous, bývalý majitel firmy a nyní nezaměstnaný a brzy zatčený… Pámbu ho potrestá, mizeru! Mne potrestá samozřejmě taky. Ale jeho víc. Já odpřisáhnu, že ho zabil on!

Když dojeli zpět na komisařství, znovu nechali stát vozík se skříní před domem. Strážník Hlad držel truhláře za rameno a prudce ho strčil do místnosti. Letěl až k zábradlí. Tam stál krejčí, ruku na krku, jako by ho bolel, a pan obvodní inspektor s ním psal protokol. Přivedli ho před chvílí, byl nalezen v průjezdu domu a neuměl říci, jak se sem dostal.

Václav Sous zařval a pokusil se utéci. Ne před policií, s tou se už smířil, ale před nebožtíkem, jehož zavraždil.

Tu noc strávili pak v jedné separaci všichni tři, neboť Robertka přivedli krátce před půlnocí. A na skříň venku padal sníh celou noc.

Muž v černém

Když člověk dělá celý život soudničky a chodí na pivo s detektivy pražské policie, není divu, že zatouží stát se jedním z nich. Ale co říkám: jedním z nich...? Oni jsou to takoví dobráčtí a trochu směšní strejcové, takže člověk jenom trochu honěný v tajích detektivních románů v sobě cítí nutkaní stát se přímo Sherlockem Holmesem, neboť být panem Rousem nebo Brůžkem od pražské policie ho ani lákat nemůže. A tak jsem po tom toužil i já a byl jsem rozhodnut použít prvního případu, abych se proslavil.

Takový případ nastal, byť vypadal docela nezajímavě. Zmizela ženská, choť inženýra jedné menší pražské továrny, bylo jí kolem čtyřiceti, podle fotografie, kterou dávali na Čtyřce novinářům k dispozici, nebyla ani moc hezká, takže ji taky nikde neotiskli. Ta fotografie se potom potulovala v policejních hlášeních a obraceli ji v prstech všichni četníci na všech okresech a vrtěli přitom hlavou. Nikde neměli zrovna žádnou mrtvolu, na kterou by se tahle podoba dala připasovat.

V takovém případě se nedá nic jiného dělat než čekat. Buď se to všechno založí mezi nevyjasněné případy, nebo se nějakou náhodou ta ženská najde (většinou živá) a pak se může napsat menší článek o úspěchu pražské policie. Neboť noviny musí s policií slušně vycházet.

Ale já byl tehdy mladíček, mně se čekat nechtělo; měl jsem před sebou překrásnou vidinu: buď jsem detektivem s lulkou v zubech a s geniálními kombinacemi v hlavě, na níž sedí kostkovaná čepice, nebo mi klepe s uznáním na rameno náš starej a říká: Mladíku, zvyšuji vám plat, to byl skvělý článek... Čím víc jsem o těchto dvou

možnostech uvažoval, tím jasněji jsem viděl, že mám naději spojit je v jedno.

A tak jsem se vypravil k vile, kde bydlil onen opuštěný a nyní patrně zarmoucený manžel té zmizelé dámy.

Postupoval jsem velice obmyslně, napřed jsem prošel kolem nenápadně a rychle, pak jsem se plížil ze strany tak, aby mne nebylo vidět, až k plotu zahrady. První průzkum mi jasně řekl, že na zahradě chodí jakýsi muž v košili a že má na stole v obyčejném kbelíku láhev s pivem, z níž upíjí, zatímco uštipuje růže. Protože bylo horko, dostal jsem na pivo chuť i já, a když jsem zvláště rafinovaným plížením dosáhl cihlového sloupu, který držel plot, polykal jsem sliny. Pan manžel se netvářil příliš zarmouceně a pivo mu zřejmě chutnalo, s prací nespěchal, ostatně byl tak přes padesát a dělalo se mu už bříško.

Zatímco jsem uvažoval, jak postupovat dále, kdosi mi zaklepal na rameno. Zmrtvěl jsem, připraven na zákeřný útok. V té chvíli pán zašel do vilky a za mnou řekl ženský hlas: – No jo, to je von!

Stála za mnou postarší paní a pokyvovala hlavou: – Jo, to je ten inženýr, co mu zmizela žena... Psaly o tom noviny. Oni dneska píšou jenom o neřádech. Slušnej člověk se do novin nedostane.

Paní tím dala jasně najevo, že ona patří mezi ty slušné. Odkašlal jsem si, neřekl jsem, že k těm novinám patřím, a jenom jsem pokrčil rameny, jako že já za tento stav nemohu.

– Vy ho znáte? řekl jsem tak, jak se ptají nenápadní detektivové.

– No a jestli! řekla ta paní a zdvihla obočí, naznačujíc tak, že ho zná až moc dobře. – Já jsem totiž sousedka.

Jenže v té chvíli ten muž zase vyšel ven a podíval se směrem k nám, zdálo se mi, že se nepatrně zamračil. Nedalo se nic dělat, zdvihl jsem klobouk a s paní jsem se mlčky rozloučil. Ona cupitala

domů a já jsem šel na stanici tramvaje, proklínaje svůj osud, který mi znemožnil hned prvního dne zjistit pozoruhodné okolnosti. Nicméně ten začátek nebyl špatný.

Jenže jak jsem tak čekal na stanici, šel kolem kamelot a nesl vydání večerníku, toho, co vychází už před polednem, a já jsem si samozřejmě koupil konkurenční list a k svému úžasu jsem v něm našel zprávu, která mi vzala dech, nehledě na naděje.

– Na břehu Vltavy v Trójи se našla kabelka a dámský klobouk. Jak bylo zjištěno, patří ženě, o jejímž zmizení jsme jako první přinesli zprávu…

Nechal jsem odjet jednu tramvaj, tak jsem byl tou zprávou zdrcen. Já se tady plížím kolem plotu, já navážu styky se sousedkou – a ona je to zatím obyčejná sebevražda, dokonce ještě ani nepotvrzená, jinak by ten manžel asi nebloumal po zahradě v košili a nepopíjel chlazené pivo. Má neschopnost se prokázala až děsivě jasně a nejde jenom o neúspěch na poli detektivním. Náš starej má neblahý zvyk pročítat jiné noviny a svolávat blesky, kdykoli v nich najde zprávu, kterou my nemáme. Podle něho bychom všechny zprávy měli mít my. Dá se čekat, že mně vynadá. Dá se čekat, že ze mne nebude ani detektiv.

Když jsem si večer šel na direkci pro nějaké nové zprávy (bylo léto a noviny po zprávách lačněly – a bohužel se jako obvykle zrovna nic v mé branži nedělo), řekl jsem o svém velkém neúspěchu samotnému panu policejnímu radovi Vacátkovi. Nic tak nepotěší policejního úředníka jako vyprávění o tom, že někdo se jim pletl do řemesla a měl neúspěch.

Leč pan rada se nepotěšil. Podíval se na mne pozorně a řekl:
– Jo, redaktorskej, ono je asi pravda, že i slepý kuře najde zrno.

– Nerozumím, špitl jsem.

– No, to slepý kuře jste vy, a to zrno… To zatím nemáme.

Nechápal jsem ani teď, ale moje srdce zatrnulo vzrušeným očekáváním. Chce snad pan rada říci, že jsem neměl tak docela nepravdu?

Pan rada mne vzal za knoflík a pravil: – Redaktorskej, já vám dám pro tu vaši soukromou detektivní praxi jednu dobrou radu a hezky si ji pamatujte. Když se někdo dlouho hledá a pak se najednou objeví na břehu řeky jeho klobouk a kabelka, tak dotyčnej docela určitě v té řece není.

– A kde by byl?

– Jo, to je otázka, jak to říká na jevišti ten princ Hamlet!

Kde? Kde? říkal jsem si cestou domů a na nic jsem nemohl přijít. Znovu jsem myslil na toho pána, který popíjel na zahradě pivo, myslil jsem na jeho vilu (žel, nebyla tak osamělá, jako tomu bývá v detektivkách) a říkal jsem si nikoliv bez pýchy, že tedy jsem měl správný instinkt a že je třeba pátrat dále.

Želbohu, když jsem ráno přišel k vile, bylo mi jasné, že mne pánové že Čtyřky předešli, asi vstávají dříve. Na konci ulice stál hubený pan Rous, a dokonce mne přátelsky pozdravil. Z vedlejší vily právě vycházel pan Mrázek. Takže jsem tu byl zhola zbytečný a mohl jsem jít do redakce očekávat nějakou novou zprávu.

Letní horko, národ u vody nebo v Jevanech (ti bohatší na Riviéře) a my abychom vytáhli ze zoufalství osvědčenou kachnu o tom, jak českou učitelku sežral v moři Jaderském žralok, nebo že na Českobrodsku řádil kulový blesk, porazil výminkáře, proletěl místním konzumem a k smrti vylekal rolníka J. P. Čtenáři byli na takovéhle zprávy zvyklí a mohli by je třeba postrádat.

Pro každý případ jsem však vyčkal na konci ulice, až se pan Rous uvolní a řekne mi, co se děje. Neřekl mi toho moc, nemohl, ale i tak jsem pochopil že pánové dneska dělají totéž, co jsem včera začal a nedodělal já, že tedy jdou v mých šlépějích, a to nebyl špat-

ný pocit. Pánové, jak se říká, zjišťovali okolnosti a sbírali zprávy v okolí. Je to nevděčná práce, jako když včelky sbírají med; páni se včelkám trochu podobali, poletovali sem a tam a nosili na direkci jenom kapičky. Ale za den – za dva se začal hrnec medu na stole pana rady přece jenom plnit.

Tak se za prvé ukázalo, že manželství pana inženýra nebylo zcela bezvadné. Pán byl povahy veselé a občas se vracel domů pozdě. Paní si s ním nikterak nezadala. Vila sice neměla jiných nájemníků, ale ve vilové čtvrti je to horší než v činžáku: tam si lidi nevšimnou, kdo ke komu jde, sousedé ve vilách věděli však docela přesně, že loni v tenhle čas si pan inženýr vozil domů blondýnu, a to v době, kdy se paní léčila v Poděbradech. Jenže paní nebyla hlášena mezi poděbradskými hosty, což znamená, že zatímco si pán vozil domů blondýnu, ona byla někde jinde. Bylo by nemístné domnívat se, že byla v tu dobu někde s nějakým brunetem? Ovšem v tom případě se nám podává klasický trojúhelník a každý detektiv ví, jak to při trojúhelníku chodívá.

– Nezabil nakonec ten inženýr svou ženu? řekl jsem, hlavu plnou kombinačních variant a zcela propadlý svému detektivnímu nadšení.

– Takhle pitomě se nikdy neptejte, řekl vlídně pan rada, – protože to byste ovlivnil sám sebe. Potřebujeme další zprávy.

– O milenkách pana inženýra? O milencích paní inženýrové?

Kupodivu, zprávy, jež rozhodly celý případ, přišly docela odjinud a nevšímaly si galantních dobrodružství. Asi proto, že detektivové jsou mužové usedlí, chodí rádi na pivo a vedou spořádaný rodinný život, takže nemají smysl pro romantiku.

Ostatně majitelé okolních vil pokládali pana inženýra za muže šaramantního a tu blondýnu mu samozřejmě nikdo nevyčítal. I přímá sousedka – to byla ona dáma, jež mne odhalila přitisknu-

tého k plotu, jak pozoruji zahradu a vilu – při rozhovoru o těchto věcech jenom pokrčila rameny. Ona měla takové extravagance za zlé spíš zmizelé paní.

– Ženská, pane komisaři, má na sebe dbát. Mužskej, však to znáte, je jako šmetrlink.

Pan komisař neřekl nic, neboť byl mužskej. Zato paní pokračovala: – Ne, tohle mu za zlé nemám. Ale když s ním člověk přímo sousedí, ví svoje. Ohleduplnej soused – to on nikdy nebyl!

Ovšem, ohleduplný soused si nezřídí kompost v blízkosti altánku svého souseda. Ohleduplný soused stříká pilně v únoru stromoví, aby se nešířil hmyz. Pan inženýr však si zřídil smrdutý kompost v místě, jež sousedka neschvaluje, a stromoví nestříkal. Jestli mu jeho ovoce žerou červi, to sousedce ovšem nevadilo, ale vadilo jí, že potom i její stromy jsou napadány škůdci. Ale hlavně když někdo začne topit v den, kdy má sousedka na zahradě prádlo, které pečlivě už dva dni bělí, pak je to hrubá nešetrnost. A možná schválnost, vždyť to bylo teď v tom horku! Páni jistě vědí, jak se krásně spí v peřinách, jež jsou čerstvě povlečeny vybělenými cíchami!

– Kdy to bylo, paní? Nevzpomenete si, kdy jste bílila? Co kdybyste se podívala do kalendáře?

Paní se na přesný den nerozpomněla. Bylo to nedávno; bylo to minulý týden – anebo předminulý?

– Bylo to po patnáctém srpnu? (Od toho dne byla paní nezvěstná.)

– Určitě! Patnáctého jel přece můj syn na dovolenou a já jsem si prádlo nechala, až bude pryč, já peru nejradši sama. Tak to bylo sedmnáctého, bože, toto utíká!

Pak měla paní ještě řeč o tom, že prádlo bělené na zahradě víc vydrží a že je hanba, když někdo hned ráno pálí nějaké papíry nebo co, byly z toho hrozné saze.

– Už ráno něco pálil? podivili se pánové. – A to celý den?

– Kdepak, jenom ráno. To teda zase musím říct, že potom toho nechal. Ale já stejně to prádlo měla samou špínu.

Obratem byla zjištěna firma, která do vily pana inženýra dodává koks. Firma J. Nebeský a synové prohlásila, že koks byl dodán koncem května a že ho bylo dvacet pět metrických centů. To bylo množství právě na jednu fůru, druhou měli přivézt jako každý rok na podzim. Ne že by tam nebyl dost velký sklep, ale pan inženýr si přál vždycky dvě dodávky, ono se to snáze platí. Je to výborný a stálý zákazník.

– Nepamatujete se, jestli byl sklep prázdný, když jste v květnu dovezli ten koks?

– Podle nosičů uhlí sklep prázdny byl, ovšem přísahat se na to nedá, nějaký zbytek tam někde být mohl.

Nakonec pro pana inženýra přijeli s nenápadným autem a odvezli si ho s sebou na Čtyřku.

– Trváte na svém původním prohlášení, že vaše manželka Anna, narozená v Hostomicích, odešla z domova patnáctého srpna?

– Nevím, kdy odešla, ale od toho dne jsem ji doma nenašel. Proto jsem udělal hlášení.

– A proč jste topil dva dni potom v ústředním topení?

Pan inženýr prudce zamžikal: – Netopil jsem!

– Ale my víme, že jste topil, a svědecky vám to dokážeme.

– Pokud považujete výmysly mé sousedky za pravdu, prosím… Ta bába mi ztrpčuje život už léta, řekl zamračeně inženýr.

Zatímco se takhle bavili v smutné místnosti s jedním žlutým psacím stolem, kde bylo cítit dým laciných viržinek, zatímco hojné pomlky přerušovaly jenom bzučící mouchy a pan inženýr měl k dispozici místo chlazeného piva sklenku vody z vodovodu, tři silní mužové vynášeli ze sklepa vily koks a skládali jej na vůz. Pak plná fůra odjela na váhu.

– Josef, řekl tehdy detektiv Mrázek svému druhovi, – nechtěl bych bejt v kůži našeho starýho. To bude účet za to nošení koksu, a jestli to bude k ničemu, můžou mu to krásně předepsat k náhradě. Takový pády, kamaráde, už byly!

Jenže na váze se zjistilo, že ve sklepě ubylo koksu tři a půl metráku.

Zprávy meteorologického ústavu hovořily jasně o tom, že teplé počasí, přerušované jenom bouřkami, trvá od května. Není pravděpodobné, že by někdo někde musel topit. Navíc pro kuchyň s prádelnou se ve vile objednávalo uhlí hnědé. V koupelně byla plynová kamna, ani v zimě se zde netopilo. Tři a půl metráku koksu protopil tedy pan inženýr během června, července a do půlky srpna. Podle výpovědi svědkyně topil ovšem právě po tom patnáctém srpnu.

Noc na policejním komisařství probíhala únavně pomalu. Bylo horko, otevřenými okny proudil do místnosti ohlas ulice a někde z dálky dokonce hudba. To je na Střeláku, říkal si rada Vacátko. Tam se dobře sedí…

Probíral se – mezi otázkami, jež kladl unavenému panu inženýrovi – desítkami hlášení a raportů od svých lidí. Názory sousedů, názor vedoucího továrny, kde inženýr pracoval, zprávy o jeho pobytu mimo Prahu… Samé zbytečnosti. Jediná cenná věc je tenhle vážní lístek.

Pan rada pozoroval svoje prsty, zažloutlé od kouření. Byl zkušený a věděl, že je u cíle. Ten naproti byl u konce svých sil.

Kdesi odbila půlnoc. Dlouhé údery zvonu zněly smutně a slavnostně.

– Tak co, pane inženýre, nechcete se přiznat? Počítalo by se vám to doznání jako polehčující okolnost. Před porotou je to vždycky výhodné. Vy jste přece svou ženu zabil.

Pan inženýr neřekl nic. Sklonil hlavu a pak ho odvedli.

Okurková sezóna se protrhla. Já jsem měl už v ranním vydání:

Záhadné zmizení ženy vysvětleno. Stín zločinu nad osamělou vilou.

Večerníky, ty šly do toho ostřeji:

Zabil ženu a spálil ji v kotli.
Vrah čtvrtí svou oběť.
Jak dlouho hoří lidské tělo? Bestiální vražda v osamělé vile.
Úspěch pražské policie.

Byl to krásný srpen! Všichni lokálkáři se honem vrátili z dovolených, noviny šly na dračku, zpráva o tom, že žralok v moři Jaderském spolkl učitelku, se do novin toho roku vůbec nedostala, stejně jako řádění kulového blesku na Českobrodsku. Sloupce byly plné vraždy.

Já jsem se tvářil vznešeně. Mé tušení se ukázalo správným. Samozřejmě, že tušení je málo, ale k zahození to taky není. Rozhodně jsem ukázal v těchto věcech víc talentu než moji kolegové. Už tohle zjištění člověka povznáší.

Soudní přelíčení, to je pravá chvíle pro soudničkáře. Teď ukáže, co je v něm. Neboť nejde jenom o to zachycovat, co řekl obhájce a co státní návladní; soudničkář má konečně příležitost k vlastní tvorbě: vylíčí barvité prostředí soudní síně, návaly na chodbách, zmíní se o porotě, poslechne, co soudí obecenstvo, přidá své úvahy a prozradí smysl pro dramatické situace.

Přelíčení se konalo v říjnu. Dni byly pošmourné, když člověk přišel v promočených střevících do soudní síně, nemohl ani uvěřit, že kdysi bylo horké léto a na zahradě té vily že stálo chlazené pivo…

Vlastně byl ten inženýr hlupák, že to udělal v létě. V zimě by se na jeho trik třeba ani nepřišlo. V zimě by byl mohl topit podle libosti.

Jenže on se s ženou pohádal právě v létě, přesně čtrnáctého srpna večer. A udeřil ji tím, co měl v ruce. Malými hrabičkami, jimiž se ošetřuje skalka. Chystal se totiž v tom suchu trochu nakypřit zem kolem lobelií a ohnivých verben. Hrabičkami se to udělá nejlíp. Netušil, že hrabičkami lze taky zabít. Udeřil ženu, když mu začala vyčítat, že přišel domů ráno, ačkoliv sama byla minulý týden pryč celou noc… Jediná rána… A nikde ani kapka krve… Tak ji odnesl dolů do prádelny a začal přemyslet, co s ní.

Odvézt někam? Zakopat na zahradě? To všechno by bylo nápadné. Spálit… Jedině spálit! Popel a kosti, které neshořely, potom zakopal, ale není toho moc, co zbude z člověka. Dělal to v noci, druhou noc se však zpozdil a dokončil to ve dne.

Přicházejí svědci, dlouhá řada svědků, přichází i sousedka. S nenávistí se obrací proti obžalovanému, který také na ni hledí s neskrývaným vztekem. Každý večer klepají v redakcích stroje. Ráno mají lidé ke kávě to, nač jsou zvyklí. Podrobné zprávy o tom, jak obžalovaný pobledl, když do síně vstoupila svědkyně Kobosilová…

Jenže něco v těch dlouhých a důkladných zprávách nebylo. Asi proto, že si toho nikdo nevšiml. Jenom já… Asi opravdu jsem se měl stát detektivem, mám jakýsi zvláštní pozorovací talent.

Docela vážně: proč jsem si toho člověka všiml jenom já?

Byl hubený, nosil dávno z módy vyšlý redingot, vždycky se snažil prodrat se do přední řady. Velmi pečlivě sledoval, co se v soudní síni děje. Obecenstvo není vždy pozorné, zajímají je jenom senzace: když se obžalovaný zhroutí, když je konfrontován se svědky, když mluví jeho advokát. Ale tento pán v černém – říkejme mu

tak – sledoval všechno neobyčejně účastně. Dokonce si psal občas poznámky.

Když obžalovaný inženýr líčil, jak v noci přikládal do kotle, objevil se na tváři tohoto pána v černém podivný úsměv.

Trochu mne zamrazilo. Pak si hned zase začal psát, vraštil čelo, vrtěl hlavou a byl velmi neklidný.

Já jsem byl tak říkajíc doma na čtvrtém oddělení policejního ředitelství a měl jsem volný přístup k panu policejnímu radovi; u soudu jsem už tak známý nebyl. Byl bych rád na toho člověka upozornil, ale nevěděl jsem koho. Čím déle jsem ho pozoroval, tím více jsem byl jist, že se tady něco divného děje. Přestal jsem sledovat, co se mluvilo u soudu a díval jsem se stále na svého muže. Měl bledé ruce, špičatý nos a řídké, dozadu pečlivě sčesané vlasy, vypadal jako velice důkladný účetní. A nosil k černým šatům i černou kravatu, jako by šel z pohřbu.

Druhého dne o přestávce jsem se vmísil mezi lidi, hledal jsem ho. Byl bych ho požádal o oheň, byl bych prohodil pár slov, rozhodně ten člověk stál za seznámení. Jenže on ani o přestávce nevycházel ze soudní síně.

Čekal vždy, až přivedou obžalovaného. Čekal, až ho budou odvádět. Pečlivě si inženýra prohlížel. Někdy zvedl ruku a snažil se na sebe upozornit. Byl jako posel z onoho světa: tvářil se, jako by chtěl něco velmi důležitého říci člověku, který zabil a rozčtvrtil svou vlastní ženu.

Když jsem napsal obvyklou zprávu pro noviny – měl jsem k dispozici dva sloupce, ale šéf mi řekl, že zkrátí parlamentní zpravodajství, kdybych potřeboval víc, přemýšlel jsem v klidu o celém případu. Bylo jasné, že soud jede po své vyjeté koleji. Měl všechno: zjištění policejního aparátu, dokonalou obžalobu, přiznání obviněného, výpovědi svědků – nic nechybělo. Nakonec to

byla docela nudná historie a soud mohl trvat místo tří dní taky jenom tři hodiny.

Úplně samozřejmá záležitost. Až na toho muže v černém! Je tu, stále je tu, dívá se na obžalovaného, píše si poznámky... Je přímo neuvěřitelné, že mu nikdo nevěnuje pozornost, že nikoho netrkne, jak se ten člověk podivně chová! Ale kdo mu tady u soudu má věnovat pozornost? Předseda senátu? Ten má svůj velký případ a je rád, že mu to všechno jede jako na drátkách. Státní návladní má přichystanou řeč, kde se bude donekonečna opakovat hřímavě věta o bestiálním rozčtvrcení, a obhájce už teď nemá nejmenší šanci na úspěch. Nikdo není vzrušen. Padne nejvyšší trest, to je doživotí, protože trest smrti by stejně prezident nepodepsal a soud to ví a nezatěžuje se zbytečnou agendou. A třeba to porota odhadne na pětadvacet let, vzhledem k několika polehčujícím okolnostem. Žena ho přece jenom podváděla, a porota si dá namluvit, že mu to najednou přišlo líto. Vlastně on ji zabít nechtěl, uhodil ji v rozčilení.

A tenhle docela obyčejný běh věcí byl porušen mužem v černém!

Ovšem jenom v mé mysli, protože nikdo jiný si ho nevšímal. Prostě já jsem vyvolen, abych se stal nástupcem Sherlocka Holmese, to je už docela jisté. Jako jsem jeden den, dříve než policejní aparát, pátral u vily, kde se ta vražda opravdu stala, tak nyní tuším, že zde je zase něco v nepořádku.

Upjal jsem na muže všechnu svou pozornost. Sledoval jsem ho celé hodiny. A když skončilo přelíčení, musel jsem jít za ním.

Ale sám na něho nestačím. Nemám přece žádnou pravomoc! Je třeba na něho upozornit policejní aparát. Pánové, našel jsem krajně podezřelé individuum, jež se vplížilo do soudní síně a naslouchá pečlivě celému procesu. Proč mu naslouchá? To je jasné:

chce vědět, jak se taková věc dělá. Chce se poučit. Proto si dělá poznámky. Proto tak hltá každé slovo, jež se týká té nejohavnější věci – pálení lidského těla.

Pánové, dejte mi pravomoc…

Nebo ještě lépe: pojďte se mnou a zatkněte toho zlosyna dříve, než spáchá něco podobného! Už teď jistě ví tolik, aby se vyvaroval chyb, jichž se dopustil obtloustlý inženýr. Už ví, jak na to. A je podzim, slyšíte, pánové? Může topit, jak chce, a nebude podezřelý!

Jenže co se stane, když s takovou věcí přijdu k panu radovi? Podívá se na mne a řekne: Redaktorskej, jak může policie sebrat člověka, který ještě nic neprovedl!?

Objevil jsem – běda – velkou slabinu policie: nemůže zakročovat včas.

Druhý den měl být konec celého procesu a já jsem s napětím čekal, jestli ten člověk zase přijde. Nebo je už poučen dostatečně?

Přišel.

Ve svém starobylém redingotu, odřenou aktovku pod paždí, ustaraný bledý obličej, řídké, dozadu pečlivě sčesané vlasy… Byl tu a strkal se do přední řady.

Když mluvil státní návladní a široce líčil, jak obviněný spaloval mrtvolu, přímo nadskakoval, a chvílemi to vypadalo, jako že zvedne ruku a přihlásí se o slovo. Při obhájcově řeči zdaleka nejevil už takový zájem. Jenom si několikrát utřel nos, patrně byl dojat. Ale proč byl dojat, když se ho to netýkalo?

Soud dopadl přesně tak, jak jsme předpokládali, měli jsme už na takovéhle věci cit. Pětadvacet let, to není legrace, to je malá věčnost. Až vyjde, bude mu sedmasedmdesát let… Jenže z vězení nevycházejí starci. Je to zkrátka doživotí.

Obžalovaný přijal trest se svěšenou hlavou. A pak byl opravdu konec, a když ho odváděli, povstal muž v černém, prodral se

dopředu a zřejmě se pokusil na odsouzence něco zavolat. Ten dokonce zvedl hlavu, ale buď toho muže nepoznal, nebo ho neznal… Zřízenec soudu muže v černém zadržel a důrazně poučil, že takovéhle věci se tady netrpí.

Sál se rychle vyprázdnil. Muž v černém však zůstával. Seděl na kraji dlouhé řady sedadel a zřejmě o čemsi hluboce přemýšlel.

Nezbylo mi než jednat. Teď, nebo nikdy…

– Pane, řekl jsem, – pane, vy zřejmě máte velký zájem o celý případ!

– Ano, řekl muž a podíval se na mne. Měl vodově bledé oči, jež se nikdy neusmívají.

– A proč? Co vás na tom celém případu tak vzrušuje?

Zřízenci přišli uklízet, museli jsme vyjít. Na chodbě se muž zastavil: – Je to neuvěřitelná věc. Tuhle (a poklepal na zápisník ve své odřené aktovce) jsem si všechno zapsal. Neuvěřitelná věc, pane…

Vytáhl z kapsy kapesník a utřel si nos.

– Ten inženýr spotřeboval na spálení své ženy tři a půl metráku koksu, ořech II, střední jakost. Ten inženýr je – génius.

Nechápal jsem, jaká je souvislost mezi koksem střední jakosti a genialitou vraha, který spálil svou oběť v kotli ústředního topení.

– My, pane, potřebujeme – mluvím totiž za Spolek stoupenců žehu – na spálení těla šest metrických centů prima jakosti ořech I. Kdyby ten člověk mohl říci, jak to udělal, chápete, co by mohl spolek vydělat?

A tak jsem se nestal detektivem, a zůstal jsem docela obyčejným soudničkářem.

Kdo šetří, má za tři

Na věži Štěpánského kostela bilo právě devět hodin, když pan Stein, zástupce zlatnické firmy Fuchs (Fuchs, klenoty, Václavské náměstí) vstoupil do domu. Řekl si: – Akorát devět, to už pana prokuristu nevzbudím, a ještě ho zastihnu doma.

Zástupce firmy musí vědět, kdy má navštívit zákazníka.

Když vystoupil do druhého poschodí (jak uvedl v protokolu na policejním ředitelství), zjistil, že před dveřmi bytu pana prokuristy Sepekovského už kdosi stojí. Poznal v onom muži pana Kavana, zástupce firmy Riemer (Riemer, zlato – šperky, Příkopy). Neuvedl však do protokolu, co ho přitom napadlo. Pan Stein si totiž tiše a jenom pro sebe řekl: Co tu dělá ten Žid Kavan od Riemerů? Co má tady co pohledávat? Co se má zástupce od Riemerů plést do kšeftů naší firmy?

Pan Stein považoval za svou povinnost nemít rád kohokoliv od konkurence.

Nemohl ovšem dělat nic jiného než minout pana Kavana čekajícího za zavřenými dveřmi a stoupat o patro výš, tvářit se nejvýše zaměstnaně a odvracet svou tvář.

Pan Kavan od firmy Riemer samozřejmě poznal taky pana Steina a pomyslel si, co ten nebich Stein tady má co pohledávat, když je tu už zástupce pořádné firmy, ale tvářil se, že ho nevidí.

Tak se oba pánové zástupci minuli, aniž se pozdravili, a pan Stein předstíral o patro výš, že tam něco hledá. Pan Kavan o patro níž se rozhodl počkat radši před domem; je docela dobře možné, že pan prokurista si odběhl na snídaní. Svobodný bohatý mládenec před svatbou má právo na podivné nápady.

Pan Stein poté sešel z třetího patra do druhého a začal pro změnu zase on vytrvale zvonit u dveří, opatřených vizitkou

I. SEPEKOVSKÝ, prokurista bank. závodu

Tím závodem byl míněn soukromý bankovní dům Halánek a spol., zařízený na nejvýš diskrétní a ne vždy docela jednoduché obchody. Pan Sepekovský sám byl ovšem muž nad veškerou pochybnost bezúhonný, jak dokazovaly dosavadní jeho obchodní styky s firmou Fuchs. Že by měl pan prokurista co činit i s firmou Riemer, to panu Steinovi dosud nebylo známo a právem ho to popuzovalo.

Čas plynul, zvonek zvonil a nikdo neotvíral. Pan Stein pochopil, že mu nezbude nic jiného než udělat to, co ten Žid Kavan: čekat venku, nebo přijít později.

Zasunul si konec ocelového řetízku, který mu koukal z rukávu, a jal se sestupovat po schodech dolů. Ten řetízek bylo prosté a účelné zařízení. Kdykoliv nesl k zákazníkovi kazetu s ukázkovými klenoty, připínal si ji na řetízek, a kdyby mu ji někdo chtěl vytrhnout, musel by to učinit i s rukou. A co by kdo dělal s rukou pana Steina?

Před domem si stejný řetízek stejným pohybem zastrčil i pan Kavan, neboť pochopil, že se něco stalo a že si tu kazetu, kterou sem včera přinesl na ukázku, asi teď ráno neodnese.

Jenže v tom okamžiku vyšel pan Stein a pan Kavan na něho vrhl zkoumavý pohled. Taky pan Stein se podíval na pana Kavana, neboť nemohl dělat nic jiného. Konkurenční nevrlost je jedna věc – a starost, co se vlastně stalo s prokuristou Sepekovským, to je věc druhá.

Oba pánové se proti sobě nerozhodně postavili.

– Ehm, řekl pan Stein. – Tak vy... A ukázal očima nahoru do druhého patra.

– Ehm, odvětil pan Kavan. – Jo, mám tam to... A ukázal na kousek řetízku vyčuhujícího z rukávu.

Pan Stein se podíval na hodiny na kostelní věži. Pan Kavan sledoval jeho pohled. Pak se zase podívali jeden na druhého.

Z domu vyšla paní a jala se zametat chodník.

Pan Kavan zdvořile zvedl klobouk: – Kavan mé jméno. Neračte vědět, jestli je pan prokurista doma?

Paní pokrčila rameny: – Nevím. Ale asi ne, protože včera vez od něj špeditér dva velký kufry.

Tato zpráva zapůsobila na oba pány.

– Dva kufry? vykřikli najednou. – Jak to? A kam?

– Copak on mně něco povídá? rozhořčila se paní. – Ale ty kufry byly jako hrom.

Pan Stein byl rychlejší a nevyčkal ani, až paní dokončí svou řeč. Vrhl se k nejbližší telefonní budce. Pan Kavan se dostal na řadu jako druhý. Obě firmy se tedy v půl desáté dověděly, že kazety s ukázkovými šperky není možno vyzvednout, protože pan prokurista není doma. Podle zpráv domovnice může vzniknout domněnka, že pan prokurista dokonce odjel.

Disponenti obou firem velmi pravděpodobně docela stejně pobledli. Oba páni zástupci dostali příkaz, aby čekali před domem. A pak naráz zvonily dva telefony na policejním ředitelství.

– Byl to slušnej člověk, řekl zamyšleně pan Stein, odsouzený nyní stát před domem vedle pana Kavana.

– Vypadal jako slušnej člověk, opravil ho pan Kavan. – Dal si od nich předložit něco většího?

– No mohlo toho bejt za jedenkrát sto tisíc, šeptl pan Stein.

– Nemlich to samý u nás, odvětil pan Kavan. Kdyby byl pan Stein řekl částku trojnásobnou, byl by to stejně potvrdil, neslušelo se ani v této napjaté chvíli prozrazovat firemní tajemství. Ale pokud věděl, bylo toho u nich jen za osmdesát pět tisíc… Pane jo, ani tohle není pakatel!

Pak oba páni, jako by už měli toho čekání dost, vystoupili společně do druhého patra a střídavě zvonili. Zdola je pozorovala správkyně domu.

Byla přesvědčena, že ti dva jsou věřitelé, a měla škodolibou radost z toho, že jim pan Sepekovský ufoukl. I paní správcové byl totiž prokurista dlužen za klíč od domu už třetí měsíc.

Pánové, kteří vytrvale zvonili, znali ovšem prokuristu z jiné stránky. Kupoval rád a často, takže pan disponent od firmy Fuchs (stejně jako pan disponent od firmy Riemer) opakoval při obchodním jednání s panem prokuristou starý dobrý vtip: – Je to, prosím, pro milostivou paní, nebo to má být něco lepšího?

Nyní je veselost přešla. Neboť policie otevřela byt pana prokuristy a přesvědčila se, že je prázdný. Nábytek v něm byl, mimochodem nevalný, ale skříně jak vymetené; jenom v koupelně visel starý koupací plášť.

– Tak takovéhle to je, řekl pan rada Vacátko.

Ukázalo se, že pan prokurista Sepekovský vzal s sebou nejen svoje věci a dvě kazety šperků, jež si dal poslat na ukázku, ale taky nemalou hotovost z pokladny obchodního domu Halánek a spol. Navíc pak několik transakcí do ciziny nedošlo na místo určení, a byly tedy fingované.

– Máme toho, pánové, kolem čtvrt miliónu. To je moc pěkná suma v dnešní době, prohlásil pan rada a zamnul si ruce. Byl to velký případ a on měl velké případy rád.

U obou klenotnických firem ovšem vypukla panika a ruce si nemnul vůbec nikdo. Šéfové vyšetřovali, zdali se jejich disponenti nedopustili trestuhodné neopatrnosti, když poslali panu prokuristovi kazety šperků na výběr. Ukázalo se, že to byla běžná praxe: konkurence nutí firmy k neustálému zvyšování rizika… Pana Riemera z Příkopů mohlo utěšovat jenom to, že Fuchs z Václaváku je na tom stejně, ne-li hůř.

Panika vypukla i v pojišťovně, protože firmy byly samozřejmě pojištěny a ztráta nepostihne tedy je. Byla malá naděje, že se podaří dokázat firmám opominutí povinné péče.

Panika se však nevyhnula ani policejnímu ředitelství. K velké mrzutosti pana rady se ukázalo, že policie není schopna najít nejmenší stopu po panu prokuristovi. Detektivové zjistili jenom, která zasílatelská firma stěhovala z jeho bytu objemné kufry, jež uložila na Denisově nádraží. Jenže odtud byly za dvě hodiny vyzvednuty jinou firmou, která je dopravila na Masarykovo nádraží. To by ukazovalo na zajímavou stopu: vlak na Berlín… Bohužel kufry zde nejen nebyly a ani na Berlín nešly, protože je třetí firma vyzvedla a odvezla na Wilsonovo nádraží.

– Buď je ten chlap blázen, nebo je moc mazanej, řekl pan rada, když dostal tohle hlášení.

Měl své lidi pochválit, že tak brzo to všechno zjistili, jenže v novinách se začaly objevovat jízlivé poznámky:

Policie dosud nic nenašla… Policie neví, kde je Sepekovský… Policie stojí bezmocně nad záhadou…

– Bezmocně! Jakápak je to bezmocnost, když víme, kde všude kufry byly? bručel pan rada, přecházeje po své kanceláři. – Jenže nevíme, kde jsou teď.

Policie ovšem nevěděla ani, kde je jejich majitel. Nemohla to vědět, protože pan Sepekovský opustil svou vlast, a to dokonce na cizí pas. S tím pan rada jaksi počítal. On by se nakonec i takový člověk s cizím pasem třeba našel, jenom kdyby ten zatracený svět nebyl tak veliký, říkal si pan rada Vacátko, stoje před velkou mapou světa, na níž byly v různých barvách vyvedeny různé světadíly, jako by přímo vybízely: jen si, člověče, vyber! Máš tu zelenou Afriku, modrou Ameriku, žlutou Evropu, růžovou Asii a béžovou Austrálii. Ten člověk mohl být zrovna tak dobře na ostrově Martiniku jako v Davosu, ježíšmarjá, to by se spíš našla jehla v kupce sena než jeden mazaný chlap v širém světě!

Policie dosud nenašla stopu... Defraudant stále uniká... Otázka dne pro naši policii: kde je prokurista firmy Halánek & spol.?

Pan rada zahodil noviny a povzdechl.

Novináři jsou neřádi. Přejí si mít každý den nějaký záhadný případ, ale přejí si taky, aby policie chytla pachatele do čtyřiadvaceti hodin. Policie má podle nich pracovat spolehlivě jako pošta.

Měl jsem se stát přednostou na poště, zatesknil pan rada. Nemusel jsem se rozčilovat... Pak zazvonil na dva detektivy a řekl jim: – Pánové, zařiďte výslechy všech osob, s nimiž se ten člověk stýkal. Snad někde naznačil, kam by tak asi měl chuť odjet... Třeba někde venku někoho má. Najděte jeho slečny. Měl jich asi dost, když jim kupoval šperky.

Ale kupodivu, slečny pan prokurista neměl; aspoň se žádná nenašla. Měl občas u sebe dámu, ale to byla vždycky jedna z těch, jimž se šperky nekupují. Komu tedy kupoval?

Pan rada navštívil obě klenotnické firmy. Dívali se tam na něho zamračeně. Pan Stein dostal z nervového přepětí žlučníkový zá-

chvat. Pan Kavan měl teploty a byl v domácím ošetřování. A policie nic neví!

Ne, policie nic nevěděla, dovídala se pouze zajímavé věci: nákupy pana prokuristy nebyly tak omračující. Byly spíše drobné, zato byly dost časté. Pan Sepekovský byl rozmarný zákazník a rád sekýroval. Za své peníze zákazník sekýrovat může, to je fakt. Ale on nejméně dvakrát každou věc vrátil. Tlak konkurence nutil firmy, aby se mu snažily vyjít vstříc. Dneska totiž málokdo kupuje šperky…

Pan rada povzdechl. Uvědomil si, nikoliv bez jisté lítosti, že on své ženě ještě nikdy žádný šperk nekoupil. Státní úředník si to prostě nemůže dovolit. Ale jednou by snad i on mohl přinést domů tenký řetízek s červenou slzou ve zlatém fasování…

Pan rada se probíral šperky a začínal jim rozumět. Když má člověk peníze, je to docela pěkná vášeň. Jenže u pana Sepekovského to nebyla vášeň – ale chytristika.

Zvolna si budoval důvěru v zlatnických obchodech. Přitom prováděl nenápadné transakce ve vlastním závodě. Pak začal prodávat věci a posléze sbalil kufry. Tu se tempo zrychlilo: už nešlo o měsíce a týdny, ale o hodiny. Špediteři byli vázáni na minutu přesně. Obě zlatnické firmy v stejný večer dodaly bohaté kolekce šperků; pan prokurista naznačil, že se končí dny jeho svobody a že tenhle dárek bude něco většího.

– Dni jeho svobody, povzdechl pan rada. – Zatím jich má až moc, mizera.

– Teda sekýrovat, to on doved, řekla o panu Sepekovském správkyně domu, které zůstal dlužen za klíč. – A taky byl blázen, pane inšpektor! Pan domácí z něj byl zoufalej.

Skutečně, pan domácí měl mnoho důvodů k zoufalství, protože pan prokurista udělal jednou v domě takovou paniku, že lidi přestali platit činži. A to je horší nežli vzpoura!

Přiběhl napřed k domovnici, aby hned šla s ním do jeho bytu, že mu praská stěna pokoje a že se celý dům zřítí.

Paní tedy běžela nahoru, náležitě vyjevená, a pan Sepekovský jí na stěně svého pokoje ukázal malou puklinu, jaká na zdi samozřejmě bývá. Přitom křičel, že nechce zahynout v troskách baráku, a paní správcová musela k domácímu. Domácí přiběhl, taky jemu se zdálo, že to nic není, ale pan Sepekovský už zvonil u partají v prvním poschodí a všechny tak postrašil, že lidi vybíhali před dům. Domácí musel zavolat komisi z magistrátu.

– A proč myslíte, že to dělal? Chtěl na vás vynutit nějakou slevu? zeptal se pan rada Vacátko.

– To nevím, ale on mi stejně zůstal dlužen za minulý kvartál, zakončil svou výpověď domácí pán.

Pan policejní rada si to poznamenal. Všechno se to podivuhodně doplňovalo: Sepekovský nezapomněl na žádnou maličkost, šetřil od koruny. Věděl, že uteče, a zdálo se mu nesprávné někomu něco platit.

Představa, že se zřítí dům, ve kterém žije, zřejmě pana prokuristu pronásledovala vytrvale. I ve svém zaměstnání prý jednou projevil obavy, že se zřítí pavlač, přes kterou chodil na jistou místnost – neboť si všiml v její podlaze docela nevinné škvíry.

Případ pro psychiatra? Snad... Ale pan rada byl toho názoru, že člověk, který tak mazaně všechno připraví, je až moc zdravý a jediná správná věc je posadit ho za katr.

Jenže to bychom ho museli mít, povzdechl si.

Byl vydán mezinárodní zatykač – samozřejmě marně, jak všechny noviny neopomněly zdůraznit.

Pan rada se při ranním raportu díval na své lidi tak vyčítavě, že staří detektivové klopili v rozpacích oči.

Ale hledaný pachatel se definitivně ztratil v širém světě.

Vlak jedoucí do Itálie je pyšný vlak. Brázdí kus Evropy a chová se podle toho: projíždí české vesničky k Táboru a Budějovicům s přezíravým supěním. Perlou tohoto vlaku je ovšem Wagon-lits-company, který se houpe na svých perech ještě vznešeněji než obyčejný rychlíkový vůz. Písmena na něm svítí mosazí, taky kliky jsou mosazné, a dokonce čisté; na větších stanicích je průvodčí spacího vozu utírá, aby si dámy a pánové, kteří mají čest cestovat do Itálie, neumazali rukavice. I odpadky, jež z tohoto vagónu vyletí, jsou vznešené: slupky pomerančů, staniol od čokolády a někdy i cestovní lahvička od žaludečního likéru.

Průvodčí v tomto vagónu je mladý muž, pan Rudolf. Jsou povolání, jež nevyžadují příjmení, proto i my budeme Rudolfa Tejce jmenovat pouze panem Rudolfem. Jezdit se spacím vozem je povolání příjemné. Je to něco mezi námořníkem a poutníkem: dva a půl dne tam, dva a půl zpátky, pořád rychle a skoro bez zastávky z Prahy až do Neapole. Co chcete víc?

První týdny a měsíce se člověk dívá na krajinu, pak ho to omrzí a pozoruje jiné věci, třeba jak u viaduktu za Summerau se střídá celá rodina u závor. Jednou je tam otec, pak matka v nejlepších letech, s rozevlátými vlasy, a potom zase mladičká dcerka. A najednou tam otec není a už podruhé a potřetí je tam jen dcerka, taková bleďoučká, pan Rudolf jí jako vždy zamává, ale ona se neusmívá, jenom se smutně otočí za tím uhánějícím krásným expresem a potom tam zase stojí ta paní a má kruhy pod očima a vlasy už nemá rozevláté a pod železničářským kabátem, který si navléká zřejmě jenom ve spěchu, je vidět smuteční šaty… Člověk na cestách může vidět mnohem víc než jenom krajinu, jež se nemění!

Pan Rudolf přemýšlí i o svých pasažérech. V trojce je starší a zřejmě velmi zcestovalá Angličanka s růžovou pletí, posypanou hodně pudrem, ta si určitě večer dá přinést čaj a bude se na pana

Rudolfa dívat nyvýma očima. Tyhle dámy, které nemají co dělat a utrácejí čas i peníze cestováním, rády pohovoří s mladým mužem, nechají si večer ustlat o polštář víc a dívají se na něho, jak stele… Jsou pánové, kteří se ponoří do četby novin, jejich drahé doutníky voní i na chodbičce, ty je třeba včas upozornit, že v jídelním voze mají rezervován koutek.

Jsou dvojice, jež jedou na svatební cestu, nevědí, jak se tvářit, mladé paní klopí zrak, protože jsou přesvědčeny, že je na nich vidět jakási hrozná zhýralost. Jakby ne, celý život spala dceruška v kanafasu a nyní se nadhazuje v kupé, jež je maličké a nezvyklé, plné všelijakých světýlek, kliček, háčků, dvířek, a Pepa je tak nedočkavý, pane bože, to je tak hrozné a krásné, co si asi o mně myslí ten fešák v hnědé uniformě na konci vagónu?

Zažil už leccos, i to, jak se novomanželé pohádali a ona spala stočená v jeho malém kupé a pan Rudolf rytířsky stál venku a ženichi mu potom dal ohromné spropitné, ale žádal ho: – Silentium, pane, hlavně silentium… A on mu to pokynutím hlavy slíbil, ostatně komu by o tom mohl povídat, že jo?

Stejně tak nikomu nevyprávěl, že jedna švýcarská dáma na něho čekala v Neapoli, až přijede s dalším turnusem, stálo jí za to čekat a hrozně vzdychala, když musel krátce po půlnoci zase na nádraží.

Jinak má pan Rudolf jako každý člověk, který se pohybuje po stejné trati, na mnoha stanicích známé.

Jsou to bleskové známosti, ale jsou krásné, může s nimi ztratit jen pár slov, nemohou se nikdy sejít, protože on nemůže zůstat, vlak nečeká.

V Budějovicích ta malá trafikantka, to je něco jiného, o té se dá uvažovat, ostatně do Budějovic může pan Rudolf přijet, kdykoliv má volno. V Klagenfurtu je žena výpravčího, vždycky je vyložena

v okně, a když nemá muž službu, přiběhne k vlaku. Ale nejhlouběji v srdci pana Rudolfa je malá Gina z Tarvisia, prodavačka limonád. Na této pohraniční stanici se pan Rudolf vůbec nestará o své cestující. Gina má oči, že člověk zapomíná na čas, prokristapána, či lépe madonna mia, ta holka je tak krásná, že by člověk nejradši dál ani nejel.

Tak dost, osmnáctka zvoní, buď něco chce, nebo se omylem opřel o knoflík.

Pan Rudolf s profesionálním úsměvem spěchá k osmnáctému kupé, silvuplé mesijé, bitte majn her, plís, prego siňore. Osmnáctka nechtěla v podstatě nic, jen sundat ten velký kufr shora, děkuji, mladý muži, kouříte…? Pan Rudolf jde po chodbičce a přemýšlí nad velice vážným problémem, jestli dneska bude v Tarvisiu prodávat limonády Gina, nebo její bratr, Nicolo. Nicolo tuší, že ten z lůžkového vozu pálí za jeho sestrou, v Itálii to tak je, že bratr chrání čest své sestry. Nakonec by pan Rudolf byl pro Ginu partie, ale to by musel přijít do rodiny a jít s nimi do kostela, pohovořit tou svou směšnou italštinou, oznámit, kdo jsou jeho rodiče, kolik on má sester a bratří… Ale pan Rudolf může jenom stisknout Gině ruku, může se pokusit ji obejmout a pak honem skočit do rozjíždějícího se vlaku.

Dnešní jízda je docela obyčejná, vůz je obsazen jen málo, není sezóna, jestli bude prodávat Gina, dá jí malý skleněný náramek, který koupil včera v Praze, nasadí jí jej sám na zápěstí a bude to něco jako zasnoubení.

Čím blíže byli k Tarvisiu, tím byl pan Rudolf netrpělivější. Konečně minuli cíp jezera, pojedou ještě dvacet minut, dneska jsou opožděni, to je nepříjemné, protože vlakvedoucí to bude chtít vyrovnat právě v Tarvisiu, škoda každé minuty, kterou nestráví s Ginou.

Šel po vagóně hlásit, že se blíží hraniční kontrola.

Cestující vzali jeho zprávu na vědomí bez vzrušení, to jenom novomanželé jsou zvědavi na Itálii, obchodníci ne. V patnáctce je nějaký Čech, nevychází z kupé, asi si chce užít lůžka, kdykoliv tam pan Rudolf zaklepe, muž vždy leží na posteli, ještě si neobjednal ani čaj, ani cigarety, ani nechtěl zajistit jídelní vůz. Pan Rudolf tyhle lidi zná, koupí si lůžko, ale mají s sebou napakovanou tašku salámem a houskami, aby nemuseli po cestě utratit ani halíř. Tenhle muž ho trochu mýlil, protože napakovanou tašku neměl a buď do jídelního vozu nechodil, nebo šel tak nenápadně, že si toho nikdo nevšiml. Nenápadný muž, to je správné jméno, usmál se pan Rudolf, nenápadný muž. Takoví bývají od policie. Spokojen tím, jak bystře odhadl profesi toho muže, zaklepal na jeho kupé.

– Hraniční kontrola, prosím, řekl do pootevřených dveří. Muž jako vždy ležel oblečen na lůžku. Je určitě od policie. Ale proč má s sebou ty velikánské kufry? Jeho kolegové jezdí s kufříkem a aktovkou.

Nakonec však mysl pana Rudolfa ovládla jediná myšlenka: bude Gina dneska prodávat limonády? Navléknu jí na ruku ten náramek? Vše ostatní ho vůbec nezajímalo.

Vjížděli do Tarvisia. Pan Rudolf s bolestí v srdci uslyšel nádherný Nicolův hlas, hodný operního sólisty: – Limonata! Rinfrescante!

Pan Rudolf zesmutněl a šel utřít mosazné kliky dveří svého vagónu. Samozřejmě, že Nicolovi zasalutoval, protože udržovat dobré styky s bratrem je v Itálii nutné. Ale jeho zklamání bylo takové, že se vrátil radši do vozu.

Zato cestující se vyhrnuli ven, chodili po peróně, aby si protáhli nohy nebo aby se nadýchali pravého italského vzduchu. Vyšel i ten zcela nenápadný Čech z patnáctky a zamířil k Nicolovi. Koupil si jednu limonádu. Nicolo nastavil ruku a pán mu dal liru. Pan

Rudolf to dobře viděl z okénka vlaku. Pak zvedl Nicolo košík s vodami a chtěl jít dál. Ale pán ho zarazil.

– Kolik stojí limonáda?

Řekl to zcela slušnou italštinou, ale Nicolo neodpovídal.

– Šedesát centesimů! odpověděl si ten pán sám. – Vrať mi peníze, zloději!

Nicolo se začal dušovat, že nemá, co by vracel. V Tarvisiu stojí limonáda jednu liru.

– To se zeptám tamhle kapitána! řekl nenápadný a teď velmi nápadný pán a zařval, co mu hlas stačil: – Polizia!

Nicolo zůstal neobyčejně překvapen, ale vytáhl čtyřicet centesimů rychleji, než stačila policie přijít. Hodil je pánovi tak vztekle, že jenom náhodou mu nepadly pod nohy.

No ne, řekl si pan Rudolf, tohle se tu ještě nestalo! O čtyřicet centesimů se hádat a volat policii... A zatvářil se na Nicola soustrastně.

– Blázen, odplivl si pod oknem pana Rudolfa Nicolo a potom dál provolával, že má čerstvé, nejčerstvější a nejlevnější limonády.

Nenápadný pán vstoupil do vagónu, a procházeje kolem pana Rudolfa, řekl: – Viděl jste to? Hned by si nechal čtyřicet centesimů! Jako bych já ty peníze kradl!

A pobouřen vešel do svého kupé. Pan Rudolf si pomyslil, že on přišel dneska o mnohem víc...

Když druhý den přišel hlásit do kupé, že jsou u cíle, řekl mu ten nenápadný pán: – Poslyšte, mladý muži, neznáte v Neapoli nějaký slušný, hodně levný hotel?

Pan Rudolf musel chvíli přemýšlet. Od včerejšího výstupu v Tarvisiu mu bylo jasné, že tenhle pán nechce rozhodně ani Excelsior, ani Grand.

– Snad hotel Riposo... Tedy nic přepychového to není.

– To právě hledám. Riposo, říkáte, to znamená, pokud vím, Odpočinek. Ano, to je docela vhodné jméno pro hotel. Děkuji vám, mladý muži.

Pán ani neučinil pohyb ke kapse, považoval poděkování za dostatečnou odměnu. Kolik by asi tak dal, kdyby musel? řekl si pan Rudolf a zasmál se.

Čas plynul. Pražská policie měla nové případy, úspěšně je řešila, ale pan rada Vacátko věděl: toho Sepekovského mi nikdy noviny neodpustí. To je skvrna mé kariéry… Přes všechna opatření se totiž nenašla ani stopa po tom výtečníkovi a firmy Riemer i Fuchs začínaly tvrdě tlačit pojišťovnu.

Jednou odpoledne, kdy u stropu bzučely jenom ospalé mouchy a pan rada si už bral klobouk a hůl, kdosi zaklepal na dveře. Pan rada napřed mrkl na hodiny a pak si umínil, že tu návštěvu zdvořile, ale rozhodně odmítne.

Ve dveřích stanul mladý muž v uniformě, pan rada se nemohl upamatovat, jaká to vlastně uniforma je.

– Rudolf Tejc, prosím… Průvodčí lůžkových vozů, řekl uctivě.

Pan rada se na něho díval mrzutě: – Copak nám nesete?

– Bohužel asi nic, jenom si myslím, že bych měl… Prostě si říkám, že bych měl na něco upozornit. Já jezdím na trati Praha–Neapol. A nečtu noviny. Není na to čas… Které bych taky měl číst, že ano, neumím tak moc německy ani italsky. Já, prosím, umím hovořit několika jazyky, ale jenom to, co je potřeba v lůžkovém voze.

Ten člověk mi sem přišel vykládat, co umí! To je neuvěřitelné! Co vlastně dělá venku služba? Proč mi ho sem pouští, když se jednou rozhodnu, že dohlédnu na kluka a na jeho úkoly!

– Nečtu noviny, prosím, dva a půl dne jedu tam, dva a půl zpátky, přijedu vlastně až za týden, všechny události už jsou staré…

– Dobrá, a co s tím zrovna já mám společného?

– Já se omlouvám, protože jsem si přečetl noviny až v Budějovicích, kde jsem navštívil svou známou. Jméno bych snad ani nemusel uvádět…

– Nemusíte. Ale musíte pochopit, že nevím, oč jde.

– Já jenom chci říci, že jsem se pozdě dočetl o případu toho Sepekovského. Se mnou totiž nedávno jel tam dolů jakýsi pán, Čech, ptal se mne na hotel v Neapoli, na levný hotel.

Pan rada si sundal klobouk: – Co jste mu řekl?

– Dal jsem mu jméno hotelu Riposo.

– Proč myslíte, že to byl Sepekovský?

– Časově, prosím, by to být mohl, jel právě toho dne, kdy se to v Praze stalo. Ale jinak, jinak myslím, že to on nebyl. Pohádal se pro čtyřicet centesimů s prodavačem limonády v Tarvisiu. Takže to ani on být nemohl, protože jestli měl plné kufry peněz…

– Moment, řekl pan rada a sáhl do psacího stolu. Položil před návštěvníka fotografii usmívajícího se pána.

– Ano, to je ten můj pasažér!

Pan rada se díval na pana Rudolfa s neurčitým, ale stále rostoucím nadšením: – Říkáte hotel Riposo… Jste velice zdatný a milý mladý muž! Mimochodem, je vám známo, že je na dopadení vypsána odměna?

– Ano, řekl tiše pan Rudolf. – Proto jsem tady.

A tiše vycouval ze dveří.

Pan rada domů nešel. Spěšný telegram letěl do Neapole na policejní ředitelství. V noci byla v Praze odpověď. V hotelu Riposo v Neapoli bydlí československý občan.

Konečně vyšly v Praze noviny, na jejichž vydání pan rada Vacátko tak dlouho čekal:

Senzační úspěch pražské policie… Hledaný defraudant nalezen… Spolupráce s italskou policií přinesla dobré výsledky…

Pan rada zářil: – Jak mi ten průvodčí vyprávěl o té hádce pro čtyřicet centesimů, pánové, to je našich čtyřicet halířů, byl jsem doma! Lidé, pamatujte si, nedefraudují velké peníze proto, že by byli chudí, ale že jsou nemocní – touhou po penězích. Po miliónu – nebo po čtyřiceti halířích.

Páni detektivové pokyvovali hlavou, že rozumějí, a uctivý pan Brůžek poznamenal: – No, tak už dochytračil.

Ale neměl pravdu. Pan Sepekovský nedochytračil, ten člověk byl přece jenom asi génius.

Když pochopil, že ti pánové, co si vyžádali jeho dokumenty, jsou od policie, ani ho nenapadlo, aby se pokoušel o útěk. Bylo by to taky zbytečné.

Pan Sepekovský se naopak dal předvést k policejnímu prefektovi a dal se k dispozici italské policii, přičemž požádal, aby nebyl vydáván policii československé. Nebylo to špatně vymyšleno, nakonec fašistická justice může mít na celou věc svůj názor, a i když pana Sepekovského potrestá, přece jenom to bude mírnější než doma. Kromě toho se mohl také nadít, že neapolští advokáti nejsou žádní hlupáci.

Když pan rada dostal zprávu o tom, že delikvent požádal italské úřady o azyl, zuřil. Pan Brůžek ho uklidňoval: – Pane vrchní rado, co bysme si s tímhle mutovali hlavy? Našli jsme ho? Našli. Máme úspěch? Máme.

– Ale Sepekovského nemáme, tloukl do stolu pan rada.

– To tedy nemáme. Ale za to nemůžeme. To už je věc pánů nahoře.

A byla. Měli s tím plno práce všichni, od pana policejního prezidenta po pány od Nejvyššího soudu, mluvil do toho ministr

spravedlnosti a ministr zahraničí, náš vyslanec v Římě i italský vyslanec v Praze a noviny byly plné zpráv a úvah, jež nakonec pan rada četl se zalíbením. Neboť on v té hře už neparádoval.

Jenom měl obtíže s tím panem Rudolfem; kdykoliv se vrátil z cesty, neopomněl se hlásit o slíbenou odměnu. Ale i s tou to bylo složité, i s tím si lámali hlavu páni nahoře. Nebylo pochyb, že pan Rudolf přispěl podstatnou měrou k vypátrání pachatele. Ale pokud ho policie nemá v rukou, může se odměna vyplatit?

Zdálo se, že kolem pana Sepekovského spory nikdy neutichnou a že uživí celé zástupy právníků a celé soudní dvory.

Kdykoliv pan Stein seděl v kavárně Roxy s panem Kavanem, neboť se od toho společného šoku spřátelili, říkal: – Pane Kavan, mně nebudou nic povídat, ten Sepekovský je tak mazanej, že to musí být Žid. Už to jméno je mi podezřelý…

A zatím muž, který udělal takový rozruch po Evropě, seděl v chladném, ale v tom italském horku nikoliv nepříjemném vězení s neobyčejně poetickým jménem Santa Maria Maggiore, zcela odevzdán v moc místních advokátů, jež seznámil plně se svými finančními možnostmi a od nichž měl velmi nadějná ujištění.

Příběh se táhl donekonečna, zdálo se, že nikdy neskončí. Ale skončil. Nečekaně, nezvykle. Tak nezvykle, že ani chytrý rada Vacátko něco takového nepředpokládal.

Obrat nezpůsobili ani právníci, ani politické nóty.

Jednoho dne ráno četl pan rada v novinách:

ZEMĚTŘESENÍ V ITÁLII

Podle telefonické zprávy byl pocítěn v Neapoli otřes půdy. Několik domů bylo lehce poškozeno, obětí na životech nebylo. Z kráteru Vesuvu vystupoval silnější sloupec dýmu, než je obvyklé.

Za hodinu poté, kdy dočetl tuto bezvýznamnou noticku, došel na policejní ředitelství spěšný telegram:

Jako ceskoslovenski obcan zadam stop prevezeni do veznice Praga stop Sepekovski

Otřes půdy způsobil totiž, že ve staré věznici Santa Maria Maggiore v některých celách opadala omítka. Vězňům to nijak nevadilo, ale z cely, kde seděl onen složitý případ z Prahy a kde spadl kousek stropu, se ozýval srdceryvný řev. Vyšetřovaný J. Sepekovský dostal nervový záchvat a přivolaný soudní lékař ho dal převézt do nemocnice. Bylo zjištěno, že se pacient duševně úplně zhroutil, a když měl být po ošetření převezen zpátky do vězení, omdlel hrůzou.

Neapolská policie usoudila, že bude nejlepší se ho zbavit.

Vzhledem k telegramu, který poslal, a vzhledem k tomu, že italská vláda si přeje udržovat s vládou Československa přátelské styky, bylo vyhověno přání delikventa, a byl tedy s eskortou poslán na hranice.

Takže se pan Rudolf přece jen dočkal vyplacení slíbené odměny a pan Sepekovský pro čtyřicet haléřů a malé náhodné zemětřesení šel na dlouhá léta za mříže.

Vrah

Mrtvá ležela v řídkém lese blízko řeky, měla rozhozené ruce, jako by někoho chtěla objímat, a pokrčené nohy, letní kabát se jí vyhrnul vysoko přes kolena a její tvář byla spíše udivená než rozhořčená.

Protože bylo pozdní jaro, bzučely nad jejím zsinalým obličejem mouchy, kdesi ve větvích se třpytila pavučina, kterou nikdo ještě neprotrhl, a ticho, to hluboké ticho, jaké bývá s mrtvým, nemohly porušit ani kroky zbraslavských četníků, kteří celé místo pečlivě prohledávali, ani cvakání fotoaparátů, jež zanechávalo v nehnutém vzduchu čpavý zápach magnézia.

Zpráva o té vraždě letěla krajem jako mrak; mladá zabitá holka lidi vždycky přivádí na myšlenky o kruté pomstě, přáli by si mít vraha ve svých rukou a soudy by rázem byly zbytečné.

Nejdřív přijeli na kolech lidi z Davle, za chvíli to budou vědět v Modřanech a sousedky z Březan už lomí rukama na návsi.

Večer v hospodě pan strážmistr Roštlapil už měl pro své známé důvěrné sdělení, že ta vražda bude co nejdřív uzavřena, protože našli vystřelenou nábojnici, a to je, jako byste už drželi vraha za šos. Kromě toho poloha mrtvé ukazuje, že tady šlo o to, oč u ženské, když je pohledná, vždycky jde; třeba ona nechtěla, nebo to byla žárlivost, to se už ukáže, to stačí zmáčknout všechny mládence, kteří měli kdy co s mrtvou společného, a oni promluví. Jeden z nich se už s pláčem přiznal, že měl Miládku rád, no tak toho si rovnou nechali na stanici…

Ale jinak, pánové, nikde ani muk, to víte, než to bude v novinách, se úředně nic neví!

A v novinách to bylo, ale nevědělo se pořád nic a pan strážmistr Roštlapil si utíral zpocené čelo, protože k výslechu šel už osmnáctý mládenec. Lidí v tom řídkém lese na Závisti přibývalo, a protože se na místě už nic najít nemohlo, četníci dali lidem možnost ukojit svou zvědavost. Ženské plakaly a ulamovaly si na památku větvičky ze stromu, pod nímž mrtvá včera ležela. Mužští vedli řeči o tom, že takovému se mají ze zad tahat řemeny, než přijde k oběšení.

Pan rada Vacátko to četl ráno v policejní korespondenci. Chmuřil se. Je už údělem policajta, aby hned po ránu dostal nepříjemné zprávy, to patří k povolání. Tohle se ho sice netýkalo, Zbraslav je mimo rajón, a budou si to proto dělat sami, jenže znal život, a tak zavolal pana Brůžka.

– Máme tady nějaký nadělení, vemte to dolů, ať o tom v detektývně vědí.

– Vy račte myslet, pravil uváženě pan Brůžek, – že jako to spadne na nás?

– Milej zlatej, když někdo zamorduje na Závisti ženskou, tak se nejspíš půjde schovat kam? Do Davle? Na Zbraslav? No, tak vidíte… Praha je Praha!

Pan Brůžek si cestou po schodech pohvizdoval jakýsi dávno zapomenutý popěvek o tom, že Praha je všech Čechů ráj, ať žije Bajkajlaj…, přičemž ho napadlo, že vlastně vůbec neví, co to ten Bajkajlaj je a proč má žít.

Pánové si dole případ poznamenali a vzali tak úředně na vědomí, že stává nebezpečí, že neznámý pachatel se může skrývat v obvodu města Prahy.

– Ty neznámý pachatele mám moc rád, bručel pan Mrázek. – Nevíš, kde je, co je a jakej je, ale máš ho honit. To je, jako když si náš pes chytá vlastní ocas, faktótum.

S tím, a pak se vzpomínkou na svého velice ošklivého, nicméně neobyčejně roztomilého pejska, opouštěl pan Mrázek Bartoloměj-skou ulici.

V té chvíli už měl pan rada na stole opis dost podrobné zprávy o soudní pitvě mrtvé, a věděl, že není naprosto pravda, co říkal včera pod pečetí tajemství pan strážmistr Roštlapil v zámecké hospodě. Zavražděná nebyla ani znásilněna ani nijak zneužita, byla navíc virgo intacta a byla zabita výstřelem ráže 9 mm z bez-prostřední blízkosti a patrně zcela nečekaně; na jejím těle nebylo žádných stop zápasu, zřejmě se nijak nebránila. Kdyby nebyla už tak slavná mrtvá ze Seiny, mohla se proslavit tahle mrtvá ze Zbraslavi; udiveně se usmívala, jako by slyšela něco směšného a neuvěřitelného, zrovna v okamžiku, kdy přišla smrt. Vystřeleno na ni bylo ze vzdálenosti několika centimetrů… Prostě jí někdo položil pistoli k boku a stiskl, projektil zasáhl hrot srdce a smrt nastala okamžitě.

Pan rada nespokojeně potřásl hlavou. Také on si ještě dneska ráno myslil, že bude užitečné podívat se pro jistotu po těch, které má policie v záznamu jako osoby úchylné. A vida, ono to je jinak… To je vždycky moc nepříjemné pro policejní pátrání, když je něco moc jinak, než obyčejně bývá. Policie ráda pracuje s věcmi obyčej-nými. Neobyčejné věci si vymýšlejí autoři detektivních románů. Policie je úřad a ráda pracuje spolehlivě s kartotékami, se seznamy, se známými lidmi. Vražda je ovšem vždycky trochu výjimečná, ale zase ne tak, aby se nedala za nějaký konec chytit. Tohle však vypadalo až nepříjemně nezvykle. Pan rada si dovedl představit, co teď dělají četníci, tušil, že zatahují okruh lidí, kteří tu mrtvou znali, což je správné, neboť to pomůže vyloučit osoby zcela nevin-né. Jenže vraha takhle chytí sotva.

A co tedy mají dělat?

Pan rada zkušeně povzdechl: čekat.

K podobné zkušenosti docházeli i četníci, kteří od rána vyslýchali desítky svědků, běhali po celém okresu a zapisovali svými neohrabanými prsty sáhodlouhé výpovědi, jež se shodovaly v tom, že zavražděná byla neobyčejně pořádná, vyučená švadlena, jezdila do Davle do práce, někdy se vracela vlakem na Závist, někdy se s někým svezla po silnici, nejčastěji s panem Roulou, co vozí na Prahu zeleninu.

Pro pana Roulu šli četníci už v noci a jemu v důsledku toho ušlo velké rito s mladou mrkvičkou, což nemohl dlouho četnickému aparátu zapomenout. Trochu ho sice těšilo, že může posloužit důvěrnými informacemi, ale když se objevilo jeho jméno v novinách, uvědomil si s nelibostí, že to je moc. Co když mu teď v tržnici někdo řekne, že nechce zeleninu od člověka, který vozil zavražděnou?

– Na takovou slávu, která mě může stát peníze, se jim vyprdnu, burácel pan Roula v dotyčné redakci, ovšem jenom dole u vrátného, protože dál ho nepustili. Den potom se objevil v Živnostenských novinách článek o tom, jak novináři socialistického plátku lehkomyslně zničili nevinného příslušníka stavu živnostenského, o němž je známo, že od nepaměti je základem spořádaného státu.

Tak kolem mlčenlivé mrtvé narůstal nejen strach a úžas, ale taky zmatek, spory a hádky, a všechno to se míchalo s pláčem, který zaznával na pohřbu. Když k tomu připočteme netrpělivost, jaké propadli i četníci, pochopíme, že lidi začali podezírat jeden druhého, a nepodepsaná udání na stanici už házeli do koše.

Každý z četníků měl na tu vraždu svůj názor, strážmistr Roštlapil sázel na svou teorii, že je v tom mužský, a tedy smilstvo; že byla holka nevinná, to podle něho nic neříká. Štábní strážmistr Kostrhoun, který natruc svému jménu byl velice kulatý a byl znám, že

prohání zuřivě všechny, kdo se postaví na navigaci s prutem – jako rybář měl fixní ideu, že cizí lidé se spikli a chtějí ryby ve zbraslavském povodí vychytat –, tvrdil, že se mu už dávno nelíbí, jak moc cizího lidu si jezdí na Zbraslav jako domů, to pak není divu, že se něco semele.

– Mně nebude nikdo nic povídat, říkal na stanici a významně mrkal ke dveřím, za nimiž se usadila pátračka zesílená odborníky z Prahy, – když někdo chytá bez povolení, tak je schopnej i vraždy.

Začal hledat viníka mezi rybáři a procházeje po břehu nahlížel zvědavě do tváří neznámých a nevrle zdravil známé. Popravdě neměl rád nikoho, kdo byl u vody, tím spíše teď, kdy on sám se k vodě hezky dlouho nedostane. Je vyloučeno, aby četník šel na ryby, když je na okrese nevypátraná vražda mladé holky. I míjel mlčenlivé muže a tu a tam požádal o lístek, jenže bez úspěchu, všichni jej měli.

To nic neznamená, říkal si cestou zpátky, to vůbec nic neznamená. Nakonec – proč by si vrah nemohl vzít rybářský lístek? Dneska jej dají kdekomu. Mně se stejně leckterý ten ksicht nelíbil. Třeba ten člověk s promáčklým nosem… Jenže ho nemůžu sebrat, když má lístek! Ale to nic, já si prostě řeku budu hlídat; když nechytnu vraha, aspoň odtud vyženu rybáře.

Dobrá snaha a rozsáhlé vyšetřování přineslo samozřejmě určité výsledky. Tak se ukázalo, že dívka měla vlastně nápadníky dva, což na nevinnou panenku bylo skoro moc. Protože chodila s oběma, neřekla nikdy, jak se bude vracet domů, aby ji některý z nich nemohl čekat a nenachytal ji s tím druhým.

Mistrová jí svěřovala někdy peníze, aby je dala na poštu ve Zbraslavi, protože v Davli berou peníze jenom do čtyř. Ale ten den s sebou peníze neměla. To ovšem nemusel vrah vědět, mohl předpokládat, že je má. Ale protože nebylo zjištěno nic, co by

nasvědčovalo, že ji prohledával – už to, jak ležela, bylo dost přesvědčivé –, musela i tahle teorie padnout.

Žádná z jejích kamarádek – a to byla všechna děvčata z krejčovské dílny – nevěděla nic o tom, že by se Milada stýkala někde s neznámým člověkem, mluvila jenom o lidech, které kdekdo zná, do Prahy jezdila zřídka, a vždycky se známými, omrknout módu a vypít si v kavárně grenadinu, což zřejmě považovala za vrchol prostopášnosti.

– Takže ono to všechno vypadá tak, jako by ta holka šla jenom tak lesem, najednou k ní někdo jenom tak přistoupil, položil jí bouchačku k boku a jenom tak ji mírnyx dírnyx zastřelil. A pak třeba jen tak odjel vlakem, nebo šel na Zbraslav do hospody... Prokristapána, ale tohle přece není možný! naříkal velitel, když dostal závěrečnou zprávu pátračky.

– V tom jsou, jak se říká, erotický motivy, prohlásil pevně strážmistr Roštlapil a štábní strážmistr Kostrhoun dodal, že to má na svědomí někdo z těch rybářů, co se potloukají po březích Vltavy. Velitel řekl, že to všechno jsou pitomosti a že mu nezbude, než aby se jako řádný četnický velitel zastřelil ze služební pistole.

Než se k tomu však mohli oba pánové vyjádřit, vrazil na stanici vyjevený závodčí a hlásil chvějícím se hlasem, že kousek od silnice na Březany, tedy nedaleko toho místa, kde byla nalezena mrtvá dívka, leží mrtvola neznámého muže menší postavy, stáří asi kolem šedesáti let. Mrtvého objevil lesní dělník a náhodou potkal závodčího. Závodčí byl už na místě činu; onen dělník, jistý Maroušek Václav, tam zůstal, aby hlídal a odháněl eventuální zvědavce, zatímco závodčí obětavě přispěchal na stanici.

– Už vám někdo řekl, že jste vůl? zařval velitel. – Odkdy četník jde pryč a nechá tam civilistu, aby hlídal? Co když ten civil bude zvědavej a pohne nám s tím mrtvým? A co když to tam tak uhamtá,

že se nenajde žádná stopa...? Prokristapána, proč jste vy nemehlo šel k četnictvu?

Když se dostatečně vykřičel, zjistil, že oba strážmistři opustili místnost a běželi zřejmě honem napravit, co závodčí ve své horlivosti pokazil. Velitel vzal telefon a třesoucí se rukou vytočil číslo pátračky.

Mrtvý ležel mezi mladými stromky na tváři, byl střelen zezadu. Byl v něm poznán důchodce Novák ze Zbraslavi. Protože ležel vedle pytlík s houbami, usoudili, že tenhle odborník, který našel houbu v každý roční čas, jak se ještě včera chlubil v hospodě, byl zabit ve chvíli, kdy se shýbal pro novou májovku. Včera se chlubil, a dneska je pryč, vzdychali lidé... Ale jestli po vraždě té dívky leželo nad celým krajem velké pobouření, nyní to vypadalo jako temný mrak strachu. Lidé pocítili, že kolem obchází smrt, nesmyslná a záhadná. A ze strachu se rodí hněv.

– Četníci honěj rybářský lístky a nechají nás všechny pomordovat, vykřikl hlas z hloučku lidí, kteří zatarasili silnici, protože do lesa nikoho nepouštěli.

– Ti tak dovedou chytit bábu na roští, ale ne vraha!

– Tohle se nemá dávat četníkům, ale detektivům, který něco znají!

Lidé mluvili nahlas, v lese se lidské slovo rozléhá, takže četníci nemohli neslyšet a nemohli ovšem taky nic proti tomu dělat. Bylo tady něco, co i je samotné mátlo.

Ani tady nebyly stopy zápasu nebo obrany, střela zezadu pronikla srdcem, smrt opět byla okamžitá. Byla to zase taková čistá rána vypálená z neuvěřitelné blízkosti, a zase se našla opodál nábojnice ráže 9 mm.

Důchodce Novák nebyl tak hluchý, aby neslyšel, když za ním zapraskaly cizí kroky; když tedy věděl, že za ním někdo jde, proč

nechal neznámého člověka přijít tak blízko a ani se na něho neotočil? Anebo ho snad znal a šel proto klidně s ním? Vypadá to, jako by si ti dva povídali o houbách, a najednou ten jeden vytáhl revolver a přiložil jej tomu druhému na záda.

Mrtvý měl v kapse hodinky „roskopky" neboli – jak pravil protokol – „kapesní hodinky značky Rosskopf", takže o loupež ani zde nešlo. Ale o co, proboha šlo?

S pocitem bezmocného zoufalství řekl strážmistr Kostrhoun: – Ten Novák ani na ryby nechodil, byl to hodnej člověk!

Bylo možné se chytit jediné nevalné stopy: zjistit, kdo slyšel výstřel. Ukázalo se, že v okolních vilách neslyšel nikdo nic. Lesník z Březan tvrdil, že slyšel střelnou ránu, ale vzhledem k vzdálenosti to nemohla být tato rána. Hodinu vraždy mohli tedy určit jen přibližně; stalo se to v dopoledních hodinách. Kdo z cizích lidí byl dopoledne na Závisti? A kdo ze zdejších?

Velitel stanice si držel hlavu v dlaních. Dal konat velké razie v sobotu a v neděli mezi trampy, kteří přijížděli do svých chat. Ovšem v chatách už žili trampové letitější, mladí blázni si svoje odbývají ve stanech a stany se tady v okolí vyskytují málo. I tak ale byl lov bohatý: celkem sedm nehlášených zbraní, nikde však ráže 9 mm.

I strážmistr Kostrhoun měl šťastný den: načapal jednoho výrostka na rybách bez povolení. Byl to syn velkoobchodníka uhlím a měli na Zbraslavi vilu…

Noviny měly nešťastný nápad vzpomenout si na hromadné vrahy, Jacka Rozparovače nebo na vraha z Düsseldorfu, a dočista jim ušlo, že tady jde o něco jiného: tenhle nevraždí jenom ženy, ten vraždí jaksi ze zásady toho, kdo mu přijde pod ruku. Tím je to ovšem horší.

Když přišli na pana policejního radu Vacátka páni detektivové, aby řekl, co o tom všem soudí, pokrčil jenom rameny.

– Jednou se ptali slavného kriminálního rady Genata, kdy chytne düsseldorfského vraha, a on řekl, že to bude tehdy, až v nějaké té ženské zapomene kus nože. No a vidíte, taky se to splnilo: u té jedné se mu zlomily nůžky a kousek nožnice v ní našli. To potom vedlo k jeho vypátrání… Co ale můžu říct já? Tady je to o to horší, že ten chlap nechává docela klidně na místě vystřelenou nábojnici a že mu vždycky stačí jediná rána.

– Střílí odborně, řekl zadumaně pan Mrázek. – Ne do hlavy, ale hezky do těla, a vždycky tak, že to je smrt jako hrom. To aby zrovna znal anatomii!

Pan rada vzhlédl na pana Mrázka a pochvalně pokývl hlavou. Pan Mrázek se zarděl jako jinoch, neboť to byl člověk vnímavého srdce.

– Jinak je to ale dočista bez motivů, poznamenal pan Brůžek, – a to je vždycky moc těžký. Není se čeho chytit.

– Když vám, pánové, řeknu, že se mi zdá docela nemožné ho usvědčit normálními metodami, tak to snad nikde říkat nebudete. Ale mám strach, že mám pravdu, povzdechl pan rada.

Nicméně i stopa, na kterou narazil pan Mrázek, se mohla sledovat – ovšem to nebyla stopa, to byl jenom nápad. Dva studenti medicíny, bydlící na zbraslavském okrese, byli předvoláni k výslechu. Bez výsledku.

V neděli si pan rada udělal s rodinou výlet parníkem na Závist. Paní byla příjemně překvapena a syn neméně, tím spíše, že měl v poslední době zákaz vycházek, o výletech ani nemluvě. Netušili, že si jdou omrknout místo činu. Když se vraceli na přeplněném parníku, uvědomil si rada Vacátko dvě věci: za prvé se sem opravdu sjíždí moc lidí, takže jestli ten vrah vůbec uvažuje, pak uvažuje správně. V tom neustálém stěhování národů se bezpečně ztratí. Nicméně má to i své stinné stránky: všude je moc lidí a nemůžeš

být jist, že jsi někde sám. Proč se ten člověk tohohle nebojí? Patrně proto, že neuvažuje… V takovém případě je možné udělat jenom jedno: zesílit hlídky a nenápadně dny a týdny chodit po lesích v okolí a čekat. Třeba některá z hlídek narazí na člověka, který bude nápadný.

Ovšem policejní rada z Prahy není oprávněn dávat rady četnickým stanicím, zvláště když určitě mají své odborníky ze zemského velitelství.

V pondělí měl pan rada na stole zprávu, která ho ohromila: v okolí Zbraslavi byla nalezena mrtvola ženy středních let. Byla zabita jediným výstřelem do boku. Opodál ležela opět nábojnice ráže 9 mm, odpovídající těm dvěma předešlým. Paní byla kuchařkou ve zbraslavské restauraci a bydlela na Závisti v malém domku s vdanou dcerou. Vražda se stala na stejném místě, stejnou zbraní, stejným způsobem. Ženy se vrah ani nedotkl, ani před vraždou, ani potom, ležela trochu na boku s lhostejným výrazem v tváři, smrt ji překvapila tak rychle jako ty před ní, ani si ji nestačila uvědomit. Našli ji pár hodin po zavraždění, držela v ruce kabelku s penězi, protože si nesla celou výplatu. Motiv loupeže byl tedy opět vyloučen. Střelnou ránu zase nikdo neslyšel.

– Dovoluji si poznamenat, pane rado, řekl pan Brůžek, – že bych nechtěl bejt v kůži zbraslavských četníků. Je to moc nepříjemný.

Pan rada jenom zakýval hlavou. Byl zkušený a slyšel v tónu pana Brůžka jisté uspokojení. Jako by chtěl říci: zaplaťpámbu, že to nemáme na krku my. Když pan Brůžek odešel, dokonce si i on zamnul ruce.

Večer se objevil u Součků na mariáši vzácný host, pan četnický plukovník Jeřábek, což je zrovna četnický pámbu. Na mariáš chodil zřídka, a když tu byl dneska, pan rada hned věděl, kolik uhodilo.

Zatímco si prohlížel karty, řekl panu radovi: – Tak co říkáte té Zbraslavi? Nepříjemné, co?

– Nepříjemné, ale oni si s tím poradí.

– Doufejme, poslali jsme jim tam posily, řekl pan plukovník a ohlásil barvu. Pak se naklonil k panu radovi: – Ale vy byste jim mohli trochu píchnout, ne?

Protože četníci a policie si do zelí zásadně nelezou, řekl pan rada opatrně: – Už jsme udělali opatření, kdyby se nám vynořil v našem revíru.

– Copak to, řekl pan plukovník a pozoroval, jak mu krásně přebili jeho kartu. – Mně by spíš šlo o vaši soukromou pomoc. Jako kolega kolegovi.

– A co myslíte, že bych měl udělat? řekl pan rada a vynesl zcela nečekaně svrška a potom krále a oba je zinkasoval.

Pan plukovník partii prohrál, ale jaksi s tím počítal. Naklonil se k panu radovi: – Co kdybyste se zajel na tu Závist podívat?

Pan rada se usmál: – Tam jsem byl včera.

– No a? zvedl pan plukovník užasle obočí.

– No a nic, řekl pan rada. – Ale jestli vás zajímá můj názor, tak tedy to dělá nějaký šílenec. A takoví se špatně chytají… Kdybych já byl velitelem na Zbraslavi, tak bych obsadil ten les tak, že by se tam nikdo ani nehnul. A ovšem bych dal hlídky i jinde. Představte si, že je to blázen a že má neodolatelnou touhu zabíjet zrovna tam… A najednou nemůže. Co udělá?

– To nevím, řekl pan plukovník.

– Taková touha, to je jako žízeň, rozumíte? To člověk prostě musí. Musí zabít… A když nemůže, tak se nějak prozradí. Třeba jinde. Já vím, je to riziko, ale nic jiného nepomůže.

– Žízeň, říkáte, řekl zamyšleně pan plukovník a přivolal vrchního. – Možná že máte pravdu. Přineste nám láhev. Nebo hned dvě, ne?

Páni kolem zašuměli údivem.

Než si připili, řekl pan plukovník: – I tak bych byl rád, kdybyste se někdy podíval na Zbraslav… Třeba jenom trochu potěšit velitele, je z toho všeho divej. A já se mu ani nedivím.

A tak padlo u karet velké rozhodnutí, jak už to v historii častěji bývá. A druhý den ráno přišlo na Zbraslav přísné poručení ze zemského velitelství a četníci si mohli uběhat nohy. Hlídky, zesílené z okolních okresů, se objevovaly prostě všude. A vyděšení četníci to ve svém zoufalství brali hlava nehlava. Kdo se objevil venku u lesa, putoval na stanici a pak s přísnou domluvou domů a s napomenutím, aby se držel radši na dvorku.

Štábní strážmistr Kostrhoun dospěl k nezvratnému přesvědčení, že vrah má nejlepší a nejméně nápadné stanoviště u vody. Předstírá, že chytá ryby, a pozoruje, co se kolem děje. Když je vzduch čistý, vejde do lesa a vraždí. Proto, když narazil na své obchůzce kolem Vltavy na staršího pána, který vůbec ryby nechytal, ale jenom tak okouněl, hned byl doma. Navíc ten muž často kýchal, je nejvýše pravděpodobné, že se nastydl právě někde v lese… Na místě jej sebral a předvedl na stanici. Muž s ním šel, nepřestávaje si utírat nos: zdálo se chvílemi, že slzí. Byl v něm zjištěn Václav Bouše z Prahy, zaměstnáním detektiv. Ubohý strážmistr dostal vynadáno od velitele stanice tak, že vážně uvažoval, zda nemá podat žádost o přeložení.

Ostatně svůj díl dostal v Praze i pan Bouše, a to dokonce od samotného pana rady.

– Co to znamená, Bouše? Vy jste už starý rozumný člověk, a tady se najednou chováte jako kluk. Proč jste hned nevytáhl služební odznak?

– Já jsem chtěl na mou duši vědět, jak mohl ten strážmistr přijít na to, že zrovna já jsem ten vrah. Já jsem se, hlásím, pane rado, chtěl poučit.

Pan Bouše kýchl a pan rada prohlásil, že žádné špumprnákle trpět nebude a jestli páni detektivové chtějí ukázat, že četníci na Zbraslavi za nic nestojí, aby to ukázali jinak, třeba tím, že toho vraha chytnou sami v Praze.

Ale to se nestalo.

Celá velká akce probíhala neustále, ale výsledky byly zarmucující. Hlídkovali i hasiči, při jedné noční razii se málem v lese postříleli místní sokolové, protože se navzájem považovali za vrahy. Trampové přestali na Závist jezdit, protože je všechny napořád sbírali. Kraj pustl. Kdo sem zabloudil, buď proto, že nevěděl o celém pátraní, nebo že mu nevěnoval pozornost, dostal se do maléru. Ti, kteří tu hledali samotu ve dvou, skončili na četnické stanici. Jeden holič z Vinohrad to dokonce hnal až k rozvodovému soudu, protože jeho paní byla zjištěna v lese na Závisti s obchodním příručím.

Pan Kodada, majitel místní výletní restaurace, prohlásil, že on je další vrahovou obětí, a to hned s celým svým podnikem, který takhle musí přijít na buben.

Pražská policie usilovně pátrala, neobjeví-li se stopa někde v jejím revíru, a nebylo divu, že i její leckterý případ se dostal do nečekaných souvislostí. Když bylo hlášeno, že služebná z Nuslí, Marie Patejdlová, se ráno nevrátila k své paní, policie byla jista, že má další oběť. Ale služka Marie se stala pouze obětí jistého instalatéra z Karlína, který si ji potom musel vzít.

Četnický velitel na Zbraslavi byl zoufalý, ale pan rada, který ho přijel navštívit, ho zdvořile utěšoval: – Není to tak špatné! Něčeho jste přece jenom dosáhli. Vrah poznal, že po něm jdete, a má strach.

– Takoví strach nemají, povzdychl nevěřícně velitel.

– Mýlíte se. Mívají, a větší, než si myslíte. Jestli je to šílenec, a já jsem o tom přesvědčen, pochopil, že se do svého oblíbeného lesa nedostane.

– Ale to znamená, pane rado, že vy usuzujete na člověka od nás! zhrozil se zbraslavský velitel.

– To nemusí být, stačí, že sem dojíždí.

– Ani to není možné, protože u každého vlaku máme lidi a železničáři hlásí každou podezřelou osobu.

– Kdo vám říká, že sem jezdí vlakem? On může jet autobusem, parníkem, na loďce, v autě…

– A jak dlouho, myslíte, může tohle trvat?

– Jo, to nevím, ale nějaký čas to vydržet musíte, odvětil pan rada utěšivým tónem, ale po pravdě řečeno, sám byl taky už velmi nejistý.

Přišlo léto, lidé začali jezdit na dovolené, tím ovšem mnoho opatření ztrácelo na účinnosti, i když zrovna na Závist nepřijel tohoto roku nikdo a staré vily zůstaly prázdné.

Policie zaznamenala i ve své práci letní sezónu, páni detektivové se přestěhovali na plovárny, jednak aby se opalovali, jednak aby se podívali, kdo to vlastně letos vykrádá zase kabiny. Z Žofína se linula za večerů tesklivá hudba a po Vltavě pluly lodičky s milenci.

Pak se léto nachýlilo ke konci, slamění vdovci se loučili v hospodě s přáteli a říkali teskně: – Tak máme zase jedny prázdniny za sebou. Žena s dětmi přijede už zítra… A dávali poslední rundu, aby bylo vidět, že je to mrzí.

Službu konající nadstrážník Jedlička kráčel po jedenácté večer zvolna vzhůru ulicí Na Folimance a mínil, že zabočí ještě ke Zvonařce a staví se potom dole v hotelu Excelsior, kde si dá jedno pivo, patrně na účet některého z hostů; nadstrážník ve službě si nemůže v hospodě sednout, ale může vypít skleničku u pultu, když je pozván, protože se nesluší odmítnout. Člověk v uniformě se nesmí povznášet nad obyčejné lidi. Poslední pivo vypil už před hodinou

dole v Nuslích, kde se známí pánové loučili se svou prázdninovou svobodou.

Rychlý klapot ženských podpatků ho donutil, aby se podíval, kdo to tak pospíchá shora od dětské nemocnice úzkou pěšinkou, která protíná stráň Karlova. Nebyla to ani pronásledovaná dívka, ani nějaká pěkná mladice. Želbohu byla to v této pozdní hodině nějaká ne právě pohledná ženská, a co horšího – mířila přímo k němu.

– Pane nadstrážníku, jděte konat svou povinnost, řekla udýchaně, leč přísně.

Nadstrážník Jedlička přijal se zadostiučiněním, že dovedla rozeznat jeho hodnost. Mnoho lidí necítí rozdíl mezi strážníkem a nadstrážníkem, ale neměl chuť dát si mluvit do náplně své povinnosti, a proto nevlídně zabručel: – Vo co de, paní?

– Tamhle leží opilec! řekla ta přísná ženská a ukázala na stráň za sebou.

Nadstrážník byl v dobré náladě, a tak se jenom usmál: – Když to není nic horšího! Takováhle teplá noc, paní, je moc příhodná, aby se člověk vyspal na trávě.

– No dovolte! sykla přísně ta ženská a její špičatá brada se bojovně vysunula. – No dovolte, tohle říká člen policejního sboru?

– Koukejte, paní, já vím, co mám a co nemám…

– To tedy asi nevíte, a já vás vyzývám, abyste zakročil!

– Krucifix, paničko, nemluvte mně do služby, jo!

– A vy mně neříkejte paničko, já nejsem u vás žádná panička, já jsem vrchní obvodní inspektorová Součková!

Protože nadstrážník tohoto svého nadřízeného znal, překvapeně umlkl. A protože si přál mít klid, zabručel: – Nic ve zlým, já jenom, že jestli leží někde stranou, tak nebudí veřejné pohoršení a není potřeba…

– Je potřeba, protože vy jste tady od toho, aby se dodržoval pořádek. Podle vás se asi můžou opilci válet, kde je napadne, a policie je bude ohleduplně překračovat! Konejte svou povinnost, nebo půjdete zítra k raportu!

Nadstrážník povzdechl. Dokonce té jedovaté babě zasalutoval a zamířil nahoru na stráň. Cestou si říkal, že ten vrchní obvodní inspektor by měl být od minuty prohlášen za svatýho mučedníka.

Přísná paní šla za ním, patrně aby zkontrolovala, že vykonal řádně svou povinnost. Nadstrážník funěl cestou do stráně a teskně si uvědomoval, že přišel o své pivo.

Na stráni pod skupinou keřů opravdu ležel nějaký člověk. Zatřásl s ním a zároveň vtáhl povědomou vůni lihu. Prázdná láhev ležela opodál. Když k ní přičichl, obrátil se dozadu, kde stála paní vrchní obvodní inspektorová, a řekl:

– Jestli tohle všechno vypil, tak je tvrdej a bude to otrava alkoholem. Na tu je nejlepší nechat ho spát.

Pak přiklekl, aby muže obrátil. Pod jeho tělem ucítil však něco vlhkého a lepkavého. Když rozsvítil baterku, viděl, že má ruku plnou usazené krve. Pod tím člověkem byla hlína krví už nasáklá. A vedle jeho těla ležela pistole.

– Víte, paní, že je to sebevražda, nebo aspoň pokus? Není divu, když se takhle zřídil… Kruci, to jsou dneska lidi!

Pak se nadstrážník rozběhl dolů k budce, aby zavolal záchranku. Když toho raněného (nebo mrtvého?) odvezli, sebral láhev a pistoli a odnesl je na své komisařství.

– Člověče, řekl ten, co měl noční službu, – jestli se nemejlím, tak ta bouchačka je devítka. A devítky se teď moc hledaj! Pošli to na Čtyřku, člověk nikdy neví!

Ne, člověk nikdy neví… Nadstrážník Jedlička nevěděl, že objeví něco, co neobjevil celý policejní aparát. A paní vrchní obvodní

inspektorová nevěděla, že její přísnost vejde do dějin pražské policie.

Když totiž na Čtyřce vystřelili ve zkušební kabině z té pistole, zjistili, že právě tohle je ona zbraň, kterou hledají. Všechny zkoušky potvrdily docela jasně, že touto zbraní byla zabita dívka Milada, penzista Novák i ta třetí oběť, kuchařka ze Závisti.

Opilý muž s nápadně promáčklým nosem byl pak Josef Pírko, několikrát léčený v ústavu pro choromyslné. Nyní bydlil sám ve sklepní místnosti, kde se našlo plno železničních i autobusových jízdenek do stanice Závist, kromě několika lístků pražské paroplavby. Taky zde bylo rybářské náčiní, jež nosil s sebou, aby mohl dlouho stát blízko lesa, kam potom šel zabíjet. Jenže ten krásný les v poslední době tak hlídali, že propadl zoufalství. Začal ještě víc pít než předtím, aby měl odvahu zabít sám sebe. Když jela tramvaj dolů k Nuslím, a skřípala v zatáčce, stiskl spoušť. On, který dovedl lidi střílet s takovou jistotou, se sám do sebe přesně trefit neuměl.

Umíral několik dní, u jeho postele se střídali páni ze Čtyřky, ale dověděli se toho jen málo. Lékaři bojovali marně o jeho život. Ostatně jaký boj: měl být zachráněn pro oprátku nebo pro doživotní celu v blázinci.

Smrt nakonec zakončila moudře celý případ.

Četníci opustili lesy kolem Zbraslavi a na Závist zase začali jezdit výletníci. Svět se vrátil do svých kolejí.

Pan štábní strážmistr Kostrhoun chodil po břehu Vltavy a čekal na povýšení. Protože on jediný měl vlastně v tom celém případu pravdu. Čekal trpělivě, neboť byl rybář. A že byl taky četník, věděl, že Spravedlnost je slepá…

Přísaha

Když hovoří prostý strážník s panem policejním radou, a ještě k tomu telefonicky, má to těžké. Z kouta místnosti se na něho dívá komisař, na druhém konci drátu zní hlas obávaného rady Vacátka a člověk neví, jak se správně vyjádřit.

Strážník volil svá slova opatrně a mluvil proto dost neurčitě.

– Dovoluji si hlásit, že po otevření bytu se tam nikdo nenalézal. Pouze pach. Ten, prosím, tam byl…

– Pach? Co to je?

– Prosím, hlásím, že nevím, jak bych to řekl jinak.

– Nechcete snad říct smrad? zeptal se pro jistotu pan rada.

– To bych, prosím, říct třeba chtěl, ale netroufám si.

– A z čeho ten pach neboli smrad je?

– To, prosím, nemohu sloužit, to je mi záhadou.

Pan rada něco zabručel a potom řekl: – Byl jste za války na frontě?

– Hlásím, že byl, a to na italské frontě, řekl strážník, stoje málem v pozoru.

Byl na svá válečná léta hrdý, ostatně kvůli nim se dostal k policii.

– A pamatujete se, jaký býval smrad neboli, jak vy říkáte, pach, když se nemohlo pár dní pohřbívat?

– To si, prosím, pamatuji. To bylo smradu jako v Cařihradu, jak jsme říkávali, rozzářeně přisvědčoval strážník.

– Není v tom bytě taky takový nasládlý pach?

– Je, prosím, to je ono. Vy jste tam ráčil být?

Pan rada jenom povzdechl: – Člověče, vám se zkrátka nechtělo dovnitř, že jo?

– Hlásím, že s ohledem na stopy… Já jenom otevřel okno.

– A co mrtvola?

– S tou nemůžu sloužit, pane policejní rado… Ale pach je tam hroznej, tedy silný.

– No, a co mám dělat, člověče? rozzlobil se pan rada. – Kdybysme byli městské zahradnictví, budeme čuchat k růžím. Ale my jsme policie a někdy… No my tam přijdeme.

Potom pan rada zavěsil. To je řečí pro trochu smradu! Pokud já vím, tak člověk vlastně nikdy nevoní. Proto si vymyslil voňavky… Pak zavolal detektiva Mrázka a dal mu potřebné příkazy.

Pro jistotu se tam zajel podívat taky, aby se neřeklo, že se od špinavé práce odtahuje. Vkročil jako první do bytu soukromníka Adolfa Zemana a zjistil, že strážník mluvil pravdu. Zápach tu byl silný, otevřené okno trochu pomohlo, ale ne moc, přitom lidé plnili celé schodiště, takže to první, co udělal, bylo, že je dal vyhnat. Byt nebyl velký, pokoj a kuchyň. V kuchyni obvyklý nepořádek starého mládence nebo vdovce, pokoj byl uklizený. Zápach byl v pokoji. Dobrá, ale kde je mrtvý? Pan rada otevřel opatrně skříně. Nic. Pohovka byla prázdná, pod pohovkou taky nic. Ustlaná postel stála v rohu a pod postelí taky prázdno, jenže právě tady v rohu to bylo nejsilnější.

– Pane rado, řekl detektiv Mrázek kuckaje, – že by v té posteli…?

Pan rada stál chvíli mlčky. Postel byla vzorně ustlaná. Než do ní sáhl, pokynul fotografovi, aby udělal snímek.

Pak opatrně nadzdvihl peřinu a ustoupil o krok zpátky. Polštář byl plný slepené krve. Zavražděný ležel v posteli oblečen a v botách, dokonale zastlán peřinami.

– V kuchyni na stěně je skvrna. Asi krev, hlásil člen skupiny. – Napřed to tělo odneste, protože dokud se to tady nevyvětrá, nedá se nic dělat.

Tlustá masařka se jako opilá motala pokojem s hlasitým bzučením. Muži s nosítky se snažili nedýchat. Poslední zvědavci na schodišti se rozprchli.

– Jak dlouho jste už neviděla pana Zemana? zeptal se detektiv Mrázek domovnice.

– Nejmíň tři neděle, prohlásila ta paní a utřela si dojatě oči.

– To by tak odpovídalo..., pan Mrázek nedokončil a počkal, až pan rada sejde dolů.

– Co tomu říkáte? zeptal se krátce pan rada.

– Zatím je to všechno normál. Zajistíme stopy, podíváme se, jestli se nám pachatel někde nepodepsal, a potom se pozeptám v okolí. Je to loupežná vražda, kdopak by mordoval starého člověka pro něco jiného? Domovnice, hospoda, příbuzenstvo – jako obyčejně, pane policejní rado.

– Správně. Jenom nezapomeňte, že byl v té posteli zastlaný docela bezvadně. Už jste někdy za své praxe viděl něco takového?

– Hlásím, že ne. To je, abych tak řek, nové faktótum.

Pan Mrázek se rád občas vyjadřoval učeně. Pan rada zvedl obočí, snad užasl nad tím slovem nebo nepochopil, co pan Mrázek míní. Ale nezeptal se a odjel.

Pan Mrázek potom dozíral na práci. Seškrábli opatrně skvrnu na zdi do zkumavky a daktyloskop se snažil najít otisky prstů, dva muži pátrali po věcech, jež by mohly nějak celou záležitost objasnit.

– Pane Mrázek, v téhle bedničce je nářadí. Takové, jaké bývá v domácnosti: kleště, šroubovák, nějaký pilník a tak... Ale kladivo tu není, hlásil jeden z policistů.

Z okna bytu bylo vidět železniční most mezi Smíchovem a Vyšehradem. Jestli pachatel šel odtud po mostě, a to jít mohl, co bylo snazší než kladivo hodit do řeky? Tam je už nikdo nikdy nenajde.

– No dobrá tak tedy nemáme kladivo. Horší je, že nemáme toho, kdo s ním starého Zemana praštil, řekl pan Mrázek zarmouceně.

Když bylo jasné, že byt už nic nového neřekne, celá skupina odešla a kolem domu se rozhostilo ono podivné dusné ticho, jaké provází každé místo zločinu. V celé čtvrti už věděli, že tamhle v té úzké ulici, v jednom z těch docela obyčejných domů, jimž se drolí fasáda a kde je tmavý vlhký průjezd, se stala vražda. Domovnice nevěděla, jestli se má křižovat nad zpustlostí světa, která i z domu tak vzorně uklizeného učinila peleš lotrovskou, či cítit určitou hrdost nad tím, že se stala tak nečekaně středem pozornosti a že smí dávat lidem zasvěcené informace.

Poměrně málo toho řekla panu Mrázkovi; podle její řeči se ten mrtvý ukazoval přímo jako vzorný vdovec: neměl pletky s ženskými, nejevil zájem o holčičky, nepřijímal návštěvy, sedával dvakrát do týdne v hospodě U Pivovaru, byl znalcem a přítelem smíchovského Staropramenu a vedl obsáhlé úvahy nad jeho kvalitou, tvrdě, že v době, kdy kvetou švestky, nestojí pivo za nic.

– Byl to hodnej člověk, snad není ani možný, aby mu někdo ublížil, tvrdil hostinský.

Protože pan Mrázek měl už na stole pitevní protokol, věděl, že tomu člověku ublíženo bylo: tři údery do hlavy kladivem, rány silné a hluboké, žádné takové zbytečné mlácení, když se oběť ještě trochu hýbá; byl zabit čistě a klidně, řeklo by se odborně.

Pan Mrázek oběhl příbuzné. Byli dva, jeden prabratranec, který bydlil v Holešovicích a toho mrtvého ani kloudně neznal a nikdy se s ním nestýkal, a pak jistá paní Králová v Kamenném Přívoze, která se nejprve věcně zeptala, kdo je ten pán, co jí přišel zvěstovat novinu o smrti prabratrance Adolfa. Ujistila se, že není ani od pohřebního ústavu, ani od pojišťovny, a vypukla v srdceryvný nářek, po kterém se sběhly nejbližší sousedky.

– Tak náš ubohej Adolf je po smrti, naříkala, kdo by to byl řek, takový dobrotisko…

Pak se obrátila znovu k panu Mrázkovi a klidně řekla: – Já ho už neviděla deset let, on to byl velkej škrob, když jsme chtěli půjčit na barák, tak se k nám neznal.

A znovu vylila slzy, provázena sborem sousedek, které dobře věděly, že pláč patří k mrtvému.

– Odkud jste věděla, že má peníze? zeptal se pan Mrázek.

– Proč by je neměl mít, samotnej člověk? A on to taky nikdy netajil, odvětila paní a utřela si oči. Pláče bylo zřejmě dost.

Zajímavé, že i hostinský U Pivovaru potvrdil výpověď té vzdálené příbuzné: pan Zeman se někdy chlubil, že má na knížce…

– Komu se chlubil? zeptal se rychle pan Mrázek.

– No těm, co byli v hospodě.

– Nevzpomenete si náhodou, jestli o tom nemluvil krátce před smrtí?

– To si nevzpomenu, on o tom mluvil víckrát.

– Byl mezi hosty někdo, kdo by přicházel v úvahu pro naše pátrání?

Hostinský se zděsil: – Jako vrah? To teda ne, ke mně chodí slušná společnost, já za svý pány ručím!

Téhle představy se tak vylekal, že všechny další odpovědi buď odpíral, nebo tvrdil, že nic neví, aby nepadl ani stín podezření na jeho lokál a pány, kteří se tu shromažďovali.

Nedalo se nic dělat, detektiv Mrázek se začal obávat nejhoršího. To nejhorší v každém případu je, že se do toho zamíchá člověk docela náhodný. Ten starý pán mohl jít z hospody domů, někde se zastavit, něco říci, slovo dá slovo, co když měl trochu v hlavě, a někdo docela neznámý, komu se svěří, jde s ním nebo za ním – a hoňte potom takového!

Detektiv Mrázek uvažoval ještě takto: jestli si ten Zeman zakládal na úsporách, měl s nimi asi nějaké plány. Protože odmítl příbuzným půjčit na barák, svědčí to o jeho nedůvěře. Měl rád své peníze na knížce… Ale knížka byla pryč. A odkdy loupežný vrah sebere spořitelní knížku? To by musel být leda blázen!

Zcela nečekaná zpráva přišla ze spořitelny: pan Adolf Zeman, který byl ve zdejší spořitelně znám, si vybral celou hotovost, přesně dvaadvacet tisíc. Prý se hodlá zakoupit na venkově.

– A tak divně se usmíval… Netroufám si nic tvrdit, ale dělalo to na mne dojem, jako že má něco za lubem. Jako by tam na tom venkově nechtěl být sám…, řekl pokladník a omluvně dodal: – Prosím za prominutí, ale to je jenom můj dohad.

– Ono nám nic jiného než dohady nezbývá, povzdechl pan Mrázek.

Že by ženská? Ale jaká? Domovnice o žádné nevěděla. Do bytu si pan Zeman slečny nepouštěl.

Když hlásil všechno, co věděl, panu radovi Vacátkovi, zakýval policejní rada hlavou:

– Mrázek, co jsem vám řekl v tom bytě? Abyste si dal pozor na tu ustlanou postel.

– Toto faktótum jsem si poznamenal, odvětil pan Mrázek a zalistoval ve svém notesu.

– Faktótum nefaktótum, já mám jednu zkušenost. Když ženská někoho zabije, tak se ho potom bojí a přikryje ho. Neříkám, že to je tak jednoduchý jako násobilka, ale bývá to tak. A tenhle byl nejen přikrytý, ten byl pěkně zastlaný. Umíte, řekněme vy, ustlat postel?

– To je tedy faktótum, neumím, odvětil detektiv Mrázek.

Jenže kde tu eventuelní ženskou hledat? A potom: co když se tady spletly dvě věci? Řekněme, že ten děda měl v pácu nějaký domek a třeba i nějakou hospodyni nebo vůbec ženskou. Vyzvedl

si peníze a… A než stačil domek koupit a tu ženskou do něho uvést, potkal někoho, kdo ho zabil a peníze mu vzal.

Případ se stále víc a víc komplikoval, bylo to jako křížovka, která ne a ne vyjít.

Pan Mrázek stál před záhadou. Cítil, že musí přijít na jiné myšlenky, a jako každý správný muž šel do hospody. Měl malý domek na Pankráci a blízko malou hospodu, tam se sedalo teď v létě na skromné zahrádce u dvou stolů, a když se pan Mrázek objevil se psem, hned mu dělali místo, protože se vědělo, že má na starosti tu vraždu na Smíchově. Právem čekali, že pan Mrázek jim řekne něco, co ani v novinách nebylo, ačkoliv noviny z toho žily vydatně. Hostinský dokonce nabídl pejskovi pana Mrázka syreček, což bylo vyznamenání. Koki syrečky totiž hrozně rád. Jinak ten pejsek byla velice ošklivá potvora, smíchaná z mnoha ras, jak se to na pražských ulicích přihází: měl slabé nohy a podivně useknutý čumák s pořád vyceněnými zuby. Působil dojmem velmi popudlivého zvířete, třebaže to byl dobrák, a jak viděl v ulici většího psa, přitřel se úzkostně k nohám svého pána. Nicméně jeho vzhled naplňoval i rvavé psy opatrnou nedůvěrou. Pan Mrázek věnoval tomuto zvířeti svou něhu.

Tento večer byl však detektiv nápadně mlčenlivý, neříkal nic, co by pánové už nevěděli z novin, ba naopak prohlásil, že noviny žvaní a že oni na policii toho vědí podstatně míň, než se píše ve večerníku, protože oni jsou policie a redaktor si nabásní, co ho napadne.

Rozhovořil se teprve, když se kdosi zeptal, jestli u té vraždy měli policejní psy.

– Pánové, tam nemohl vydržet ani člověk, natož pes, řekl pan Mrázek. – Víte, co to je, když leží tělo skoro tři neděle v tomhle horku v peřinách?

Pan Mrázek drbal svého Kokiho mezi ušima, přičemž pes cenil zuby víc než jindy a byl ještě ošklivější.

– Jinak já si psů vážím, pánové, pes, to je přítel člověka, to je faktótum!

Páni přikyvovali, a pan oficiál Kotrba si dovolil poznamenat, že ovšem to musí být pes cvičený.

– Na policejní práci jo, ale jinak každý pes chrání svého pána.

A pan Mrázek podrbal svého psa na zádech.

– Copak může uchránit člověka řekněme takovej pejsek, jako je ten váš? zapochyboval pan oficiál.

– Koki není vlčák a nemůže nějakému mizerovi skočit po krku, ale může udělat něco jiného… To jsme vám jednou měli případ, že pes, ještě menší než Koki, zachránil svého pána před loupežným přepadením!

Pan Mrázek se napil, a zatímco zahrádkou kolem dvou stolů táhl vlahý večerní vítr, začal vzpomínat.

– To byl nějaký Koudelka, vdovec, a toho už omrzelo prát si fusekle a vařit snídaní, zkrátka zatoužil po pohodlí a po ženský ruce. A tak se seznámil s jednou, co vypadala docela slušně, a vůbec netušil, že to je sňatková podvodnice… Měl doma psa, tedy byl to prachobyčejný pinčl, já ho potom viděl, nožičky měl jako párátka a strach z něho tedy nešel. Ale měl statečný psí srdce. Měl pana Koudelku rád a on mu takhle při snídaní vždycky sliboval, že k nim přijde panička a že bude pejskovi vařit rejži, protože ten Koudelka byl dobrák a trochu přihlouplej taky. On si totiž vůbec nevšiml jedné moc důležité věci. Totiž toho, jak se k té paní chová jeho pes. Ten ji neměl od začátku rád. Víte, já jsem si jistý, že pes vidí víc než člověk. Já se kolikrát koukám tady na Kokiho: nikde nikdo není a on najednou nastraží uši a dívá se před sebe, jako by něco viděl, kolikrát mě napadlo, že vidí to, co já nevidím, nějaký duše, který kolem nás chodí… Ne že bych byl špiritista, to si jako policejní zaměstnanec ani nemůžu dovolit, ale zjištěné je, že pes

má zvláštní pud… A ten zvláštní pud velel tomu pinčlovi, aby tu ženskou, co občas šla s jeho pánem na procházku, neměl rád.

Ta ženská mu namluvila, že prodala před lety menší hospodářství a že teď hledá pána, který by vložil spolu s ní peníze do nějaké šikovné reality. A že by věděla o domku na břehu Labe u Mělníka, něco moc pěkného, takových pětadvacet tisíc by to spravilo.

Tak se jednou vydali k Mělníku, podívat se na domek. Peníze měl Koudelka u sebe, ukázal je té paní už ve vlaku a taky ona zdvihla kabelku a řekla, že tam má svůj podíl. Po cestě taky řekla, že kdyby bylo po jejím, tak psa nechá doma, protože je škoda za něj platit jízdenku. Koudelka byl rád, že je šetrná, a byl rozhodnutý, že to je naposled. Až se vezmou, všechno bude jiné. Ubohý pinčl cítil, jak se srdce jeho pána od něho odvrací.

Ale jeho psí srdce se od pana Koudelky neodvrátilo.

Ta ženská měla v kabelce balíček, ale ne s penězi. Když šli po břehu a byli na příhodném místě, povídá: Tak pane Koudelka, měli bysme ty svoje peníze dát dohromady, ono to jinak vypadá, když položíte na stůl paklík peněz, to lidi spíš něco sleví.

Jo, to uděláme, přikývl ten trumbera a vytáhl peníze.

Paní vytáhla taky – ale balíček s pepřem a hodila jej Koudelkovi do očí. Počítala s tím, že než si jej vymne, bude i s jeho penězi v prachu, přesně řečeno ve vrbovým houští, co tam všude roste a kde ji už nikdo nedohoní.

Ale zapomněla na psa… Jak udělala ten prudký pohyb rukou, pes se buď lekl, nebo něco cítil – tedy já myslím, že on věděl, že se děje něco nekalýho – a rafl po té ženské. Protože byl malý, rafl ji do nohy. To stačilo, aby ten pepř nehodila přesně, a Koudelka začal řvát o pomoc. Pes rafal ženské po nohou, ta utíkala, pes za ní, Koudelka křičel. To víte, ono se špatně utíká, když se vám pod nohy plete pinčl, a tak ji za chvíli chytli. Vyfasovala za pokus

loupežného přepadení dva roky. Dost málo, ale ona měla doma nemocnou dceru…

– A ten pes?

– Ona ho přitom párkrát ušlápla, a tak ten pinčl to nevydržel, postonával a nakonec pošel a pan Koudelka ho pohřbil s velkým pláčem a slávou. Pan Mrázek se dojatě odmlčel a pak povzdechl: – Jo, byl to pes, o kterým se dají psát romány…

– A co ta ženská?

– Jako ta Anežka Vlková? No, odseděla si svoje, a kde je teď, nevím. Máme ji ale pořád v záznamu…

Vlahý večer plynul nad zahradou, pánové upíjeli svá piva a dívali se na ošklivého Kokiho s velkým respektem, neboť poznali, že i malý pes dovede být užitečný.

Pan Mrázek seděl mlčky, ale najednou vyvalil oči a zadíval se před sebe, jako by v tmavém křoví něco spatřil.

Pohyboval rty a zdálo se, že říká: – Já blbec, já blbec… Najednou se zvedl a povídal nahlas:

– Pánové, vždyť ono je to docela jasný a já na to nepřišel. Anežka Vlková… Račte mi prominout…

A vstal a odešel bez zaplacení, což se dosud nikdy nestalo a což hostinský vzal mlčky na vědomí, protože to byl štamgast. Užaslí pánové viděli, jak detektiv Mrázek jde stále rychleji ulicí, a nakonec se zdálo, že utíká.

A on skutečně utíkal, a to přímo na policejní ředitelství do archívu a dal si vytáhnout spisy Anežky Vlkové a četl si v nich hodně přes půlnoc. Zatím pes Koki ležel na podlaze a dřímal, nespouštěje své polootevřené oči ze svého pána.

– Jak jsem já blbec mohl kolem toho tak dlouho chodit jako slepej, bručel si pan Mrázek. – A to mi pan rada říkal, že je v tom ženská, a já pořád která a kde by se tu vzala… Jednou pokus o loupežné

přepadení, podruhé vražda, vždyť to jde jedno ke druhýmu, jako by to k sobě odjakživa patřilo. Kdepak ta ženská teď bydlí…

A málem spadl ze židle: bydlela o dvě ulice dál než nebožtík starý pan Zeman.

Ráno, sotva přestaly jezdit mlékařské vozy a první vlna lidí doběhla k svým tramvajím, šel už pan Mrázek se psem Kokim k bytu té Vlkové. Psa si vzal s sebou schválně, měla to být jakási zvláštní zkouška.

Dlouho klepal marně, pořád se jen ozývalo: – Kdo je? a nikdo neotvíral. Pan Mrázek to samozřejmě říci nechtěl a ani nemohl. A tak jenom opakoval, že potřebuje s paní na slovíčko, a ona zase za zavřenými dveřmi odpovídala, že po ránu nemá uklizeno. Ale konečně drobet pootevřela dveře, a to už tam strčil pan Mrázek nohu a vhrnul se do tmavé předsíňky.

– My se známe, paní Vlková, mne se ostýchat nemusíte, řekl a tiše sykl na pejska: – Ticho, Koki, ticho…

Neboť pes začal hned výhružně vrčet.

– Co byste rád, pane inšpektore? divila se Anežka Vlková.

– Jenom se vás zeptám na pár věcí. Koki, zůstaň v předsíni.

– Ale ne, vemte pejska dál, je to milej pejsek, že jo, spustila ta neupřímná ženská a otevřela dveře do pokoje. Nepořádek tam měla ohromný, v peřinách ležela a snídala nějaká hrozně bledá holka, to je zřejmě ta dcera, co stůně na souchotiny, pomyslil si pan Mrázek.

Anežka Vlková měla rozpuštěné vlasy a přes noční živůtek si natáhla narychlo otahaný květovaný župan, moc vábně nevypadala, ale když uvážíme, že si vybírala starší vdovce, mohla mít ještě úspěch.

Hned ukrojila kousek salámu z talíře své dcery a hodila jej Kokimu, ale ten posupně cenil svůj vysedlý chrup a neměl se k tomu, aby žral. – No vem si, Koki, vem, panička je hodná, má ráda pejsky, řekl pan Mrázek sladce, a jak to Anežka Vlková slyšela, zamračila se: nebyla tak hloupá, aby nevěděla, nač pan inšpektor naráží.

– Tak co, paní, neměla byste se oblíknout? Popovídáme si radši u nás na direkci, abysme nerušili tady slečinku při snídaní.

Té holce táhlo už k dvaceti a povídala, že je jí to jedno, ale dívala se starostlivě na matku, která si brala ze skříně šaty a chystala se vyjít do předsíně.

– Oblékněte se, paní, tady, řekl pan Mrázek, – já se obrátím. Je to kvůli pořádku.

Tak se paní oblékala za skříní, pan Mrázek se díval do druhého kouta na visací kalendář firmy Singer a pes Koki cenil zuby na kousek salámu, který ležel pořád na podlaze.

– Vy jste znala Adolfa Zemana! vystřelil najednou pan Mrázek a otočil se na paní Anežku, která se před zrcadlem snažila trochu učesat. Ruce jí i s hřebenem klesly.

– Odkud bych ho znala? podivila se.

– Chcete tvrdit, že jste ho opravdu nikdy neviděla? zeptal se pan Mrázek s takovým zvláštním důrazem, že i dcera odstrčila talíř a dívala se na matku.

– Proč bych ho měla vidět? řekla Anežka Vlková bezbarvým hlasem. Pes Koki vyštěkl, jako by se mu ta odpověď nelíbila.

– To je ošklivej pes, řekla najednou nemocná.

– Snad, řekl pan Mrázek ledově klidně. – Tak co? Neznáte ho, neviděla jste ho a neslyšela jste o něm?

– Ne, řekla paní Anežka.

– Tak půjdem. A řekněte sousedce, že se asi hned tak nevrátíte. Myslím tuhle kvůli dceři, pravil pan Mrázek tak klidně, jako by opravdu na nic zvláštního nemyslil.

– Ale já přece..., hlesla Anežka Vlková a hrnula se ze dveří. Pes vyrazil za ní, protože i jeho pán se měl k odchodu, a zamotal se jí pod nohy. Tu jí selhaly nervy a ona Kokiho kopla:

– Bestie...

– Ten Zeman psa neměl, že?

– Ne, řekla Anežka Vlková, aniž si uvědomila, že si měla radši překousnout jazyk.

Před domem vzal pan Mrázek prvního fiakra a na státní útraty jel s paní rovnou na Čtyřku.

– Pane policejní rado, hlásím, že jsem předvedl Anežku Vlkovou. Je to ten případ s pepřem a s malým pejskem… O případu Adolf Zeman něco ví, to je faktótum.

Pan rada si zrovna zapaloval a plamínek sirky zůstal trčet ve vzduchu, jako by samým překvapením docela zapomněl, co chtěl udělat. Mlčky hleděl na pana Mrázka a ten úslužně řekl: – Dovoluji si upozornit, pane rado, hoří vám v prstech sirka.

Pan rada mlčky zatřepal rukou a sirka zhasla.

– Je v tom ženská, jak jste si ráčil přát, dodal pan Mrázek.

Pan rada se probral z úvah a zakýval hlavou: – Správně… Teď jenom, jestli je to ona.

– Je. Podřekla se, usmál se pan Mrázek.

– Ale to nestačí, zvedl prst pan rada.

– Podřekne se ještě jednou, ujistil ho pan Mrázek.

Vyšetřování se rozjelo, jak to má být, vyslýchali ji dva najednou a na čele paní Anežky Vlkové se brzy perlil pot.

Když to trvalo asi hodinu a ona pořád zapírala, řekl pan Mrázek: – Tak bychom si teď udělali vaše otisky prstů. U pana Zemana jsme jich nasbírali až až, tak se na to pořádně podíváme.

Byl to trik, protože otisků tam sice pár našli, ale nedalo se s určitostí tvrdit, že jsou totožné s otisky, jež měli na kartě sňatkové podvodnice Vlkové.

Jenže to paní Anežka Vlková nemohla vědět, a proto najednou hrozně bledá povzdechla: – Tak teda… Tak teda já se přiznávám, že jsem ho znala. A já jsem u něj v bytě byla, a to dvakrát. Takže

možná, že tam někde něco může bejt, ale to byla, prosím, slušná návštěva, já nejsem nějaká taková…

– My víme, řekl pan Mrázek, – jaká jste. Tak tedy jste ho znala. A proč jste to popírala?

– Protože jsem se bála. Když jsem se dověděla, co se s ním stalo, hned mě napadlo, že jsem podezřelá. Přitom já jsem tam šla docela veřejně, já nemám co skrývat.

– A proč jste ho navštívila?

– Hledal posluhu, a já se, prosím, živím poctivě, to tedy přísahám při svý nemocný dceři, při tý chudince, co leží doma na posteli na smrt nemocná. Jestli lžu, páni, ať to moje dítě na tý posteli hned umře.

– A nezdá se vám, že si teď musíme myslet všelicos špatného, když jste nám lhala?

– Ale já nelhala, já jenom nechtěla říct, že ho znám, abych nepřišla do neštěstí. Já už jednou v neštěstí byla, páni, já vím, co to je, a já musím přece hledět na svou dceru…

– Dobrá, byla jste tedy u něho. A kdy?

Paní Anežka svraštila čelo: – To já nevím akorát na den, už je to dýl.

– Nechtěla byste se přiznat hned ke všemu, paní Vlková? řekl měkce pan Mrázek, ale zkušená Anežka mu na ten jeho dobrácky vemlouvavý tón neskočila: – Nemám k čemu, pane inšpektor! Přísahám při životě svý dcery, co leží doma na posteli nemocná! Ať to dítě na tý posteli umře, jestli lžu!

Výslech pokračoval celou noc. Výslech, který byl zatím docela marný, protože paní zapírala a přísahala neustále při své dceři, která leží nemocná doma na posteli, tak vášnivě, že i pan Mrázek chvílemi pochyboval. Kdyby ta ženská byla vydržela zapírat dál, nemohli jí dokázat ani to, že se s mrtvým znala. Nikdo v domě ne-

viděl Vlkovou se Zemanem pohromadě ani ji nikdy nikdo v domě nepotkal.

– Je to všechno slabý kafe, pane Mrázek, bručel pan rada a v prstech mu zase marně hořela sirka.

– Je, pane rado, to je faktótum. Ale nakonec zrovna tohle slabý kafe je mi podezřelý: ona se s ním neukazovala, protože od začátku počítala, že ho zabije.

– Jenže to jí nedokážeme.

– Ne, to ne, souhlasil pan Mrázek.

– Musíme jí tedy dokázat něco jiného, mínil rada.

Pan Mrázek přikývl ale tvářil se těžkomyslně; věděl moc dobře, co to znamená. Hledat, hledat, znovu se prohrabovat všemi věcmi, snad někde něco nebude souhlasit. Cítil, že se udice zasekla, teď jenom tu rybu přimět, aby promluvila! Ale to je, jak víme, oříšek!

Pan Mrázek se svými pomocníky prohlédl v bytě všechno; probral staré účtenky i zapomenuté lístky z tramvaje, zjistil, kdy a kam ta ženská jela, podíval se opravdu všude, ale nikde nic zvláštního nebylo. Až si v kredenci všiml složeného proužku papíru. Byla to stvrzenka čistírny Teyrovský a syn na jeden domácí kabátek.

Pan Mrázek se tam hned rozjel, pro každý případ. Kabátek našli, ale omlouvali se, že není hotový. Mají teď nával práce a dovolené, tak ty věci, co musí jít na chemické čištění, nechali stranou.

– To je přesně to, co potřebuju, dejte ten kabátek sem! řekl vesele pan Mrázek a s kabátkem hned běžel na ředitelství do laboratoře. Pak se vypravil k panu radovi: – Hlásím, že by jedna stopa byla. Kabátek z čistírny… Jsou na něm skvrny od krve, které se pokusila prát. Aby si byla docela jistá, dala jej do čistírny.

Pan rada uchopil pana Mrázka za ruku: – Domácí kabátek, říkáte…

– Jo, obyčejný.

Pan rada Vacátko se spokojeně usmál: – Starý hadr, co? Bez ceny...

– Přesně tak, vy o tom ráčíte něco vědět?

– Ne, ale naplňuje to zase tu moji starou teorii, že lidi, co jdou po penězích, jsou vlastně nemocní. Chorobná lakomost... Kdyby ten kabátek spálila, byli jsme bez důkazu, a jak na to koukám, tak jsme ji nakonec museli pustit... Ale ona šetřila, naštěstí!

V laboratoři už měli proveden rozbor krve: šlo o krev zavražděného Zemana.

– Tak co, Vlková, jak dlouho ještě budete zatloukat? zahřměl na ní sám pan rada, když ji přivedli do jeho kanceláře. Na stole ležel onen starý kabátek, opravdový hadr bez ceny. Zbytky skvrn byly obkresleny křídou.

Vlková zůstala stát, dívala se na něj a byla pořád bledší a bledší. Přistrčili jí židli, aby se jim tam nesložila. Poznala, že někde za ní spadly dveře železné klece. Napřed se dala do pláče a pak celkem klidně pověděla do protokolu, jak to bylo.

Opakovala v podstatě svůj starý trik, namluvila Zemanovi, že má peníze a že by společně mohli koupit domek. Když svoje peníze vyzvedl, přišla za ním. Ze zkušenosti věděla, že sebrat někomu peníze je věc nejistá, a ona teď tu jistotu mít chtěla. Tak ho praštila třikrát kladivem.

Za dveřmi visely dvoje klíče od bytu i od domu. Rozhodla se – taky pro jistotu – počkat, až bude noc, a odejít docela nenápadně. Aby ji mrtvý nestrašil, uložila ho do postele a bezvadně nad ním ustlala. Před půlnocí vyšla z domu, ne, přes půlnoc by rozhodně s mrtvým v jednom bytě nezůstala, a když šla po mostě, hodila kladivo i klíče do Vltavy. Peníze pak doma schovala ve sklepě pod uhlím.

Když byl protokol podepsán, přistoupil detektiv Mrázek k té ženské: – Poslyšte, vy jste při tom svém zapírání pořád přísahala

při životě své nemocné dcery: jestli lžu, ať má dcera na tý posteli, co leží, umře… Ženská, copak jste neměla ani trochu strach z takový hrozný přísahy?

Tu se na něho Anežka Vlková zadívala velice dobrodušně, a dokonce i trochu šibalsky: – Proč bych měla mít strach, pane inšpektore? Dyť ona na posteli vůbec neleží, ona líhá na kanapi…

A pan Mrázek po téhle odpovědi ztratil – faktótum – dočista řeč.

Otisk prstu

Nebylo to opravdu docela nic zvláštního, kasa, jakých se udělá za rok dvanáct do tuctu, starší typ Wertheim, taková nedá moc práce; udělaná byla čistě a odborně, dokonce popel, co se vysypal z mezistěn, byl smeten stranou asi proto, že do něho šlápl a nechtěl nechat stopu.

Byla to docela obyčejná záležitost, ale nesmíme zapomenout, že ta kasa stála v jedné z bočních uliček blízko náměstí v Jihlavě – a hned z toho máme aféru.

Lidi se sem sbíhali z celého okolí, kdo přijel autobusem na velké a hrbolaté náměstí, nejdřív se šel podívat k domu, kde vyloupili nedobytnou… Kdyby vybírali korunu od každého, kdo to chtěl vidět, mohli si brzo ustřádat na krytí škody, a kdoví, jestli by ještě nevydělali, protože lidská zvídavost nezná mezí a lidi vždycky vzrušuje nějaká nezvyklá práce. Ukrást něco na nádraží jim připadá samozřejmé, ale udělat kasu, vyřezat do ní otvor, hrábnout dovnitř a nacpat si kapsy balíčky stokorun, to je něco, co jitří lidskou fantazii. A navíc to ten člověk udělá v noci, plíží se sem za tmy, svítí si baterkou, vylomí okno a hlavně, že to je člověk vyučený takovému hroznému řemeslu, to lidem nějak skrytě imponuje a přejí si vidět místo činu. Četníci nestačili odtamtud honit zvědavce a křičeli na ně, jako by oni spáchali ten zločin, a ne nějaký cizí záhadný člověk.

Ovšem, v Jihlavě se nevyloupí kasa každý den, proto měla pátračka okresního velitelství plnou pohotovost. Udělali, co mohli, vzali na to psy, ale ti se chvíli motali po náměstí a jeden šel pak do hotelu Grand, ale spíš proto, že jeho pán sem denně chodíval na pivo, než že by chytil stopu. Vyslechli spoustu svědků, kteří nic

nevěděli, a pozvali samozřejmě daktyloskopa. Jenže ten jim jenom mohl potvrdit, co už tušili, že totiž žádné otisky nikde nejsou. Chlap pracoval v rukavicích; pokud otisky jsou, patří samozřejmě účetnímu Fuchsovi.

Byla to německá firma, co jí patřily staré kanceláře a ta pokladna vzadu. Šéf se neustále lámanou češtinou vyptával, jestli je naděje, že pachatele dopadnou. Když muži v uniformách jenom krčili rameny, dal se slyšet: – Was wollen wir von einer tschechischen Gendarmerie!

A okresní velitel nadporučík Patejdl nesměl s ohledem na politickou situaci ani naznačit, že rozumí moc dobře německy. Několikrát si už všechno zopakoval, co ví: pachatel se dostal do místnosti oknem, které si otevřel zvenku, když vymáčkl tabulku a rukou uvolnil kovovou kličku. Byl to člověk dobře obeznámený s místem, šel najisto. Ze čtvrtka na pátek byla vždycky v pokladně větší hotovost, protože v pátek ráno vypláceli povozníky. Kasař přišel právě tu noc na pátek. To by ukazovalo, že byl odtud… Ačkoliv taky nemusel, den výplaty se mohl dovědět kdekoliv v hospodě, kde se povozníci stavují. Takže četnictvo vědělo sice dost, ale to hlavní, jako vždy, nevědělo.

Vyloupená pokladna na malém městě má své problémy: vždycky je to nějaký cizí pachatel, kasaři na malých městech nežijí, protože by se tu neuživili. Kasaři na malá města jen zajíždějí. A najít náhodného návštěvníka není nikdy snadné. V Praze to mají snazší: sáhnou do archívu, podívají se, kdo je zrovna na svobodě, a mohou jít najisto.

Nadporučík poslal lidi po všech hotelích a hostincích, samozřejmě marně, protože člověk, který chce v noci udělat v Jihlavě kasu, přijede nějakým odpoledním nebo večerním vlakem, posedí v restauraci a pak se pustí do díla. Když je hotov před rozedněním,

má akorát čas jít pomalu na dráhu, z Jihlavy jedou vlaky všemi směry, může si to namířit na Prahu stejně jako na Brno. Zkrátka pitomý a obyčejný případ.

Jenže kdo z těch, co zrovna seděli v kanceláři na okresním velitelství a poslouchali, jak monotónně klape kdesi stroj a jak vržou holínky pana nadporučíka, mohl tušit, že tenhle případ způsobí brzy paniku! Koho by napadlo, že právě v Jihlavě se stane něco, co otřese nejen okresním velitelstvím, ale samotnou podstatou kriminalistiky!

Věci se vyvíjely nejdříve docela nenápadně. Když byly zjištěny všechny zcela normální náležitosti a napsány první protokoly, přiběhl najednou takový mladý a snaživý pracovník pátračky, nějaký Tumpach, a celý vyjevený hlásil nadporučíkovi, že našel neobyčejně důležitou stopu.

Nadporučík, který už hodinu chodil po pracovně vrzaje svými holínkami, si pomyslil, že tohle si myslí každý, kdo čuchne k policejní práci, ale dovolil, aby mladý muž vychrlil své hlášení.

Mladý Tumpach místo dlouhých řečí vytáhl přeopatrně zabalený kus skla z okenní tabulky a ukázal jej ze strany svému šéfovi. I pouhým okem tam byl viditelný otisk prstu.

Nadporučík hvízdl: – Člověče, vy jste měl ale šťastnou ruku! To, jak se říká, mění situaci. S tímhle se něco musí dělat.

A dělalo se. Docela běžné věci, ale přitom svým způsobem rozčilující, protože tady najednou byl klíč. Otisk se překrásně a velice jemně sejmul, ofotografoval, zvětšil, prostě věnovali se tomu ze všech sil, však taky měli jeden jediný. Otisk měl zvláštní formu, byl na obou stranách ostře ohraničen a snaživý mladý Tumpach měl pro to své vysvětlení: – Tady je vidět, že ten chlap měl rukavice, ale na jednom místě mu praskla. Všiml si toho a vzal si rezervní, jenže ten jeden otisk mu přece jen unikl.

– Že nás nenapadlo hned podívat se na ty střepy v okně… Teda my jsme se dívali, ale nic jsme nenašli, omlouval se odborník – daktyloskop z pátračky. – To se ale stává, to je už taková schválnost, že nejhlavnější stopu najde vždycky nějaký nemehlo.

Říkal to proto, že měl jednak sám na sebe vztek, a jednak, že ten Tumpach zrovna nebyl v místnosti.

Nu což, přiznal si nakonec mrzutě, nějak mladý člověk svou kariéru udělat musí. Já jsem začínal taky tím, že jsem si jako jediný všiml při tom zabitém výminkáři, že má za nehty uschlou krev. A najít pořádné škrábance na prsou pana zetě nebylo už tak těžké, třebaže tvrdil, že spadl z fůry, když vozil chrastí, a poškrábal se o větve… Teď se tedy zas Tumpachovo jméno dostane do hlášení a příště mu svěří něco většího… Já mu to nakonec přeju.

Pak ten otisk putoval se všemi fotografiemi do Prahy, protože bylo nutné zjistit, komu vlastně patří. Nedalo se očekávat, že by kasu v Jihlavě, tak čistě vybranou, dělal nějaký začátečník, o němž policie dosud neví. Bylo jasné, že případ je před vyřešením. Jihlava se docela určitě proslaví, bude to v novinách… Nadporučík se poslední dny denně holil a nosil uniformu s ještě větší elegancí než dříve; očekával každým dnem příjezd reportérů.

Přijeli. Ale ne reportéři. Přijeli dva velmi obyčejně a ustaraně vypadající pánové z pražského policejního ředitelství, oba na slovo vzatí odborníci v daktyloskopii.

Svolali si všechny, kdo s tím případem měli co společného, vyslechli hlášení, potom se šli podívat na ten dvůr, na okno, jež už bylo dávno zasklené, na místnost, která byla už dávno uklizena a čistě vydrhnutá, a na kasu, která byla už přestěhována do skladiště, protože podnik se nemůže zastavit, když žandarmerie přešlapuje na místě, jak řekl svou lámanou češtinou pan šéf.

– Smím vědět, pánové, co se vlastně děje? řekl nadporučík, když seděli u něho v kanceláři. – Pokud vím, vyšetřování probíhalo zcela normálně a podle předpisů.

– O tom nepochybujeme. Ostatně nám to ani nepřísluší soudit. Chtěli jsme se jenom podívat, řekli pánové a tvářili se vážně.

– Kromě toho, pokračoval velitel, – máme desítky fotografií, máme všechen popel z té kasy, střepiny z okna, kde jsme našli ten otisk prstu, prostě, co bylo možné zajistit, to jsme udělali.

– Pane nadporučíku, vaše práce byla provedena neobyčejně pečlivě. Nicméně...

– Jaké nicméně, pánové? řekl nadporučík a zvedl obočí. Měl v celém okrese nejvyšší hodnost a byl zvyklý, že se s ním mluvilo uctivě.

– Nicméně jsou zde jisté vážné okolnosti... Prosím, abyste se s námi odebral do Prahy, je tam svolána velice důvěrná porada.

– Pánové, vy jste nezjistili člověka, jemuž otisky patří?

– Naopak, zjistili. V tom je právě ta potíž, povzdechl jeden z pánů.

A druhý s jakýmsi krutým humorem, jenž ovšem nebyl vůbec veselý, dodal: – Máme ho dokonce za mřížemi. Na Borech.

– Už? No ale to je skvělé! vykřikl nadporučík a zadupal svými holínkami po velkém koberci své kanceláře.

Oba pánové z Prahy zůstali vážní a nejevili nejmenší radost. Tvářili se oba dokonce značně kysele.

– Problém je v tom, řekl jeden z nich, zatímco druhý zvedl oči ke stropu, jako by ani pohledem nechtěl být účasten tohoto kormutlivého sdělení, – problém je v tom, že ten, jemuž otisk patří, tedy kasař Pecháček, je na těch Borech už čtyři roky, a ještě tam rok bude.

Nastalo ticho. Holínky přestaly povrzávat. Ticho bylo tak hluboké, že bylo slyšet, jak někde venku křičí děti.

– Vy chcete říci, že… že ten otisk není správný?

– Naopak, naopak. Otisk je správný a byl zcela jasně identifikován. Patří tomu Pecháčkovi. Ale Pecháček to udělat nemohl, protože sedí. Pátý rok. Pořád. Pořád za mřížemi.

– Ale jeho otisk jsme našli my! vykřikl nadporučík.

– Želbohu… Je to hrozné. Nikdy jsme se s něčím podobným nesetkali. Máme pokyn přímo z ministerstva pozvat vás do Prahy. Vlak jede za hodinu.

Oba pánové se zvedli jako na povel. Oba zatoužili být už na nádraží a dát si v restauraci pivo, dát si možná i dvě, protože to, co se stalo, vrhalo stín ne na Jihlavu nebo na Prahu, ale na celou světovou daktyloskopii. Pochybovat o její správnosti znamená rozkotat celý policejní systém…

Pražský policejní rada Vacátko pobíhal ve své kanceláři, protože porada měla začít až za půl hodiny, a ještě se snažil honem prověřit všechny okolnosti, aby si byl docela jist, že omyl je vyloučen. Tušil, že pan policejní prezident položí hroznou otázku, které se všichni kriminalisté obávali. Určitě se zeptá: – Pánové, co budeme dělat s naší daktyloskopií?

A pan policejní rada by byl snadněji snesl, kdyby se pan policejní prezident zeptal: – Tak co, pánové, budeme dělat s naším Vacátkem? Oběsíme ho, nebo ho budeme pomalu topit ve Vltavě?

Jeden člověk se dá na policii nakonec nahradit. Ale čím nahradit daktyloskopii?

– Poslyšte, chlapi, řekl svým podřízeným, – neudělali jste někde nějakou botu? Našli jste opravdu společné znaky těch otisků kasaře Pecháčka a toho, co nám poslali z Jihlavy?

– Našli jsme je. Stačí, když se jich najde deset, ale my jsme jich našli dvacet.

– Takže mýlka je vyloučena?

– Bohužel ano. Až promítneme zvětšeniny, bude to docela jasné. Ten, co dělal kasu, má stejné otisky prstů jako kasař Pecháček.

– To znamená…

Muži klopili hlavu, jako by slyšeli ortel. Ano, to znamená, že celá daktyloskopie, která slouží policii už desítky let jako zcela průkazný usvědčující materiál, na jehož základě jsou lidi odsuzováni k žaláři i na šibenici, je nepřesná. A jestli je nepřesná, tak ovšem neplatí… A jestli neplatí, tak co s těmi všemi, kdo sedí, nebo dokonce visí?

Nikdy se na policejním ředitelství nečetlo tak horlivě jako teď, dostat v knihovně svazek Heindlovy Daktyloskopie bylo docela nemožné, odborníci znovu listovali v starém Locardovi a Grossovi, louskali Fosdickův European Police System a ti, kdo byli zvláště zdatní, se pokoušeli hájit daktyloskopii z vlasteneckého důvodu: vždyť jejím zakladatelem není nikdo jiný než náš učený Purkyně!

– Pánové, řekl pan rada Vacátko tragicky, – já jsem se někde dočetl, že díky daktyloskopii byli odsouzeni na světě lidi celkem na milión let do vězení. Milión let!

– To se dá už sedět, poznamenal pan Rous, a detektiv Bouše kýchl na znamení, že je to pravda.

– Ještě že se tohohle nedočkal nebožtík pan vrchní policejní rada Knotek, co šel do penze s titulem ministerského rady, řekl s povzdechem. – Byl by to docela určitě nepřežil.

– Já to nepřežiju taky, zabručel rada Vacátko a podíval se na hodinky.

Pak se celá kriminálka odebrala na onu památnou poradu, které předsedal sám policejní prezident.

Mluvili na ní nejrůznější odborníci, ale co to je platné, když ze všech slov zrovna čišel strach, že s tou starou dobrou daktyloskopií není opravdu něco v pořádku.

– Jak jsem se dočetl u Roberta Heindla, pravil odborník na slovo vzatý, – už starý Galton se zabýval otázkou, jestli není možné, aby se týž otisk prstu vyskytl na světě dvakrát. Vypočetl, že lze počítat s 64 miliardami různých papilárních čar, jejichž rozdíly se dají jasně stanovit. Protože počet lidí, již se na Zemi vystřídali, odhadl Galton na 16 miliard, plyne z toho, že existuje možnost jedna ku čtyřem, že by – od stvoření světa, prosím, – otisk jedné osoby mohl vůbec souhlasit s otiskem osoby jiné. Protože je známo, že ani děti nemají stejné otisky jako rodiče a že ani dvojčata, jež jsou si k nerozeznání podobna, nemají stejné čáry na prstech, stojíme před ojedinělou záhadou. Řekl bych, pánové, že se ku Praze v tomto okamžiku upírají zraky světa, protože jestli tento objev zveřejníme…

– Nic nebudeme zveřejňovat, zavrčel pan policejní prezident, a schůze pokračovala.

– Galdino Ramos ve své knize o identifikaci, vydané 1906 v Rio de Janeiru, doplnil Galtona a spočetl, že kdybychom zjistili dvacet charakteristických rysů na jednom prstu a vzali v potaz počet lidí na Zemi, mohly by se stejné dva otisky objevit pouze za 466 miliónů let. Proto myslím, že jsme se buď dostali k tomu nešťastnému datu… a to zrovna v Jihlavě, nebo že to všechno není možné.

V místnosti bylo dusné ticho. Pak byly promítnuty oba otisky: ten, který byl nalezen na nešťastném úlomku okenního skla, a vedle otisk z policejního archívu, jenž patřil kasaři Pecháčkovi, sedícímu na Borech. Byly stejné.

Pak se zase rozpředla debata, jež se změnila v hádku, křičeli na sebe důstojní vědci i úředníci kriminálky, zapomněli na hodnosti a služební stáří, spílali si navzájem, křičeli jeden na druhého, lékaři a biologové, detektivové a daktyloskopové, křičel pan vrchní rada Vacátko i policejní prezident.

V ten čas se v Praze hrál slavný film Poslední dnové Pompejí, ale to nebylo nic proti posledním dnům pražského policejního ředitelství, jež se právě řítilo do zkázy.

Ale protože policie se nikdy do zkázy zřítit nesmí a ani nemůže, rozhodl to nakonec pan policejní prezident: – O všem pomlčet, nic nezveřejňovat, jestli o tom noviny muknou, dám je zabavit. Proč by se zrovna těch čtyři sta šedesát šest miliónů let mělo naplnit teď, když jsem já policejním prezidentem? Končím schůzi, a pamatujte si, že se žádná nekonala. Pátrání samozřejmě pokračuje.

Tak se stalo, že poslední dnové pražského policejního ředitelství nenastaly, neboť byly rozhodnutím policejního prezidenta přesunuty na dobu pozdější. Jenže nikdo nevěděl na jakou.

Jednoho dne vstoupil do pracovny velitele okresního oddělení v Jihlavě mladý závodčí Tumpach, srazil paty a vojenským způsobem požádal svého velitele: – Pane nadporučíku, žádám o dovolení, abych se mohl zastřelit.

Nadporučík nejdříve uvážlivě řekl, že se může Tumpach jít třeba utopit, že jemu po tom skandálu s tím otiskem je už všechno jedno, a pak zařval: – Vy jste už dočista zblbnul... Hergot, co zase máte?

– Mám jediné východisko, skončit svůj život, řekl chmurně Tumpach. – Mám totiž další důležitou stopu.

– V tom případě, Tumpach, co byste se střílel vy? Já vás zastřelím sám a ochotně, jestli zase přijdete s něčím takovým jako posledně.

– Přicházím s něčím horším, řekl odvážně ten mladý muž a položil před užaslého velitele dva úlomky skla.

– Na tomhle byl otisk... A tenhle kousek, to je jeden z těch ostatních střepů. Mně to nějak pořád nedalo a já jsem se těmi střepy začal znovu prohrabávat. A hlásím, že jsem našel důležitou okolnost,

která… No prostě, je to hrozné. Ten úlomek skla, kde byl otisk, je o půl druhého milimetru tlustší než úlomky ostatní. A taky když se podíváte tím úlomkem, kde byl otisk, vidíte, že je to sklo rovné, je skrze ně dobře vidět… Kdežto skrz ty druhé úlomky – můžete vzít kterýkoliv – vidíte všechno zvlněné, to proto, že to je sklo podřadné. Zkrátka, to okno bylo zasklené obyčejným a ne moc dobrým sklem, ale ten úlomek, kde byl otisk, je krásně rovný. Prosím, přesvědčte se, pane veliteli, sám…

Nadporučík byl během Tumpachovy řeči tak překvapen, že se o něm dá směle říci: byl dočista tumpachovej. Pak se podíval mlčky těmi skly a nemohl zjistit nic jiného, než co už zjistil snaživý mladý četník. Položil skla na stůl a jal se podle svého zvyku přecházet po pracovně. Kdykoliv zazvonil telefon, zvedl sluchátko, řekl: – Moment…, a zase je zavěsil. Nechtěl být rušen ve svých myšlenkách.

Mladý Tumpach uctivě naslouchal povrzávání velitelových holínek.

– Poslyšte, člověče, víte, co to znamená?

– Hlásím, že vím. Proto jsem už v úvodu nabídl, že bych se zastřelil.

– Nic jiného vám nezbude, protože když už jste jednou celou daktyloskopii vyvrátil z kořene, teď ji zase stavíte na její správné místo, a takovéhle otřesy tak vážené vědy si nemůže dovolit nějaký neznámý pracovník okresního oddělení. To si může dovolit někdo nahoře, a ještě ne moc často… Ježíšmarjá, Tumpach, co tu stojíte jako solnej sloup? Ať už jste ve vlaku, ať už jste v Praze, ať už jste u rady Vacátka a potom u policejního prezidenta, a potom ať vás tam oni sami zastřelí, eventuelně rozsekají na nudle, mně je to fuk, ale už bych nechtěl zažít to, co jsem zažil. Odchod – a poklusem!

Tumpach vyklusal z velitelovy pracovny a pak jeho klus přešel v cval, takže se mu podařilo skočit do rozjetého už rychlíku a od pokuty ho zachránila jenom jeho uniforma.

Nešťastný Tumpach se na měkkém sedadle první třídy zmítal v krutých pochybnostech, protože si nijak neuměl vysvětlit, jak se dostal kus skla s otiskem prstu mezi ono sklo, jež neznámý kasař vyrazil. Jak si mohl opatřit otisk prstu nějakého jiného kasaře, který sedí na Borech?

Pan policejní rada Vacátko však bezmála poskočil, když mu Tumpach ukázal, co přivezl.

– Mladý muži, vy jste prostě otevřená hlava! Pokud nejste pitomec, protože vaší povinností bylo si toho všimnout už dřív. I když… i když musím uznat, že by si toho třeba nevšiml někdo jiný taky. No tak tedy daktyloskopii máme zase v suchu, zaplať vám to pámbu, vypadalo to s ní bledě. Jak je vidět, je to přece jenom věda pořádná, když to přežila… No, a teď se do toho obujeme my!

Pan rada byl pln horlivosti a Tumpach pochopil, že je tu zbytečný. Vyšel na ulici, chvíli se koukal po ženských a pak si uvědomil, že bude žít, a radostně se vrátil do Jihlavy. Zatímco se vracel, zazvonil na stole jeho velitele telefon a sám pan policejní prezident se ráčil vyjádřit, že ten mladý muž je zřejmě otevřená hlava a že požádal zemské četnické velitelství, aby jeho jménem tomu mladíkovi vyslovilo poděkování. Takže než Tumpach vyšel v Jihlavě z nádraží, měl na stole spis o svém povýšení.

A věci se daly do pohybu svým známým a ustáleným způsobem.

Pan vrchní policejní rada Vacátko si dal především předložit všechno, co bylo známo o kasaři Pecháčkovi. Vězeň číslo 64876 na Borech netušil, že se stává středem pozornosti. Chodil dál dlouhou studenou chodbou, stál vzpřímeně u dveří své cely, čekal, až ji do-

zorce otevře, vyměňoval si s konkaři vajgly a věnoval se kouření, když už bylo všude ticho, přesně tak jako všichni zkušení vězňové, kteří se s kriminálem už dávno smířili.

Netušil, že nenápadný pán si ho při procházce pečlivě prohlédl a že stejný pán potom seděl dlouho u ředitele věznice.

– Tak říkáte, že byl odtud nedávno propuštěn kasař Kamil Novák?

– Ano, potrestaný třemi lety za spoluúčast při vyloupení pokladny v Rakovníce. Choval se jako všichni kasaři – rozumně. Propuštěn byl jedenáctého.

Nenápadný pán z Prahy zalistoval ve svém notesu: – Pokladna v Jihlavě byla otevřena osmnáctého, to znamená, že si Novák dal týden volna, asi aby přišel do své formy.

– Spíš ten týden potřeboval na to, aby si kasu omrkl, jestli to byl ovšem on! namítl ředitel.

– Budete se divit, ale on nepotřeboval vůbec nic omrkávat… On toho o té kase věděl dost. Dovolte mi další otázku: jak se mohou tady vězni stýkat?

– Pokud nejsou spolu v cele, tak jenom v práci, vysvětlil ředitel.

– Kde pracuje Pecháček?

– Dole ve strojovně, je to šikovný řemeslník.

– Kde pracoval ten Novák?

– Taky tam. Oni ti kasaři jsou všichni moc šikovní, a tak je rádi dáváme jako údržbáře. Mají zlaté ruce, jenže jich špatně používají.

Nenápadný pán z Prahy se zasmál: – Tak to je jasné! Dělali spolu a domluvili se.

Ředitel věznice se zatvářil, jako by chtěl polknout, a nemohl: – Vy si myslíte…

– Já si nemyslím nic, já jenom zjišťuju. A když zjistím, že se spolu mohli stýkat, předpokládám, že se taky mohli domluvit.

– Ale že by Pecháček… Je takový skromný a připadá mi jako zkřesaný osudem. On tady kroutí pět let, to přece není maličkost!

– Pecháček býval slavný člověk! A přitom, jak se říká, haur. Když dostával svůj druhý trest, bylo toho půltřetího roku, udělil mu pan předseda senátu jako vždycky poučení, že se může odvolat. Tehdy se Pecháček postavil, mávl rukou a doslova povídal: Půltřetího roku, pane rado, to je sranda, ty odsedím na Pankráci na schodech, a ještě jenom na jedný půlce prdele… Tehdy to bylo ve všech novinách!

Slavný Pecháček netušil, že se o něm u pana direktora teď baví.

Dělal mlčky práci, kterou mu dali, rád držel v rukou nářadí, rád se postavil k ponku a sevřel si do svěráku tyč, pokoušeje se ji pak zapáčit, jak byl zvyklý, když dělal káču. Protože to hlavní je, aby člověk nepřišel v base o fortel.

Otočil svou podlouhlou uhrovitou tvář k malému oknu. Bylo zaprášené, ale padalo jím do dílny dost světla, dokonce občas i slunce. Mohl vidět střechu a za ní vzdálený hřeben modravých kopců. Kdoví, jaké to kopce jsou, ale on snil, že by tamtudy jednou odpoledne šel a že by si sedl do mechu a poslouchal, jak bzučí mouchy nad horkou pasekou, to je krása, to člověk potřebuje, aby si odpočinul od noční práce. Jenže kdepak jsou kopce a paseka, kdepak je ono léto, kdy naposled slyšel bzučet venku mouchy a mhouřil oči před plným sluncem! Člověk si samozřejmě může dělat ouchcapky v soudní síni, protože tím roste jeho věhlas mezi kamarády a fachmany, ale když vyfásne takový flastr, jako dostal posledně on, přejde ho humor. Ono to jde sedět týden a dva a měsíc a třeba deset, ono to jde sedět i tři roky. Ale pět, to je už moc… To najednou cítíš, jak ten svět venku je hrozně daleko, všechno je daleko, kamarádi i Mařka, ta je dočista ztracená, hergot, ono jí bude, až vyjdu, ke čtyřiceti, to už má ženská svoje za sebou.

Kasař Pecháček si připadal po posledním trestu jako zvíře chycené do pasti. Dostali ho na úplnou pitomost, s jakou nepočítal. Neměli v rukou žádný důkaz, byl si jist, že se jim vykroutí, navíc ta káča byla náramná, hodila pár balíků, počítal s tím, že by se pomalu už usadil, protože dneska je krize a v kasách toho už moc nebývá. A přece to dopadlo špatně, moc špatně to dopadlo, říkal si, dívaje se zaprášeným oknem vězeňské dílny. Pro pitomost… Pro otisk prstu.

Kruci, tohle je ale křivárna, chytit člověka na takovou blbost, to by se nemělo dovolovat. Když jsou policajti srabi a neumějí sbalit člověka, když leze ven, když mu neumějí dokázat, že tu kasu udělal tím hasákem, co u něho našli, tak by se neměli chytat ani tohohle. Pecháček tvrdě zapíral, třebaže mu pan rada domlouval, aby byl pamětliv toho, že kasaři jsou nóbl lidi a nedělají soudům těžkosti, za to že zase soudní dvůr přimhouří oko. Pecháček si byl docela jistý, a proto zatloukal statečně, až nakonec vytáhli ten otisk…

Kolikrát od těch dob Pecháček ve své cele hleděl na konečky prstů a vrtěl hlavou: kruci, tohle je ale fígl, to přece není možný, aby pár pitomejch čárek koštovalo člověka pět let!

Soud to byl nezvykle bouřlivý, Pecháčkův obhájce hřímal, že daktyloskopie sama nemůže stačit na odsouzení člověka, ačkoliv samozřejmě krásně stačí i na šibenici, ale advokát si může dovolit říkat u soudu, co chce. Však taky byl drahý, a přitom to na míň neskoulel než na nejvyšší výměru.

Pecháček kolikrát přitiskl svůj začerněný palec na bílou stěnu cely a díval se na něj. Jo, tohle mě sem dostalo… Samozřejmě, že jsem na to měl jít v rukavicích, ale když to není ten správnej pocit a ta jistota. Teď si dám bacha, bez rukavic nevyjdu ani z baráku. Jestli ti mrzáci nakonec nepoznají i otisk rukavice! Dneska je možný všechno, dneska obyčejnej člověk nemá nikde zastání.

A co kdybych… Co kdybych tu potvoru, která nemá ani pořádný jméno, chytil za chřtán. Ukázat že všechny ty triky s prstama jsou velká blbost… Kdyby našli otisk, ale někoho jiného… Kdyby teď našli někde můj otisk…

Pecháček se sám této myšlenky lekl. Nemohl pochopit, kde se v něm vzala, nikdy moc chytrý nebyl, zato měl sílu. Ale najednou to na něj padlo jako světlo, bylo mu, jako by šel po pasece a cítil na hlavě něco horkého. Nebylo to slunce, byla to myšlenka!

Kdyby tak někdo někde měl můj otisk! Pak by mě samozřejmě museli pustit. To by byla veliká legrace a jméno Pecháček by zase letělo světem. Skvělá myšlenka! Zázračná! Hrál si s ní, těšil se s ní víc než s ženskou. A jednou ji uskutečnil…

Po chodbě bylo slyšet kroky. Pecháček honem předstíral, že pracuje. Dozorce od dveří zavolal: – Pecháček, se mnou!

Pecháček se pomalu šinul po chodbě, a když bylo jasné, že jsou sami, naklonil se důvěrně k bachaři: – Pane Janoušek, co je?

Ten jenom pokrčil rameny, ale tiše naznačil: – Návštěva…

Pecháček se v úleku zastavil: – Ženská?

– Ale ne, nebojte se. Mužskej.

Pak šli dál, přešli dvůr, to je pro každého vězně svátek, jít přes dvůr nějak jinak než v tom ubohém kruhu při vycházce, a vešli k řediteli. Nebyl tam. Byl tam pan rada Vacátko a zadíval se na Pecháčka bezmála vesele: – No tak vida, sešli jsme se o něco dřív, než jste čekal, že jo?

Pecháček mlčel. Návštěva takového vysokého pána z Prahy – to vždycky nějak smrdí.

– Kouříte? Zapalte si, řekl pan rada.

Pecháček by byl nejradši odmítl, ale něco se v něm vzpříčilo a on nemohl odmítnout a musel si vzít cigaretu, i když věděl, že bude setsakramentsky drahá. Ale stál a potom seděl v křesle a vta-

hoval kouř s takovou úporností a chutí, že se pan rada chvíli na nic neptal.

Pak se podivil: – Vy tady nepřijdete k šluku?

– Tohle je něco jinýho, řekl Pecháček. Kdyby si mohl natáhnout nohy, měl by dojem, že je u Mařky.

– No tak kuřte, kuřte… Já mám čas.

Pan rada se začal procházet po místnosti. Pecháček kouřil a teskně si myslel: zase mě na něco chytnou. To jsem zvědavej na co. Že by to tomu Novákovi nějak nevyšlo?

– Znáte Kamila Nováka? řekl v té chvíli pan rada a podíval se ostře na Pecháčka.

– Znám, zakuckal se Pecháček. (Já to věděl, že mě ta cigareta nějak zradí, pomyslil si smutně. Toho vola chytli!)

– Vy jste chtěl jeho prostřednictvím otřást naší daktyloskopií, co?

Pecháček zvedl oči a hned je zase sklopil. Mlčel. Měl zkušenost, že to je nejlepší obrana.

– Ten tip na tu kasu jste mu dal vy, že jo?

Po dlouhém mlčení pokračoval rada Vacátko klidně:

– Vy jste si ji oklepl, než vás tehdy sebrali, co? Dobře jste si to pamatoval, ten Novák šel najisto.

– Vy už ho…, vyhrkl Pecháček užasle.

– Jo, už. Co bych vám lhal. Napřed nás to všechno drobet spletlo, ale potom jsme na to přišli. Otisk vašeho palce na skle prozradil Nováka. To jsou kouzla, co?

Pan rada přistrčil starému kasaři novou cigaretu a posléze nechal na stole ležet celý balíček.

– Už byste měl, Pecháček, pochopit, že policie je přece jenom náramnej aparát a vodit ji za nos, to jde jenom chvíli. Dřív nebo později na všechno přijdeme.

Pan rada se trochu rozohnil a kasař Pecháček se díval na podlahu.

– Daktyloskopie je věda, Pecháček, rozumíte, s tou nejsou špásy. Já jsem přijel jenom proto, abych vás viděl a abyste se mi přiznal. Tak co? Sepíšeme to?

Sepsali to, nebyl to moc dlouhý protokol, a když Pecháčka odváděli (krabička ze stolu samozřejmě zmizela s ním), díval se pan vrchní rada za ním a říkal si: – Jestlipak ten člověk tuší, že přišel na jedinečnou věc… Jedinečnou i v tom, že se nikdy nemůže opakovat! Jestlipak tuší, že se o něm jednou bude psát v daktyloskopických učebnicích?

Kamil Novák se zase vrátil na Bory a zase dělal s Pecháčkem ve stejné dílně. Měli oba dost času prohovořit a promyslit všechno, co se jim stalo, a divit se, jak je ten život vlastně všivej. Měli dost času pochopit, že slepá paní s váhami a mečem nic neodpouští. Útok na svou neomylnost teprve ne!

Lady Macbethová z Vinohrad

Stalo se to na Václavském náměstí jednoho jarního dne, kdy lípy podél chodníků voněly a milenci postávali u rampy Muzea, naslouchajíce šumění fontány. Byl krásný čas, ale vysoký zamračený pán v světlém obleku s glazé rukavicemi jej zřejmě nevnímal. Zastavil se, rozhlédl se kolem sebe, jako by se mu svět začínal ztrácet před očima, a bolestně si sáhl na prsa. Potom se pomalu, mátožně sesul na zem.

Vypukl obvyklý zmatek, lidé se shlukli kolem, několik ochotných rukou jej doneslo do nejbližšího průjezdu.

– Je to pepka, pravil starší silný muž, – je to vona, já ji poznám.

A vzdychl, jako by si byl zcela jist, že se s ní jednou potká i on.

– Má to už odbytý, a na nás to čeká, prohlásila paní v davu, který zvědavě nahlížel do průjezdu.

Konečně se objevila strážníkova přílba a všem se ulevilo, když úředně přísný hlas řekl: – Prosím, rozejděte se!

Lidé se ovšem nerozešli, naopak, přibylo jich. Strážník zatelefonoval pro záchranku a zatím vytáhl tomu člověku v bezvědomí – anebo už mrtvému? – náprsní tašku, aby zjistil, kdo to je. Div že nezasalutoval, protože podle dokumentu byl neznámý muž sekčním šéfem ministerstva veřejných prací. Strážník přísně pokročil k domovním vratům, načež zvědavci poněkud couvli. Naštěstí se už nemusel dlouho s lidmi dohadovat, záchranná stanice přijela a muži s nosítky si už poradili s člověkem v bezvědomí i s těmi, kdo jim překáželi. Když se auto kodrcavě rozjelo k nemocnici, strážník se odebral na komisařství do Krakovské, aby podal hlášení.

Odtud ho poslali k bydlišti pana sekčního šéfa na Vinohrady, aby oznámil jeho choti, co se stalo, neboť pan sekční šéf je už tak veliký pán, že nemusí mít doma telefon.

Strážník nešel moc rád, kromě toho ani kloudně nevěděl, co s tím člověkem je, třeba mu je dobře, a třeba je už po smrti. Přemýšlel, co má vlastně říci, sakra, tohle je mizerná služba, řeknu, že mu nic není, a oni si na mne budou stěžovat, že jsem jim zatajil úmrtí. A řeknu paničce, že je vdova, a on se vrátí domů a potom mám po postupu, protože je to sekční šéf, a to je velký zvíře!

Strážník se pro jistotu zastavil napřed u domovnice, což je pro policii vždycky první a nejdůležitější instance.

– A to je mi nadělení, zvolala ta dobrá paní a sepjala ruce. – A klepl ho to pořádně?

Ptala se tak, jako by dávala přednost, aby to pana sekčního klepl co nejvíc.

– Já nic nevím, paní, já jenom, co je zač ta jeho a jestli mají rodinu…

Paní správcová v mžiku podala strážníkovi zevrubnou informaci, podle níž byl sekční šéf divnej pavouk, bručoun, šel z něho strach, na ženu mluvil málo, a když, tak přísně. Panička je mladá a taková křehounká, zrovna jako z románu, to zdůraznila domovnice zvláště silně, protože byla znalkyní ženské četby; holdovala jí jako tajné vášni a znala všechny díly Prostopášné naivky a Příběhy hraběnky Casalsové, kde se nemohla dopídit pouze jedenáctého dílu, což nakonec v celkových osudech hraběnčiných mnoho neznamenalo. Strážník nabyl dojmu, že muž poražený mrtvicí byl vlastně potrestán samotným osudem za to, že se hrubě chová ke své křehké choti a nevšímá si pozdravů paní správcové. S tím tedy vstoupil do prvního patra a zazvonil.

Mladá dáma, která mu přišla otevřít, měla na sobě velice zvláštní fialový župan, a když viděla muže s přílbou, sepjala ruce u úst, jako by chtěla potlačit výkřik.

– Hlásím, milostpaní, že váš choť, pan sekční šéf, byl stižen těžkou nevolností na ulici a byl dopraven v bezvědomí do Všeobecné nemocnice. O jeho stavu se můžete informovat tamtéž!

Vychrlil ze sebe to hlášení stoje v pozoru, a kdyby byla panička radostí zavýskla, nic by se byl – po tom, co se dověděl od domovnice – nepodivil. Leč paní pohnula rty a nevydala hlásku, její kulaté oči (takový kukadla, prohlásil potom strážník na komisařství, když líčil, co ho potkalo) se ještě více otevřely a milá ta paní omdlela jako špalek, takže strážník ji právě tak stačil zachytit do náruče.

Když je člověk ve službě, musí být připraven na všechno. Strážník tedy držel paničku, aby neupadla, pak si ji nadhodil a nesl dovnitř. Kopnutím si otevřel nejbližší dveře a milou dámu položil na kanape s vysokým plyšovým opěradlem. Pak se rozhodl zavolat domovnici, protože si na nikoho jiného nevzpomněl, ale cestou se stavil v kuchyni a natočil sklenici vody, to bude na mdloby asi to nejlepší. V nejhorším jí budu muset rozepnout ten župan.

Když se vrátil do pokoje, panička už seděla a třela si bledé čelo. V pokoji bylo podivné přítmí, to dělaly ty tmavé záclony, strážník postavil sklenici vody na stůl a řekl: – No tak už vás to přešlo, můžu jít.

Paní neříkala nic, jako by samým žalem ani neslyšela, ale pak obrátila na strážníka své kulaté oči (tedy ta kukadla) a podivila se: – Vy máte ale sílu! Nesl jste mě jako pírko!

Strážník se nepatrně zarděl, nakonec to mužského vždycky potěší, a řekl, že se to u policisty dá předpokládat.

Panička vstala, otevřela kredenc, nalila sklenku likéru a podala mu ji. Strážník ji do sebe hodil a zasalutoval. Byl to čokoládový likér.

– Nebožtík jej rád pil, pravila s jakousi zvláštní něžností.

– Jakejpak nebožtík, milostpaní, dneska doktoři vyléčí všechno, pokusil se ji utěšit a nemohl si nevšimnout, že milostpaní se na něho podívala, jako by nechápala.

– Vy myslíte, že doktoři… Ne, ti v takovémhle případě nepomohou.

Strážník si pomyslil, že bude lépe nechat ji jejímu zármutku. Zasalutoval a rázně vypochodoval po pavlači na chodbu.

Když šel dole průjezdem, vykoukla, jak ostatně předpokládal, paní správcová: – Tak co říkala?

– Omdlela žalem, řekl strážník a nechal užaslou domovnici stát na chodbě s vyvalenýma očima.

Správkyně domu byla překvapena proto, že znala něco, co nemohl znát službu konající strážník. V domě až nahoře u půdy, v pokojíku, který byl na příkaz domácího proměněn v obytnou místnost, ačkoliv tam byla dříve sušárna, bydlil mladý muž, poštovní oficiál, což samo o sobě není špatné povolání, pokud se člověk bohatě ožení. Paní správcová byla ochotna v tomto směru s mladým nezkušeným mužem navázat styky a dohodit mu podle možnosti dívku vhodnou pro takový účel. Ale jak poznala, mladý muž neměl na ženění pomyšlení, a to ze zcela prostého důvodů: byl očarován paní sekční šéfovou z prvního patra.

Správcová domu si ovšem byla zvyklá mnoho domýšlet, jinak by nemohla tak lehce přenést přes srdce, že jí chybí jedenáctý svazek Příběhů hraběnky Casalsové. Snadno se tedy v její mysli změnil poštovní oficiál v mladého kavalíra, který dnem i nocí myslí na svou milou a strojí jí něžné úklady od dostaveníčka pod balkónem až po lístečky žhoucího vyznání, podstrkávané v zášeří chrámové zpovědnice. Nic jí nevadilo, že dotyčný poštovní úředník je bez vyznání a že k bytu v prvním patře náleží jenom krytá pavlač a žádný balkón.

Protože paní sekční šéfová odkládala dosti často kabáty a šaty a dávala je paní správcové, aby si s nimi počala, co uzná za vhodné, lnula domovnice k této ušlechtilé dámě a přála jí vše dobré. Většinu jejích šatů prodávala a za stržené peníze si kupovala alaš. Když jej popíjela, cítila se přímo zavázána nenávidět toho nerudu sekčního šéfa, který jenom tak zahučí něco na pozdrav a s nímž musí být mladé paní teskno. Jak lépe by jí bylo v náručí skromného kavalíra!

Galantní sny paní správcové měly tedy, jak se říká, reálný podklad.

Viděla nejednou, že se v prvním patře otevřely dveře bytu právě v okamžiku, kdy mladý muž šel kolem. Byla to ovšem náhoda, nicméně náhoda promyšleně připravená.

On se vždy zastavil, uctivě pozdravil, mladá paní se ulekaně stáhla, jako by se zmýlila, pak se usmála… Takové scény nejsou popsány ani v avantýrách hraběnky Casalsové, a proto je paní správcová přímo hltala. Někdy spolu ti dva prohodili několik slov… Jednou, tím si je paní správcová zcela jista, mladý muž ohnivě políbil ruku mladé paní. Je to krásné a je to vznešené, taková má být láska, přesně taková. A ne funět po schodech jako ten sekční šéf, od něhož si nedovede člověk ani políbení ruky představit!

A jestli ten policajt říkal, že omdlela žalem, pak to svědčí jenom o její jemnosti.

Když strážník odešel a zanechal paní sekční šéfovou samotnou na pohovce, nalila si taky čokoládový likér, a usrkujíc jej, přemýšlela, co podniknout. Podívala se na hodiny, a když zjistila, že přichází doba, kdy půjde domů ten milý mladý muž, oblékla se do přiléhavého tmavého kostýmku, nasadila si moderní klobouk hrncovitého tvaru s velkou mašlí, jaký předpisovala nejnovější móda toho roku, a stála v předsíni, zapínajíc si tak dlouho rukavice, dokud neslyšela kroky.

Pan poštovní oficiál toto setkání dneska nečekal, právě si rozbaloval krájený salám a hodlal pojíst několik koleček, než dojde do svého čtvrtého patra. Poštovní zaměstnanci nemají nikdy ustláno na růžích, ani když jim věnují blahovolné úsměvy dámy z lepších kruhů.

– Oh, to jsem se zase lekla! řekla mladá dáma a její kulaté oči se zahleděly na mladého muže s úžasem tak upřímným, že honem strčil salám do kapsy a vydechl: – Rukulíbám…

Mladá paní se podívala, jsou-li na schodišti sami, a pak pokynula rukou mladému muži, aby šel za ní.

– Vždycky se na mne tak díváte…, pravila s jakousi zvláštní výčitkou, zavírajíc za ním dveře. – Tak nenasytně.

Udělal jenom bezmocný pohyb rukama: – Totiž já…

– Nic neříkejte. Vím, co mi chcete říci.

Poštovní oficiál byl rád, že to dáma ví. Sám to dost přesně nevěděl.

– Celý život toužím položit hlavu do květu asfodelů a mít zavřené oči, cítit, jak nás oba prostupuje nehmotné tušení věčnosti. Znáte ten pocit, kdy se duše uvolňuje z těla a stoupá vzhůru?

Mladému muži se zapotily dlaně a přiškrceným hlasem řekl: – Ano…

Po pravdě řečeno, mohl stejně tak říci ne.

Paní ho najednou pohladila rukou, navlečenou v tenkou tmavou rukavičku, po tváři. Protože se mladý muž holil už ráno, a ještě dost zběžně, zachrastily pod tím dotekem jeho vousy. Začervenal se a pokusil se uchopit ruku mladé dámy, ale ta ji stáhla zpět: – Ne, ne… Mému muži se stalo neštěstí. Večer přijdu k vám nahoru!

Pak otevřela dveře a on musel vyjít na chodbu, přičemž mladá paní beze slova vyšla za ním a seběhla ze schodů, spěchajíc za svým chotěm do nemocnice.

Ten mohutný muž, zarostlý na rukou a na prsou, ležel zcela bezmocný, v bezvědomí, na nemocniční posteli. Udělali s ním to, co se vždycky dělá, dali mu injekci a čekali. Hluboké mdloby se chvílemi od nemocného vzdalovaly, přesto však doktor, který měl zrovna službu, nedával tomuhle případu moc naděje. Byla to mrtvice, a s tou se nedá nic dělat. Pro jistotu nařídil postavit k posteli plentu.

Odpoledne přišla mladá paní. Doktor si potom vzpomněl, jak ho ta její první návštěva překvapila: přišla celá v černém jako na pohřeb. Byl dokonce v rozpacích, když jí sděloval, že pan manžel je ještě živ.

Do pokoje za nemocným ji nepustil, zato se jí ve svém pokoji vyptal na rodiče nemocného, na jeho choroby v dětství, jako by žena o dvacet let mladší mohla tohle všechno znát. Pak šel galantně půvabnou vdovu doprovodit. Ale proč vlastně jí říkám vdova, ulekl se. Ta ženská člověka nutí předbíhat události.

Večer ho volali do laboratoře. Mladý fiškus, tedy takový zárodek doktora, který si kroutí svou praxi v laboratoři a má ohromnou ctižádost ukázat, co všechno už umí, mu přistrčil několik papírů. Výsledky zkoušek…

– No jo, kolego, to je v pořádku, jenže mrtvice se na mikroskopu bohužel nepozná, usmál se doktor.

– Ne, mrtvice ne, pane sekundáři, odvětil vytáhlý mladíček, jemuž ještě ani ten bílý plášť neseděl. – Tady jde o něco jiného, jen nevím, jestli se nemýlím. Zdá se mně, že jsem v krvi našel bazofilní tečkování.

– Víte vůbec, co to je?

– Vím, zatvářil se mladík uraženě.

Zatímco se doktor skláněl nad mikroskopem, vešla sličná laborantka se zkumavkou s močí.

– Je tam? zeptal se mladý fiškus dychtivě.

– Je, měl jste pravdu, řekla dívka a spočinula obdivným zrakem na vyčouhlém zelenáči. – Je tam olovo.

V laboratoři se udělalo ticho.

– Olovo..., řekl konečně lékař. – Ale to by znamenalo...

Co by to znamenalo, neřekl. Seděli potom oba, sekundář i fiškus, nad toxikologií a opakovali si, co buď nevěděli, nebo zapomněli o otravách olovem, které jsou už tak řídké.

Doktor konečně zvedl oči od knihy: – No dobrá, řekněme, že to tak je... Ale jak se mohl takový člověk z ministerstva dostat do styku se smrtelnou dávkou olova?

Fiškus jenom pokrčil rameny.

– Nakonec se nebudeme ptát, jak se k olovu dostal, ale pokusíme se to olovo dostat z něho ven. Od téhle chvíle je to ovšem případ pro policii, řekl sekundář a šel na oddělení, aby zařídil docela jiné léčení toho záhadného pacienta.

Ve stejnou dobu vystoupila mladá paní do čtvrtého patra a přemáhajíc rozčilení tiše zaklepala. Když se ji pokusil vzít mladý muž do náruče, řekla: – Chci, aby naše duše zněly jediným akordem. Láska je jako smrt, její dech je stejně opojný. Sedněte si, budeme naslouchat tichu našich srdcí.

Ovšem, každý prožíváme noci jinak. V nemocnici na bílé posteli těžce dýchal mohutný muž, naslouchaje šumění věčnosti. Jeho krvinky se na svém povrchu pokrývaly fosfátem olova.

Když podával ráno pan Brůžek zprávu nemocnice o té otravě, řekl: – Pane rado, ráčíte se na to podívat vy, nebo to mám vzít sám?

– Víte, pane Brůžek, ona to může být všechno veliká pitomost, já moc doktorům nevěřím, kromě našim pánům ze soudního, sa-

mozřejmě, řekl pan rada uváženě. – Otrava olovem. To se dělalo tak ve středověku.

– Já se, když dovolíte, pane rado, pamatuju na jednu otravu olovem, ale to byl tiskař z Libně, a pak na Proseku ten, co měl z války pod lopatkou olověnou střepinu granátu.

– No právě. Tak buďte opatrnej, pane Brůžek, je to nějakej sekční šéf. Asi to nic zajímavýho nebude.

A tak se tenhle nezajímavý případ dostal na policii, a tak se s ním taky nezajímavě zacházelo. Pan Brůžek byl zrovna na roztrhání, byla tu dvě přepadení u Libeňského mostu, byla vloupačka v Kobylisích, to olovo zkrátka musí počkat. Ledaže by ho jen tak mimochodem napadlo, jak se může omylem sekční šéf z ministerstva veřejných prací napít nějakého olovnatého neřádu… Pan Brůžek se totiž jednou doma málem napil lysolu, který jeho šetrná manželka nalila do láhve od sodovky, a proto se ve svých úvahách chytil napřed běžné náhody.

Pak ho – uprostřed jiné práce – napadlo, že ministerstvo veřejných prací zadává velké stavby a k těm patří ofertní řízení, v němž sekční šéf může moc znamenat… Takže tu máme druhou možnost, totiž mstu. Jenže kdyby to byla msta, byl by to jed, který působí rychle. Olovo je hrozně dlouhodobé, pan Brůžek se už poučil, že je člověk musí dostávat do těla celé měsíce.

A co takhle ženská? Ze samého přemýšlení se nakonec vypravil na ministerstvo. Zajímala ho sekretářka pana sekčního šéfa.

K jeho zklamání ho uvítala starší paní s pichlavýma očima.

– Co byste si přál? řekla s řemeslnou zdvořilostí.

– Jenom tak se podívat, když dovolíte. Jsem od policie.

Pan Brůžek vešel do pracovny s vysokým kobercem. Pane jo, tady to mají hezčí než u nás na direkci, pomyslil si teskně. Jenom se podívejme, na stolku leží cigára, v nóbl krabici k volnému použití.

– Odkud jsou ty doutníky?

– Odkud by měly být, podivila se sekretářka. – Kupuju je naproti v trafice.

– Co kupujete ještě?

– Víno.

– Ukažte mi je.

Sekretářka otevřela zřejmě nerada skříňku. Pan Brůžek hvízdl. Bylo tam plno lahví, samé dobré značky, o jakých se policejním úředníkům může jenom zdát.

– Vezmu si to s sebou, řekl krátce.

– Myslela jsem, že se jdete informovat, řekla ta špičatá osoba.

– Já se jdu, paničko, informovat, co pan sekční šéf jedl a pil.

– On byl velmi skromný... Ta mrtvice, to je nepochopitelné, povzdechla.

– Ještě nepochopitelnější je, že to není mrtvice, ale otrava. Tak mně ty láhve zabalte.

Pak si pan Brůžek sedl do kožené klubovky, pokynul sekretářce, aby si sedla proti němu, a nedbaje nic, že ta ženská samým překvapením nabírá moldánky, začal se vyptávat na mnoho užitečných věcí. A čím více se vyptával, tím mu to všechno připadalo divnější a zajímavější, vůbec to nebyl jenom tak nějaký nudný případ, stačí se podívat na tuhle ženskou, která tak láskyplně vypráví, jak si její šéf v poslední době stěžoval pořád na nevolnosti a bolesti, jak hubnul. Začal víc pít víno, ano, tohle víno.

– Pořád mu nebylo dobře... On byl taky doma nešťastnej!

Slzy, které jí tekly po lících, zanechávaly za sebou stopy. Vida, je už v letech, ale ještě na sebe dbá a líčí se. Komu se chce líbit?

Z ministerstva se pan Brůžek vrátil pozdě. Přijel ministerským autem a vlekl s sebou nahoru balík jako o ježíšku. Když postavil na stůl všechny ty láhve a doutníky, pánové, kteří zrovna neměli službu, uznale kývali hlavami.

– Cigára Regalia media, to je prima sorta, řekl pan Bouše a přivoněl, jako by něco mohl při té své rýmě cítit.

– A to víno! žasl pan Rous. – Myslíte, že je všechno otrávený?

– Doufám, že ne… Ostatně ty doutníky nejsou otrávené určitě, aspoň jsem nikdy neslyšel, že by se olovo dalo kouřit. Nabídněte si, ty mi ta dáma dala navrch. Je to příjemná paní, zcela oddaná svému šéfovi. Těžce nesla, že nebyl v manželství šťasten.

– A sakra, řekl pan Mrázek.

– Jo, to je sakra případ, potvrdil pan Brůžek a zapálil si taky.

Místnost se plnila modravým voňavým kouřem, v němž se dobře přemýšlí.

Druhý den ukázala zkouška v laboratoři, že víno je zcela bezvadné, tedy negativní. Pan Brůžek přinesl jednu tu negativní láhev panu radovi.

– Je to z fondu ministerstva, to se nevyúčtovává, řekl na omluvu. – Je to moc dobrej tramín.

Pan rada přičichl a uznale kývl hlavou.

– A co jinak?

– Jinak se z toho začíná klubat, jestli to tak smím nazvat, romantická história. Někdo ho musel otrávit, ale kdo a proč a jak, to zatím nevíme. On sám nikde k olovu nemohl přijít. Tady mám taky popis choroby, povídali v nemocnici, že je to úplně školní případ: nechutenství, bolesti v krajině břišní, bolesti v kloubech, hlavně v noci, třesení, kalení zraku… Jo, a tady ještě taková nepříjemná věc, to by jeden neřekl, jakej je to olovo prevít: poškození pohlavní činnosti.

Pan rada zvedl hlavu: – A co manželka?

– S paničkou jsem už mluvil, řekl jsem jí, že jsem od pojišťovny. Mimochodem, on nebyl pojištěn na život, takže tenhle motiv odpadá. Jinak je to mladá dáma, mluví jako kniha, ohromně vzdělaně. Řekl bych, že píše básně. Dneska jsou ženské schopné všeho.

– Ba právě, povzdechl pan rada. – Takže vy teď máte dvě. Manželku a sekretářku… Ale ty dvě mohou mít spolu přece nějakou souvislost, ne?

– Taky si myslím. Tedy v případě té sekretářky by to byla žárlivost na manželku. Nemluvila o ní hezky. V případě té manželky… Ne, ta žárlit nemohla, je na to moc hezká. V tom by bylo potom něco jiného.

– Zkrátka, ať to obracíte tak, nebo tak, vždycky to vyjde takhle, řekl pan rada a načrtl tužkou na kus papíru velký trojúhelník.

– Mimochodem, jak se daří tomu otrávenému?

Pan Brůžek nejistě mlčel. Pan rada zdvihl káravě obočí: – Tak vy jste tu hlavní perzónu pustil z očí! Chyba.

– Já se tam podívám, horlivě nabídl detektiv, ale pan rada řekl, že ne, že udělá návštěvu panu sekčnímu šéfovi sám. Bude to líp vypadat.

Nemocný byl potěšen – aspoň to říkal – péčí, již věnuje jeho případu medicína i policie. Považuje však za zbytečné hledat, odkud se do něho dostalo to olovo. Kdyby pan policejní rada jenom věděl, kolik všelijakých zkoušek už s ním provedli, poznal by, jak si moudrá medicína neví s tou věcí rady. Kdoví, co to vůbec je. On osobně považuje za hlavní, že je z toho nejhoršího venku, a jistě najde způsob, jak se revanšovat lékaři i tomu mladému medikovi.

– Byl bych velmi nerad, pane policejní rado, kdyby se o mém případu příliš hovořilo. Chápete, jsou zde jisté politické ohledy. Mé postavení, celý náš úřad…

– Buďte klidný, pane sekční šéfe, ujistil ho pan rada, kromě vaší sekretářky neví nikdo, že nejde o srdeční kolaps.

Nemocný se nadzdvihl: – To jsem rád. Moje sekretářka je ovšem výborná pracovnice a dovede mlčet. Je to už paní v letech. Mladé sekretářky, to není k ničemu.

Pan rada přikyvoval, tak vida, jedna stopa pana Brůžka je v troubě.

– Vaše paní vás navštěvuje často?

– Kdykoliv je čas návštěv. Proč se ptáte?

– Myslím, že je to pro ni úder… Je mladá, zůstala by zde sama. Kde jste se seznámil se svou paní?

– Myslíte, že je důležité tohle vědět, když se člověk otráví olovem? povzdechl mohutný muž na své posteli. – Moje žena je… je prostě romantická bytost. Je mnohem mladší než já a zamilovala se do mne. Třeba vám to zní neuvěřitelně…

– Vůbec ne, ujistil ho spěšně pan rada. – Co se lásky týče, nejsou proti ní ani policejní úředníci dost odolní.

Sekční šéf povzdechl: – Víte, ona byla vychovávána jako sirotek u strýce a ten hrozně nepřál našemu vztahu. Byl to podivín, ale bohatý. Vzali jsme se, až když zemřel.

– Trvalo to dlouho, myslím, to čekání?

– Něco přes rok. Pak už nestálo našemu štěstí v cestě nic.

– Smutná historie s dobrým koncem, přikývl pan rada. – Prostě láska.

– Ano, řekl mohutný muž, ale jeho hlas nezněl najednou tak přesvědčivě.

Pan rada poděkoval za rozhovor a odporoučel se. Ve dveřích se ještě zastavil: – A ten strýc… Jakže se jmenoval?

– Jan Tučný.

– Ten pan Tučný odkázal jistě své jmění neteři. Takže vaše paní je finančně nezávislá.

Nemocný přikývl: – Ano. Ale prosím vás, proč tohle všechno?

– Buďte klidný, to je normální postup. Každá otrava se musí vyšetřovat. A vy jste navíc vysoký úředník, tak si chceme být zcela jisti. Byl bych vám vděčen, kdybyste se před svou paní nezmiňoval o mé návštěvě. Nač ji zbytečně denervovat.

– Samozřejmě, řekl sekční šéf. – Ona je prostě dítě.

– Je to zvláštní ženská, řekl panu radovi sekundář. – Kolikrát jsem byl v pokoji, když ona přišla. Ten člověk sám se jí snad bojí nebo co, dívá se na ni tak oddaně, až se člověk za celé mužské plemeno stydí. A ona mu vyká a říká mu příteli!

– Ale jinak je to prý fešanda! prohodil pan rada.

Doktor se na něho pozorně podíval a jeho hlas zjihl: – To tedy je. Asi už vám řekli, že ji chodím doprovázet.

– Neřekli, a nepovažuji to za důležité. Ledaže byste ji chtěl učit trochu jinému přístupu k manželovi!

Pak pan rada nadzdvihl klobouk a odcházel.

Na direkci si zavolal pana Brůžka: – Tak za prvé mám zjištěno, že pan sekční šéf je pod pantoflem.

– A kdo není, řekl moudrý pan Brůžek.

Pan rada mlčky povzdechl.

– Dále vaše teorie o sekretářce se mib zdá padá. Zato se o paničku zajímá už i ošetřující lékař. Konečně, jestlipak víte, že je bohatá? Dědila po svém strýci, protože poslušně počkala se svými vdavkami, až umře.

– Vždycky říkám, že je to všechno zamotaná a romantická historie, řekl pan Brůžek. – Začnu zase znovu, tentokrát od domovnice.

Podle toho, co říkala sekretářka, je pan sekční šéf se svou mladou a půvabnou paní nešťasten. Co o tom asi ví taková znalkyně lidských osudů, jako je správcová domu?

K úžasu pana Brůžka z celého hovoru vysvitlo, že je tomu zcela jinak. Ta křehká dáma je naopak nešťastná se svým bručavým a drsným mužem.

– Pane inšpektore, to je ženská, která si zasluhuje jinej osud. Ona je stvořená pro lásku, to se nedá nic dělat.

– A copak ji nemá, když je vdaná? řekl nechápavě pan Brůžek.

– Vdaná! pravila opovržlivě paní. – Hrabě Besancón říkal vždycky, že láska a manželství není totéž!

– Kdo to je? zavětřil detektiv.

– Milenec hraběnky Casalsové. Znáte přece tu knížku, co má pořád nové a nové díly?

– Neznám… Ale to nevadí. Ostatně třeba ta mladá manželka má někde lásku, kterou skrývá před svým zlým mužem!

– To bych řekla, že má, zvolala vítězně paní správcová. – A zaslouží si ji, protože to je jemná dáma. Podívejte se na tenhle kabát, ten mám od ní.

Tak se pan Brůžek dověděl o mladém poštovním oficiálovi a měl dost času, aby se za ním vypravil k přepážce Prodej cenin. Samozřejmě, podle pohledu se nedá nic poznat, ale pokud se na něho ptal v úřadě, slyšel samou chválu.

Dá se tedy opravdu narýsovat trojúhelník: manžel, mladá žena, oficiál poštovního úřadu? A když si to takhle narýsujeme, můžeme předpokládat, že tenhle mladý muž tajně škrábe do kafe panu sekčnímu šéfovi olovo? A můžeme to předpokládat o té mladé paní? A i kdyby – můžeme předpokládat, že by pan sekční šéf to kafe s chutí a bez podezření měsíce a možná léta pil?

Každé pátrání se v určité době octne na mrtvém bodě. Pan Brůžek cítil, že je na tom mrtvém bodě právě teď on sám.

V laboratoři na direkci ho poučili, že co se olova týče, může se použít k otrávení nejspíš octanu olovnatého neboli známé běloby, kterou lze koupit v každé drogerii. Nemají nakonec doma vymalováno takovým neřádem?

Pan Brůžek zašel za panem radou a požádal ho o dva muže. Ty poslal do bytu sekčního šéfa. Měli otevřeně přiznat, že jsou od policie, a měli vzít vzorky maleb na stěně a vzorky laku… Při té příležitosti se měli samozřejmě podívat po bytě.

Panička je přijala ve fialovém županu, kouřila z dlouhé špičky a v jejích kulatých očích byl bezmocný úžas. Dlouho nemohla pochopit, co vlastně chtějí.

– Stěny? No prosím, ale moc je nepoškrabte. Myslíte, že z těch zdí je můj muž nemocen na srdce?

Pak však, jako by pochopila, řekla: – A víte, že to je možné? Já taky někdy cítím takovou úzkost a tíhu. Na duši... Kdybyste mohli vzít vzorek mé duše, pánové!

Pánové koukali trochu nejistě, ale pak se měli k dílu. Seškrábali trochu malby v předsíni a šli do kuchyně a do pokojů, panička stále s nimi. Když byli v jídelně, otevřela kredenc a nalila dvě sklenky likéru.

– Posluž te si, jste jistě unaveni.

– Totiž, zakoktal jeden z policistů, – my jsme ve službě a to... to se nesmí.

Zasmála se zvonivě: – Všechno, co se nesmí, je krásné.

Tu jeden z nich, ten duchapřítomnější, prohlásil, že ještě nebyl v koupelně, a že tam tedy musí.

Druhý zůstal sám s paničkou a v duchu si opakoval všechno, co věděl o otravě olovem. Především, že je to jed pomalý a že tedy, když už bude muset vypít tu skleničku, nemůže umřít hned. To ho ovšem potěšilo jenom nepatrně. Upíjel čokoládový likér a tvářil se, že mu chutná.

Když se vrátil ten, co se ulil do koupelny, vybídl ho jedovatě: – Tak to taky vypij, ať milostpaní nezdržujeme.

Paní jim nalila ještě jednou a teprve potom je propustila.

– Jsme teď na tom oba stejně, Pepku, řekl venku jeden z nich. – Umřem najednou.

– Stejně na tom, kamaráde, nejsme. Hele, já mám něco, co nemáš ty! řekl ten druhý a vytáhl zubní kartáček, zabalený do kapesníku.

– Je nějaký špinavý.

– Právě že je. Něco mě totiž napadlo… Olovnatá běloba za čas tmavne.

V laboratoři prohlásili, že všechny ty vzorky maleb jsou nezávadné. Zato na zubním kartáčku byly silné stopy octanu olovnatého.

Teď už tedy pan Brůžek nemusel opravdu váhat. Vzal si auto, pana Rouse a jeli k mladé paní s povolením k domovní prohlídce.

– Dobrý muži, řekla panička, pořád ještě oblečená ve svém županu, – dobrý muži, vy jste asi zešílel. Co ode mne chcete?

– Třeba to, odkud jste se dověděla, jaké krásné vlastnosti má běloba olovnatá? Ale než si vzpomenete, můžete mi říci, čím si čistil váš muž zuby?

– Copak já vím, vyjela ostře a její kulaté oči potemněly takovým hněvem, že pan Brůžek pro jistotu ucouvl.

– Kdo vám poradil použít octanu olovnatého? Ten pán že čtvrtého patra?

Paní se usmála: – Ach ne, to je přece hrozně milý chlapec. Běloba je nakonec stará známá věc. My jsme ji mívali doma odjakživa.

Řekla to klidně, až pana Brůžka zamrazilo. Najednou si vzpomněl na to, co věděl o jejím strýci. Čekala poslušně na jeho smrt…

– Račte se obléknout, musíte s námi!

Zatímco se strojila, přinesl pan Rous z koupelny tři krabičky zubního prášku.

– Plavená křída, do té se dá dobře míchat olovnatá běloba.

Mladá paní byla už oblečena v přiléhavý zelený kostýmek a pořád zůstávala klidná. Když sedala do auta, řekla: – Nevím, co ode mne chcete vědět. Člověk přece přišel na svět, aby zemřel.

– To jo, odvětil pan Brůžek. – Ale ne tehdy, kdy se to hodí vám.

V poledne přivezli na Čtyřku ještě mladého muže z pošty. Bledý stáhl okénko a šel s oběma pány, ujišťuje je cestou, že jde o omyl, neboť on má v účtech vzorný pořádek.

Když se ho při výslechu zeptali, jestli zná půvabnou paní z prvního patra, popřel to.

– Nikdy jste se s ní nesešel?

– Ne.

– Nikdy jste u ní nebyl?

– Ne.

– Nikdy jste nepřijal její návštěvu u sebe?

– Ne.

– A víte, že lžete a že si tím hrozně škodíte? Přestaňte si hrát na rytíře a mluvte pravdu. Jinak přivedem ji a ona vám řekne do očí to, co řekla už nám. Kolikrát byla u vás v noci?

Bledý muž se zachvěl a zoufalým hlasem řekl: – Já vás ubezpečuji, že to bylo všechno zcela nevinné. Ani jsem se jí nedotkl. Ona nikdy neporušila manželskou věrnost. Je skutečně anděl. Mluvila vždycky jenom o splynutí duší. O věčnosti…

– Když už jsme u té věčnosti: to vy jste jí obstaral ten jed?

Mladý muž vstal, jako by chtěl čelit nějakému hroznému nepříteli, pak se sesul zpátky na židli a díval se na vyšetřujícího s hrůzou a úžasem.

Výslech byl přerušen.

Také proto, že konečně přišly zprávy o smrti pana Jana Tučného, majitele realit z Vinohrad, strýce paní sekční šéfové. Zemřel mrtvicí, krvácením do mozku.

– A máme to, řekl pan rada. – Krvácení do mozku je totiž poslední stadium otravy olovem. Jenže to jí nikdy nedokážeme, protože pan strýc byl pohřben žehem. Pro jistotu.

K úžasu všech mladá paní vůbec nic nezapírala. Ani v případě toho strýčka, ani v případě pana manžela. Kdo pořád divoce zapíral, byl ten mladý milenec, který se podle vlastního tvrzení ani milencem nestal.

Druhého dne zaklepal na dveře pana rady pan Brůžek a nečekaje, až uslyší pozvání, aby vstoupil, vpadl dovnitř. Držel v ruce zubní kartáček.

– Pane rado… Tohle patří tomu mladíkovi. Stejný nález octanu olovnatého.

Musel si sednout, dočista ho to zjištění vysílilo.

Pan rada vzal do ruky kartáček a pokyvoval hlavou: – No jo, byla to přece jenom něžná milenka. Začala hned první den, aby to s ním potom tak dlouho netrvalo.

Paní žila ještě několik let v soukromém sanatoriu pro duševně choré, kde ji jednou měsíčně navštěvovali dva muži. Dívala se na ně vždycky překvapeně, jako by nemohla pochopit, že jsou pořád ještě naživu.

Malý a velký

Bledá paní, která najednou vyběhla z hodinářství a zlatnictví pana Rynholce, z onoho malého krámku na Karlově náměstí zrovna proti soudu, měla ústa dokořán otevřená. Ale nekřičela, nevydávala vůbec ani hlásku, jenom v očích měla velikánskou hrůzu, která jí zadrhla hrdlo.

Z římsy soudu vzlétli holubi, jeden zakroužil nad hlavou té zděšené paní a jí se zdálo, že to je duše pana Rynholce, která jí děkuje, že otevřela dveře krámku a umožnila jí tak nerušeně stoupat k nebesům.

Paní se však naopak sesula k zemi, neboť omdlela jako špalek.

První ji spatřil soudní auskultant z druhého patra, který si už od rána krátil dlouhou chvíli tím, že hleděl do ulice. Míval takové chvíle, kdy ho nic nebavilo opisovat nekonečná lejstra.

Vykřikl: – Tamhle se něco stalo! a vyřítil se ven, sledován v patách vrátným, protože ten nemůže ze soudní budovy jen tak pustit cválajícího auskultanta a nevědět, kam letí.

Kolem paní se už shlukl hlouček pražských zvědavců, ale muž v uniformě vrátného jim přísně velel, aby se rozestoupili, a protože to bylo nejblíž, odnesl spolu s mladým auskultantem omdlelou do hodinářství a zlatnictví páně Rynholcova.

Jenomže právě v tom okamžiku paní přišla k sobě, uvědomila si, kde je, a strašlivě vykřikla, omdlévajíc podruhé. Málem omdlel i auskultant, protože postřehl, že za pultem leží lidské tělo, dokonce v kaluži krve.

Na ten malý krámek to byl tedy dost velký zmatek, do něhož začínaly odbíjet velké hodiny různých tvarů, značek i hlasů, a oněch jedenáct úderů znělo jako andělské zvonění.

– Krucifix, tohle je nadělení, řekl uvážlivě vrátný, neboť už mu bylo jasné, proč paní tak zděšeně vyběhla před krám a proč ze sebe nevydala ani hlásku. Vždyť i auskultant ztratil hlavu, byl na tom skoro hůř než paní, jež zvolna přicházela zase k sobě. Vrátný se pohotově vyřítil ven, přeběhl do soudní budovy a volal policii. Protože to bylo nedaleko a protože volal soud, dostavila se policie vzápětí a v jejím čele sám pan rada.

Vražda přímo před soudní budovou – to je ovšem skvrna, kterou policie touží smýt co nejdřív; soud a policie jedno jsou, a pan soudní rada a pan policejní rada jsou zvláštním způsobem kolegové a prokazují si všeobecnou úctu. Bylo nabíledni, že nejlépe může pan policejní rada Vacátko uctít pana soudního radu Ponáhla, když promptně najde lupiče a postaví jej před soudní stolici.

Zatím to ovšem nevypadalo nijak růžově.

Tu paní spolu se zeleným auskultantem odvedli do budovy soudu a ve zvláštní místnosti je hned vyslechli. V krámku se zatím tužili páni ze Čtyřky s policejním lékařem, který mohl říci jenom to, co bylo zcela jasné: Rynholce někdo zabil úderem do hlavy, tedy tím nejobyčejnějším způsobem, jakým se hodináři a klenotníci už dlouhá léta zabíjejí. Nic zvláštního na tom nebylo.

A přece: jak to měl asi pachatel všechno spočítané, že si troufal zabíjet uprostřed dne, při plné frekvenci, kdy mohl někdo zcela nečekaně vstoupit do krámku, jako se to stalo té ubohé paní, která si přišla vyzvednout budík. Čekala dost dlouho, než zvolala: – Tak do krámu, do krámu!

Ani na toto volání se nikde nic nehnulo, až jakýsi muž otevřel dveře, vstrčil dovnitř hlavu a zeptal se: – Pan Rynholec tu není?

– Nejspíš si odskočil, řekla paní a neznámý zavolal, že tedy přijde za chvíli, má to stejně jenom přes ulici.

Byl vzápětí vypátrán, to byl první úspěch policie, a pan soudní rada Ponáhlo řekl: – No, pánové, jestli vám to půjde takhle rychle, tak pachatele můžeme pozejtří dát před porotu.

Páni od soudu si někdy dovolují žerty i tam, kde k tomu není nejmenší důvod.

Onen muž byl zelinář z Myslíkovy ulice a nemohl povědět nic jiného, než co už řekla svědkyně, kterou bezpečně poznal, stejně jako ona poznala jeho. Přišel se do krámu jenom zeptat, jestli pan Rynholec sehnal už pero do jeho starých hodinek, a když zákaznice řekla, že si asi odskočil, vrátil se do svého krámu. Žádné podezření nepojal a dál nešel, proto taky nic neviděl.

– A co bylo pak, paní? řekl pan rada bezmála mrzutě, protože čas ubíhal a dosud se neobjevilo nic podstatného.

– Dál nebylo nic, jenom, že jsem pořád čekala a klepala o pult kabelkou, abych jako pana hodináře upozornila… Pak mi to přišlo divný, protože kdyby si odskočil někam dál, asi by zavřel, má tam plno zboží a samé drahé, že jo, a tak jsem si řekla, že odhrnu ten zelený závěs, co má vzadu. A jak jsem vešla za pult… Ježíšmarjá, pane policejní prezidente, zaštkala paní a roztřásla se, – on tam ležel!

Pan rada povzdechl. Jednak nad tím titulem a potom nad tím, že má před sebou klasický případ svědka, jenž vraždu objeví, ale neví nic dalšího, takže je pro policii dokonale zbytečný. Policie má ráda svědky, kteří si něčeho všimnou. Paní si všimla, když zašla za pult, jenom kaluže krve a pak toho těla, což je věc pro policii nezajímavá.

– Nevycházel někdo z krámu před vámi, paní?

Zavrtěla hlavou.

– Neslyšela jste za krámem nějaký podezřelý hluk?

Paní zase zavrtěla hlavou. Dveře vzadu za krámem, vedoucí do chodby domu, byly navíc zamčeny zevnitř, takže pachatel jimi

neodešel. Přišel a odešel hlavními dveřmi, nad nimiž byl zvonek. V onen den byl zvonek vypnut. Patrně jej pan Rynholec vypínal, když byl trvale v krámu. Pro jistotu sňali otisk prstu na pacce zvonku, ale ani tohle asi nic neřekne.

Otisků tam v krámě našli dost, byly leckde, nejvíce na skleněné desce pultu, ale bylo krajně nepravděpodobné, že by je zrovna tam pachatel nechal.

Pan rada povzdechl. Je to případ, který se moc špatně dělá, protože je málo podezřelých okolností, o něž by se člověk mohl opřít. Pro jistotu ale poslal detektivy, aby zjistili všechno o rodině pana Rynholce, protože co když to šlo odtud; starý mládenec může mít příbuzné, kteří mají důvod čekat na jeho smrt. Potom taky by mohly přijít v úvahu slečny; jestlipak pan Rynholec nebyl znám v nočních podnicích, starší páni mají sklon k takovým dobrodružstvím, a třeba odtud odněkud zafoukal nebezpečný vítr… Nařídil tohle všechno, ale byl přesvědčen, že to k cíli nepovede; proč, to nevěděl, to je už takový policajtský čuch.

Moc nerad zahlédl na place malého živého redaktora, který se mu často pletl do řemesla.

– Služebník, pane vrchní rado, hlaholil a šmejdil se svým zápisníkem neobyčejně čile, dávaje si fotografovat krámek zvenku i zevnitř.

– Copak, redaktorskej, zase budete mít nějakou vlastní detektivní teorii? zabručel pan rada nevrle.

– Chraň pámbu, pane vrchní rado, už jsem se z toho svého detektivního talentu vykurýroval… Ale je poledne a u nás v tiskárně je volno, tak sjedem zvláštní vydání, usmíval se redaktor.

– To si ho tedy taky koupím, aspoň se něco dozvím, ušklíbl se pan rada zvysoka, ale redaktor se nijak neurazil. Věděl, že správná novinářská senzace má svou hlavní váhu v tom, když se nic neví,

pak si člověk může leccos domyslit. Když se toho ví moc, tak už je sakra těžké napsat pořádný článek.

– Pane vrchní rado, vy byste mi asi nic neřekl, že jo? zkusil pro všechny případy své štěstí.

– Máte správnou intuici, redaktorskej, řekl pan rada, – z vás jednou něco bude!

Redaktor dal pořídit snímek mimovolné svědkyně; a ona se ze samého rozčilení do objektivu velice koketně usmála.

– O těch dvou, co vyšli z krámu, o těch neví policie ještě nic?

Pan rada si chtěl zapálit, ale strčil zase krabičku zápalek do kapsy a nezapálenou cigaretu nechal trčet mezi pysky.

– Kde jste sebral nějaké dva? zabručel a podíval se na pana Brůžka, který stál opodál a který taky krčil rameny.

– Ten pán od soudu, pan auskultant…, zašeptal diskrétně redaktor.

Pan rada si pomyslil, že ten chlapík od novin má přece jenom talent, a vrhl se na ubohého auskultanta, který řekl redaktorovi víc než policii.

– Ale pane rado, mne se nikdo z vašich pánů na to neptal, hájil se nešťastný mladík. – Kromě toho, račte chápat, je mi to poněkud trapné… Lépe je mlčet.

– Vy nemáte co mlčet, vy máte co mluvit! zahřměl pan rada.

– Ovšem, ale náš pan rada by z toho mohl usuzovat, chápete, prosím…

– Chápu, řekl rada Vacátko, – on by mohl usuzovat, a to docela právem, že nemáte co na práci a že koukáte z okna v úředních hodinách, což se nesluší. Ale my jsme policie a my potřebujeme každou sebemenší zprávu… Jací dva vyšli z krámu?

– No dva, prosím. Dva muži.

– Vyšli těsně předtím, než tam vešla ta paní? Byli to jediní návštěvníci krámku?

– To, prosím, nevím, já se přece pořád nedívám, já jenom tak občas vzhlédnu od pilné práce, abych odpočinul unaveným zrakům, šeptal uctivě auskultant a na hubeném krku mu rozčileně poskakoval ohryzek.

– Pro mne a za mne se můžete dočista vyložit do okna a nedělat vůbec nic, mně to je jedno, naopak, mne to bude jenom těšit, když mi řeknete, kdo všechno od rána vlastně v tom krámě byl. Já vás navrhnu na pochvalu, chápete?

– Chápu… Ale já prosím nevím, kdo tam od rána byl. Já jenom tak náhodou… Ostatně, já se přece nedívám, co se děje v jednom krámě, já se dívám povšechně na ulici. A viděl jsem, jak dneska dopoledne, přesný čas nevím, vyšli z krámu dva mužové. Nevím, jak vypadali a nevím ani kam šli… No ale pro noviny – jsem si myslel, že by to třeba bylo zajímavé.

– Ale proč jste si jich všiml, mladej pane? řekl dobrácky pan Brůžek, když postřehl, že pan rada se ptát nebude, protože přemýšlí. – Něco na nich bylo asi divného, ne? Třeba nesli malý kufříček nebo aktovku.

– Myslíte? podivil se auskultant. – A proč by ho nesli? Jo tak, vy myslíte, že oni dva… Ale to ne, to ne, to nemůžu tvrdit. Já jenom vím, že jeden byl menší a druhý zase větší.

– To bejvá, řekl pan Brůžek otráveně. – Nic víc?

Pan auskultant zavrtěl hlavou a bylo vidět, že mu je to líto.

Když páni od policie odešli, řekl pan auskultant tomu redaktorovi: – Ale oni byli opravdu o velký kus od sebe. Ten malej byl moc malej, a ten velkej…

– Byl moc velkej, doplnil jej redaktor zasvěceně. – Nebojte se, já už do redakce všechno odtelefonoval. Za chvíli si kupte zvláštní vydání, budete slavnej.

A s tím taky odešel a pan auskultant se tedy vrátil do své nezajímavé kanceláře, kde ovšem dneska byl středem zájmu, dokonce

i ta blondýna z podatelny se na něho přišla podívat a špulila krásně svou nabarvenou pusinku. Pak si ho zavolal sám pan rada.

– Mladíku, když už se díváte z okna, tak to dělejte pořádně. Slyšel jsem, že ty vaše stopy policii nejsou nic platné.

Pan auskultant slíbil pro budoucnost v tomto směru nápravu a vycouval uctivě ze vznešené kanceláře pana soudního rady.

Policie opustila už i místo činu, ale nepřestala pilně pracovat. První zprávy nepřinesly však nic nového. Příbuzní pana Rynholce, hodináře a zlatníka, nežijí v Praze, ale v Kardašově Řečici, skládají se ze sestry a nějakých synovců a neteří, vesměs jde o lidi velice počestné.

Co se nočního života týče, nebylo zjištěno zatím nic průkazného. Stejně se taková věc dá zjistit až v noci.

– A máme to, řekl pan rada temně.

– Dovolil bych si poznamenat, že ovšem zboží, které bylo ukradeno v krámě, se dá dost dobře hlídat. Hodinky, prstýnky, brože… Jak se někde něco objeví v prodeji, tak po tom skočíme.

Pan Mrázek měl pravdu, a velice správně už páni detektivové dostali příslušné instrukce. Potíž byla v tom, že nebylo zatím jasno, kolik toho zmizelo, protože pan Rynholec nevedl příliš pečlivě své knihy. Ostatně na přesném zjišťování jeho zásob seděli teď v malém krámku dva odborníci. Kromě smutné osiřelosti a skvrny od krve nezůstalo tady nic zajímavého. Jen ty hodiny, které neustále odbíjely čas, připomínajíce oběma smutným pánům daleko smutnější okolnost, že jsme všichni lidé pomíjející.

Pan rada Vacátko sice schválil všechna opatření, jež se učiní v pražské galerce, věděl, že páni detektivové znají dokonale všechny překupníky, a věděl taky, že tihle lidé tentokrát půjdou s policií, protože vražda je něco, co se jim do kšeftu nehodí, takže jakmile se někdo pokusí v nějakém podniku něco střelit, má to předem spočítané.

– Jenomže, pánové, co když ten pachatel s prodejem moudře počká? Když počká půl roku – a proč by nepočkal, jde mu koneckonců o krk –, bude to pro nás nesmrtelná ostuda. Vražda před slavným soudem zůstala nevypátraná… Já už vidím, jak to ten redaktorskej píše!

Pak pan rada luskl prsty a poručil, aby mu služba dole přinesla to zvláštní vydání. Byl zvědavý, co se tak může napsat o vraždě, o níž oni na policejním ředitelství nemohou dát dohromady ani mizernou úřední zprávu.

– A je to stejně rychlost, pane rado, dovoluji si poznamenat, řekl pan Brůžek, když panu radovi přes rameno hleděl do novin. – Je toho sice jenom jeden list a nic se tam člověk nedozví, ale pohotovej ten člověk je!

Pan rada položil zvláštní vydání na stůl a zamyslil se: – Co myslíte, pane Brůžek, že tenhle případ potřebuje?

Bylo ticho, pan Brůžek přemýšlel. Pan rada přecházel po kanceláři a čekal, až se mu začne vařit voda. Taky trochu nervózně, a celkem zbytečně, zaléval svůj fíkus.

– Pane Brůžek, tenhle případ potřebuje nápad! Nic jinýho…

A oba věděli, že je to neobyčejně moudré, ale neobyčejně obtížné.

Ohlásili se ti dva, co dělali soupis zboží v krámku zavražděného hodináře. Podle jejich zjištění, a částečně taky podle odhadu, bylo ukradeno velmi mnoho. Krámek nebyl tak špatně zásoben, pan Rynholec měl rozsáhlou klientelu, kupodivu dost prodával věci od stříbra a od zlata, poměrně málo se věnoval správkám hodin. Nicméně je po ruce doklad o dodávce padesáti kusů náramkových hodinek, které se nenašly.

– Ani u něho doma? zeptal se pan rada.

Páni se na sebe podívali nechápavě.

– Kdo dělal prohlídku v bytě?

– Prohlídku budeme teprve dělat… On totiž u sebe neměl klíče, tak se naši lidi vrátili pro zámečníka, přiznal pan Mrázek váhavě.

– Jak to, že neměl klíče?

– No neměl. Mně to bylo hned divný. Ani klíče od krámu, ani klíče od bytu, nic. Před krámem jsem musel nechat jednoho strážníka, zamknout se nedá.

– To znamená jenom jedno. Ty klíče někdo ukradl, řekl pan rada a podíval se po sboru detektivů.

Na konci řady pan Bouše kýchl: – Je to pravda…

A byla. Když otevřeli byt ve vyšehradském ponurém činžáku, zjistili, že zde už někdo před nimi byl. Svršky byly na místě, pachatel šel zřejmě po něčem menším a cennějším.

– Čím dál tím lepší, zabručel pan rada, když mu přišli referovat. – Otisky žádné, že jo, stopa taky žádná…

– Žádná, potvrdil s uspokojením pan Brůžek. – Jako vždycky ráčíte mít pravdu.

– Jediné štěstí je, řekl pan rada, – že se tohle nedostalo do toho extra vydání. Já nemám extra vydání rád.

Ale v tomhle punktu se pan rada poněkud mýlil. Jsou případy, kdy i extra vydání může být užitečné.

Pan rada se vypravil na Vyšehrad, aby si i on prohlédl vyloupený byt. Pachatel si zřejmě odemkl klíčem, a když odcházel, nechal klíče v zámku zevnitř a dveře jenom přirazil. Moc nepříjemná představa: zatímco my jsme běželi do toho krámu, někdo tady nerušeně a klidně pracoval.

Ať mi nikdo neříká, že tohle neudělal odborník!

Jestli ne odborníci!

Pan rada si znovu vzpomněl na ty dva, co viděl ten sušinka auskultant a o nichž psal i malý redaktor.

Když se vrátil na ředitelství, čekal ho už nějaký mužský. Zavalitý, v ošoupaném krátkém kabátku, takže pan rada se na něho jen podíval a hned věděl, že to je taxíkář.

– Co mi nesete?

– Já nenesu nic, pane rado, ale mám zkušenost, tak jsem přišel říct, co vím…

Muž vytáhl zvláštní vydání večerníku.

Já hned tušil, že mi ten redaktorskej udělá nějaké nepříjemnosti, řekl si pan rada a s povzdechem vyzval muže, aby se posadil.

– Tady se píše, že z krámu vyšli dva lidi, jeden velkej a jeden malej. Já chci ohlásit, že já jsem vezl dva takový mužský, jednoho velkýho a jednoho malýho. Do Berouna, prosím, teď jsem se vrátil a teď jsem si koupil ty noviny.

– A teď přicházíte… To je od vás velice správné, řekl pan rada. – Ale víte něco víc o těch dvou? Jak vypadali. Že jeden byl větší a druhý menší, na tom totiž není nic divného.

– To prosím není, ale divný je, že ten jeden byl moc velkej a ten druhej moc malej. Když mi lezli do vozu, tak jsem si řek, hergot to je jako Pat a Patašón, jestli je ráčíte znát, je s nimi velká sranda.

Pan rada se zamyslil. Vlastně ten redaktorskej udělal dobře, že vydal to extra vydání!

– Říkáte, že jeli do Berouna? A kde nasedali?

– Na štaflu u Palackýho mostu.

– A odkud přicházeli, jste si nevšiml?

– To prosím ne… Ale zpředu nešli. Oni přišli zezadu, tedy jako od Trojanový ulice.

– Zkrátka oni přišli od Vyšehradu!

– Určitě. Oni museli přijít odněkud zblízka, protože jinak by si našli taxíka jinde.

– Nebylo vám na nich nic nápadného?

– To tedy bylo. Moc nápadný mi bylo, že si vzali taxíka do Berouna. To se přece nestává každej den. A když, tak spíš takhle v noci, z flámu. To jsem prosím jednou měl rito až do Mladý Boleslavi, tři úplně vožralí nóbl paní…

– Zůstaňme při tom Berounu. Neměli ti dva s sebou nějaký balíček? Kufřík? Aktovku?

Taxíkář zarmouceně vrtěl hlavou.

– Kolik bylo hodin, když si vás najali?

– Bylo přesně půl dvanáctý, já se díval na hodinky, protože jsem chtěl vědět, jak dlouho pojedu.

– Kde máte vůz?

– Tady venku, já jsem jel rovnou sem… Proč?

– My se do něho trošku podíváme. Co kdyby jim něco vypadlo z kapsy!

Taxíkář s nadšením spěchal ven spolu s panem radou a s dalším pánem, aby otevřel svou sešlou pragovku s potrhaným čalouněním. Páni vyndali sedadla a pátrali ve všech skulinách. Taky chtěli vzít otisky prstů.

– Jo moment, pánové, to se neračte obtěžovat, oni měli rukavice.

– Víte to docela určitě?

– Jo, vím. Co má člověk celou cestu dělat, že jo, tak sem si je občas prohlížel v zrcátku.

– Byli oblečeni elegantně?

– No to bych neřek… Tedy šoufl oni nebyli, ale spíš takoví hógo-fógo frajeři, jestli víte, co to je.

– Proč jeli do Berouna?

– To nevím, ale jeden po cestě povídal, že je hezky a že bude fajn si udělat vejlet na Karlštejn. Oni moc nemluvili, já taky jenom tak něco o počasí, a když mi neodpověděli, tak jsem taky mlčel. Musím říct, že jsem ale hned na začátku řekl: Pánové, do Berouna to bude

koštovat dost peněz...! A ten velkej a tlustej mi řek, abych neměl starost.

– A teď nám je oba hezky popište. Tak napřed ten menší, řekl vlídně pan rada a zavedl taxíkáře zase do své kanceláře. V autě se, mimochodem řečeno, nenašlo docela nic.

Při tom popisování byli v místnosti ještě jiní pánové, a tak není divu, že když taxíkář líčil, že ten menší vypadal tak nějak do hněda nebo do žluta a že měl oči takový, jako by ani nebyl Čech, řekl pan Bouše: – Čum-sem!

Taxikář se zarazil, ale pan Bouše ho vyzval, aby jenom pokračoval. Dodal, že tomuhle člověku se v pražské galerce říká Čum-sem a že to má být nápodoba nějakého čínského jména, protože on vypadá opravdu jako Číňan nebo Japonec a jmenuje se Božek.

Když taxíkář popsal toho velkého a tlustého, řekl jeden z pánů detektivů, že to bude nejspíš Valínek, a pan Brůžek hned šel vyzvednout jejich karty.

Pak pan rada vlídně propustil taxíkáře a poprosil ho, aby aspoň dneska nechodil do hospody a neříkal nikde, co sdělil policii. Postrašil ho i tím, že ten Valínek je raubíř první třídy a že by nebylo dobře, aby se něco domák dřív, než ho pražská policie zašije.

– Jestli ovšem jsou to skutečně ti dva, co vyloupili krám pana Rynholce, povzdechl pan rada, když taxikář, celý šťastný, že mohl posloužit policii, odešel.

– Na toho Valínka by to vypadalo, ten tu už má dvě přepadení, řekl pan Brůžek, přinášeje karty.

– Mě tam spíš plete ten Božek, ten přece nikdy do takovýhle věci nešláp!

– Čum-sem je na překupnictví, řekl pan Bouše. – Ale když ho ten Valínek vzal do party, tak možná, že si dal říct. Ten byt by zase na něj ukazoval, to tedy jo. Já bych si pro něj, s dovolením, skočil.

Pan Bouše na dovolení nečekal a zmizel.

Pan rada se zamyslil: – Skákat pro něj je pitomost, protože když je to on, tak není doma. Ledaže by doma byl, a pak máme indicie v troubě, pánové!

Pan rada se podíval na pana Brůžka: – Před chvílí jsme si říkali, že to chce nápad. A taky jo, tohle teď nápad chce! Tak za prvé, proč ti dva jeli do Berouna?

– Schovat, co ukradli, řekl pan Mrázek.

– A proč zrovna do Berouna? Proč ne třeba do Říčan? řekl pan rada.

– Měli tam známého, navrhl pan Mrázek.

– A proč by k nějakému známému jeli taxíkem? Proč by tak moc pospíchali?

– Aby se nám ztratili z parády, pokusil se najít vysvětlení pan Brůžek.

– A proč by se nám chtěli ztrácet, když si byli jisti, že o nich nevíme? Ba ne, tohle musí mít ještě nějaký jiný grunt.

Pan rada se podíval na hodinky a zjistil, že čas utíká a oni tady sedí a čekají na nápad.

– Čas… Ano, ti dva chlapi honili čas! Ale proč? A zrovna v Berouně… Kdyby se dali odvézt tady v Praze na nádraží, prosím, honili by nějaký vlak, uvažoval pan rada polohlasně.

– Vlak v Berouně? A kam? podivil se pan Mrázek, který nepochopil.

Ale pochopil pan rada. Zvedl najednou hlavu a křikl: – Sakra, Mrázek, tohle je ten nápad! Vlak v Berouně… Oni jeli do toho Berouna, aby stihli vlak.

– Ježíšmarjá, pane rado, jakej vlak? zděsil se pan Mrázek, protože rozhodně nechtěl svého milovaného šéfa svést na špatnou cestu. – Do Berouna jezdí jenom krcálky.

– Ale přes Beroun, Mrázek, přes Beroun jezdí mezinárodní rychlík Praha–Paříž! A co jezdí! Křižuje se tam! Já tam jednou v neděli tvrdnul s rodinou celou hodinu, protože ten rychlík měl zpoždění a oni se báli něco jinýho pustit na trať... Brůžek, volejte honem nádraží!

Ano, chtělo to nápad a ten nápad tady najednou byl! Nápad jako hrom, jen jestli neuhodí vedle.

– Tak Čum-sem doma není, řekl ve dveřích pan Bouše. Přišel ve chvíli, kdy v pracovně pana rady bylo rušno. Telefony řinčely. Pan rada volal Beroun, pak zase Smíchov, potom Plzeň.

– Není doma? křikl pan rada na pana Bouše v tom kraválu. – Tím hůř pro něj!

Nápad pana rady byl celkem prostý. Ti dva měli celou věc promyšlenou. Najali si taxík a jeli do Berouna. Tím si zajistili klid pro první čas. Možná že u toho Berouna měli už místo, kam svůj lup schovali. Ale Beroun si nevybrali pro schování lupu, ale proto, aby se pokojně a nenápadně rozešli. Samozřejmě, že neutíkají do Paříže, kdepak! Oni v tom Berouně prostě vlezli do dvou vlaků. Do dvou mezinárodních rychlíků, které se tam křižují a zastaví na malý moment. Jeden si sedl do vlaku na Prahu a mezinárodním rychlíkem přijede přes Smíchov na Wilsonovo nádraží... A druhý pojede na druhou stranu do Plzně či ještě dál A tak se krásně stopa zamotá, a navíc budou mít alibi: nebyli v Praze, tady jsou prosím lístky.

Jasné?

Všem pánům to bylo jasné, a všem se to zdálo zároveň neuvěřitelné. Ale to je osud velkých myšlenek. Jsou tak jednoduché, až jsou zarážející.

Do všech vjela horlivost, protože teď šlo o čas. Nový telefon na Smíchov s příkazem zadržet mezinárodní rychlík z Paříže před stanicí Smíchov.

A telefon s Plzní… Postavit na nádraží hlídky státní policie! Pátrat po Valínkovi a Božkovi, popis následuje…

– Pánové, nač čekáte? obrátil se pan rada na své podřízené. – Pane Brůžek, vemte si všechno, co má nohy, a obklopte vlak, aby vám z něho neutekla ani myš, natož tlustej Valínek nebo ten Božek, co vypadá jako Číňan či Japonec. Prohledat vagóny a sebrat! Odchod.

Pan rada se v ten moment podobal veliteli armády, ba samotnému Napoleonovi, který udílí příkazy svým generálům. Generálové, přesněji řečeno páni detektivové vyklusali z místnosti a nezastavili se vlastně až na volné trati před nádražím Smíchov. Podle příkazu kleslo rameno semaforu a rychlík Paříž–Praha, který už sem supěl od Radotína, táhle houkaje začal brzdit.

Pan rada mezitím měl znovu na drátě Plzeň a ubezpečil se, že i tam je vše v pořádku, s vlakem pojedou další muži a budou hlídat ve všech stanicích.

– Každý člověk, který vypadá jako Japonec, bude perlustrován, račte se spolehnout. Rychlík tady bude za padesát minut, hlásila Plzeň.

Pan rada si oddechl. Samozřejmě, že člověk musí počítat i s tím, že to všechno nevyjde. V tom případě…

Znovu zvonil telefon a pan rada nedočkavě popadl sluchátko. Ale to volal pan soudní rada Ponáhlo, jak to vlastně vypadá, u soudu je o to přirozeně velký zájem.

– Přirozeně, řekl pan rada Vacátko. – Ale my zatím nemáme nic určitého. Na stopě jsme, samozřejmě, od čeho bychom byli policie, kdybychom nebyli pořád na stopě…

Když položil sluchátko, zabručel: – Jo, milej zlatej, tohle není soud, kde ti všechno dáme pěkně pod nos a ty si jenom zalistuješ v knihách a najdeš příslušný paragraf. My musíme napřed toho lumpa chytit…

Vlak před stanicí Smíchov konečně stál. Pára syčela mezi vagóny. Průvodčí vykukovali z dvířek, co že se najednou staví, a s překvapením viděli, jak podle trati běží klopýtavě páni v tvrďácích.

Pan Brůžek se vyšvihl do prvního vagónu za lokomotivou.

Vešel do chodbičky a chystal se k prohlídce, když tu najednou strnul.

Na druhém konci vagónu se otevřelo kupé, vystrčil hlavu menší človíček podivné žluté tváře, a spatřiv pana Brůžka, rychle ji zase schoval.

Pana Brůžka polilo horko. Kristova noho, ono je to tak, jak říkal pan rada. Božek je zrovna tady!

Pan Brůžek se otočil ke dveřím vagónu, vyklonil se ven a hvízdl. Páni pochopili, protože to byli zkušení mužové. Nechali své vagóny být a stáhli se k tomu prvnímu, protože tam je ten, koho hledají.

Pan Mrázek pohotově vnikl do toho vagónu z druhé strany. Oba pánové v chodbičce na sebe mrkli. Pan Brůžek si proti svému zvyku sáhl do kapsy, kde měl revolver.

Jenže teď se otevřely dveře kupé na jeho konci a hle: vyhlédla z nich zase ona známá tvář malého človíčka, a zase rychle zmizela; pan Brůžek měl dojem, že se dokonce usmála. Jak to, že je tady, když byl před chvílí tamhle? To stačil přeběhnout za ten moment, co jsem svolával posily? Ten je nějakej čipernej!

Tu viděl, jak na druhém konci vagónu pan Mrázek dává rukou znamení a ukazuje na kupé, u něhož stál. A nejen ukazoval, bylo vidět, že tahá z kapsy revolver. Má tam tedy toho Božka on?

Už se pan Mrázek chystal otevřít dveře kupé, když tu uprostřed vagónu vyhlédl zase malý človíček žluté tváře a podíval se do chodbičky napřed na pana Mrázka a pak na pana Brůžka, přátelsky se usmál a zase zmizel.

Pan Brůžek se zadíval vyjeveně na pana Mrázka a vtrhl do prvního kupé. Co Mrázek blázní, vždyť ten chlap je tady! Ale co chlap! Jsou tady dva! Oba malí a oba žlutí.

– Tady je! volal pan Mrázek z druhého konce vagónu. Neboť i on se podíval do kupé a viděl tam hledaného Božka. A viděl tam dokonce tři!

V té chvíli jako na povel se otvíraly všechny dveře ve vagónu a odevšad vyhlédali mužové, na něž se hodil přesně popis, udaný na policejním ředitelství.

Plný vagón stejných lidí!

– Tady je to samej Čum-sem! volal pan Mrázek zděšeně a pan Brůžek nemohl než přikývnout. Do vagónu se drali další páni detektivové, zneklidnění, že se pořád nic neděje. Byla jich plná chodbička a mezi nimi se tísnili malí lidé žluté pleti, někteří z nich začali švitořit podivnou řečí.

Tu se uprostřed vagónu objevil vysoký pán šedivých vlasů a česky zahulákal: – Sakra, co se to děje?

– To bych věděl rád i já, pane, řekl pan Brůžek a nenápadně obrátil svou klopu a ukázal odznak.

Pán s šedivými vlasy zjihl: – Copak, něco se stalo?

– Zatím nic, řekl pan Brůžek. – Kdo račte být?

– Já jsem funkcionář LTC a vezu japonské tenisové mužstvo do Prahy.

– Japonské tenisové mužstvo...

– Ano. Davisův pohár, znáte to, ne?

– Znám, řekl pan Brůžek. – Všechno je v pořádku.

Pak mrkl na své lidi a všichni vystoupili. Vlak se pomalu rozjel a z oken přívětivě mávali na pány v tvrďácích usměvaví lidé žluté pleti, celý pan Božek.

Davisův pohár, šeptal si pan Brůžek a bylo mu, jako by ten pohár hořkosti zrovna teď pil do dna. Byl to pohár veliký a velice hořký.

Rychlík vesele supěl do stanice Smíchov a nikdo si v tom rumrejchu nevšiml, že v třetím vagónu se odebral na záchod drobný mužík žluté pleti, který dobře viděl, co se děje, a z nepochopitelných – či spíše z velmi pochopitelných – důvodů se mu udělalo tak nevolno, že musel vyhledat naprostou samotu. Ulevuje svým útrobám, šeptal slova díků za své zachránění.

Páni detektivové se ubírali ze Smíchova pěšky. Nespěchali.

Pan rada čekal u telefonu na zprávy. Telefon byl však hrozivě němý.

Mezitím se rychlík Praha–Paříž blížil k Plzni. Na peróně se procházeli tři pánové nenápadného vzhledu. Železničáři je zdravili zdaleka: – Zdravíčko, pane inšpektor!

Když vlak vjel do stanice, ti tři byli rozestaveni tak, aby viděli každého, kdo vystupuje.

Možná že by byli ani toho pravého nenašli, ale ten velký silný muž, který vystupoval z prostředního vagónu, je zahlédl. Byl to zkušený člověk a měl na fízly čuch. Nesetkal se s nimi poprvé. Když viděl, že jeden se k němu obrací, couvl zpět do vagónu, seskočil na druhé straně do kolejí a spěchal podél vlaku.

Jenže tajný nebyl taky žádný zajíc a prostě podlezl vagón s mrštností, kterou by nikdo u něho nečekal.

Velký muž se dal na útěk.

A když vybíhal z nádraží, zastavil se a otočil. Muž v buřince se blížil.

Tu ten velký sáhl do kapsy, detektiv stačil zahlédnout černou zbraň, a pak už práskl výstřel. Detektiv zanaříkal a chytil se za břicho. Vystřelil také, ale už jenom na poplach.

Muž prchal.

Výstřel upozornil lidi na kolejích, že se něco děje, a kromě toho se ozval známý hvizd policejní píšťalky.

Muž utíkal a ještě jednou vystřelil. Železničáři, kteří by se byli za ním pustili, se zastavili.

– Chyťte ho! Chyťte ho!

Výkřiky se nesly za nádražím, ale nikdo nespěchal ho chytat, protože všichni viděli, že se nehodlá jen tak snadno prodat.

Hvízdání píšťal probudilo všechny strážníky, kteří ovšem nevěděli, oč jde.

A tak jenom volání ukazovalo přibližný směr, kudy pachatel utíká.

Běžel pořád po trati, pak seběhl z náspu dolů a dostal se brzy z města ven. Zdálo se, že tady v polích, kde stály už poslední domky, mu bude docela dobře.

Těžce oddechoval a otočil se. Za ním nebyl nikdo. Vzdálený křik „Chyťte ho!“ jej nelekal. Ať někdo zkusí ho chytit. Když už v tom takhle lítá, tak se přece chytit nedá!

Za ním to bylo dobré. Ale před ním…

Před ním byl lesík, nějaké zahrady a domky. Ale byla tu i silnice a po té zrovna pochodovala četa vojáků, vedená mladým poručíkem. Četa se vracela ze střelnice a zpívala podle nařízení: Jaké je to hezké, dva kováři v městě…

Prchající se nerozhodně zastavil.

Volání „Chyťte ho“ zesílilo.

Poručík něco zaslechl a mávl rukou, aby přestali zpívat. Ale mávnutí ruky není povel a vojáci poslouchají povelů.

– Dozpívat, sakra, zařval důstojník a díval se užasle na osamělého muže, který svíral v ruce revolver.

Kdesi mezi zahradami se objevili lidé.

Muž se dal znovu do běhu.

– Kluci, honem, křikl poručík zapomínaje velet, – no tak honem, povídám! Rojnici a odříznout mu cestu tamhle k lesu. A bajonety! Bajonety!

Poručík ovšem věděl, že četa je podle předpisu o ostré střelbě zcela bez nábojů, a už na střelnici provedl – taky podle předpisu – prohlídku zbraní, aby se ujistil, že v žádné hlavni nezůstal zapomenutý náboj.

Vojáci nasazovali bajonety v nepořádku a trochu roztřeseně, přičemž klusali k lesu a k zahradám, aby tam ten člověk nemohl zaběhnout.

Muž se tedy otočil k silnici.

– Zalehnout! zařval poručík, jako by to mohlo nějak pomoci. Ale nemohl přece nechat stát své bezmocné vojáky proti člověku, který měl zbraň! Kristepane, kdo to kdy viděl, četa vojáků s bajonety na puškách – a ten chlap má víc síly než oni všichni.

Muž v této chvíli znovu vystřelil. Ani nemířil; bál se však a chtěl ukázat, že si cestu prostřílí.

Desátník, který byl se svým družstvem na druhém konci, v bezmocném vzteku nabil pušku slepými a začal pálit.

Muž se dal do zoufalého běhu. Vojáci leželi na zemi a čekali. Muž se k nim blížil.

Teď už nemohl poručík čekat. On jediný měl nabitou pistoli.

– Stůj! vykřikl, protože byl pamětliv předpisů.

– Stůj! opakoval.

Prchající muž znovu vystřelil. Tu stiskl i poručík.

Muž klesl na zem a zařval, drže si koleno. Už nestřílel, neměl čím. A bolest ho dočista ochromila.

Zezadu dobíhali strážníci. Poručík se přiblížil k ležícímu muži a odkopl jeho bubínkový revolver o kus dál.

Bylo to sice zbytečné, ale v tu chvíli jej nic jiného nenapadlo.

Vojáci se pomalu zdvíhali a rozpačitě hleděli na své pušky, na nichž se temně třpytily bodáky, a na toho naříkajícího tlusťocha, který ležel na zemi.

Tak byl chycen Valínek, vrah a lupič, který si na své konto připsal ještě toho těžce zraněného neuniformovaného strážníka.

Božka našli večer v jedné hospodě na Žižkově. Nevěděl, kam se jinam uchýlit.

Redaktor vydal nové zvláštní vydání a sám pan policejní rada mu k němu dodal hojný materiál. O japonském tenisovém mužstvu tam ovšem nebylo ani slovo.

Hra

Když se octl pan Souhrada (myslíme onoho plzeňského Souhradu, který šel nedávno do penze s titulem nadstrážník neuniformované státní policie) na blátivé cestě k Šťáhlavicům, cítil, že se pustil do úkolu nad své síly. Znovu si s povzdechem uvědomil, že je docela soukromá osoba, obyčejný penzista, ba jen se toho slova nebojme: dědek, který nemá v ruce nic, co by ho k takovému výletu opravňovalo. Marná sláva, je to přece jen jiný pocit, mít pod klopou služební odznak a v kapse průkaz, který lidem rozvazuje ústa a nahání strach, třebaže pan Souhrada nebyl z těch, kdo by strach naháněli. Strávil léta v docela nezajímavé službě ve Ztrátách a nálezech, to je nejnižší místo, jaké může zastávat neuniformovaný strážník, jemuž se v románech říká detektiv. Potom přece jenom trochu povýšil, míval služby na nádraží, měl dost úspěch, protože vypadal tak dobrácky, že zlodějíčkové, kteří přijeli do Plzně, v něm nepoznali fízla. A jednou dokonce, když stonal detektiv Brožík, se dostal na výpomoc do mordparty, a to je to nejvyšší, co člověka může potkat.

Nad podzimními poli se už chvěl pach spálené natě. Podzim nám začíná nějak brzo, řekl si pan Souhrada, on vůbec podzim nastává brzo, to vidím sám na sobě. Kdepak jsou moje mladá léta, která jsem protancoval u muziky… Ježíšmarjá, to snad ani není možné, že to je tak docela a nenávratně pryč.

Šel a rozhlížel se kolem sebe. Ano, tady jsme to tehdy vyšetřovali, to je už přes dva roky. Čas utíká všude, v mládí i ve službě a najednou je tu podzim. A modrý arch, s kterým jde člověk do penze a pár řečí na ředitelství o tom, že mi ostatní musí závidět,

že budu mít celé dni volno, budu se vrtat na zahrádce… Ale mne to nikdy moc nebavilo, a kdyby si moje stará nepotrpěla na slepice a nemusela mít doma kuřata, tak bych klidně bydlel v činžáku.

Rozhlédl se. Ano, tady to bylo, už se pamatuju, ale tehdy jsme sem jeli auťákem, jo, vyšetřování vraždy, to je vždycky sláva.

A teď tu jdu sám a nemám v kapse nic, žádné pověření ani doporučení, teď tady jde prostě dědek-penzista a myslí si… Já si vůbec nic nemyslím, já vlastně dělám jenom to, co mi doporučil doktor.

Když přišel před časem starý pan Souhrada domů a řekl, že je ode dneška v penzi, jeho žena se vyděsila: – Táto, vždyť ty jsi celej bledej, ty si musíš lehnout!

Podíval se na sebe do zrcadla a opravdu, vypadal jako boží umučení.

Paní Souhradová vyrazila k sousedce pro koření a svařila čaj, který smrděl v celém baráku, uložila pana Souhradu na lože, a dokonce ho pohladila po tváři, což už léta neudělala. Zavřel oči a cítil, že musí umřít.

Protože zítra nepůjde do služby, neukáže v tramvaji legitimaci, nepostaví se na perón a nepodívá se, kdo to dneska přijel a na koho je třeba dát pozor… A kdyby tam i šel, tak ho možná pár železničářů osloví ze staré známosti, ale jinak nic, docela nic, a může se po peróně prohánět třeba ten chmaták Burján, panu Souhradovi už to bude muset být jedno. A možná že ho Burján schválně pozdraví a že se ušklíbne, protože to se po galerce hned rozkřikne, že šel do penze, protože si ho mohou vyškrtnout ze seznamu těch, na které je třeba dát majzla.

Nazítří vstal, protože mu nic nebylo, to byl spíš smutek a stesk než nemoc. A pak to vlastně začalo.

Sedal celé dni doma a mlčel. Mlčel úporně, přemýšlel, a nevěděl o čem, zjevovaly se mu tváře, jež nikam nepatřily, třeba tváře lidí,

kteří přišli do oddělení Ztrát a nálezů. Někdy to byly směšné historky, jen si představme, že někdo ztratí mlejnek na kafe! Najde se u kostela a lidi jej odevzdají, a to nejpodivnější: přijde se zeptat člověk, který jej ztratil… V jedné ztracené a odevzdané tašce se našla mrtvolka novorozeněte. Jenže pro tuhle tašku si nikdo nepřišel.

– Prosím tě, co tu pořád sedíš? řekla žena a tvářila se pohněvaně, protože si s ním nevěděla rady. – Tak pořád neseď!

Neseděl tedy. Stál a díval se do zdi. Přemýšlel o mnoha lidech, kteří třeba už nejsou. Já jednou taky nebudu a třeba si někdo na mne bude vzpomínat. Ale kdo?

– Prosím tě, co tu stojíš jako špatně vyřezanej svatej za dědinou? Já se z tebe, člověče, zblázním. On stojí a stojí! No tak jdi ven na zahrádku!

Šel. Ne proto, že by chtěl být příliš poslušný, ale protože neměl vůbec svou vůli. Stál na zahrádce a zase přemýšlel o docela zbytečných věcech.

Žena ho našla uprostřed zahrádky, v ruce rýč a myšlenky bůhvíkde.

Tak ho zase zahnala domů, aby si radši sedl. A tak se to pořád opakovalo. V noci nespal, převaloval se a vzdychal. Paní napsala poplašený dopis vdané dceři, že tátovi straší v hlavě.

Nakonec šla za doktorem, za starým policejním lékařem Rumprechtem, protože ho znala a protože doufala, že on nejlíp pochopí, co jejímu muži chybí.

Doktor si pozval pana Souhradu do ordinace a napřed mu velice krásně vynadal. Byl tím znám na celé direkci a říkalo se, že by dovedl vynadat i samotnému policejnímu prezidentovi, kdyby se ten ráčil dát u něho kurýrovat.

– No tak, fotr, co to je? Oni si myslej, že s nima svět stojí a padá, že jo? Oni si myslej, že lidi přestanou krást a loupit, protože oni šli

do penze! Tak to tedy ne, život jde dál a oni jsou starej osel. A tu košili dolů!

Stáhl košili a podíval se na doktora žalostivým pohledem: – Já, pane doktor, nejsem nemocnej. Já jsem jenom takovej…

– Rozmazlenej, protivnej, nabručenej dědek, já se divím, že jich stará nespakuje a nevyhodí z domu. A dejchat zhluboka, sakra!

Doktor věděl, oč jde. I když měl častěji co dělat s mrtvými než s živými, dobře poznal, co postihlo detektiva Souhradu.

– Penze je krásná věc, aby věděli, řekl potom a napsal recept. – Tohle si vezmou a užívaj to pilně. Ne že by jim to pomohlo, to tedy ne, protože žádnej sajrajt jim nepomůže, rozumějí mi?

– Rozumím, pane doktor.

Doktor se krátce zasmál a pohladil si své ježaté šedivé vlasy: – Já jim teď, Souhrada, něco řeknu, ale jenom tak soukromě. Vědí, co já budu dělat, až budu v penzi? Já budu študovat! Pustím se do tropickejch nemocí… Blbost, že jo? Tropický nemoce u plzeňských policajtů! Ale já jako kluk hrozně toužil jet do Afriky, na tichomořské ostrovy, do asijských džunglí… Taky blbost, že jo, když jsem nakonec skončil v Plzni. Oni, Souhrada, neměli nikdy nějakou touhu?

Zavrtěl hlavou: – Ne… Jenom jednu, ale ta se mi nevyplnila, pane doktor. Já jsem toužil dělat velký případy. Ale seděl jsem ve Ztrátách a chodil občas na nádraží mrknout se na kapsáře.

– No tak! Tak si můžou teď myslet, že jsou v mordpartě.

– Já v ní jednou byl!

– A měli tam, jak se říká, úspěch?

– Ne, pane doktor. To byla ta nevypátraná vražda v Šťáhlavicích, jestli se ráčíte upamatovat.

Doktor chvíli přemyslel: – Ženská, co? Kladivem. Dvě rány do zátylku. A ten vrah…

– Vraha jsme nenašli, totiž… jakýpak my… Já jsem za týden z party zase šel, protože se vrátil z nemocnice Brožík a ten si nerad dal mluvit do svých věcí. Ale nenašel taky nic. Takže vlastně já jsem byl jenom jednou nahoře – a ještě z toho byla ostuda.

Doktor se podíval krátce na Souhradu a vstal: – Jakápak ostuda? Neuzavřenej případ! Já být v penzi, tak se třeba zrovna na tohle podívám. Jenom tak, z dlouhý chvíle. Já vím, že oni, Souhrada, toho vraha nechytnou, vždyť třeba už je po smrti, za dva roky se leccos stane. Ale copak tady jde o něco opravdovýho? Tady jde o hru… Zkusej to!

– Děkuju, pane doktor, a buďte hodně zdráv!

– Já jim to, Souhrada, přát nemůžu, protože oni jsou zdravej jako bejk!

Doktor Rumprecht dovedl najít správné slovo v pravý čas. Souhrada se dokonce na schodech začal usmívat.

No, a teď jde těmi Šťáhlavicemi a je už u toho domku, kde se to tehdy stalo, kdopak tam teď bydlí, ta ženská neměla žádné příbuzné… Na dvorku bylo slyšet hlas, když se podíval přes prkenná vrátka, viděl mladého člověka, jak vodí malého caparta na křivých batolivých nožičkách. Vida, život! Když jsem tu byl naposled, tak tady byla jen smrt.

Hra, říkal doktor. No dobrá, tak ta hra teď začíná.

Vlastně ne, vlastně začala dřív, když si na celý případ doma znovu pořádně vzpomněl a znovu se rozhněval, jak s tím Brožík zbytečně pospíchal. Anebo byla hlavní chyba v tom, že si Brožík umanul na vzdáleného synovce té zavražděné, který nakonec dokázal alibi?

Nevyšetřené případy jsou nepříjemné a nikdo se s nimi rád nechlubí. Brožík sice tehdy říkal, že se to časem všechno vystříbří, ale jak vidíme, nic se nevystříbřilo.

– Čteš si? To je dobře, jenom si čti, říkala mu žena, když sedal doma nad lejstry, které mu ze staré známosti půjčili na policii.

Kdyby kouřil nebo třeba pil, byla by to schválila se stejným nadšením. Je to hodná ženská, lepší bych nenašel. Je ráda, že už nekoukám do prázdna a že v noci spím.

Hrabal se v těch papírech s radostí… A podívejme se, tohle hlášení jsem psal já. Výslech sousedky Otáhalové z čp. 34…

Když znovu četl, co tehdy napsal, uvědomil si, že ten výslech tehdy zdaleka neskončil. Vzpomněl si, že založil do spisů zvláštní sdělení, aby dotyčná sousedka byla ještě vyslechnuta… Ale Brožík to asi neudělal. Anebo to udělal, ale nic se nedověděl.

Ono se doktorovi řekne, pustit se z dlouhé chvíle do starého případu. Kdyby se měl do toho pustit, tak by musel znovu vyslechnout tu ženskou. Ale to je směšné, odkdy penzista může někoho vyslýchat?

Stál v Šťáhlavicích před domkem čp. 34 a pokoušel se zvednout petlici malých vrátek.

Nejde o výslech, jde jenom o rozhovor. Proč by se penzista nemohl zastavit a popovídat si po dvou letech s paní, která o tom něco ví? Jde nakonec o hru.

Petlice povolila a dvířka se otevřela. Pod kůlnou se rozštěkal pes. Ženský hlas jej okřikl, za chvíli vyšla paní před dům.

– Paní Otáhalová, jestli se nepletu… Já jsem u vás tehdy byl, když se vedle stala ta věc… Od policie.

Paní se nepatrně zamračila.

– Já už u policie nejsem, usmál se trochu tesklivě pan Souhrada. – Já jsem už v penzi. Já bych si s vámi chtěl jenom tak popovídat.

– Co jsem věděla, jsem řekla, odpověděla paní stroze.

– To vím.

– Oni pořád chtěli vědět o tom synovci, co ho zavřeli a zase pustili. Ale o tom já jsem moc nevěděla. A kdo to tehdy vlastně udělal?

– To, paní, nevíme.

Stáli na dvorku, nepozvala ho dál, počítá s tím, že brzo odejde.

– Máte hezkou zahradu! A letos bude úroda, co? Jabloně jsou obalený.

Usmála se: – Když pámbu dá. Ale dokud to není doma, člověk si nesmí nic chválit.

Dlouho si povídali o nejistotách počasí.

Teprve potom řekla: – A co tady stojíme, pojďte dál. Už je chladno.

Přijal to pozvání, protože s ní chtěl hovořit co nejdéle. Dověděl se tak, že mají syna na vojně, udělal dělesloužícího, to je dobré místo, zvlášť dneska, kdy je o práci bída.

– Vy se na mne nepamatujete? zeptal se pan Souhrada, když se dostal k slovu.

Zavrtěla hlavou: – Kdepak, já byla vždycky celá rozčilená. To není přece maličkost pořád něco vyprávět pánům od policie. To není jako mluvit s vámi! A proč jste tehdy pořád chtěli vědět o tom jejím synovci?

– Protože k ní chodíval! Ona jinak žila dost sama.

– Ale kdepak! Já tady viděla lidí!

– Takové, kteří sem chodili častěji?

– Ne... To ne. Ona totiž prodávala domek, a tak chodili kupci. Teda jeden sem chodil párkrát, jeden jo!

– Ale o tom jste nic neřekla tehdy před dvěma léty!

– Jo, pane, když je člověk u výslechu, nesmí říkat, co ho napadne. Já o něm nic nevím, ale vídala jsem ho tady.

– I krátce před vraždou?

– Jo. Byl tady párkrát, vždycky takhle k večeru.

– A jak vypadal?

– To nevím, bylo to přece v tenhle čas a to se brzo stmívá. A pak, proč bych se měla dívat na mužského, který šel k sousedce, ne? Jenom vím, že to byl železničář. Takovej obyčejnej.

Pan Souhrada užasle hleděl na hospodyni. Ta jeho mlčení považovala za nedůvěru: – Opravdu! A chodil vždycky ve stejnou hodinu.

– Poznala byste ho?

– Sotva.

Pan Souhrada povzdechl. Doktorovi se to mluví, on si ty svoje choroby z tropů může študovat třeba v posteli, ale já přece nemohu chytat železničáře, o kterém ani nevím, jak vypadal.

– Byl to mladší člověk?

– Ani bych neřekla. Spíš ne… Ale vzpomínám si, že mu tak nějak divně seděl kabát!

Pan Souhrada ostražitě vzhlédl: – Jak to myslíte? Vypadalo to, že pod ním něco má?

– Co by mohl mít pod kabátem? Vy myslíte, jako že… Ježíšmarjá, že on měl pod tím kabátem něco, čím ji pak zamordoval! Ale to ne, to tak nevypadalo. On mu spíš ten kabát neseděl.

– Byl hrbatý?

– Ne, to ne… Ale ten kabát… Já už vím, on ho měl takhle k jedné straně delší. Toho jsem si teda všimla, to víte, ženský voči!

Pan Souhrada se díval na paní Otáhalovou a pokyvoval hlavou: ano, ženský voči. S těmi jsou vždycky potíže.

– A když takhle pozdě přicházel, kdy asi od ní šel?

– Jo, to nevím, já lidem do oken nekoukám. To víte, že pozdě.

– Nebo časně ráno?

– To sotva, to já jsem už venku, dávám slepicím, králíkům, to bych ho asi viděla. Ale jestli chtěl koupit barák, co by tam dělal do rána?

– Ovšem. Já se jenom ptám…

Už bylo pozdě, venku zařinčela vrátka, pes se znovu rozštěkal, ale tak nějak kňučivě, přátelsky, a do světnice vešel pan Otáhal.

Když se dověděl, o čem je řeč, mávl opovržlivě rukou: – Ženské toho dycky moc vědí. Moje by o tom už mohla psát romány.

A protože pan Souhrada se musel sbírat na vlak, šel ho doprovodit na dvorek. Tam mu důvěrně řekl: – Já to před manželkou nechci povídat, ale ona ta nebožka byla na mužský! Ona by si byla začala i se mnou, a to byla o hodně starší!

Pan Souhrada se podivil, ale neříkal nic. Cestou na nádraží rozmýšlel, jestli bylo dobré, že sem jel. Nakonec se nedověděl nic zvláštního. Samé maličkosti…

Ale když seděl ve vlaku a naslouchal rytmu kolejí, napadlo ho: takhle nějak asi uvažoval Brožík, když se vrátil z nemocnice a přebíral cely případ, zatímco já zase šel na svoje nádraží. Někdy jde v životě jenom o maličkosti.

To, co řekl ten Otáhal, je možná důležité. Jestli byla na mužské, pak se asi neskrývala s tím, že má peníze. To je nejjistější lákadlo, když se starší ženská chce vdávat. A což když zrovna tomuhle neznámému železničáři to učarovalo?

Řekněme…

Ale kde chceš, chudáku Souhrado, najít železničáře, o němž nic nevíš kromě toho, že mu špatně seděl kabát?

Chmuřil se a usmíval, podle toho, jak ho napadaly jednotlivé myšlenky, pod kůží však cítil podivnou radost. Měl konečně nějaký cíl! Když došel domů, pohvizdoval si. Paní Souhradová si ulehčeně oddychla. Netušila, že brzy jí půjde jednání jejího muže na nervy. Manželky jsou někdy opravdu zvláštní.

Od toho dne sedával pan Souhrada sám v pokoji, obklopen jízdními řády, které mu žena nesměla uklidit, a pečlivě si vypisoval vlaková spojení. Jednou večer oznámil své ženě, aby počítala s tím,

že bude muset trochu cestovat. To by nebylo tak zlé, ale on bude na to potřebovat taky peníze…

Když paní chtěla protestovat, řekl: – Předepsal mi to doktor, s tím se nedá nic dělat.

Kam pojede, neřekl. Ostatně to sám nevěděl.

Věděl jenom jedno: v místě vraždy v Šťáhlavicích se objevoval po několik dní vždycky k večeru neznámý železničář. Obec Šťáhlavice je první zastávka na trati Nezvěstice–Rokycany a jezdí tam jenom osobní vlaky. Bylo třeba vybrat z nich ty, jimiž je možno od Rokycan přijet večer do Šťáhlavic.

Jenže se sem dá jet taky odjinud. Například z Plzně, to je sice kousek, ale musí se v Nezvěsticích přesedat. To chce tedy najít vlak, který jede z Plzně po čtvrté hodině (kdy normální železničář končí službu) a má v Nezvěsticích další spojení.

No a pak tady máme možnost třetí, trať Plzeň–Nepomuk–Horažďovice a pořád dál až přes Budějovice do Velenic. Železničář má dráhu zadarmo, tak pro něho vzdálenost nehraje roli, dokonce je výhodnější, když je místo činu dál od jeho bydliště. Jenže my nemusíme tu trať natahovat bůhvíjak; ten člověk nemohl vyjet dřív než ke čtvrté hodině, nemohl tedy být dál než z Horažďovic.

Pan Souhrada si nakreslil plánek tratí, napsal si k němu jména stanic, vzal v úvahu časový plán a udělal starým kružítkem velký kruh. Měl tam všechny vlaky a všechna místa, s nimiž bylo vůbec možné počítat. Měl tam pro jistotu i pravidelné vlaky nákladní. Pak si zamnul ruce: v tomhle kruhu někde musí ten neznámý železničář být.

Anebo – nemusí… Protože život je složitější než všechny výpočty.

Ovšem já někde začít musím, budu tedy předpokládat, že je pravda, co dosud vím. Ostatně zdaleka být ten člověk nemohl. I když

nebudeme hledět na to, že měl volno jenom odpoledne, musel být odtud z kraje, protože kde jinde by se dověděl o osamělé ženské s domkem v Šťáhlavicích?

Pan Souhrada vyrazil na své dlouhé a marné cesty, nad nimiž paní jenom tiše lomila rukama. Sám nevěděl, je-li ten jeho kruh čarovný nebo spíš bludný, rozhodně však byl velmi důležitý.

Nejen proto, že bylo třeba na každé stanici vystoupit a na každé se bavit s železničáři a ztrácet čas. Bylo třeba sem přijet aspoň dvakrát, protože co když právě dneska ten hledaný člověk je někde mimo?

Penzista se nemůže zeptat přednosty stanice, kolik má lidí a kolik je jich ve službě, penzista nemůže docela nic, jenom lelkovat, povídat si a tvářit se, že něco shání. Třeba vyřazené pražce na palivo. Pan Souhrada si za čas našel celou řadu různých záminek k tomu, aby se mohl courat kolem malých stanic a povídat si s lidmi.

Čas plynul. Kdyby takhle měli vyšetřovat na policii, asi by dostali nos, že jim to moc dlouho trvá. Pan Souhrada měl velkou výhodu, že nepodléhal direkci a že mu mohlo být jedno, jak čas utíká.

Když se dostal na hranici kruhu, který si načrtl, a nic nenašel, vrátil se zase do jeho středu.

Přišla zima, pan Souhrada musel zůstat doma, kurýrovat regma a jenom se dívat, jak se za oknem sype sníh. Z dlouhé chvíle znovu probíral všechny spoje.

Když přišlo jaro – a jeho zajímalo právě to studené jaro, kdy člověk musí ještě nosit kabát –, vyrazil zase na své trati. Paní Souhradová byla přesvědčena, že mu přeskočilo.

Jednoho dne chodil po stanici Mirošov, což je obec na trati k Rokycanům, a málem už se zase vrátil zpět, když si všiml staršího

železničáře, který za nádražím pečlivě čistil pěšinu podél kolejí. Nepospíchal, jeho pohyby byly pomalé, jako u lidí, kteří jsou zvyklí pracovat celý den a dělají rádi svou práci důkladně.

Ten člověk se nakonec narovnal a šel pár kroků zpátky pro kolečko, do něhož by naložil vykopané drny.

A ten člověk měl na pravé straně kabát delší; chodil trochu nahnutý, jako by nosil na jednom rameni nějakou tíhu.

Panu Souhradovi zatlouklo srdce. Prokristapána, já měl pravdu! Já měl pravdu! Já, který sloužil ve Ztrátách a nálezech… Já, který honil kapsáře na nádraží.

Až se mu ze samé radosti a z úžasu nad vlastní chytrostí udělalo mdlo.

Železničář si ho nevšímal, protože byl k němu otočen zády. Když potom jel kolem s plným kolečkem drnů, podíval se na cizího člověka trochu překvapeně, jako by se divil, co dělá tady za nádražím civilista. Na hromadě kompostu kolečko vysypal. Zatímco všechno velmi pečlivě urovnával hráběmi, řekl pan Souhrada:

– To bude dobré na zahrádku.

Železničář se na něho podíval, ale neřekl nic.

– Povídám, že to bude dobré na zahrádku, zakřičel pan Souhrada.

Muž se nevrle obrátil: – Však já slyším…

A řekl to tak, že bylo jasné: v dalším hovoru pokračovat nebudeme. Sebral kolečko a loudal se zpátky.

Pan Souhrada zůstal stát a díval se za ním. Muž se po cestě otočil a viděl, že za ním ten cizí člověk hledí. Nedal najevo, že se ho to nějak týká, ale nezdržel se a při práci se ještě několikrát ostražitě obrátil.

Pan Souhrada viděl docela jasně: kabát má ten člověk na jedné straně opravdu delší. A dobře ví, že tu stojím, a zřejmě není rád…

Konečně se železničář narovnal a zavolal: – Tady jsou koleje, tady nemá nikdo co stát!

Pan Souhrada pokrčil rameny a vracel se na perón. Díval se však, jak muž zase přijíždí. Ten se sice tvářil, že ho nic nezajímá, ale zpod sklopeného čela probleskovaly jeho nedůvěřivé pohledy.

Pan Souhrada se vrátil domů v dobré náladě: – Tak, maminko, už toho rajzování tolik nebude! Už budu jezdit jenom do Mirošova.

– A prosím tě, proč?

– Za jedním železničářem.

– Aby nebyl v sukních, řekla paní a pan Souhrada se bujně zasmál. Když ještě na člověka ženská žárlí, není to s ním tak zlé, třeba byl v penzi!

Jak se jmenuje ten železničář a kde bydlí, se dověděl pan Souhrada před mirošovským nádražím v hospodě. Dověděl se také, že ten Josef Soukup je u dráhy přes dvacet let, že je to skromný, tichý člověk, trochu nevrlý, je už dlouho vdovcem a má na konci obce domek.

– Já jsem slyšel, že jezdil nějaký domek kupovat! řekl pan Souhrada.

– Vyloučeno, odmítl mladý výpravčí.

– Tak jezdil za ženskou, usmál se pan Souhrada.

– Nakonec by nebylo divu, však by ženské braly, je pod penzí. Ale on je samotář.

Pan Souhrada dopil své pivo a vytratil se. Za nádražím pečlivě shraboval železničář Soukup listí na přednostově zahrádce. Pan Souhrada se postavil k plotu a díval se.

Muž se po něm občas otočil. Zdálo se, že se mu trochu chvějí ruce.

Nazítří přijel Souhrada zas…

K vlaku tlačil železničář Soukup vozík, aby přijal balíky. Pak se s nimi vracel k úschovně. Souhrada si stoupl za skleněné dveře a díval se dovnitř.

Muž ukládal balíky na regály, a když spatřil tvář, která se mu nyní tak často objevovala, ustal ve své práci, jako by neměl sílu.

Pak se najednou otočil ke dveřím a prudce je otevřel: – Co ode mne chcete?

– Nic, usmál se pan Souhrada. – My se přece známe.

– Nepamatuju se, zabručel muž a ucouvl do dveří.

– Ze Šťáhlavic, řekl pan Souhrada a strčil nohu mezi dveře, aby je nemohl ten člověk přirazit. – Jezdíval jste tam před třemi léty na podzim, vždycky takhle k večeru.

– Ne... To ne! zahučel muž a hleděl do země.

– Ale jo. K Marii Doubkové.

Muž přimhouřil oči. Kdyby nebyli na peróně lidi, tak by po mně skočil, řekl si pan Souhrada a ustoupil.

Muž přibouchl dveře.

Pan Souhrada se usmál a příštím vlakem se vrátil domů. Vlastně toho vím dost a mohl bych jít na kriminálku. Josef Soukup, zjištěný bytem a zaměstnáním v Mirošově, tvrdí, že do Šťáhlavic nejezdil, ale svědkyně Otáhalová ho poznává...

Souhrada zavrtěl hlavou. Ne, není to tak jednoduché. Jisté je, že jsem našel nového člověka v celém tom starém případě. Možná že by mne pan rada pochválil, jak jsem ho našel. Ale co dál? Což když ho ta Otáhalová nepozná? Ne, ještě není na kriminálku čas... Ještě je potřeba toho člověka sledovat. Jinak Brožík řekne: Milej Souhrado, to jsi snad už poznal, že chytat vraha není legrace.

Jistě, to není. Ale je to hra – a ta musí pokračovat.

Když si kupoval zpáteční lístek do Mirošova, řekla mu slečna v pokladně: – Tam musí být nějak hezky, že tam denně jezdíte.

– Moc hezky, usmál se. – Kdybych byl mladší, řekl bych, abyste jela se mnou.

Toho dne zalezl železničář Soukup do kanceláře a vůbec z ní nevyšel. Když konečně vystrčil hlavu, viděl, jak se na něho upírají cizí oči. Couvl zase zpátky.

Jednoho dne však odvážel balíky nějaký mladý pomocník. Josef Soukup není na stanici, má volno.

– Asi bude v lese, řekl.

Aby využil času, zašel pan Souhrada do Mirošova k Soukupovu domku. Byl překvapen: domek byl ve vzorném pořádku, plot čerstvě natřený, na dvorku dvě králíkárny a hromada dřeva, bezvadně složeného. Ten člověk je pedant a má na všechno dost času, řekl si pan Souhrada. Ta polena složil, jak to má být. Dole dvě řady březových, protože těm mokro nevadí, pak smrk a nahoře borovice.

Vzal za kliku branky. Nepovolila. Mohl tedy domek jenom obejít a vrátit se. Mrzelo ho to, protože je škoda každého dne.

Mrzelo ho to, protože nevěděl, že Soukup není v lese. Byl doma a viděl svého nevítaného hosta obcházet dům. Viděl ho shora, z půdy, škvírou ve vikýři. Viděl ho, jak bere za kliku.

Když příští den přijel pan Souhrada znovu do Mirošova, strkali po slepé koleji drezínu. Jakmile vlak opustil nádraží a kolej byla volná, drezína odjela. Byl na ní Josef Soukup. Pan Souhrada si dobře všiml, že po něm ten člověk sjel pohledem, ve kterém byl skrytý posměch. Uklouzl jsem ti… A uklouznu ti zase…

Hra? Ne, to už byl skrytý souboj, jehož konce pan Souhrada zatím nedohlédal.

Nezbylo než se vrátit s nepořízenou. Leda snad zajít ještě jednou k Soukupovu domku a pohovořit se sousedy. Ještě nikdy se nestalo, aby se člověk nedověděl něco užitečného.

A zítra, Josefe Soukupe, se objevím zase. A pozítří a každý den. Až řekneš: Já vám tedy povím, jak to bylo… Pak bude konec mé hry.

Jenže zatím to na konec nevypadalo, tím méně na konec dobrý. Když se něco nedaří, je nejlíp toho nechat. Dneska nemám dobrý den, bručel si pan Souhrada nespokojeně, protože hovor se sousedy mu kupodivu nepřinesl nic nového. Opakovali, co už znal, a když hovořil s lidmi v druhém domku, cítil, že jsou nějak opatrní. Zřejmě ho viděli, že byl už u sousedů. Souhrada cítil, že s tou lží, jako by se zajímal o koupi Soukupova domku, nemůže vystačit.

Zatvářil se tedy zkroušeně, a jako by se bál, že to někdo uslyší, tiše řekl: – Tak já vám tedy povím, oč mi jde. On se ten pan Soukup zajímá o naši příbuznou, a tak se chci optat, jak si stojí. Chápete?

Chápali, jakby ne, dokonce byli potěšeni, protože pan Soukup je veliký samotář, ale pořádný člověk, nakonec je pod penzí…

Nezbylo než se rozloučit a poprosit, aby si to nechali pro sebe. Věděl však dobře, že sotva zajde, poběží s tou novinou k sousedům.

Pomalu kráčel kolem prázdného Soukupova domku. A najednou se zarazil. Co to je? Dvůr je jako vždy čistě umetený, ale to dřevo… Ano, vzorně složená polena byla sice na svém místě, jenže – v jiném pořádku. Dole zůstala jen jedna celá vrstva březových bílých polen, v druhé řadě se octlo pár polen smrkových. Ta chybějící březová polena byla až v třetí řadě! To se podívejme! Pročpak přerovnával ten hodný nemluvný člověk hromadu polen, a dokonce v noci, takže neviděl dobře, které vzal do ruky!

Když se pan Souhrada vrátil na nádraží, stála drezína zase na slepé koleji. Obešel nádraží, hledaje svého člověka. Spustil se drobný jarní déšť. Tu se železničář objevil, šel se schovat na perón, kde stál pan Souhrada.

Podívali se na sebe.

– Udělal jste chybu, řekl pan Souhrada tiše. – Velkou chybu. Máte ještě čas se přiznat.

Železničář pohnul rty, měl je rozpukané do krve jako po horečce. Zavrtěl hlavou, ale z jeho hrdla nevyšel ani hlásek. Vypadal, jako by se dusil.

– Já jsem tu vraždu před třemi roky vyšetřoval. Teď jsem ale skončil. Máte pořád ještě čas.

Muž napřáhl ruce, jako by se bránil. Do stanice vjížděl vlak. Pan Souhrada rychle vyšel ke kolejím. Měl nejvyšší čas. Ne na vlak, ten by mu neujel, ale onen člověk by ho byl zabil.

Když druhý den ráno přijelo auto plzeňské kriminálky do Mirošova k stavení Josefa Soukupa, řekla sousedka odnaproti, že není doma. Ale oni už věděli z nádraží, že dneska nepřišel do služby a že doma být musí.

Vyrazili vrátka a vešli dovnitř. Pan Souhrada se zastavil u hromady vzorně složených polen.

Tu slyšel, jak Brožík, který se díval do oken, volá: – Je uvnitř... Visí ve dveřích.

A podíval se na Souhradu s neskrývaným úžasem.

Arcivévoda

Mladý pan Leopold Pergler praštil za sebou dveřmi a vykřikl: – Už mě nikdy neuvidíte…

Poté scházel s uraženou důstojností ze schodů otcovského domu a tmavým průjezdem vyšel na chmurnou brněnskou ulici. Synové lepších rodin zřídka odcházejí z domova jinak. Kdyby se neurazili, proč by vlastně odcházeli od dobrotivé matky, která kryje jejich dluhy, pokud to jde, od staré hubující služky, která má srdce ještě měkčí, od sestry na vdávání, od psa, který miluje mladého pána?

Bohužel je v domě ještě nevrlý otec, nechápající, že člověk je mladý jenom jednou…

Leopold Pergler starší, obchod zbožím střižním, patrně nikdy mlád nebyl, ačkoliv na domě byla firma L. Pergler, jun., čímž zcela nepochopitelně byl míněn pravě Pergler starší. Mladý pán nejevil smysl pro obchod, zato hrál vynikajícím způsobem taroky, byl dokonalý v licitovaném mariáši, a co se týče božího požehnání, měl v něm dost často štěstí. Jedenadvacet hrával jenom zřídka… Ano, a pak tu byly ty malé baletky z operety, především Kiki, byla tu ovšem i žena toho kapitána od ženistů, bylo zde mnoho žen, neboť mladý pán byl fešák.

Nicméně všechny tyto vlastnosti mu byly v této chvíli málo platné. Opouštěl rodinný dům po kruté hádce a měl v kapse potupných pět korun. Nejprve je chtěl hodit na otcovský práh, pak si ale řekl, že pět korun je lepší než nic, a zamířil do kavárny, aby promyslil svůj budoucí život.

Netušil, že se do ponurého domu v dohledné době nevrátí a že firma L. Pergler, jun. zajde stářím.

Těch pět korun nebyl peníz náhodný, byl to zbytek peněz, jež mu náležely z rodinného podílu. Pan Pergler starší spočetl synovy dluhy, připočetl, co ho už stál předtím, nezapomněl jako řádný obchodník na úroky, a vyčísliv strany Má dáti i Dal, došel k závěru, že na kontě mladého pána zbývá právě 5 Kč, jež mu promptně a bez potvrzenky vyplatil.

Matka úpěla, stará služka mlátila hněvivě v kuchyni nádobím, sestra vřískala, že se vzdá radši svého věna, věrný pes to všechno považoval za kratochvíli a radostně poštěkával. Leč otec se tvářil posupně a neústupně. Leopold tedy odešel a bouchl pořádně dveřmi.

Nebyl naivní a věděl, že s pěti korunami se nedá moc podnikat. Nebyl také romantik a vůbec se nechystal vsadit je naráz do banku v naivní víře, že do rána bude milionářem. Tam, kam chodil hrát, by ho s pěti korunami vyhodili.

To jenom dědeček Pergler mohl začít kšeftovat s obnosem ještě menším, ale tehdy byla jiná doba. Dneska máme republiku, staré Rakousko se rozpadlo, dneska člověk musí mít do obchodu kapitál. A do karet tím spíš…

Leopold Pergler mladší si sedl k prázdnému kavárenskému stolku, pokývl vznešeně svou bílou pěstěnou rukou, ozdobenou velkým falešným prstenem, a vrchní mu přinesl kávu.

Kdyby tak věděl, že mu ji dneska nezaplatím! pomyslil si teskně Leopold.

Pak v duchu probíral všechny své známé dámy, odmítal předem ty, o nichž předpokládal, že čekají spíše samy na dary, a ponechával si v paměti jenom ty, které by mu mohly pomoci. Nebylo jich, kupodivu, mnoho. A co horšího, všechny byly ošklivé. Nakonec mu vycházela neradostná perspektiva, že by nejspíš mohl pro první čas přespávat u jisté modistky v středních letech.

Káva mu nechutnala, napil se sodovky a div ji nevyprskl na zem. Měl by si dát vermut, když už člověk nezaplatí kávu, je jedno, jestli nezaplatí i vermut. Luskl prsty a dal si sklenku.

Ovšem, zbývá jen ta modistka. Má měkké srdce a úspory. Je to nepříjemné a skoro nečestné, ale co se dá dělat? Každý začátek je těžký. Kiki by mě rozhodně neživila.

Všiml si, že neznámý člověk, který sedí v rohu kavárny, na něho už dlouho upřeně hledí. Leopold měl nepříjemný pocit, že toho člověka odněkud zná, ale nevěděl, odkud. Kromě toho měl malou chuť starat se o cizí lidi. Měl co dělat sám se sebou.

Když seděl už dlouho v chmurných úvahách a číšník odnesl sklenku vermutu i dopitý šálek kávy, setkal se znovu Leopold svým pohledem s očima toho neznámého člověka. Zneklidněl: nakonec je to detektiv! Ale proč by otec najímal na mne detektiva? A proč by detektiv seděl tady v kavárně a čuměl na mne? Detektiv by se patrně choval nenápadněji.

Tu se neznámý muž zvedl, zamířil k Leopoldovu stolku, uklonil se a řekl: – Dovolíte? Leopold jenom pokrčil rameny.

Muž si sedl proti němu.

Starosti? řekl krátce.

Leopold posupně mlčel.

– Peníze? řekl zase ten muž a podivně se zasmál.

Leopold natáhl nohy.

– Měl byste zájem o skvělý obchod?

Leopold zdvihl obočí.

Muž se usmál: – Dovolíte mi otázku: umíte německy?

Leopold přikývl.

– Dobře?

Leopold konečně zasyčel: – Jestli vás poslal můj papá, tak můžete zase táhnout k čertu.

Muž se uklonil: – Dovolte, abych se představil. Jsem Kekule Jan. Trochu divné jméno, že? Ale nenosí je žádný hlupák, jak se brzy přesvědčíte. Vy se jmenujete Leopold Pergler. Mimochodem to jméno Leopold je báječné.

Ten člověk je blázen nebo teplouš, pomyslil si Leopold a opovržlivě stáhl rty. Číšník se točil kolem jejich stolu a pan Kekule zvedl ruku: – Dejte nám lahvičku červeného.

– Co ode mne chcete? řekl zamračeně Leopold.

– Říci vám, že máte podivuhodnou tvář… Chodím za vámi totiž už dlouho.

– Smím vědět, proč?

– Pro tu vaši tvář… Jste dokonale podoben do habsburského rodu.

Leopold Pergler pocítil, že mu poklesá spodní čelist. Prostě otevřel úžasem hubu.

Muž se usmál: – Já se totiž trochu věnuji studiu šlechtických rodů. Znám je, řekl bych, dokonale. A potřeboval bych, abyste se mnou spolupracoval. Nabízím vám pro začátek, řekněme, deset tisíc.

Leopold cítil, jak se mu orosilo čelo.

– Ročně? ujistil se.

– Měsíčně.

Číšník stavěl zrovna na stůl láhev vavřineckého, a Leopold proto nemohl říci tomu neznámému, vlastně už známému panu Kekulemu, že je magor. Ale myslil si to.

– Pro začátek, opakuji. Pak se to zvýší. Já to odhaduji tak na půl milionu korun ročně.

Pan Kekule nalil sklenky a zvedl tu svou. Jeho obličej zmizel na chvíli za červeným jiskřením vína.

Leopold nechal svou sklenku stát na stole. Vlastně ho to všechno začalo nudit. Bylo to bláznivé a on měl vážné starosti s noclehem.

– Příteli, řekl jeho protějšek, – vy mi asi nevěříte. Není divu, má myšlenka je aspoň zpočátku velmi smělá. Když si na ni člověk zvykne, je docela reálná. Já potřebuji muže, který by měl tvář jako vy... Neřekl vám opravdu ještě nikdo, že máte rysy typického Habsburka? Ovšem, v republice se o takových věcech nerado hovoří. Staré doby minuly, stará šlechta byla zrušena a potomek císařského rodu...

– Co blbnete? přerušil ho Leopold. – Buď mi řeknete, co chcete, nebo si vemte to svoje víno a zmizte.

– Jste prudký a trochu neuctivý. Omlouvám vás a prosím, abyste mne vyslechl. Moje teta žije ve Vídni a je vyšívačkou monogramů. Neřekl byste, jak je takové zaměstnání lukrativní. Pracovala pro všechny šlechtické domy. Potkat se v její dílně s arcivévodkyní je tak snadné jako potkat tady v Brně starou bábu. Arcivévodkyně jsou ostatně dneska už také v letech... O princeznách ani nemluvím. Princezny mají kolem čtyřiceti, a pokud nejsou vdané, začínají se podobat starým pannám. Hraběnky a baronky – ty ani nepočítám. Od svého mládí jsem se pohyboval mezi šlechtou a osvojil si znalost jejich rodů. Dneska platím mezi svými přáteli za znalce. Vyznám se v rodině Thun-Hohensteinů stejně dobře jako v rodě Lichnovských. Stýkal jsem se s dámami rodu Dietrichsteinů právě jako s Windischgrätzovými, a musím říci, že Marie Valentina Gabriela, která měla ve Vídni svatbu s Janem, princem z Ratiboře, byla velmi hezká dáma a její monogramy vyšila teta s neobyčejnou jemností. Znám rod Metternichů, Winnebergů, dům Löwenstein-Wertheim, nemluvím ovšem ani o Lobkovicích, Švarcenbercích, o starém Esterházy z Galanty nebo o rodu hrabat Auerspergových. Zajímaly mne jejich sňatky, aféry, skandály; ujišťuji vás, že je jich nemálo a že jsou velmi vzrušující.

– Promiňte, ale já..., pokusil se ho zarazit Leopold.

Pan Kekule byl však ve svém živlu a nebylo možné jej zastavit.

– Vy si třeba řeknete: proč se ten člověk nestal archivářem některého šlechtice… Problém je v tom, že dneska se jim nedaří příliš skvěle a že si archiváře mnozí ani nemohou dovolit, i kdyby chtěli. A většinou ani nechtějí. Staří šlechtici, kterým vzali tituly, jsou zachváceni jakousi únavou. Jsou zklamáni, ztratili smysl svého života, nezajímají se o své rody… Ale jsou naštěstí jiní, kteří se o ně zajímají dvojnásob. Totiž ti, kteří jim tituly vzali. Pane Leopolde, neřekl byste, jak mnoho republikánů touží vejít ve styk s členy šlechtických rodů! A což teprve rodů panovnických! Udělat z vás člena habsburského rodu je prostě moje povinnost. Je to i nutnost, protože také já jsem na dně se svými úsporami a teta ve Vídni je stará. Chápete mne už?

– Zajímá mne jedno: kdo nám bude platit ty ohromné peníze, o kterých básníte? Podle vás přece šlechtici peníze nemají.

– Od nich je taky brát nebudeme. Od šlechty vezmeme jenom jejich rodové styky. Peníze budeme brát od těch druhých. Dovedete si představit, jak si bude vážit ředitel obchodní banky, když u něho povečeříte? Nebo jakého lesku dodá svatbě velkouzenářovy dcery přítomnost arcivévody Leopolda?

– Arcivévoda Leopold Pergler, obchod střižním zbožím, pošklebo val se mladý muž.

– Pokud vím, tak takový obchod nemáte a dost vás to hněte, řekl chladně pan Kekule. – Zapomeňte, že jste Pergler. Jste tak dokonalý Habsburk, že se to nedá ani vypovědět. Vy jste daleko habsburštější než sám císař Karel a všichni jeho strýcové a tety. Podobáte se korunnímu princi Rudolfovi, na mou duši… Ale aby to bylo nenápadné, neudělám z vás člena této větve. Udělám z vás člena větve modenské, tam se v tom už vůbec nikdo nevyzná… Nuže, plácneme si?

Leopold uvážil, že ten naproti je asi blázen, ale protože měl v kapse právě pětikorunu, a neměl tedy opravdu co ztratit, přikývl:

– Bude to aspoň psina.

– Ne, to bude velice vážná věc. Budete se muset naučit vyslovovat trochu jinak er. Prostě trochu ráčkovat… No, a potom určité způsoby… Německy umíte, ale vídeňský přízvuk vám nebude škodit. To obstaráme u mé tety ve Vídni. Má docela slušný byt, pronajímá jej slečnám, proč by nám tedy neuvolnila jeden pokoj? Vaší biblí bude nyní tahle knížka. Asi deset stránek se budete muset naučit dokonale zpaměti.

Leopold užasle zalistoval v knize, jež nesla hrdý titul: Gothaischer Kalender-Genealogischer Hofkalender.

– Vychází už sto padesát sedm let, řekl pan Kekule s jistou hrdostí. – Najděte mi jinou takovou knihu na světě! Nuže, naučíte se znát členy rodu habsburského, a to jak větev rakousko-uherskou, tak větev toskánskou, i když sám budete pocházet z linie modenské. Protože budete příbuzný s Habsburky, budete příbuzný s polovičkou rodů na světě a o druhé polovici to prostě můžete tvrdit. Znovu zvedl sklenku. Leopold Pergler, který přestával být Perglerem a zvolna se měnil v potomka arcivévody Ferdinanda a jeho choti Marie Beatrice d'Este, se napil taky. Pak si dali ještě jednu láhev.

– Vy jste ovšem příbuzný také s králi sardinskými, protože vévodství Este bylo s tímto královstvím spojeno výnosem krále Viktora Emanuela. František, poslední vévoda modenský, se oženil v Mnichově s princeznou Adelgundou Bavorskou, jste spřízněn tedy i s bavorskými králi a jejich prostřednictvím zase s dalšími. Bratři Františka Modenského se oženili taky s princeznami, jeden s Alžbětou Rakouskou, a ta se provdala znovu za Ferdinanda

Rumunského. Vidíte, jak se nám to krásně proplétá? Přes rod habsbursko-lotrinský jste spřízněn s Bourbony, totiž prostřednictvím Alice, vévodkyně z Bourbonu a Parmy, která vás ovšem spojuje s větví toskánskou. Vaši strýcové jsou Karel Salvator, Leopold Salvator – nejsem si jist, jestli právě po něm nemáte svoje jméno – a František Salvator, který měl se svou manželkou Marií Valerií, dcerou Františka Josefa, pět dětí… No, a tak jste přímý příbuzný vládnoucích Habsburků, a proto jste jim asi tak hrozně podoben. Vaše jedna sestřenice, velkovévodkyně Karolína, celým jménem Karolína Marie Immakulata Josefa Ferdinanda Terezie Leopoldýna Antonie Františka Isabella Luisa Januarie Filoména Rosalie, se provdala ve Vídni za Jeho Výsost prince Augusta Leopolda z rodu Sachsen-Koburg, což rozšiřuje vaše příbuzenstvo dalším užitečným směrem. Jste příbuzný s rodem Würtemberským, a tím zase s Schaumburg-Lippe, máte tety v Barceloně, stejně jako v Berlíně, v Itálii, jako v Rumunsku, ve Lvově, v Salcburku, v Paříži, Londýně, nemluvím o Bavorsku, Sasku a Švýcarsku. Protože nevlastní babička vašeho vzdáleného prastrýce Karla, Marie, byla rozená infantka portugalská, můžeme se octnout stejně tak dobře v krásném Lisabonu. Vy jako Habsburk, já jako váš sekretář. Co tomu říkáte?

Leopold neříkal nic. Trochu teskně myslel na svého děda Perglera, který byl pouhým kůžičkářem, i na svého otce, který byl obchodníkem v textilu, a v duchu je odprošoval, že je opouští pro nově získané předky rodů tak vznešených, že si jejich jména sotva kdy zapamatuje. Ale nedá se nic dělat, vyhnali ho z rodiny s pětikorunou v kapse, a on se tedy musí vrhnout sám do víru světa…

Vypjal prsa a řekl hlasem zcela pevným: – Pane, naše Výsost, arcivévoda Leopold z Modeny, Este, Carrary a Guastally, vás bereme do služeb. Podle toho, co říkáte, musím zřejmě uplatňovat nároky

na bavorský trůn. Jak to, že nás o něj nesvědomití lidé připravili? Sekretáři Kekule, žádám vás…

– Výsosti, řekl pan Kekule pevně, – politiku do našich obchodů tahat nebudeme. Revoluce vás smetla, to se nedá nic dělat. Ucházet se o trůn je volovina. Naše cesta vede jinudy: budete sbírat příspěvky na šlechtické rody a vypůjčovat si jako pravý velkovévoda tam, kde budou ochotni půjčit… Vaše Výsost neudělá ode dneška ani krok beze mne. Především však se naučí do zítřka svou první lekci: celý rod modenský.

Z kavárny se odebrali na menší flám a do rána jim všichni v baru říkali Vaše Veličenstvo. Jeho Výsost Leopold si od jednoho starého pána, který se rozplakal dojetím, že s ním sedí u jednoho stolu potomek rodu habsburského, vypůjčil dvě stovky. Začátek tedy nebyl špatný. Přízrak starší modistky byl zažehnán. Leopold svou první noc, totiž spíše první den, strávil v Grand hotelu a cítil, že se před ním otvírá svět.

Ten svět se skutečně otevřel na malém zámečku Auburg v Rakousku, kde kněžna Františka Paula de Lobkovicová pořádala dvakrát do roka setkání své rodiny s dalšími příbuznými. Zde se po prvé objevil mladý Habsburk Leopold, který se srdečně pozdravil se svými strýci a prasestřenicemi a políbil ruku své vzdálené pratetě Amálii Luise Dorotě Leontýně. Stará dáma se velmi věcně zeptala neznámého Leopolda, proč o sobě nedal tak dlouho vědět.

– Byl jsem v Jižní Americe, tetinko. Myslím, že jediné, co může dnes šlechtic dělat, je cestovat. Miluji dobrodružství. Arcivévoda nato znamenitě líčil svůj zápas se slonem v amazonské džungli a mluvil tak, že kněžna z Schönborn-Buchheim požádala o čichací sůl.

Strýc František Salvator však nedůvěřivě prohlásil, že pokud ví, sloni v Jižní Americe nejsou. V té chvíli sekretář mladého arci-

vévody požádal svého pána k telefonu. Na chodbě mu řekl: – Poldi, co blbneš, ten starý pán má pravdu!

– Já si pamatuju šlechtické rody, ale o slonech jsem se nikdy neučil, zděsil se arcivévoda Pergler. – No dobrá, dobrá, já to spravím.

Zatím se v místnosti u krbu společnost tiše bavila o tom novém prabratranci a prasynovci.

– Nepamatuji se, že bych ho znal, tvrdil urputně strýc František Salvator. – Ale pamatuji se, že sloni žijí v Africe. Pamatuji se, že jsem je tam jednou střílel, ještě když vládl v Belgii nebožtík Leopold.

– Jestli žijí sloni v Africe, to nevím, ale vím, že ten mladík je tak dokonale podoben nebožtíkovi korunnímu princi Rudolfovi, že se domnívám to nejhorší, pravila kněžna.

– Ale to přece..., zakoktal František Salvator.

– Já nejlépe vím, čeho byl schopen! Ostatně jako každý druhý z hlavní habsburské větve, můj milý!

Když se Leopold vrátil, dokončil klidně své vyprávění o zápasu se slonem v pralesích Amazonky: – Ano, byl to skutečný slon, a je pravda, že tam není domovem. Tenhle totiž utekl z cirkusu Sarrasani, jenž hostoval v městě San Juan, a v džungli zdivočel.

Kníže Josef Karel prohlásil, že tomu věří, neboť jemu jednou utekl lovecký pes a do roka sežral dva adjunkty.

– Bylo ohromně těžké toho slona skolit, dodal Leopold, – jelikož byl cvičený a občas se postavil na zadní nohy a tancoval.

– To jste měl, prabratránku, srdce ho zabít? vypískla pobledlá Amálie Eleonora Luisa Agáta z Toskány.

– Želbohu, drahá prasestřenice, odvětil dvorně Leopold a upřel na chudokrevnou dívku ohnivý zrak, – on se chystal tancovat po mně. Vpálil jsem do něho pět kulí z jedné pušky. Byla to skvělá opakovačka.

Teď chtěl ovšem vědět stařičký hrabě Kinský, jaká to byla opakovačka, jestli typ Selmon-Collier, nebo Eberhert-Mayer.

Leopold prohlásil, že si myslí, že to byla opakovačka místní výroby, půjčil mu ji na lov znamenitý šlechtic Sebastian de Corcovado, jehož otec měl čest padnout ve službách mexického císaře Maxmiliána. Vzhledem k tomuto bratrství považoval on, Leopold, za svou povinnost spřátelit se s ním a použíti jeho pušky…

Kníže Josef Karel řekl, že se Leopold zachoval jako šlechtic.

Ráno při snídaní se paní kněžna a hostitelka sama obtěžovala do knihovny, kde snídal sekretář toho nového prasynovce, a požádala ho, aby jí zapálil cigaretu v dlouhé špičce. Pak se zeptala, jak si má vysvětlit, že člen modenské linie se tak pozdě objevuje ve vysoké společnosti. Myslí si snad pan sekretář, že to je správné? A proč nemá ten mladý muž nějaké doporučení, například od Henriety?

Sekretář pan Kekule se usmál a zeptal se, míní-li vznešená paní Marii Terezii Henrietu Doroteu, velkovévodkyni z Modeny, která si vzala Ludvíka Bavorského? Nastínil poté užaslé dámě celý rod se všemi strýci a pratetami tak dokonale, že kněžna byla překonána.

– Poslyšte, příteli, ale ta jeho tvář… Když ho vidím, říkám si, že tu s námi sedí Rudi, nebožtík korunní princ.

Sekretář Kekule dlouho mlčel a pak táhle povzdechl. Byl to povzdech člověka, který mnoho ví a nemůže nic říci.

Kněžna se radostně usmála: – Tak jsem se tedy nemýlila. Habsburkové z lotrinské větve, to byli, panečku, sviňáci!

Řekla to přesně tak, a protože byla kněžnou, znělo to jako vyznamenání. Pan Kekule to sklopením víček připustil.

Tak se Leopold stal nejen příslušníkem větve modenské, ale v narážkách a klepech, jež se o něm lavinovitě rozšířily, ještě jakýmsi zcela zvláštním levobočkem korunního prince.

Když potom na jiném setkání šlechty, tentokrát v malém panství na Rýně u princezny Kristýny Auerspergové se v noci srazil s Hugo Mariem Windischgrätzem u dveří komorné Renaty, choval se znovu jako šlechtic: nabídl knížeti Windischgrätzovi políček. Což bylo nemožné přijmout a kníže strhl ze zdi šavli a zaujal šermířský postoj. Leopold šermovat neuměl, ale velmi si přál vejít do dveří urostlé Renaty. I nezbylo mu než sejmout druhou šavli a mít se k dílu: ťal bez váhání po knížeti Windischgrätzovi tak, že by ho byl rozsekl ve dví, kdyby byl neutekl. Leopold usekl tou šavlí tureckého původu jen kus mramorové římsy. Tento čin, když vyšel ráno najevo, mu vynesl velkou slávu a jeho původ byl tím skvěle potvrzen, neboť nejen hraběnka Auerspergová, ale i jiné dámy, především kněžna Lichtensteinová, prohlásily: – Celý otec!

Když tohle řeknou dámy, které znají svět, a neřeknou, o jakého otce jde, má člověk svou slávu vlastně zajištěnou.

Za čas opustili rýnský zámeček a odjeli do Čech, kde se mladý pan Leopold, arcivévoda modenský, účastnil několika honů a na nich mu bylo odevzdáno několik vyšších obnosů pro podporu stavovských šlechtických požadavků. Seznámil se nejen s majiteli zbytkových velkostatků a s velkouzenáři, ale i s významnými politiky, a posléze obědval i s předsedou vlády. Tento republikán projevil velké porozumění pro požadavky některých šlechtických osobností, a tak se Leopold málem zase vrátil do branže: neobchodoval látkami, ale se sliby a zvučnými jmény. Bylo to velmi výnosné.

Někdy ho přepadl stesk: zatoužil po rodném domě, ale pan Kekule soudil, že na takové hlouposti není ještě čas. Ještě je před nimi mnoho práce. Ještě musí jet do Belgie, neboť tamější panující rod Sachsen-Coburg by se právem cítil uražen, že se mu vyhnuli, když jsou přece právě přes princeznu Stefanii, manželku korun-

ního prince Rudolfa, s nimi tak úzce spřízněni! Pan Kekule se správně domníval, že tato návštěva silně podpoří ony nepodložené pověsti o vztahu jeho pána ke korunnímu princi…

Tím spíše, že se Stefanie dávno znovu provdala za maďarského šlechtice Eleméra von Lónya. Belgický panovnický rod, spřízněný s Hohenzollerny, dal Leopoldovi možnost seznámit se s jistým Wilhelmem, knížetem Hohenzollernem, velmi sympatickým chlapíkem, který nejednou v líčení podivuhodných historek získal vrch nad Leopoldem.

Ještě jednou se setkali v Berlíně; spolek veteránů své přebytky ukládal do rukou prověřených šlechticů nejvyšších rodů, totiž Habsburského a Hohenzollernského.

Když jednoho večera pan Kekule usnul, vyrazili si ti dva do hotelu Adlon, aby povečeřeli.

Hotel Adlon u Brandenburské brány je zcela dokonalý, největší z největších. Majitel si kladl za čest, že se takoví dva páni rozhodli u něho strávit večer, a překonával se. Sekt byl nedostižný a humři takoví, že i vyběravý Wilhelm Hohenzollern prohlásil: – Magnific!

Francouzský koňak byl nejen francouzský, ale také starý a Leopolda Modenského rozteskňoval.

Když bylo k ránu a oni oba seděli pod stolem, protože nebylo možné se udržet v nepohodlné poloze na židli, zanaříkal Leopold: – Co je platné, že jsem spřízněn s králem španělským, když se mi stýská po domově.

– A myslíš, že mně ne? Já jsem, kamaráde, spřízněn s Bourbony a přes Friedricha Eugena a přes ty Bourbony dokonce i s Čartoryjskými a to jsou pracháči! Ale radost z toho žádnou nemám.

Leopold se znovu napil a jeho duše zjihla ještě víc. Z očí mu vytryskly slzy a on zatoužil mluvit pravdu. Pro jistotu svou palčivou pravdu sdělil tomu Hohenzollernovi česky:

– A víš, že já nejsem vůbec Habsburk? Já jsem Polda Pergler z Brna a fotr má obchod zbožím střižním.

– Co brečíš, ty vole, odvětil kníže Wilhelm Hohenzollern taky česky, – můj táta má hospodu v Pardubicích a já se jmenuju Karel Petrásek.

A oba se dlouho smáli.

Nicméně od té doby se Leopold Modenský zásadně vyhýbal stykům s jakýmkoliv Hohenzollernem, což starý hrabě Thurn-Taxis hodnotil z hlediska politického jako krajně prozíravý čin a tvrdil, že kdyby se byl takhle choval František Josef, císař rakouský a král uherský a český, nemuselo to za světové války tak špatně dopadnout. Arcivévoda Leopold Modenský byl obestřen od té doby navíc pověstí politika.

Pan Kekule nelhal: roční příjem dosáhl skutečně půl miliónu korun, kterážto částka – i když se dělí na dva díly – je velmi krásná.

A čas plynul. Před Leopoldem vyvstávaly zcela nečekané obtíže: objevila se řada nevěst s titulem princezen, a on jenom s krajním sebezapřením oddaloval své rozhodnutí. Ne že by ty Adelhaidy, Marie Terezie či Luisy Amálie byly všechny ošklivé. Některé byly dokonce i bohaté. Ale svatba, jež by ho byla do smrti zajistila, vyžadovala platné občanské dokumenty. Pan Kekule mohl vyrobit staré pergameny, ale Leopold měl jenom jediný doklad úřední, cestovní pas na jméno Leopold Pergler z Brna, vydaný Československou republikou. A na ten se nemůže člověk oženit s členkou vznešeného rodu.

Proto oba usoudili, že bude dobré se na čas stáhnout do ústraní. Tím spíše, že pan Kekule se necítil zdráv, a když zdědil po tetě ve Vídni nejen malou hotovost, ale i velký byt, pronajímaný slečnám, rozhodl se zůstat u tohoto nového klidného povolání.

Leopold se vrátil do Čech. Ale teprve teď pochopil, jak je těžké být neznámý, když je člověk arcivévodou z Modeny!

Trávil příjemné měsíce u barona Nádherného, na panství Švarcenberků, na zbytkových velkostatcích těch, kdo neměli tituly, ale zato peníze, a jednoho dne se vypravil do Prahy na sjezd bývalých ostrostřelců a vojenských vysloužilců. Pro takové účely měl skvělou uniformu husarského pluku, kterou sehnal pan Kekule někde z divadla, ozdobenou Řádem zlatého rouna i Řádem podvazkovým, jež koupili v aukci ve Vídni.

Netušil, že to bude osudná vycházka.

Zapomněl, že toho dne, kdy on ve své uniformě půjde na slavnost, aby zde převzal větší obnos jako příspěvek na boj za uznání šlechtických výsad, přijede do Prahy egyptský král Fuad.

V republice byla z královské návštěvy veliká radost, jakou pociťují právě jenom republikáni. To, že pojede ulicemi Prahy po mnoha letech skutečný král, naplnilo i duše předáků sociální demokracie nadšením. Václavské náměstí, kam měl přijet od Wilsonova nádraží kočár tažený trojspřežím běloušů s panem prezidentem a králem Fuadem, bylo lemováno vojskem. Na chodnících se tísnili lidé.

Protože všude, kde se tísní lidé, objeví se i kapsáři a jiná sebranka, bylo na Václavském náměstí v tuto chvíli i dost pánů že Čtyřky. Měli skvěle vykartáčované buřinky a pan policejní rada Vacátko musel obléknout nezvyklou uniformu se šavlí, jež mu působila neobyčejnou starost, protože o ni zakopával.

I páni komisaři byli ve slavnostních uniformách, takže detektivové sami byli z toho užaslí, o kapsářích ani nemluvě. Jak to vypadalo, pro samou slavnost se ani nic nepřihodí. Ostatně většinu z nich pánové od policie už včera pro jistotu zavřeli. Až král odjede, pustí je zase na svobodu. Takový Dobeš ze Žižkova je schopen ukrást egyptskou královskou korunu panovníkovi z hlavy.

V tuto chvíli stejně slavnostní, jako nervózní vyšel z hotelu Šroubek arcivévoda Leopold z Modeny. Jeho skvělá uniforma se velmi hodila do toho slavnostního prostředí.

Užasle se zahleděl na nezvyklý ruch, a protože lidé byli zvyklí uhýbat každé uniformě, rozestupovali se před ním ochotně a dívky mu začaly mávat květinami. Leopold, rozjařen poněkud víc, než bylo nutné, prošel vojenským kordonem.

V té chvíli ho spatřil jakýsi mladý nadporučík, který velel jedné rotě, a protože si myslil, že ten muž ve skvělé uniformě bude asi královský adjutant, zavelel na svou jednotku: – Pozor! Vlevo hleď! K poctě zbraň!

Řízný povel byl stejně řízně proveden a rota vojáků strnule zírala na Leopolda.

Ten měl ovšem ještě čas pochopit, že se tohle stát nemělo, ještě měl čas se stáhnout zpátky a zmizet v hotelu. Ale jak už byl rozmazlený, zdálo se mu, že to nějak k jeho hodnosti patří, a proto neodešel, ale naopak vypjal prsa a zasalutoval. V té chvíli pochopil velitel sousední roty, že je čas vzdát čest a zavelel podobně.

Volání „K poctě zbraň!“ postupovalo po Václavském náměstí nahoru, nové a nové jednotky vojáků se stavěly do pozoru a bodáky se třpytily v slunci. Posléze celé Václavské náměstí stálo strnule a hledělo dolů, přičemž ti nahoře už vůbec nevěděli, co se dole děje.

Dole, před hotelem Šroubek, muž v nápadné uniformě konal přehlídku. Salutoval a prošel Václavským náměstím k Vodičkově ulici, mávaje srdečně vojákům i důstojníkům, krásným dámám však především.

Zmatek, který vypukl, byl veliký. Velitel slavnostních oddílů, nějaký tlustý plukovník, vyrazil na koni od Muzea a hnal se dolů, zděšení důstojníci veleli honem „K noze zbraň!“ a páni od policie bděle pozorovali, co se to děje.

Pan vrchní policejní rada, klopýtaje o šavli, spěchal zjistit příčinu rozruchu.

I když to zní podivně, je třeba v zájmu historické pravdy potvrdit, že armáda se svými veliteli dočista ztratila hlavu. Kdo zachoval jasnou mysl a bdělou pohotovost, byla pražská policie.

– Tamhle jde, prosím, řekl nadstrážník panu radovi a ukázal směrem k Štěpánské ulici. Pan rada dal nenápadný pokyn a jeho lidé vyrazili. Byli ve své práci zkušení a hbitě proběhli pasáží, takže jim dotyčný cizinec nemohl uniknout. Obtloustlý pan Brůžek běžel tak rychle, že to bylo až neuvěřitelné.

Když se postavil před spěchajícího pána v uniformě, muž zvedl užasle obočí: – Co to znamená?

– To znamená, že půjdete s námi, zaznělo za ním, a byl to hlas přísný, při němž i velcí zločinci krotli. Pan rada dovedl promluvit člověku do duše.

– To je omyl… To je skandál! vykřikl muž. – Copak nevidíte…

Pan rada už dal jemný pokyn a za chvíli zde byla drožka, která diskrétně dopravila záhadnou osobnost v záhadné uniformě na nejbližší komisařství do Krakovské ulice.

Na komisařství šly už věci svým pořádkem.

– Tak vy, pane Pergler, tvrdíte, že jste levoboček korunního prince a že máte titul arcivévody. Šlechtické tituly jsou v republice zakázané, takže nás to nezajímá. Nás zajímá vaše povolání. Z čeho jste živ? A co jste dělal nedávno v Belgii a předtím v Rakousku… A v Německu… Kdo vám ty cesty platí?

Zatím zazněl na Václavském znovu povel: – K poctě zbraň, tentokrát správně, neboť shora přijížděl kočár tažený bělouši a v něm skutečný král. Pan rada tedy přišel o velkou podívanou, zato nepřišel o velký případ.

A on to velký případ byl, to poznal pan rada, jakmile muž začal koktat a odvolávat se na belgickou královnu. Žádal dokonce, aby učinili dotaz na belgickém vyslanectví.

– Pane Pergler, já vás zavřu, až budete černej, a království belgické se vás rádo vzdá. Kápněte božskou. Vidíte tenhle lísteček? To je dálnopis z Brna. A tohle o vás píšou: falešný hráč karet, dvakrát policejně zajištěný, bez pracovního poměru… Toho arcivévodu jste si vymyslel!

– Nikoliv, to zjistili jiní v genealogii habsburského rodu. Já sám jsem žasl. Jsou vám známy rozdíly mezi větví habsbursko-lotrinskou, toskánskou a modenskou? Mohu vám to vysvětlit…

Pan rada si to nepřál a dal odvést arcivévodu Perglera do separace. Mnul si ruce: ano, bude to velký případ!

Pan Bouše prohlásil, že si musí do smrti klást za čest, že byl při zatčení živého arcivévody. A protože kýchl, lekl se pan Brůžek: – Sakra, člověče, aby to bylo tak pravda!

Pan rada se posupně zasmál, protože nevěřil na pověry. Ještě do večera se přesvědčil, že by na ně trochu věřit mohl. Na policejní ředitelství přišla první intervence.

Na druhý den deputace válečných vysloužilců žádala o přijetí na předsednictvu vlády.

Belgické vyslanectví prohlásilo, že mu jméno Pergler není známo, že však arcivévoda modenský je příbuzný královny-matky.

Pak volal policejního prezidenta ministr vnitra. Dostal pokyn z ústředí agrární strany…

Pan rada Vacátko měl pocit jako rybář, který vidí, jak jeho štika se vysmekává z háčku a mizí v tůni.

Pan Bouše kýchal a moudře říkal:

– Copak jsem to nevěděl?

Po odpykání policejního trestu za nošení uniformy v republice zakázané byl tedy pan Leopold Pergler propuštěn.

Dovezli ho ve fiakru do hotelu Šroubek, aby se převlékl a aby zmizel z Prahy. Provázel ho pan Brůžek.

Pan rada v té chvíli chodil po své kanceláři, a co říkal nahlas, nikdo neslyšel. Byly to vesměs urážky politických představitelů státu.

Pak šel a zaklapl desky, neboť vyšetřování skončilo.

Ale i Leopold Pergler byl nucen sbalit svou neobvyklou živnost. Arcivévoda, jehož může na ulici sebrat kdykoliv policie, je těžko přijatelný pro vládnoucí rody.

A tak ubyl jeden člen rodu modenského. Zato do rodného domu s vybledlou firmou L. Pergler, jun., obchod zbožím střižním, se vrátil ztracený syn.

Špión

Na starých dobách nás asi nejvíc udivuje, jak byly prosté a samozřejmé. Všechno bylo dřív jednodušší: i úřady i život. I taková špionáž. Dneska každý začátečník ví, co je to mikrotečka, má v kapse fotoaparát spojený se zapalovačem a vyfotografuje si každého, komu zapálí, zároveň si nahrává na kapesní magnetofon, co se mluví, užívá neviditelného inkoustu, má dvojité podešve a dvojité víko kufru, skáče padákem přímo do čekající limuzíny, plíží se přes hranice nebo k nim plave pod vodou s blánami na nohou…

Staré doby byly idylické a milé, špióni tohle všechno neznali, pěšky ani pod vodou se neplížili, ani neskákali do černých limuzín, jelikož je neměli, nýbrž s ukradeným spisem odjeli počestně na svůj pas do nepřátelské ciziny, jelikož ten spis ani neuměli ofotografovat.

Bylo to tak jednoduché, až to bylo nepochopitelné.

Jak mi říkával pan rada Vacátko: – Pamatujte si, mladej, že není na světě tak velká pitomost, aby zároveň nebyla velkou mazaností. Chápete, co chci říct?

Řekl jsem uctivě, jak se na kriminálního čekatele slušelo, že ano, ale pan rada mávl rukou: – Nechápete nic. Já vám řeknu, že mám větší strach ze zločince docela hloupého než z moc mazaného. Chytrák to vždycky přešpekuluje a tak se chytí, ale čapnout hloupýho, to je kumšt. A náhoda, samozřejmě. Chápete, co chci říct?

Pro jistotu jsem řekl, že nechápu. Pan rada znovu mávl rukou: – Vy nechápete nikdy nic, vy jeden – čekateli!

Dívali jsme se z okna jeho pracovny; pozval mne sem a to byl projev velké laskavosti. Dívali jsme se na dvůr, kde se rojili uni-

formovaní strážníci, řadili se do oddílů, pochodovali k autobusům a odjížděli ven.

– Pane rado, dovoluji si poznamenat, že se mi tohle nelíbí. Je to jak o všesokolském sletě!

– Horší, řekl zachmuřeně pan rada. – Tohle je mustrparáda pražské policie, a ne chytání špióna. Ale nařídili to shora, tak my od kriminálky do toho nesmíme strkat nos. Tohle snad chápete!

Řekl jsem, že chápu, neboť my špionáž nemáme v referátu. Na to je Zuspa, neboli Zpravodajská ústředna státní policie. Nicméně jsem si dovolil poznamenat, že by naši páni detektivové byli spíše namístě. Jsou tak nápadně nenápadní a dovedou v krajních případech zakročit s řízností zcela nečekanou. I do zubů umějí dát, když je třeba. Ti by toho špióna měli ajncvaj.

Pan rada jenom pokrčil rameny a řekl: – Jsem rád, že mi to nepatří. Ten chlap je určitě tak hloupej, až je geniální. A to je moc zlý. Ztratí aktovku s ukradenými spisy… Na toho bych si dal extra pozor.

Pan rada Vacátko se odvrátil od okna, jako by už viděl dost, a přísně mi řekl: – Pamatujte si, mladej, že to všechno musí zůstat v úplné tajnosti, ne abyste to dal do korespondence, co jde pro noviny!

– Samozřejmě, i když si myslím, vzhledem k té parádě, že se to neutají.

Pan rada zvedl prst, což znamenalo, že si nemám co myslit. Uctivě jsem odešel z jeho kanceláře.

Vlastně jsem na začátku celého příběhu stál já, obyčejný čekatel, a mohl jsem se tím vším honosit, kdyby to ovšem nebylo tak tajné. Protože já jsem vzal ten telefon, který mi nahoru přepnula služba, já jsem první slyšel četnického strážmistra Vodseďálka ze Kbel hlásit, že mu byla za podivných okolností doručena jistým Laburdou aktovka. Už už jsem chtěl zavolat odborníka na kapsáře a drobné

zlodějíčky, pana Bouše s věčnou rýmou, když tu v telefonu řízný hlas strážmistrův poklesl v tajemný šepot: – Dovoluji si hlásit, že obsah aktovky je krajně podezřelý. Spisy vojenské, prosím. Což byl asi důvod, že dotyčný Laburda, tedy pachatel, s tím přišel. On je to jinak lump.

– Zajistit ho, aktovku uschovat, očekávat další instrukce, řekl jsem jedním dechem. A dodal jsem: – Jak jste poznal, že jde o věci… ehm… no tamty…?

– To jsem prosím poznal podle toho, že je na nich razítko Taj-dův-mob…

Strážmistr to sice říkal šeptem, ale přece jenom do telefonu.

Musel jsem ten hovor ukončit: – Dostanete instrukce. Čekejte u aparátu!

Případ? Pitomost? A vůbec proč zrovna nás volá četnický strážmistr ze Kbel? Dotazem u detektiva Bouše jsem zjistil, že strážmistr postupuje správně. Ta věc se stala na letišti a to patří do katastru pražské obce.

– Jináč je to ale smůla, pravil pan Bouše, – protože stát se to v těch domkách za letištěm, tak už to naše věc nebyla. Proto taky toho Laburdu neznám. Já bejt vámi, tak to dám Zuspě.

Dal jsem to tam. A protože oni takových případů moc nemají, chytli se toho s důkladností, jež je jistě šlechtila, ale pan rada Vacátko se na to díval jinak. Nu což, třeba trochu žárlil. Jemu se nepodaří nikdy chytat špióna…

Ta zapomenutá, ukradená a vrácená aktovka, to je tedy začátek úžasné špionážní aféry, pod kterou se celá Zuspa začala zrovna prohýbat. Možná že to vyprávím trochu zmateně, ale ono se to všechno vyvíjelo docela zákonitě.

Ta aktovka zůstala v malé místnosti, kde se shromažďovali cestující na kbelském letišti. Tehdy totiž se lítalo z Kbel, a to ne-

vídanými stroji pro šest pasažérů – kromě pilota, který si před letem nasadil kuklu s brýlemi a zamával rukou v kožené rukavici, aby mu nahodili vrtuli.

Cestující lezli do letadla po kovovém žebříčku a byli rozčileni, neboť se stali na chvíli hrdiny: vznesou se do vzduchu strojem těžším vzduchu. Já sám jsem tehdy – patrně k své hanbě – ještě letadlem neletěl a pan rada Vacátko taky ne.

– Nejsem blázen, mladíku, říkal mi, když jsem ho sváděl, aby se mnou podnikl vyhlídkový let, pořádaný Masarykovou leteckou ligou, která držíc se hesla „Vzduch naše moře", mínila, že se celý národ má věnovat aeronautice. – Nejsem blázen, a umřu bohdá na zemi.

Bylo tedy zcela pochopitelné, že pasažéři byli rozčileni, jedna paní se dala do pláče, protože jí odlétala vnučka a ona měla fixní představu, že se jí zřítí na hlavu, až půjde z letiště domů. Paní křičela, vnučka se smála, páni si nervózně tlačili do čela klobouky, jako by tam nahoře foukalo, a usedali na kovová nepohodlná sedátka letadla směr Drážďany. Pilot nabádal ctěné obecenstvo, aby si přispíšilo, jelikož by se mohlo zhoršit počasí. Z Drážďan volali, že tam je hezky, ale v téhle roční době je líp neriskovat…

Není divu, že v tomhle nervózním blázinci jeden z cestujících zapomněl na lavici čekárny aktovku. Není jisto, kdy na to přišel, možná hned poté, kdy se stroj rozjel po travnaté ploše a nabral výšku, ale to se už nedalo nic dělat. Možná že vykřikl; v rachotu letadla to stejně slyšet nebylo, jako nebylo slyšet, když paní na letišti ze žalu omdlela.

Chladnou krev zachoval jenom místní zlodějíček Laburda, člověk tak nevýznamný, že ho ani pan Bouše neznal. Ten zahlédl na lavici aktovku a nenápadně se k ní přitočil. Bylo mu jasné, že když někdo lítá v povětří, má v aktovce asi něco víc než lejstra, jaká vozí úředníci, co jezdí autobusem.

Počítal nejmíň na balíček stokorun nebo šperky… a už za živým plotem letiště se dožil trpkého zklamání. V tašce byly jenom papíry. Když se k svému žalu znovu přesvědčil, že nikde není ani etuje s prstenem, ani zlatá špička, rozhodl se, jak potom vypověděl, že lejstra zahodí a nechá si jenom tašku; v hospodě by ji mohl střelit za dvě piva.

Ale protože Laburda byl sice místní, nicméně řemeslný zloděj, koukl se na papíry, které chtěl vyhodit, a polilo ho horko. Patřil k těm, co dělají větší krádeže až tak v říjnu, aby si zajistil na zimu byt. V tuhle roční dobu se mu velký flastr nehodil. Kromě toho pochopil, že když je na spisu razítko ministerstva národní obrany a velkým písmem: Tajné, že to nebude rozhodně špás a že by za to mohlo padnout pár let. A Laburda, tulák a zloděj, miloval svobodu.

Rozhodl se tu aktovku vrátit zpátky. Ke své smůle zjistil, že čekárnu už dávno zřízenec zamkl. Tehdy se nelítalo tolikrát za den jako dneska, letadlo bylo pryč a nikdo tu neměl co pohledávat. Laburda nešťastnou aktovku položit zpátky nemohl.

Napadlo ho, že zbývá ještě jedna možnost. Nezvyklá, hrozně divná, ale přece jenom možnost… Četnická stanice. Proč by řekněme Laburda nemohl najít aktovku a pln poctivosti ji odevzdat? Ta aktovka má asi velkou cenu a odměna by tedy byla podle toho! Kdoví, třeba mu sám četnický velitel odevzdá v obálce celou stokorunu a četníci kolem budou muset stát v haptáku! Když to nevyšlo jako krádež, mohlo by to vyjít jako poctivost. Kdoví, třeba i poctivost může být výnosná, i když s ní zatím Laburda zkušenost nemá.

A tak vykročil cestou, kudy nikdy sám nešel, ale kudy byl vždycky jenom předváděn k výslechu. Šel k četnické stanici a cítil, že se mu v duši dělá nějak vznešeně.

Odhodlaně otevřel dveře. Když na něho upřel své pronikavé oči sám pan strážmistr Vodseďálek, ztratil Laburda svůj vznešený pocit.

– Ehm, prosím, ráčej odpustit, já tuhle…

Napřáhl před sebe aktovku a umlkl.

Pan strážmistr Vodseďálek nebyl žádný jelimánek, a jak viděl ty nejisté oči známého vandráka a zloděje, byl hned doma.

– Co mi to sem neseš? zahřměl přísně.

– Já tento… Našel jsem… tedy odměna, že jo…

Pan strážmistr se nepatrně pousmál: – Nálezné, co? A kolik bys asi tak myslel, že ti to vynese?

– No prosím, to… to nevím. Tisícovku… Nebo míň…

– Nebo míň…, přikývl pan strážmistr. A protože to byl člověk, který, jak říkají u soudu páni obhájci, umí udeřit na pravou strunu, praštil pěstí do stolu a zařval: – Kdes tu tašku ukrad, mizero?

– Já… já…, koktal Laburda a cítil, že je ztracen.

– Ty si myslíš, že něco šlohneš a přijdeš mi sem hrát tyátr, co? Už jsi přišel na to, že ti za aktovku v putyce nic nedají, a tak sis zahrál na poctivýho! Zrovna ty, Laburdo! A já akorát kvůli tobě budu psát dlouhý protokoly o ztracené věci! Pudeš za katr, holomku!

Pan strážmistr jako obyčejně zručně uchopil Laburdu za rukáv a vystrčil ho do chodby. Zde jednou rukou otevřel dveře temné místnosti a druhou tam Laburdu šoupl, ani nestačil vykřiknout, že chtěl být poctivcem.

Pak si pan strážmistr odfoukl a šel zpátky do své kanceláře, aby se podíval na tu tašku. Když ji otevřel, jeho brunátná tvář zbledla. Panenko skákavá, vždyť v té aktovce jsou spisy, ve kterých se mluví o mobilizaci v případě války!

– Tohle je horší než v biografu, zanaříkal. – Toho Laburdu patří oběsit… Anebo snad ne?

S povzdechem vytočil číslo policejního ředitelství.

Nastal tanec, na jaký nezapomene ani strážmistr Vodseďálek, ani ovšem zloděj Laburda. Ostatně na to nezapomeneme ani my, co máme s těmihle věcmi už jistou zkušenost.

Napřed se přiřítila dvě auta na četnickou stanici do Kbel. Vyslýchali najednou strážmistra i Laburdu. Pak se dívali do té aktovky a ruce se jim taky třásly. Protože tohle byl úlovek, o jakém se píše jenom v románech.

– Tedy leccos chápu, ale jak mohl pachatel tuhle aktovku někde zapomenout, to nepochopím, řekl prý šéf Zuspy.

Když se o jeho výroku obratem dověděl pan rada Vacátko, usmál se jedovatě: – Nechápe… A přitom je to jednoduchý jako facka. Kdyby to ten člověk dělal poprvé, tak měl spisy pod košilí v plátěném pytlíku. Ale protože to dělal často, zvykl si. A když si člověk zvykne, začne zapomínat… Jako třeba já. Zvykl jsem si už tak na svou ženu, že jsem onehdy zapomněl, že má narozeniny.

Panika zachvátila nejen příslušné oddělení, ale přenesla se i na ministerstvo. Zdálo se, že případ je tak velký, že nestačí celá pražská policie. Bylo nebezpečí, že si k tomu povolají armádu.

Autobusy vyjížděly z vrat policejního ředitelství, jako by se někde už opravdu strhla vojna. A on jenom neznámý pán letěl na Drážďany…

Zatímco vyslýchali kdekoho, zatímco policie prohrabávala pasažérské listiny, zazvonil v kanceláři letecké společnosti telefon. Úřednice jej vzala a chvíli zřejmě nemohla porozumět, oč jde. Pak polohlasně řekla: – Jo, to volají Drážďany…

Policisté, kterých bylo v kanceláři jako máku, vzhlédli dočista bezradně. Prokristapána Drážďany… Kdyby tu byl aspoň šéf! Co vlastně se má dělat?

– Co prosím? Aktovka? Jaká aktovka…? mluvila slečna do telefonu.

Policisté začali spínat ruce a ukazovali slečně, aby řekla… Teď nikdo nevěděl, co má vlastně říci. Jeden ukazoval, aby řekla, že tu není… Druhý naopak, aby řekla, že tu je… Slečna z toho byla vyjevená, ale hrála to statečně. Opakovala do omrzení: – Já nerozumím. Byli jsme přerušeni, já neslyšela, opakujte, prosím!

A přitom kroutila očima, aby jí tedy proboha někdo řekl, co má povídat.

Nakonec v čirém zoufalství ji osvítil duch svatý a ona docela lhostejně řekla: – Nějaká aktovka se prý našla… Nechám ji tady. Na jaké jméno prosím?

Byla to zřejmě moc chytrá slečna. Poznamenala si na papír jméno: – Filous… F jako František, I jako Ivan… Rozumím.

Jeden z policistů otvíral pusu, aby jí naznačil, že se má zeptat, kdy přijede. Ale v té chvíli ten v Drážďanech už věděl dost a zavěsil.

Před slečnu si klekl jeden mladší nadstrážník a na místě jí pro její služby prokázané policii nabídl ruku. Otrlí mužové kolem vzdychali dojetím. Aparát se znovu rozjel na ještě vyšší obrátky. Byl to hotový cirkus.

Filous… Filous… vyťukávaly všechny stroje, které byly k dispozici: Filous… Kdo je to Filous? Po pátrání, jež nebylo dlouhé, ale zato překvapivé, vyšlo najevo, že je to jakýsi kapitán, který slouží na ministerstvu národní obrany – jako obyčejná kancelářská myš, úředníček, kterého nikdo ani kloudně nezná. Úředně se taková funkce jmenuje důstojník konceptní služby, ale jakýpak důstojník: nosí nepadnoucí uniformu s pěchotními výložkami žlutě lemovanými a má odřené rukávy na loktech jako každý starý koncipista. Jenomže na ministerstvu národní obrany, aby někdo mohl nosit spisy, musí být aspoň kapitánem. A tenhle, zrovna tenhle človíček, kterého nikdo nezná, si letí do Drážďan s plánem mobilizace…

Jak se vůbec takovýhle člověk dostal k tak hrozně tajným spisům?

Prostě tak, jako se sekretářka dostane na poradu generálních ředitelů: přinese tam kafe. Jako se sluha dostane do ministrovy pracovny: otvírá dveře. Jako se šofér pana generála dozví všechno o posledním cvičení: poslouchá, co si páni povídají ve voze.

Filous nosil spisy a ukládal je. Za přítomnosti svého šéfa, plukovníka konceptní služby, je dával do zvláštního trezoru. A někdy je zase odtamtud vyjímal.

Ještě téhož dne dostali všichni důstojníci, kteří sloužili s Filousem na jedné chodbě, k svému úžasu domácí vězení. Jeho velitel plukovník Lustig šel rovnou do basy. Netušil vůbec, co se stalo, a měl největší starost, aby mu Filous krmil v pracovně správně jeho rybičky. Neboť rybičky byly velká plukovníkova vášeň, jistě ušlechtilá. Kapitán Filous nejednou se zalíbením hleděl na krásné exempláře závojnatek, jež jeho velitel vypěstoval. Přinesl svému nadřízenému skleněné krmítko, do něhož se sypaly suché dafnie. Přivezl mu je z Německa jako dárek. Plukovník byl dojat: – Je to holt velkej národ! Vyrábějí všechno.

A dodal: – Kdybyste jel ještě někdy, přivezte mi skleněný čistič kalu. Tam mají nejlepší. To víte, Němci jsou Němci…

Kapitán Filous slíbil, že kdyby se tam zase náhodou dostal, že nezapomene.

Zatímco o důstojnících z generálního štábu měla Zuspa všechny možné záznamy a údaje, zatímco věděla, který z nich umí hrát karty a který chodí za ženskými, o kapitánu Filousovi nevěděla docela nic. Co se dalo teď v rychlosti vypátrat, nestálo za nic: osamělý, svobodný mládenec nebo snad vdovec, domovnice o něm mluví uznale, do hospody nechodí, karty nehraje, ženským se vyhýbá. Když se na něho ptali jeho spolupracovníků, někteří

museli chvíli přemýšlet: – Filous… Filous… Jo ten! Ale to je přece takový ňůma!

Jenže právě tenhle ňůma lítal do Drážďan s aktovkou nabitou takovými spisy, že vyvážit je zlatem bylo málo. Nebylo pochyby, že ho taky zlatem platili. Kam své zlato ten ošoupaný človíček dával, byla záhada.

Vyšetřování se vedlo bleskově a velkolepě, zpravodajská ústředna šílela. Letiště bylo obstoupeno kordonem policie a byli zde připraveni i dva muži na motocyklu, aby dojeli k letadlu, hned jak přistane. Na nádraží stáli strážníci na všech perónech. V obci Kbely bylo tolik strážníků, že si lidé šeptali, že tudy pojede pan prezident. A kanceláře letecké společnosti vypadaly jako kasárny pražské policie.

Já osobně jsem nejvíc žasl nad tím, že ten člověk se tak klidně zeptal na svou aktovku. A ještě se pro ni vrátí! Já bych po takovém maléru už zůstal v Drážďanech, nebo se vrátil domů tajně s nalepenými vousy.

– Ještě líp byste udělal, kdybyste předstíral, že máte dřevěnou nohu, mladej, řekl mi pan rada. – To by vás nepoznala ani domovnice.

– Ale logicky vzato, pane rado…

– Žádnou logiku mně sem netahejte! Kdyby člověk uvažoval logicky, nebude krást, zabíjet nebo dělat špionáž. Lidi přestupují zákon proto, že logicky neuvažují. Jinak by věděli, že policie stejně všechno vypátrá. Nebo skoro všechno. Ten člověk přece netuší, že Zuspa už má všechno v rukou. Vůbec to ani nepředpokládá. Myslí si, že aktovka leží někde v kanceláři. Je moc hloupej, já vím, ale není sám… Pojďte se mnou!

Šli jsme do detektývny, kde se shromažďují mužové od kriminálky, když mají službu a nejsou zrovna v terénu. Pan rada si

vesele mnul ruce a ohlásil: – Pánové, dám vám malý úkol. Máte chytnout chlapíka, který provedl něco řekněme v Děčíně a bude se vracet domů. Jak to uděláte?

Páni to vzali jako dobrý vtip a pan Brůžek prohlásil: – Je to sice těžký, ale dá se to zvládnout. Nejlíp je počkat na něj před jeho domem. Anebo ještě jistější tam, kde má ženskou.

– Já bych ho čekal už na nádraží, jistota je jistota, řekl Pan Rous.

– Nebo na letišti, zasmál se pan Mrázek, protože dobře věděl, oč panu radovi jde.

– Anebo na přístavišti parníků, když je to z Děčína, řekl pan Bouše schválně a kýchl.

Pan rada pochvalně přikyvoval: – A kdy se tam postavíte?

– Podle toho, kdy přijede… Je přece jízdní řád. Anebo letový řád, kdyby šlo o aeroplán.

– Anebo je tu řád pražské paroplavby, aby byl spokojený i pan Bouše, řekl vlídně pan rada. – Správně, je třeba znát jízdní řád. Pánové ze Zuspy jej neznají, a proto poslali lidi na letiště už teď, ačkoliv letadlo přiletí až zítra. Čekají na nádraží, ale vlak tu může být nejdřív ráno, protože vyjíždí v noci z Drážďan.

Pánové se vesele smáli, protože jim dělalo dobře, že to oddělení, které se na kriminálku dívá vždycky svrchu, v tom tak krásně lítá.

Pan rada na mne kývl a vyšli jsme ven. Na chodbě mne pan rada vzal za knoflík: – Mladíku, vy máte sice maturitu, ale to nevylučuje jistou inteligenci. Co myslíte, v čem je největší chyba všech těch opatření?

Nevěděl jsem.

– V tom, řekl slavnostně rada Vacátko, – že nikdo nehlídá silnici. A po silnici ten chlap přijede. Autem.

– Pane rado, jak to račte… jak to račte tak tvrdit? zděsil jsem se téměř.

– Tak budeme spolu chvíli přemýšlet. Ve dvě patnáct volaly Drážďany. Proč volaly? Protože ten člověk tu aktovku chce honem mít. Ze strachu, samozřejmě. Pospíchá, protože mu není dobře. Letadlo letí zítra, vlak jede až v noci… Jak se dostane nejrychleji do Prahy? Autem…

– Copak oni mu dají auto?

– Stačí, když mu trochu pomohou. Najdou mu taxi, jehož šofér může přes hranici. Do Hřenska. Malý pohraniční styk, víme? Tam si náš pan Filous najme další taxi. Do Prahy… A kdy tu bude?

– Ježíšmarjá, pane rado, to přece nikdo nemůže ani tušit!

– Já to vím. Protože vím, že z Drážďan do Prahy je sto pětapadesát kilometrů, beru průměrnou rychlost takového taxíku a předpokládám, že nemohl vyjet dřív než ve tři hodiny a na hranicích se půl hodiny zdrží; vychází mi to dost přesně. Vemte si klobouk a jdeme do Jungmannovy ulice… Přijede tam co nevidět.

– A to páni ze Zuspy nevědí!

– Taky to nejsou kriminalisti, řekl pan rada Vacátko pyšně.

– To bude báječné, až ho chytí! vzplanul jsem nadšeně.

– Ano, bude to báječné, jestli ho chytí, opravil mne pan rada.

Mlčel jsem, i když mně už bylo jasné, že pan rada svou konkurenci nezřízeně podceňuje.

Snažil jsem se vybavit si pocity toho podivného kapitána Filouse při jeho cestě zpátky. Já bych strachy asi ani nedojel. Ale měl kapitán Filous vůbec strach? Pan rada má pravdu: ten člověk je zvyklý pracovat pomalu a klidně. Pracuje už takhle dlouho a zvykl si na své tempo. Je znám jako pečlivý úředník, a pečlivý je ve všem: pečlivě spisy zařazuje, zapisuje, eviduje, a pečlivě je taky krade a vozí za hranice. Pak je zase stejně pečlivě za zády svého plukovníka, skloněného nad akváriem, spolu s jinými spisy ukládá do sejfu. Kdykoliv si páni z prezidia nebo z generálního

štábu vzpomenou, mohou spisy mít. Na kapitána konceptní služby Filouse je spolehnutí.

Možná že ho cestou nejvíc děsí představa, že se ty spisy i s aktovkou skutečně ztratily. To by byla ovšem rána. Ne proto, že by byly pryč plány mobilizace, ty se koneckonců dají udělat znovu. Ale představa, že by se ztratil spis, byla pro toho pečlivého úředníka prostě nemyslitelná. Spis je od toho, aby se neztratil… Možná že si zhluboka oddechl, když se dověděl z telefonu, že aktovka je na světě. Možná že si vesele zamnul rukama: uložím spisy hned po svém příjezdu. Vezmu je do Drážďan později.

Možná že ten člověk byl skutečně takový. Možná že právě proto, že byl tak úřednicky pečlivý, potřeboval ve svém životě nějakou protiváhu. Dobrodružství… Nejšílenější dobrodružství, do jakého se může pustit úředník: vzít spis z jeho určeného místa a odvézt jej za hranice.

Zvláštní, že ho nenaučili spisy fotografovat. Ale on byl na to třeba nešikovný. Nenaučí se nikdy takovou složitou věc. Nepotřebuje ji. Je geniálně prostomyslný, geniálně klidný. Teď se snaží dostat se co nejrychleji ke své aktovce. Až ji bude mít v ruce, pojede na ministerstvo tramvají. Kdyby přijel taxíkem, vzbudilo by to pozornost. Je geniální i v tom, jak dovede být nenápadný.

– Pane rado, řekl jsem, když jsme se procházeli po Jungmannově ulici, kde v budově Škodovky sídlila tehdy letecká společnost, – pane rado, tohle je ale obrovská aféra! Myslím, že něco podobného u nás ještě nebylo. A přitom je to všechno hloupá náhoda! Náhodou zapomenutou aktovku náhodou ukradne místní zloděj a náhodou se tak lekne, že ji odnese na četnickou stanici…

Pan rada povzdechl: – Můj předchůdce, pan vrchní policejní rada Knotek, vždycky říkal, že bez náhody by se vůbec nedalo žít. Nakonec se člověk i zcela náhodou narodí.

Nemohli jsme se příliš věnovat svým úvahám, protože v ulici mezi chodci se objevilo auto. Hnalo se tak, jak se stará pragovka může hnát. Byl to taxík a neměl pražské číslo. Pan rada mi vzrušeně stiskl loket.

Taxík zastavil před leteckou kanceláří. Vystoupil menší muž středních let, nenápadně oblečený, a zamířil ke kanceláři.

Ale ve stejném okamžiku, kdy položil ruku na kliku, zaváhal. Prudce se rozhlédl a já spatřil jeho oči: rychlé, neklidné, oči člověka, který se dovede dívat…

Viděl strážníky v ulici, viděl strážníky v kanceláři.

Stiskl jsem rty, abych nevykřikl.

Jeho ruka prudce kliku pustila. Couvl, jako by chtěl zpět k autu. Ale v tom okamžiku stál už mezi autem a jím pan rada. V té chvíli se probrali strážníci, postávající kolem. Nepoznali kapitána Filouse, protože ho neznali. Poznali radu Vacátka a viděli, jak rozpřáhl ruce. Muž se dal na útěk. Vběhl do průjezdu domu a hnal se schodištěm nahoru.

Pan rada vytáhl píšťalku a zahvízdal. Neměl zde své lidi, ale zvuk policejní píšťalky probudí všechny policisty na světě.

Běželi za prchajícím.

Muž utíkal stále vzhůru, bylo vidět jeho nohy kmitat se mezi kovovým zábradlím. Bylo to zřejmě zoufalé počínání. Kam se chce dostat? V domě jsou samé kanceláře. Míří na střechu? Doběhnou tam za ním… Bude jim utíkat po střechách? Nevypadá na to, že by to uměl – a kromě toho všude v ulicích kolem ho mohou sledovat.

Kapitán Filous, pečlivý a klidný úředník, propadl tedy nakonec sám panice a strachu! Běží, běží, ale nemá naději na únik. Past už za ním sklapla.

Budova měla čtyři patra. Pak byly úzké schody k půdě. Kovové dveře na střechu byly zamčené. Je ztracen. Schodiště je plné strážníků. Skočí snad dolů? Zahyne a vezme své tajemství s sebou?

Muž stojí u zavřených dveří a jeho čelisti se rychle pohybují. Je to neuvěřitelné: ten člověk něco jí. Pak polkne…

A pak už jsou u něho, chytají ho za ruce, křičí, že je zatčen, nasazují mu pouta, vlečou ho dolů. Kapitán Filous se nebrání. Tváří se jako člověk, který splnil to, co si předsevzal.

Tam na schodišti paláce Škodovky se taky potkali dva mocní mužové, pan rada Vacátko a šéf celé Zuspy. Hluboce se sobě uklonili. Šéf Zuspy zašeptal: – Děkuji vám, pane rado, za váš zásah. Ten muž byl ovšem prakticky už chycen.

Pan rada Vacátko se zdvořile usmál: – Chycen je prakticky až teď. Blahopřeji vám k úspěšné široké akci.

Na ulici se kupili lidé, netušící, co se děje. K užaslému taxikáři nastoupili policisté s jeho pasažérem, který měl na rukou pouta, a poručili jet na policejní ředitelství, přičemž venkovský taxikář netušil, kde to je. V pracovně ministra zvonil telefon, aby oznámil, že hledaný kapitán Filous, špión a zrádce, byl zatčen.

Když jsme šli zpátky na Čtyřku, pan rada mlčel. Pak najednou zvedl hlavu: – Víte, čemu zatím nerozumím? Proč ten člověk utíkal. Musel přece vědět, že nemá už naději.

– Člověk má asi pořád naději, řekl jsem.

– Ne, pořád ne… On něco chtěl. On potřeboval ještě trochu času… Ale nač vlastně?

Dověděli jsme se to druhého dne ráno. Pan rada mne zavolal a vítězně mi hlásil: – Tak už to mám, proč utíkal! Neříkal jsem vám, že ten chlapík byl tak hloupej, až byl geniální? On byl geniální do posledního momentu. On utíkal proto, aby měl čas vytrhnout z pasu tři listy a sníst je.

– Proč zrovna tři? Proč ne celý pas? divil jsem se.

– Mladej, zkuste sežvejkat celý pas, když vás honí policie! Jemu stačilo sníst ty tři listy, kde byly záznamy o jeho odjezdech a příjezdech.

A teď už i mně začínalo svítat. Ten člověk zničil přímý důkaz o tom, že do Drážďan jezdil častěji. Dovedl uvažovat: když viděl, že je ztracen, myslil ještě na právní důsledky. Myslel na svůj budoucí soud. Nikdo mu nedokáže, že byl špión, který prodával statní tajemství. Dokáží mu jen pokus prodat státní tajemství jednou. I vojenský soud musí mít přece důkazy.

Ano, ten člověk se v poslední minutě vysmekl z oprátky a zajistil si doživotí… Není to velké vítězství, pravda. Ale velké je, myslet v tak vypjaté chvíli i na právnické detaily. To aby člověk zrovna smeknul!

– Co jsem vám říkal, mladíku? Tak hloupej, až geniální! Takového je těžko usvědčit, i když ho chytíte.

A tu jsem já, pouhý zelený čekatel, řekl: – Pane rado, vždyť já jsem byl u toho, já to všechno viděl. Nebýt tam vy a nezahvízdat v pravý čas, tak ho při celé té parádě vůbec ani nechytili!

Pan rada neřekl nic, asi to ale poslouchal rád. Pak potřásl hlavou a přísně řekl: – Zapomeňte, že jste něco viděl, protože celá ta věc je přísně tajná.

A tak jsem svědek, ale nemám kde dosvědčit, že špióna Filouse chytil pan policejní rada Vacátko, ačkoliv to vůbec neměl v referátu.

Spravedlnost

Právo, staročesky pravda, je vlastně pravý
nebo rovný směr nějaké činnosti.

Pravda – slovo to znamená tolik co právo.
Znamená opak vnějšího mamu a klamu.
Pravda – není nic bezprostředně daného,
co by na povrchu vědomostí lidských plovouc,
snadným hmatem se zachytiti dalo,
jak tomu chce víra a obecný rozum.
RIEGRŮV SLOVNÍK NAUČNÝ

Já jsem už starý soudce, a tak se nedivte, že mám moc času na přemýšlení. Ne o procesech, jež jsem vedl, ale o právu a jeho smyslu. Protože na procesech ani tak moc nezáleží. Proces je dílo rukou lidských, a je proto omylné, abychom mluvili jako staří právníci. Může dopadnout dobře i špatně, podle toho, co tím slovem myslíte. Kolikrát mi kolegové vyčítali, že proces dopadl špatně, protože neodpovídal jejich představám, zatímco těm souzeným připadal docela dobrý. Pro šizunka je soud dobrý tehdy, když mu napaří jen půl sazby. Pro soudce je špatný, když mu zkomplikuje život. Pro advokáta je velmi špatný, když skončí v první instanci a nedá možnost dalších. Takže s těmi pojmy dobrý nebo špatný se nikam nedostaneme; já jsem za svůj život vedl moc procesů dobrých a moc špatných, ale ty nijak neznepokojují moje staré srdce. Mne znepokojuje jeden, který byl po všech stránkách velmi dobrý, ba dokonce slavný, ale viníkovi přinesl nakonec velké hoře.

A ptám se, co je vlastně smysl práva a zákonů? Mají chránit před špatnostmi (i vlastními), mají napravovat. Když bylo zákona použito nesprávně nebo nevhodně, tedy tak, že obžalovaného nenapravil a jiné neochránil, čí to je vina? Samozřejmě, že ne zákonů, ale soudce.

Kolikrát asi jsem já byl takhle vinen?

Proces, který mám tak často na mysli, byl složitý a postavil celou právní vědu do nezvyklé situace. Musím se přiznat, že jsem to věděl a že jsem tomu tak trochu pomáhal. Byl jsem ještě ctižádostivý a přál jsem si, aby všichni viděli, jak moudře tu nešťastnou právní vědu zase vyvedu z její prekérní situace. Ó té pošetilosti! Čím více soudce myslí na vznešenou justici, tím méně myslí na obžalovaného, a to je velká chyba!

Musím vám říci, že jsem soudil leckoho. Zloděje slepic i vrahy, podvodníky i žárlivé manželky, které namíchaly mužovi do jídla jed, lidi nešťastné i vychytralé, ty, kteří hluboce litovali svého činu, a zase takové, kteří jedněmi dveřmi z kriminálu vyšli a druhými se tam zase vrátili. S tím se prostě nedá nic dělat, takový je už život.

Ale případ toho jasnovidce mi dělá pořád starosti, i když je to všechno tak dávno a i když po stránce právní byl právě onen případ v pořádku. Dost nerad říkám: případ, raději říkám: člověk. Dospěl jsem k názoru, že přes všechnu vznešenost, jakou slyne právo, základem všeho je člověk. Pochopit člověka nemůže ovšem zákon, na to je příliš neosobní. Pochopit člověka musí soudce. Co by bylo jinak jeho úkolem?

Jako každý soudce mám nejradši obyčejné provinilce, co si odkroutí svoje léta, jsou propuštěni a přestanou pak být provinilci nejen před zákonem, ale i před svým vlastním srdcem.

Stalo se mně mockrát, a já se tím pyšním víc než čestnými uznáními, že se otevřely dveře mé pracovny, vešel trochu pobledlý

člověk s ranečkem prádla pod paží a řekl: – Pane soudní rado, tak jim jdu poděkovat. Ráčili mi, jestli se pamatujou, napařit rovnejch šest let, a já jsem těch šest let přemejšlel… Udělalo mi to moc dobře.

Ten člověk, o kterém mluvím, ten jasnovidec, na jehož proces stále musím myslet, mi poděkovat po šesti letech nepřišel, ostatně jsem mu je nedal… A to asi byla chyba. Nikoliv chyba mé soudcovské spravedlnosti, neboť jsem ji neporušil, ale chyba, jíž se chopil škodolibý lidský osud. Já mu toho člověka vlastně přihrál.

Co je to vůbec spravedlnost? Zajisté, jak říkají spisy, shoda jednání s právem… Ale o jakém právu vlastně mluvíme? O právu podle rozumu, nebo podle ustanovení lidského? Tyhle věci mohou být ve značném rozporu. Vezměte si zákon o čarodějnicích. To přece byla náležitá právní norma a podle této normy, a tedy podle zákona, byly ženské upalovány. Já o tom nemluvím náhodou, však vám za chvíli budu vyprávět o opravdovém procesu čarodějnickém…

Jasnovidec samozřejmě není čarodějník a my nejsme středověcí fanatici. Kromě toho se může leckdo právem zeptat: copak to je vůbec možné, aby stál před soudem jasnovidec? Buď je skutečný jasnovidec a vidí do budoucnosti, pak by se soudu vyhnul; když před soudem stojí, pak sám podal důkaz, že není jasnovidec.

To je už stará otázka, jestli může být všemohoucí a vševědoucí pámbu soudcem lidských činů. Zdánlivě by to byl soudce zcela ideální, protože všechno ví a všechno může. Ale když předem ví, že tenhle člověk zapálí stodolu, pak vzniká otázka, proč tomu nezabrání, když je všemohoucí. Anebo tomu nezabrání schválně, a pak si tedy dělá jenom klientelu, aby měl koho soudit?

S jasnovidcem je to ještě složitější. Jenom uvažme, jestli si může doktor operovat nežit na svých vlastních zádech? Nemůže, proto-

že tam nevidí, protože tam nedosáhne. Jasnovidec je na tom stejně: on si prostě na svůj vlastní osud nevidí, on si na něj nedosáhne. A tak se může nakonec i on octnout před soudem.

Já to říkám schválně zjednodušeně, ostatně ten termín jasnovidec není zcela přesný.

Je rozdíl mezi jasnovidectvím a předvídáním neboli prekognicí. To víte, musel jsem si to prostudovat. Proto vím, nakolik to všechno souvisí s telepatií a jak to někdy může přerůst k psychokinezi, to jest k schopnosti ovlivňovat myšlenkami předměty. Mohu vám jmenovat aspoň tucet případů, kdy různé osoby byly probuzeny ve snu nebo kdy samy snily něco, co jejich blízcí zrovna prožívali.

Usmíváte se? Říkáte si, jak je možné, že soudce, jemuž stojí na pomoc celá dokonalá právnická věda, exaktní a jasná jako matematika, může věřit v takové věci? Jste šťastný člověk, protože vy nad tím vším můžete mávnout rukou a říci, že to je pitomost.

Ale copak to může říci soudce, jemuž před soudní stolici postaví jasnovidce?

Já vím, že vy můžete jmenovat tucet případů, kdy se takové věci se sny a s přenosem myšlenek ukázaly jako podvod, a přidáte další tucet případů, kdy se nějaký jasnovidec nebo telepat pořádně sekl. Ale víte, že ani to vlastně nevyvrací sám pojem jasnovidectví?

Aspoň ne pro soud. Vezměme si příklad z matematiky. Někdo vypočte špatně rovnici a podává tak důkaz, že buď nezvládl matematické zákony, nebo že se zmýlil. Ale nedokazuje to, že matematika není věda. A s jasnovidectvím je to stejné. Zmýlit se může každý člověk, i jasnovidec.

On se může zmýlit i soudce, drahý pane, a to je horší.

Samozřejmě, že si může, ba musí k sporným otázkám přizvat znalce, aby mu dali své dobré zdání. Když šlo o to jasnovidectví, tak jsem si pozval ty největší, univerzitní profesory. Už vás vidím,

jak zase máváte rukou: Pro mne, říkáte, může i takový univerzitní profesor být blázen, já v nějaké tajné síly nevěřím.

Šťastný člověče, oč jste na tom líp než soudce, který k tomu, co říká znalec, přihlédnout musí. Oni se mohou mýlit, ale soudce se po jejich slyšení ve svém výroku mýlit nemůže. Tak to aspoň předpokládá zákon.

Je tomu tak sto let, co stál před soudem jakýsi sedlák ze Slezska, obžalovaný z čarodějnictví a spolku s ďáblem, protože omýval houbou máčenou ve vodě osoby pohlaví mužského i ženského a tvrdil, že je uzdravuje. Ostatně to tvrdili i oni. Soudce si pozval k procesu odborníka, dvorního medika z Vídně, protože tehdy se přece jenom už tak jednoduše na čáry věřit nedalo. A vidíte, tenhle hofmedikus se odvážil rozříznout doličnou houbu teprve poté, kdy byla pokropena svěcenou vodou. Rozřízl ji, aby mohl s určitostí tvrdit, že v houbě ďábla nenašel. Bylo to ovšem už století osvícené a vědělo se tedy, že ďábel může být v houbě obsažen třeba jen ve své podobě duchovní a že nepomůže krájet houbu na sebemenší kousky, neboť ďáblova emanace může být implicite obsažena v každém tom drobečku. Ano, před sto lety to bylo a my se tomu všemu dneska smějeme. Tím spíše, když víme, že ten sedlák se jmenoval Vincenc Priessnitz.

Uznejte, prosím, měl jsem se já stát takovým soudcem, jemuž se za sto let budou lidi smát jako zpátečníkovi?

A co je vlastně v tomto sporu zpátečnické? Uznat jasnovidectví, nebo naopak je neuznat? To je sakra těžká situace pro soudce, i když má titul vrchního soudního rady!

Celý proces spadl na mne náhodou, ten jasnovidec konal totiž svá představení zrovna v našem okresním městě. Já sám jsem na jeho spektákl nešel, ale říkali mi, že to bylo pozoruhodné a vzrušující.

Po produkci pak ten pán černých uhrančivých očí, Erik Jochanaan Hanussen, vždycky oznámil, že podává ve své soukromé ordinaci rady v osobních záležitostech.

On se vám pletl do řemesla i četnickým pátračkám. Jednou prý se na něho obrátila nějaká rodina v Liberci, aby jim řekl, kam zmizel jejich strýc, bohatý řezník, protože všichni marně čekali na dědictví. Zmizelý nemohl být prohlášen za mrtvého, protože četníci neměli po něm ani jedinou stopu. Jasnovidec rodině řekl, že strýček je nebožtík, že byl zavražděn v osamělém domě a že se jeho mrtvola najde. Neřekl kdy, a z toho bylo moc mrzutostí, protože netrpěliví pozůstalí začali honit četníky s tím orákulem, a nic tak nepopudí četnictvo jako náznak, že nepracuje dobře.

V našem městě se na jeho představení lidi hrnuli.

Přišla taky choť četnického štábního strážmistra, a taková ženská se na malém městě považuje už za dámu a podle toho se chová. Požádala pana Hanussena o slyšení v soukromé ordinaci a zde mu sdělila, že jí byl odcizen z předsíně kufr s prádlem, jež si chystala na mandl. Obrátila se na jasnovidce, protože její muž nic vypátrat nemohl. Naznačila taky, že tuší, kdo je pachatelem.

Jasnovidec na ni obrátil své temné oči, ale místo aby řekl, že má pravdu nebo že se mýlí, docela zvědavě se zeptal, kdo tedy tím pachatelem je. A ona mu řekla, že podle ní je to ta mrcha ze sousedního baráku. Mimochodem tato mrcha byla jinak choť soudního zřízence. Jasnovidec se zamyslil a pak řekl, že vidí ten kufr na půdě v rohu, tam, kde bývá zkosená střecha.

Později tvrdil, že neřekl, na jaké půdě, paní však tvrdila, že ze souvislosti vyrozuměla jasně, že jde o půdu té sousedky… Dala mu za radu třicet korun a spěchala domů. Přesně řečeno k té sousedce. Dveře domku byly otevřené, nic netušící paní zrovna věšela na půdě prádlo. Jaká skvělá náhoda! Anebo to bylo vnuknutí toho jasnovidce?

Paní strážmistrová vtrhla na půdu a před očima se jí zatmělo. Vpravo, tam, kde je střecha zkosena, se něco černalo. Její kufr! I jala se cloumat paní zřízencovou a křičela na ni mnoho urážek, což si ona druhá paní nedala líbit a začala volat jednak o pomoc a jednak rvát vlasy té vetřelkyně ze sousedství. Byl z toho velký boj, jaký vždycky končí u soudu, celý dům byl vzhůru, přiběhli páni manželé, odtrhli supící dámy a pro jistotu se vrhli na sebe. Dodatečně se ukázalo, že to, co paní strážmistrová považovala za kufr, byla nějaká bedna, že tedy ona druhá paní je zcela nevinná. Co bych to dlouho rozvíjel: výsledek byl, že na jasnovidce podali hned dva lidé trestní oznámení, totiž četnický strážmistr a taky soudní sluha, což je u soudu perzóna významná. A najednou vám to bylo jako lavina: přidali se další poškození a nad jasnovidcem se začaly stahovat těžké mraky. On se tomu nejdřív ani moc nebránil, byl to člověk znalý obchodu a usoudil, že tohle tedy reklama bude, protože se obratem přihlásilo asi padesát lidí, kteří tvrdili, že jim věštil správně, a byli ochotni se hlásit jako svědci u soudu a psali děkovné dopisy, a pan jasnovidec je otiskoval v místních listech.

Táhlo se to všechno moc dlouho, není divu, že vyšetřující soudce z toho byl nešťastný, protože mu celý případ státní zastupitelství několikrát vrátilo. Já vám řeknu, vypracovat obžalobu na jasnovidce není žádný med. Jediní, kdo se smáli, byli advokáti, protože ti z toho měli žně. Když jsem to nakonec tedy dostal já a začal jsem dělat, jak se říká, přípravy k hlavnímu přelíčení, bylo mi jasné, že to bude sakramentský oříšek.

Zkrátka proces, jaký má být!

Soudní síň byla nabitá, kdepak místní lidi, ti se dovnitř ani nedostali, všechno bylo přespolní, až z Vídně přijeli, přijeli z rajchu, přijeli z Liberce, prostě dostat v ty dny pokoj, to bylo nemožné

a místní lidé pronajímali všechny postele a sami spali na půdě. Bylo to hotové požehnání pro kraj, takový nával cizího lidu; hospodští měli zvláštní schůzi a v ní se usnesli požádat soud, aby takové procesy byly nejmíň dvakrát do roka.

Ale on, pane, takový případ stačí jeden za život.

Novináři psali, že se chystá monstrproces, že na lavici obžalovaných je celá parapsychologie, a ptali se v novinách, zda zvítězí tmářství, nebo pravda, přičemž neřekli, co vlastně považují za pravdu.

Vy si možná myslíte, že měl být ten člověk prostě potrestán za ty případy, kdy se nestrefil a kdy tedy od lidí vzal peníze neprávem. Ale ani to není tak jednoduché. Když si jdete koupit los, dáte za něj peníze a taky nemůžete žalovat státní loterii, že vás vzali na hůl, protože jste nic nevyhrál.

Přivolaní profesoři psychologie se rozestoupili na dva tábory. Jedni tvrdili, plni své autority, že je to všechno pustý podvod a že je třeba v tomto procesu vystoupit proti všemu zpátečnictví. Měli skvělé argumenty a bylo radost je poslouchat. Druzí tvrdili, zaštítěni stejnou autoritou, že naopak jde o projevy nové vědy, která se sice těžko, ale stále mocněji prosazuje, a také oni mluvili skvěle a učeně. A co se svědků týče, to bylo ještě horší. Bylo to zkrátka přesně tak, jak říká stará pravda: svědek je člověk, který byl při tom, ale nerozumí tomu, znalec pak je člověk, který při tom nebyl, ale zato tomu rozumí. No a soudce při tom nebyl a nerozumí tomu, ale musí rozhodnout. Vznášel jsem se nad tím jako duch nad vodami a nevěděl jsem, co dál.

Odsoudit? Neodsoudit?

Když jsem se podíval dolů, na lavici obžalovaných, kde seděl onen pan Hanussen, který musel před soudem ovšem vystupovat pod svým pravým jménem jako Heřman Steinschneider, cítil jsem

rozpaky. Vždyť tady nejde jenom o vědu, chtělo se mi křiknout, tady jde o člověka!

A byl vám to člověk docela pozoruhodný, podle soudních spisů byl už za války znám jako kouzelník. Bavil pány v kasinu nejen triky s kartami, ale taky tím, že četl se zavázanýma očima cizí dopis, nebo že uhodl, jakou barvu má šátek, který ve vedlejší místnosti ukázal pan obrlajtnant. Držel se pořád v kasinu, do zákopů nešel… Až jednou ho napadlo zkusit věštit něco vážnějšího a prozradil panu hejtmanovi, že ho jeho ctěná paní choť podvádí s poručíkem od husarů. Co udělal hejtman se svou chotí, to ve spisech nebylo, ale zato milý věštec Steinschneider musel jít s marškumpačkou do zákopů a málem přišel o život.

Po válce si opatřil licenci jako kouzelník a iluzionista a začal jezdit po světě a číst myšlenky. Měl úspěchy ve Vídni, v Praze, byl taky v Bavorsku a potom jezdil po vlastech českých. A teď dojezdil, teď kolem něho planou spory, jež jsou vznešené a vědecky zajímavé, ale on spíš čeká, co řeknu já…

Vlastně všichni na to čekají. Čeká na to celá právní věda.

Čeká na to samotná paní Justice.

Já jsem tehdy udělal něco, co nebylo vůbec obvyklé, a kolegové se asi chytali za hlavu, přesvědčeni, že to je moc mizerný proces. Já jsem se rozhodl provést tak zvaný vývodní důkaz.

Řekl jsem: – Můžete, obžalovaný, zde v soudní síni a před tváří soudu dokázat, že máte skutečně schopnosti, jež se nazývají jasnovidnými?

Obžalovaný vstal: – Slavný soude, je to sice dost neobvyklé prostředí pro pokusy tak jemné a delikátní, ale zkusím to…

On ostatně tušil, že nemá jinou možnost; i když zde byla celá řada doporučujících listů, těch čtyřiatřicet žalobců, od nichž, řečeno slovy obžaloby, vylákal značné peněžité částky, otřáslo i jasnovid-

cem. Nyní tedy měl dokázat, že své jasnovidecké vlastnosti jenom nepředstíral (to je pro soud moc důležité), ale že je skutečně má.

– Já bych prosil, slavný soude, aby mi bylo po dobu mého soustřeďování dovoleno kouřit.

Někdo se zasmál, ale já jsem zvedl ruku. V soudní síni se kouřit nesmí, ale když ten člověk má skutečně ukázat, co umí, musíme mu dát všechny možnosti. A povolil jsem mu, aby kouřil.

Na ministerstvu se možná chytli za hlavu a začali uvažovat o mém penzionování.

Pak se soud odebral k poradě, co bude vlastně náplní těch pokusů. Měli jsme někde ukryt libovolný předmět, měli jsme napsat několik slov, aby podle písma jasnovidec určil charakter pisatele, a konečně jsme měli uvést datum nějaké soukromé události a on měl určit, co se to tehdy vlastně stalo. Poprosil nás jen, aby to byla událost pro nás významná, na kterou častěji vzpomínáme.

Zatím jsme obžalovaného poslali na zvláštní zavřenou chodbu, kde s ním byli dva četníci a nehnuli se od něho na krok. Nesměli s ním promluvit a ani on se nesměl s nikým setkat.

Ano, pane, spravedlnost se dostala do těžké situace a já jako soudce jsem se jí pokusil pomoci.

Když jsme své pokusy připravili, vstoupili jsme do soudní síně a byl přiveden pod stráží obžalovaný. Bylo hluboké ticho.

Položil si dlaň na čelo a měl dlouho zavřené oči. Pak šel k místu, kde byl uschován ten předmět. Klíč… Sál zašuměl údivem a já jsem si udělal čárku. Pak jsme mu předložili tři různé rukopisy. Ve dvou případech určil charakter pisatele zcela přesně, v jednom částečně. A co se těch dat týče… Jedno uhodl přibližně, dvě určil správně, a mne zvláště dojalo, že určil to moje datum, na něž tak často myslím; je to datum mé maturity, dne, který mi dosud v bezesných nocích přivádí mrazení v zádech.

Konstatoval jsem, že obžalovaný splnil dané úkoly více než na osmdesát procent, a že tedy soud má za prokázáno, že vývodní důkaz byl podán.

Tu obžalovaný vstal a požádal o slovo: – Pane předsedo, děkuji vám. Ale dovolte, abych řekl, že Smetana byl sice velký génius, ale kdyby mu byl někdo přitiskl na prsa revolver a vyzval ho, aby napsal Prodanou nevěstu, nebyl by to dokázal. Já nejsem Smetana. Mohlo to proto dopadnout mnohem hůř!

Zatímco se lidi smáli a já jsem hrozil, že dám vyklidit sál, cítil jsem, že ten člověk řekl vlastně hroznou pravdu.

A pak jsem vynesl osvobozující rozsudek, kterým se Heřman Steinschneider osvobozuje od žaloby, že v roce 1927 a v letech dalších na různých místech severních Čech, využívaje mdlého rozumu lidí, vylákal peněžité částky, předstíraje, že vládne nadpřirozenými schopnostmi, čímž se měl dopustit zločinu podvodu…

V důvodech rozsudku jsem vyložil, že pojem „mdlého rozumu" neobstojí, protože někteří přivolaní znalci, univerzitní profesoři, v jasnovidectví věří a rozumu mdlého samozřejmě nejsou. Pokud pak by šlo o podvod v obecném slova smyslu, je třeba uvážit, že když člověk žádá informaci na základě záhadných a patrně nadpřirozených sil, nemůže mít zaručenu stoprocentní jistotu. A za další, soud není oprávněn po tom, co viděl, prohlásit, že obžalovaný jistými jasnovideckými vlastnostmi nevládne. Soud netvrdí autoritativně, že jimi vládne, považuje to však za možné, a v pochybném případě má právo, ba povinnost, přidržet se výkladu pro obžalovaného příznivějšího…

Ano, byl to slavný soud a moc se o něm psalo, jeden novinář dočista napsal, že republika může být hrda na rozsudek vynesený v této věci. To víte, že mi to lichotilo. Ale stačí tenhle pocit k tomu, aby člověk svůj čin považoval za dokonalý?

Copak náš jasnovidec, tomu bylo hej! Mohl vesele pokračovat ve svých produkcích a měl ke všemu náramnou reklamu. Asi proto taky se rozhodl k něčemu většímu a vystěhoval se do Německa. Tam zřejmě lidi byli zvědavější na svou budoucnost.

Vedlo se mu tam výborně, jak jsem se později dočetl, vystupoval v berlínském varieté a nemusel už prorokovat (špatně), kde je kufr s ukradeným prádlem. V Německu šlo o věci složitější a velmi mnoho lidí toužilo poodhrnout clonu nejistoty nad budoucím časem. Muž s tmavýma očima ji odhrnoval. Muž, který ještě nedávno stál zkroušeně před mou soudní stolicí, se stal miláčkem Štěstěny.

Lidé tam o něm věděli to, co jsem nevěděl já. Kdysi dávno, když ještě byl ve Vídni, přišel k němu menší muž s vouskem pod nosem a s patkou vlasů sčesaných do čela a dal si sestavit horoskop. Podle toho horoskopu se člověk narozený v takových znameních na nebi dožije větší slávy než Napoleon. Musí se však varovat ukvapených rozhodnutí a sáhnout po moci nejvyšší… Neznámý muž přijal podivnou věštbu neznámého jasnovidce s vážnou tváří. A když začal hrát důležitou roli v politice, hřál se jasnovidec v jeho slávě.

V jeho přepychovém bytě sedaly teď největší veličiny říše, jež si dávala jméno Třetí. V jeho vile u jezera a na jeho jachtě ho navštěvovali mužové a dámy, před jejichž mocí se začal třást svět. Co všechno asi o nich muž s tmavýma očima věděl!

Tehdy jsem si říkal: snad jsem přece jenom rozhodl správně, když jsem ho osvobodil. Jaká hanba, kdyby člověk takovýchto kvalit seděl v našem okresním kriminále!

Ale kdo může říci, co je správné? Kdo ví, co je dobré a co špatné.

Muž se skvělým horoskopem, Adolf Hitler, sáhl po moci nejvyšší. Stal se kancléřem.

Co udělají teď hvězdy?

Co udělá jeho osobní prorok Hanussen?

Udělal to, co udělat musel. Udělal to, co ovšem udělat neměl. Podal přihlášku do Hitlerovy nacionálně socialistické strany. V tom je hrozná dialektika některých věcí. V tom je dvojjediná tvář osudu.

Tu přihlášku začali projednávat, a tak zjistili, že Erik Jochanaan Hanussen se jmenuje Hermann Steinschneider, pochází z Prostějova a nebyl pokřtěn, ale obřezán, oddán pak byl rabínem v Rumburku. Jeho celá rodina… Ach ano, jeho celá rodina je z nižší rasy.

Běda, jasnovidec svůj vlastní osud nemohl vidět! Anebo nebyl zaslepen jenom jeho klient, když sáhl proti vůli hvězd po moci nejvyšší? Byl už slávou zaslepen i jasnovidec a spoléhal na mocné příznivce, kteří denně vysedávali v jeho předpokoji?

Ostatně on spoléhal na víc. Proto si dal do čekáren své vily namontovat odposlouchávací zařízení, aby nemusel být odkázán jenom na své jasnovidectví. Co teprve teď musel o svých klientech všechno vědět!

Nevěděl však, co ví tajná policie o něm.

S ohromením jsem jednoho dne četl zprávu, že známý jasnovidec Třetí říše E. J. Hanussen byl nalezen mrtvý v silničním příkopě za Berlínem. Policie nezjistila pachatele, ostatně jej ani nezjišťovala. Příliš mnoho lidí bylo v Německu zabíjeno a každý věděl, kým. Nač tedy po tom pátrat?

Byl zabit na Hitlerův příkaz? Nebo ho zabili bez příkazu?

Nebyl ubohý Hanussen-Steinschneider ještě tak slavný, aby se na něho vztahovala amnestie v rasových věcech, jaká se vztahovala na apoštoly, kteří vesměs byli nižší rasy, nemluvě už o jejich Pánu? Anebo už příliš viděl do karet hráčům, kteří se chystali dobýt světa?

To jsou otázky, na které nikdo neodpoví.

Ale co kdybych si já zkusil odpovědět na otázku, co by se stalo, kdybych byl obžalovaného Heřmana Steinschneidera odsoudil na několik let? Co by se stalo, kdybych byl ta léta vyměřil na nejvyšší možnou hranici?

Byl by vyšel asi tak stejného roku, jako byl zavražděn, z okresního vězení v Litoměřicích s uzlíčkem prádla pod paží, byl by zašel ke mně do kanceláře a řekl by: – Pane vrchní rado, já jim děkuju za ty roky, co mi ráčili napařit. Měl jsem čas přemejšlet a přišel jsem na to, že žádný jasnovidec nejsem. Budu dělat něco jinýho.

Zákon má člověka nejen odsuzovat, on jej má taky chránit a napravovat.

Můj rozsudek, tak slavný, obžalovaného Steinschneidera-Hanussena neochránil, ba naopak, zahubil jej. Ale mohl jsem to tušit, když nejsem jasnovidec? A mohl to tušit on, když svůj vlastní osud jasnovidec uvidět nemůže?

Spravedlnost, právo… Víte, pane, to jsou jenom slova. Závažná, ale pouhá lidská slova. Někdy o nich pochybuji. Vždyť i naši předkové říkali: právo – a myslili tím: šibenice…

Jiří Marek
Panoptikum starých kriminálních příběhů

Ilustrace na obálce FullRizqi/Shutterstock.com
Korektura Lukáš Borčický
Technická redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 6. 11. 2026

ISBN 978-80-274-5249-1 (epub)
ISBN 978-80-274-5250-7 (pdf)
ISBN 978-80-274-5251-4 (prc)

KNIHOVNA?
KNIHOVNA!

Využijte **prostor**
pro studium, setkání,
kulturu i relax.

Stahujte **e-knihy zdarma**
z e-knihovna.cz, prohlížejte
digitalizované tituly na
digitalizovane.cz.

Sledujte **videocasty**
a přednášky na
youtube.com/@knihovnaPraha.

Půjčte si obraz v Artotéce,
audioknihu, CD, film
nebo deskovou hru.

Tvořte se dřevem, papírem,
barvami, kůží i látkami.
Otevřený ateliér DOK16,
Atelier Jezerka a Kreativní
centrUM v Ústřední knihovně.

Navštivte přednášky,
koncerty, autorská čtení,
filmové projekce, akce
pro děti. Sledujte
mlp.cz/akce.

Městská
knihovna
v Praze

PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

Vyzkoušejte svět
virtuální reality.
Více na mlp.cz/vr.